XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Február 2. szám.

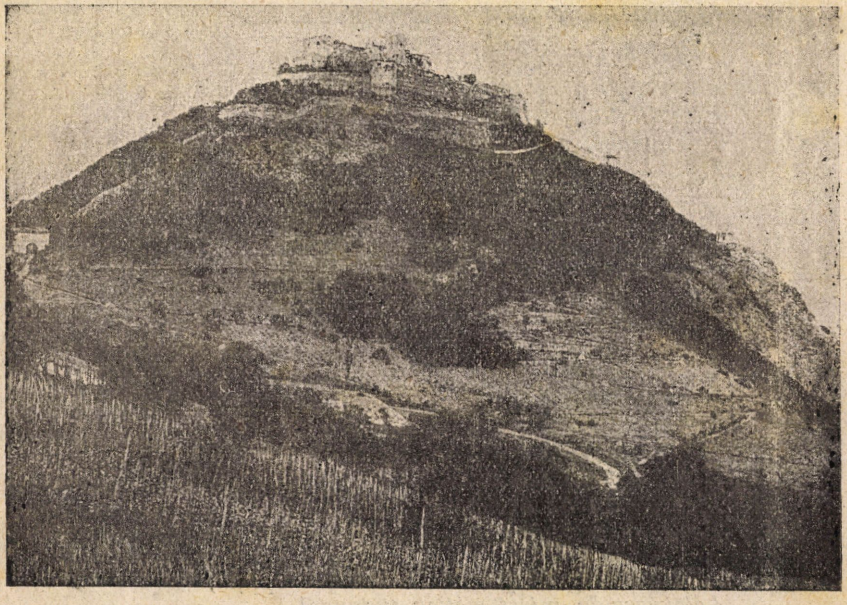
UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Déva vára.

Déva vára, melynek a háboru után szétrombolt Dávid Ferenc emléktábláját a nyáron akarja helyreállitani az erdélyi D. F. Ifjusági Egylet.

*Mélts. Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur
Aita-mare [Nagyajta]

TŰZHELY MELLETT

Hála.

Felkelő napod barázdában talált,
Ajkunkról Hozzád egy sóhaj: ima szállt.
Megköszöntük az éjjel néma csendjét,
Erőt adó nagy hatalmadnak rendjét.

Búzát szórtunk el a mély barázdákba,
Hogy, édes Atyánk, jóságod megáldja:
Hó boritsa el, mint gyöngéd takaró,
Meleg nap süsse, ha elolvadt a hó.

Jég meg ne verje, csipős fagy ne érje,
Pusztitó vihar ne jöjjön feleje.
Arany kalásszá érjék minden szem,
Arany kalászból dús kéve legyen.

Rögöt téptünk fel és vetettünk szemet,
De Te őrködtél a mi munkánk felett,
Legyen a szemből kalász, úgy akartad,
Minden napra a kenyeret megadtad.

Pedig küldhettél volna szörnyű vihart,
Hogy tépjen ki minden szálat, mely kihajt.
Elmoshattad volna borzalmas árral,
Égethetted volna forró égi lánggal.

Egy szavadon mult áldás és csapás:
Mindünknek élet, vagy szörnyű meghalás.
De, Atyánk, Te áldást szórtál mireánk,
Legyen érte Tied e hálaimánk.

A gályán.

Véreim, minket gályára vetett a sors,
De hiába zengünk könnyáztatta zsoltárt,
Mérges szelek minden hangját szerteszórják.

Beborult az ég s alattunk vészes vihar,
Megroppan az árbóc, a vitorla foszlik,
És a mi seregünk mégis széjjel oszlik?

Álljatok meg balgák! Ha a hajó roppan,
Lélekvesztőn miért siettek ti tova?
Elsodor az ár, partot nem értek soha.

„Itt maradni!“ Elé minden evezővel,
Izmot feszitni, vér verje ki az arcot.
Véreim, igy érjük el a biztos partot.

Megmaradt erőnkkel megrozzant hajónkra
A réginél büszkébb árbócot faragunk,
Hogy hirdesse messze: mi együtt maradunk!

Nagy mi ellenünk a tenger bősz haragja,
Próbáját a hajó még valahogy bírja,
De lélekvesztőnek menthetetlen sírja.

Homoródújfalu. **Dobai István.**

Még csak egy félév az élet.

Pár percig csend volt a szobában, azután megszólalt a pap.

— Akarod, hogy őszintén feleljek kérdéseidre? Lehet, hogy fájni fog az őszinteség, de — hiszem — meggyógyitja kételkedésedet...

A beteg ember fáradtan legyintett a kezével.

— Meggyógyitani? Lehet. De fájni nem fog. Nincs már mi fájjon, minden, de minden, amit csak szerettem valaha, elmult, porrált, megsemmisült. Amit pedig az ember nem szeret, nem okozhat a szivnek fájdalmakat...

A tiszteletes elmerengett egy pillanatra, majd, mintha csak önmagának beszélne, megszólalt lassan, gondolkozón.

— Kinek van joga számon kérni? Kinek van joga kérdőre vonni? Az, aki adott valamit, aki anyagi kincseit, vagy lelki értékeit valakire reábizta, az számonkérhet, és kérdőre vonhat. Mit adtál te az Istennek, amit számon kérhetnél tőle? Mit biztál te az Istenre, amiért kérdőre vonhatnád őt? Amig az életnek csak mosolyai voltak számodra, addig te gőgösen élvezted ezeket a melengető, szent mosolyokat. Amig erőd és jószerencséd minden széppel és jóval kecsegtetett, addig te gondtalanul herdáltad a jelent, várva az eljövendő még jobbakat. Eszedbe sem jutott, hogy Őhozzá fordulj, hogy megköszönd, vagy hogy hálát adj, vagy hogy feles javaidból juttas azoknak, akik kevébbé voltak szerencsések. Hanem, amikor beborult feletted az ég, akkor számonkérsz. Számonkérsz? Mit? Aki nem adott soha, annak nincsen mit számonkérnie. Ellenben adott tenéked az *Isten!* Adott mindenekelőtt egy szép életet. Beleszülettél egy családba, melynek multja és jelene egyaránt tiszta volt és dicsőséggel teljes. Szüleid voltak, akiket csak szeretni és tisztelni tanulhattál. Neki indultál egy életnek, melynek szebbnélszebb igéretei rejlettek méhében. Itt volt ez a falu, melynek apraja nagyja tefeléd nézett, mint megszokott és szeretett. vezetőjére. S mit csináltál te ezzel az élettel? Hogyan kezelted a rád bizott talentumokat, életed szép igéreteit? Nem voltál rosszabb mint

annyi más fiatal társad, akik vadásztak, mulattak, szeretkeztek és legénykedtek vég nélkül. Nem voltál rosszabb, de vajon jobb voltál-e? Valamelyik vadászaton, talán önhibádon kivül, meghütötted magadat, mely aztán a tüdődre ment. Gondoltál-e arra egy pillanaig is, hogy ez az élet, amely veszélyben forgott, nemcsak a tied, hanem az Istené is, aki azt neked adta? Próbáltad-e védeni, próbáltál-e mértékletesebben élni? Ugye hogy nem? Csak akkor mikor már veszélyesebbé vált a betegséged, csak akkor mentél a szanatóriumba, hogy ott mások vigyázzanak arra az életre, amelyre temagad vigyázni nem tudtál. Volt egy menyasszonyod is. Mivel nyerted meg magadnak? Az al-e, hogy kutattad lelkének rejtélyeit, hogy megpróbáltál a te lelkedből valami olyant adni, amilyen másnak nem volt, valami olyan mély érzést, valami olyan mély hitet, valami olyan mély szerelmet, amilyennel egyik barátod sem mérkőzhetett? Én azt hiszem, hogy amivel te őt menyasszonyoddá tetted, az nem ilyen lelki fegyver volt, hanem inkább azok a rendes udvarlási módok, amivel a legtöbb ember egyformán próbál. Valószinüleg éjjeli zenét adtál neki, bemutattad a legjobb tehetséged szerint lovagló tudományodat, hajnalig táncoltál vele, vagy vadászatra vitted magaddal, hogy gyönyörködjék ügyességedben, mikor védtelen állatokat halomra lőttél. Csodálkozol-e, hogy amikor jött valaki más, aki éjjeli zenét adott, táncolt és legénykedett, talán ügyesebben mint te, akkor a menyasszonyod elfelejtett téged? Én nem a menyasszonyodat védem, én téged vádollak.

Fáj-e már amit mondok? Érzed-e, hogy eltékozoltad az életedet, s nem hogy te kérhetnél számon valamit is az Isten'ől, hanem még inkább neked kell rettegned az Ő nagy számonkérésétől. Nem gondoltál-e arra, hogy ez a te nagy leromlásod, családásaid, reményeid rombadűlése, talán maga ez a nagy megpróbáltatás és ez a félév, ami... hogy már ez maga a számonkérés? Talán igy kérdez téged az Isten, mert hiszen Ő nem szavakkal beszél, és nem prédikációkkal kér számon. Vajjon mit fogsz *te* felelni az Ő számonkérésére? Azzal iparkodsz-e kibujni a felelősség alól, hogy Őt vonod felelősségre? Rossz politika, hidd el. Aki Istent akarja megcsalni — magát csalja meg.

Egy percig elhallgatott, talán várta, hogy feleljen valamit ezekre a vádakra a másik. A beteg azonban lezárt szempillákkal feküdt az ágyon, kezei mellén keresztbe téve, azt hihette volna az ember, hogy halott, ha nem hallik pihegő, nehéz lélekzete. A pap felhevült arcán valami szelid meghatottság tünt fel.

— Igen kemény voltam, Pista? — kérdezte lágy, testvéries hangon. — Talán nem kellett volna szemedre vetnem dolgokat, melyek már úgyis mind a multéi és megváltoztathatlanok. Ám épen ez az, ahova elakarok érni, hogy azok a dolgok ugyan csakugyan elmultak már, de mégsem hiábavaló róluk beszélni. Vigasztaljalak téged? Mit ér neked minden vigasztaló szó, ha vissza nem tudom adni azt, amiért élni érdemes, az élet célját. Olyan ez a te eseted,

hogy akár prédikációba lehetne foglalni. Olyan ez a te eseted (s itt a pap arca valami tulvilági, fanatikus fénnyel csillant meg), hogy térden állva kellene, nem is köszönetet, hanem hálát adnod Istennek, amiért emigyen számadásra vont. Most még fiatal vagy, előtted az élet — mert nem hiszem én, hogy csak egy félév lenne az, ami hátra van —, most még ujra kezdheted. Én hiszem, hogy ujra kezdheted. Hidd te is, és meglásd, élni fogsz. Minden lehetséges annak, aki hisz.

A pap elhallgatott s utána mély csend nehezedett a szobára. A megilletődött lelkeken átsuhant fenséges pompában az Isten. Lassan, komolyan ragyogó könnycsepp szivárgott a Balogh István lezárt szempilláira s végig szaladt az arcán. Le, a szive felé. Hanem a beteg nem szólt egy szót sem. Nagyobb ur szava hangzott most választ sem várón, meggyőzően. Isten beszélt egy hulló lélekkel. Balogh István mély csendben figyelt e szavakra s meghatottan.

IV. FEJEZET.

Két nap telt el, Balogh István meggyötört lelkének két sulyos esztendő. E két nap alatt egyre tépelődött. Barátja szavai uj lángokat gyújtottak a lelkében, melyek eddig ismeretlen érzéseket lobbantottak lángra, amelyek fájtak s mégis melegitettek jólesően. A pap és Katica mindent megtettek, hogy felviditsák a beteg embert, ami meglehetős mértékben sikerült is nekik. Azalatt az idő alatt, mikor együtt voltak, a betegnek vidám rózsák nyiltak az arcán s el-elmosolyodott Katica élénk megjegyzésein. Amikor azonban egyedül maradt, átadta magát kinzó és mégis felemelő, melegitő gondolatainak.

A harmadik nap délutánján ép mély, üditő álomból ébredt, mikor a szomszéd szobából halk beszélgetés ütötte meg a füleit. A pap beszélt és néha-néha vastagabb férfihang felelgetett neki vissza. Balogh István eleinte nemigen törődött a beszélgetéssel, de aztán unalmában odafigyelve, tisztán kezdte kivenni a halkan folytatott beszélgetést.

— Ugy van biz' az, tiszteletes ur — mondotta a vastagabb férfi hang —, bizony kellene ez az otthon. Tegnap is épen elbeszéltük Benedek sógorral, hogy mennyivel nyugodtabban dolgoznánk a mezőn, ha tudnók, hogy gyermekeinkre valaki otthon vigyáz. Hiszen, mi tagadás, bizony az asszonynépre is szükség van sokszor s ilyenkor azt se tudjuk, hova tegyük az apróságokat. Hanem hát pénz, az nincs, vagy ha van, nem nagyon mutogatja magát s helyiség sincsen...

A tiszteletes válaszolt valamit, de hogy mit, Balogh István nem tudta kivenni, mert nagyon halkan beszélt. Igy hát a társalgásból csak ennyi jutott tudomására. Elgondolkozva hevert az ágyán egy darabig, majd egy eszme ötlött fel előtte, mely először mély ráncba húzta a homlokát, majd megelégedett derüt vont arcára.

Hirtelen felkelt az ágyból, tétova, gyenge mozdulatokkal ruhája után nyult s nagy üggyel-bajjal felöltözött. Bizony gyenge volt nagyon, de valami nem engedte az ágyban maradni. Tétova lépteivel megindult s egyszer csak ott állott a meglepett tiszteletes előtt a másik szobában.

(Folyt. köv.)

NŐK VILÁGA.

Modern mese.

Régi mesék rendesen ugy végződnek, hogy a sok viszontagság után egymásratalált férfi és nő tojáshéjba kerekednek . . . a mi mai mesénk azonban éppen ott kezdődik, ahol a régiek végződtek.

Egy csendes falusi kuria derék fiatal gazdája szép fiatal feleséget hoz a régi családi fészekbe. A falu apraja-nagyja gyönyörködve nézi a fiatal párt, olyan életet igérően egészséges és szép mind a kettő. Szépek és boldogok voltak, — de ha életük a rendes megszokott mederben folyt volna, — ugy nem sok volna mit mesélni róluk.

Élt azonban a falu végén egy nyomorult kis viskóban egy öreg asszony, — régi mesékben boszorkánynak titulálták volna — és az minden alkalmat megragadott arra, hogy a fiatal asszonnyal beszélgessen és a tapasztalatlan és hiszékeny teremtést lassan-lassan hatalmába keritette. Rémitette, ijesztette s aztán közbe-közbe szépen tudtára adta, hogy az ő tudománya mindentől, ami egy asszony életében kellemetlen, unalmas és elrutitó, biztosan megmentheti.

Eleinte az asszonyka pirulva csodálkozott és haragudott a banya beszéde miatt, jobbik énje hallani sem akart ilyenfajta tanácsokra, de aztán lassacskán, akarva nem akarva, gondolatban mindig többet foglalkozott velök. Izig vérig modern asszony volt, télen-nyáron sportolt és hiába, csábitó volt a gondolat, hogy mindig fess és karcsu maradhat és semmi passziójáról nem fog kelleni egyelőre lemondania. Mert természetesen először csak arra gondolt, hogy elodázza a dolgot s egy, két, három esztendeig még zavartalanul élvezi az életet. Egy ideig tépelődött, de lassan elaltatta a lelkiismeretét és egy havas téli vasárnapon, midőn az ura vadászatra ment, a szürkületi órában, ugy, hogy senki se lássa, ellopódzott az öregasszony házikójához . . .

Megelégedett, kéjes mosolygással fogadta a modern boszorkány a szegény kis lépre ment gyermekasszonyt és büvös-bájos szavak kiséretében adott neki 3 követ és megmagyarázta, hogy mikor és hogyan dobja el őket magától.

Teltek a napok, nőttek a napok és jött a virágbontó, rügyfakasztó tavasz. Visszatértek az ereszalji fecskefészek lakói, a csür tetején régi fészkét buzgón tatarozta egy kedves gólyapár és rövid hetek multán, nagy sárgaszáju fecskefiókák hangos csipogással várták a jó falatokat, melyeket apjuk szorgalmasan hordott és a fecskeanya védően terjesztgette szárnyait féltett kicsinyei fölé. A gólyafészek is megnépesedett, 3 hosszucsörü, hosszulábu fióka leste a ficánkoló békapecsenyét s a gólyamama kerepeléssel fejezte ki büszke örömét.

Életadó öröm dalolt a régi park fái között és zümmögött a verőfényben, a pazarul nyiló gyümölcsfák között, csak az ember hajléka maradt csendes . . .

Teltek a napok, nőttek a napok, jött a nyár és azután az ősz és tél után ujra a tavasz és az öreg fák lombja között ismét megszólalt a fülemülék életadó szerelemre csábitó dala.

A fecskefészek és a gólyafészek, mintha még népesebb lett volna, mint a mult esztendőben, csak a közöttük lakó ember hajlékának nem jött uj lakója . . .

Az asszony élte világát, csak néha remegtette meg az ő lelkét is a májusi alkonyat mindenható varázsa . . .

Ilyenkor mintha észrevette volna, hogy a férje különös kíváncsisággal figyeli mindig egyformán karcsu alakját.

Teltek a napok, nőttek a napok és egy forró nyári estén, a kertben sétálva, kérdőre vonta a férfi a nőt.

Az asszony belesáppadt és hallgatott, kinos, szégyenletes beismerő hallgatással. A férfi lelkében egy világ omlott össze s felemelt karja mintegy ösztönszerüen a kapura mutatott.

Az asszony könyörgő szemekkel, összetett kezekkel közeledett feléje, de a férfit könyörtelenné tette jogos haragja; egy nagy kerek kőasztal közelében állottak s arra mutatott: „Amig ebből a kőasztalból ki nem hajt egy pompás rózsató, addig én meg nem bocsájtok Neked!“

És az asszony remegő, tántorgó léptekkel elhagyta a hajlékot, melynek büszkén boldog urnője lehetett volna. És ment, hova, merre? nem tudta, ment céltalanul előre, köves utakon, megcsukló térddel, tövises utakon, felsebzett lábbal, mindig csak ment, ment, ment . . .

Meleg nyári napok voltak, gyakran töltötte az éjjet Isten szabad ege alatt, de legtöbbször könyörületes jó emberekre akadt, akik megszánták a szegény bolyongót. Céltalan bolyongásának szörnyü célja volt, az önvád hajtotta szakadatlanul előre: bünhödni akart és ment, mindig csak ment . . .

Sok heti fáradtságos vándorlás után, a napok rövidültek, hosszabbak és hüvösek lettek az esték, az asszonyt már alig birták lábai s végül aléltan rogyott össze egy erdő közepén egy kis kápolna előtt. Hosszu álmatlan álom után egy remete lakának mohaágyán ébredt ujra eszméletre. A jóságos öreg ember féltő gonddal őrkö-

dött felette, simogatta, etetgette. Hálakönnyel tele szemmel csüggött rajta az asszony, és lassan-lassan megnyiltak ajkai és szavakba tudta önteni szivének mondhatatlan nagy keservét. A jó öreg lelke megesett a szegény vergődő asszonykán és csendes szóval vigasztalni kezdte: „A valódi bűnbánat tud csodát tenni, de először egy nehéz próbát kell kiállania. Bevezeti szép kis templomába, kezébe ad egy sulyos bibliát és ezt kell kezei között tartania estétől reggelig bármi történjen, és bárki is akarja azt tőle elragadni, és bármit hall, vagy bárkit lát . . .

A remete azt szeretné, hogy még néhány napig pihenjen és erősödjön az ő védelme alatt, de az asszony hallani sem akar erről, kérve könyörgi a bibliát, görcsösen szoritja magához és gépies léptekkel megy a templom felé. Az öreg hozza a kulcsokat és védence, mint egy talvajáró megy előre az első padig. Leül s magához öleli a könyvek könyvét. Jön az alkonyat és az asszony mozdulatlanul vár. Besötétedik, de a templom belsejét egyszerre csodálatos fény árasztja el, halk zene hallszik és mintha a pillérek megelevenednének, mindegyikből előlép egy alak és sorra közelednek az asszony felé, jönnek fényes angyalszárnyu alakok és behizelgő szóval kérik a könyvet, de jönnek sötét, félelmetes alakok, ezek fenyegetnek és ki akarják kezei közül ragadni féltett drága kincsét. A hideg verejték kiüt a homlokán, de emberfeletti erővel megőrzi a bibliát. Azután elcsendesül a templom, hosszú órák lassan telnek, már majdnem hajnalodik és ime ujra mozgást hall és látja, hogy három alak jön feléje. Három gyermek: az első egy fiu, szép barna fürtü, sötét szemü — megszólal — mintha az ura hangját hallaná: „Én lettem volna az első gyermeked". Utánna lépked egy bájos szép kis leány, egészen olyan mint a saját gyermekkori képei: „Én a Te leányod lettem volna". És utánuk tipeg egy csöppnyi kis ember: „Én lettem volna a harmadik, s mint legkisebb, a kedvenced!"

Oh szegény asszonynak most volt csak nehéz megtartani a bibliát, midőn szerette volna karjait kitárva keblére ölelni három gyönyörü magzatát. És ebben a pillanatban ugy szenvedett, ahogy csak anyai szív szenvedni tud. De az anyai szív szenvedése mindig megváltó, kiengesztelő, bünt feloldozó szenvedés!

Könnyel teli szemmel nézte, nézte a három gyermeket, könnyei sürü fátyolán át már alig-alig is látta őket, és jött a hajnal, melynek pirkadásával megszünt minden csodás látomány.

Midőn a felkelő nap első sugára besütött a kis templom szines ablakán, jött a remete. Az asszony átszellemült arccal, nyugodt komolysággal tekintett szemébe, csak a kezei szoritották még görcsösen a bibliát. Az öreg jóságosan a vállára tette a kezét. „Isten kegyelmes volt hozzád leányom, legyen ez a mai reggel számodra uj életnek hajnala!"

Abban a pillanatban, midőn a remete elvette tőle a könyvet elkezdett az asszony zokogni, ráborult a jó öreg vállára és sirt,

sirt hosszasan. Az öreg ember lassan átvezette szerény hajlékába s lefektette mohaágyára. Hagyta sirni, hadd folyjanak könnyei, mert ezek a könnyek az anyai fájdalom minden rosszat, bünt és vétket tisztára mosó könnyei voltak. Az asszony sirt, de fel-fel csukló zokogása mind csendesebb lett s lassan, lassan mély álomra szenderült. Átaludta a napot és az éjszakát s midőn a következő reggelen felébredt, bátran lépett agg jótevője elé:

„Áldjon meg a Mindenható azért, amit velem tettél, én most megyek haza."

Az öreg marasztotta, csak nehány napot töltsön még nála, hogy jobban megerősödve induljon aztán a hosszu nehéz utra. De nem, egy pillanatig sem akart késni, fájdalomban edzett lelke nem félt a vándorlás fáradalmaitól, ugy érezte, hogy könnyü és gyönyörüséges lesz utja, mintegy repülni fog vágyainak szárnyán, hiszen haza megy. És tényleg, könnyen és jól haladt előre, fele idő alatt tette meg a hosszu utat, bár késő ősz volt már, nagyon rövidek a napok és hosszuak a hideg éjszakák.

Midőn a falujuk határába ért, éppen hullott az első hó. Amilyen könnyü volt eddig az utja, annyira nehéz lett most ez az utolsó kis rész! El kellett haladnia az öreg banya sötét viskója előtt s ennek látása felébresztett lelkében minden rémes emléket. Eddigi derült önfeledtségét komor tépelődés váltotta fel, hogyan fogja fogadni az ura?

Mind lassabbak lettek léptei, már látta a régi kuria tört fedelének sötét körvonalait az alkonyati égen, de jaj be messze volt még odáig . . . ! Mind jobban hullott a hó, melyet felkavart a hideg északi szél. Késő este lett, midőn benyitotta az udvar kapuját. Az öreg komondor farkcsóválva ugrálta körül s megnyalta a kezét. Ez ujabb bátorságot kölcsönzött a szegény már-már összeroskadó asszonynak és hótól fehéren belépett a konyha ajtaján.

Régi cselédje egészen megijedt tőle, alig ismerte meg, de aztán sietett örömmel jelenteni urának, hogy visszatért asszonya.

Az asszony remegve várt, lábai mintegy gyökeret vertek, midőn a jól ismert hang kegyetlenül szólt: „Nem akarom látni, de ne kergessétek ki a hóviharba, hadd huzodjon meg a nagy kemence zugában." A cseléd könnyes szemmel próbálta kérlelni urát, de az hajthatatlan maradt s igy zavartan tért vissza a szegény elgyötört asszonyhoz, saját ágyát akarva elkészitni számára.

De az asszony, ki mindent hallott, csak rázta a fejét s minden szó nélkül meghuzódott a nagy kemence zugában, nehéz mély álomba merült.

Reggelre minden fehér volt. Az első hó csodás tiszta leple boritotta a park öreg fáit, a távoli réteket és hegyeket.

A férfi nem tudott aludni, még szürkület volt, midőn az ablakhoz lépett és olyan látvány tárult eléje, hogy nem akart hinni a szemeinek. A ház előtt levő, most hóval boritott nagy kerek kőasztal közepén kihajtott egy zöld rózsató, telve pompás

piros virággal. Azt hitte, hogy szemei kápráznak, lefutott a kertbe, kezével akarta érinteni a csodás látományt, azt gondolta, hogy csak képzelődik s kezének érintésére szétfoszlik a tünemény . . .

Gyors mozdulattal nyult a legszebb rózsa után és egy nagy tövis véresre szurta a tenyerét. Nem törődve szuró fájdalmával letörte a pompás virágot és sietve futott a konyhába keblére ölelni ujra feleségét. — A nagy kemence zugában csendesen kuporgó asszony — halott volt.

* * *

Bevégzésül, kötelességemnek tartom megmondani, hogy mikor és hogyan jutott eszembe ezt a nem épen vidám mesét a mai alkalommal elmondani. Igaz, hogy mese tele lehetetlen csodával, de mint korkép, sajnos szomoruan igaz, hogy mennyire az, arról meggyőződhettünk nőszövetségünk utolsó közgyülésén, midőn egyik lelkészünk felszólalt, hogy felhivja minden unitárius asszony figyelmét arra a nagyon is elszomoritó tényre, hogy vannak vidéki egyházközségeink, hol a halálozások száma felülmulja a születések számát. Szerinte ennek két oka van: először a bábahiány.

Erre nézve azt válaszolhatjuk, hogy a magyar nők központi titkársága nemcsak teljesen tájékozva van a helyzet komolyságáról, hanem minden lehetőt megkisérel a baj orvoslására. Midőn körkérdés lett intézve a vidéki központokhoz, egyik legjobban megirott feleletet éppen egy unitárius papné küldte be.

Lelkészünk felszólalásában, mint második okot, a fiatal házaspárok gyermekektől való félelmét hozta fel és ez még az előbbinél is szomorubb.

Nagy városokban, hol nehéz az élet és különösen nagy az inség, hol gyakran az asszony a férfival vállvetve végzi a kenyérkereső munkát, megszokott és sokszor megbocsátható jelenség ez, de jaj nekünk, ha kicsiny falvaink népének erkölcsét megmételyezi az ilyen divat.

Egy unitárius nő.

oooooooooooooooooo|oo|oooooooooooooooooooooooooo

Körkérdés. Kozma Miklós nagyajtai ny. tanitó afia vetette fel az alábbi problémát, melyet, ime, körkérdés alakjában terjesztünk lapunk olvasói elé. Kérünk mindenkit, akit e kérdés érdekel, hogy levélben vagy levelezőlapon értesitse lapunk szerkesztőségét e kérdésben elfoglalt álláspontjáról. Iskolás gyerekeink számára általános köszöntést kellene kigondolni, mely az összetartozandóságot jelképezze és annak érzetét fokozza. A katholikusok „Dicsértessék a Jézus Christus“, a lutheránusok „Grüsszt Gott“, a cionisták „Salom“ és több amerikai felekezet „God help you“ formáju köszöntései bizonyitják, hogy az általános köszöntés régi és kedves szokás. Felvetjük a kérdést: I. Szükséges-e, hogy az unitáriusok is beinditsanak egy ily általános köszöntést ifjaik számára? II. Ajánlatok egy ilyen köszöntésre. (K. M. afia ajánlata: „Isten áldja!“ és „Isten vele!“)

Külföld.

Levél Japánból.

— Az Unitárius Közlöny számára. —

Már a hajón japániul tanulni elkezdettem. Különös nyelv. Egy nehány szava a magyaréhoz hasonlit (hiszen távoli rokonság volna mi közöttünk). „Só“ például japániul *sió*, minden *minna*, viz *mizu*, jó *joi*. Nyelvtanában is sok hasonlatosság van. De egyben rettenetesen különbözik. Az udvariasság négy fokának kifejezésére a japáni nyelv négy különböző igealakot használ. Ahol a magyar egyszerüen azt mondaná: *olvas*, ott a japáni megkülönböztet. Ha pld. méltóságos urral beszél, akkor azt mondja: *yonde-imazzu*; ha nagyságos urral, akkor: *yomimazzu*; ha tekintetes urral, akkor: *yonde-iru*; ha közönséges szolgalegénnyel, akkor: *yomu*. De ez még semmi! A japáni külön szót használ a saját maga és a vele beszélő cselekedetei kifejezésére. *Mimásta* azt jelenti, hogy „*én* láttam“. *Gorán-naszai-másta* (egészen más szó) azt jelenti, hogy „*ön* látott“ (pillantást — vetni — kegyeskedett). Röviden, már a japáni nyelv tanulmányozása is mutatja, hogy a japáni roppantul, szertartásosan, udvarias.

Amikor Yokohama kikötőjébe megérkeztem, nehány japáni jött a hajóra, hogy a távolból jött rokonokat üdvözölje. A japániak nemzeti viselete, a *kimono*, igen művészies ruhadarab s a fapapucs, vagy *géta* egészen sajátságos. De a viszontlátás iszonyuan kimért és szertartásos volt. Kézszoritás, ölelkezés, csók (ments-isten!) nem járta. Két lépés távolban megállanak s lassan meghajlanak. S még egyszer. Még egyszer. A mondat végét is meghajlással jelölik s kérdőjelül az arcukat mosollyal görbitik el.

Ez az udvariasság a japáninak a vérében van. A rendőrlegények itt kedvesek és lekötelezők (már tudniillik, ha az illető az udvariasság felsőbb fokába tartozik). A diákok ennivalóak. A tisztviselők elragadók. S mégis! Néha azt kivánom, hogy az emberek ha durvábbak is, de őszintébbek és nyiltabbak lennének.

Itt valami titokzatos ellentét rejtőzik. A japáni rendkivül hazafias; nemzeti együvétartozása érzése igen kifejlődött. S mégis, a japániak igazi társas életet nem élnek. Ami őket társadalmilag összetartja ez: mosoly, udvariasság, formák. Az egyén, az a mosolyok mögött mélyen rejtőzik. Azt nyilt, lepletlen szoritásra át nem engedik.

De már az őszinte ember-barátkozás is jön. Két intézmény hozza: az Iskola és Kereszténység. Az Iskola, igazi nyugati példára, társas játékokra, sportolásra nagy sulyt fektet. A gyermekek vidámak s játék közben könnyen barátkoznak. Felnőnek anélkül, hogy érzéseiket s gondolataikat eltitkolni megtanulnák.

S a kereszténység!

A tizenhatodik században nehány katholikus hittérítő jött; a protestánsok javarésze a mult évszázadban érkezett át. Ezek a hit-

téritők sok mindenféle vegyes áruval kereskedtek. Először is: nyugati kulturával. Könyvnyomás, gépek használata s nevelésügyi intézmények. Másodszor: dogmatikus, fölületes, babonás középkori kereszténységgel. Harmadszor: részvét, igazságosságra való törekvés, *vértanus szeretet* ingyen ajánlódott.

Az Amerikai Unitárius Társulat is küldött át hittéritőt Mr. Clay McCanley személyében. Az öreg urat halála előtt Berkeleyben, Amerikában, alkalmam volt megismerni. Az unitárius mozgalomnak nagy sikere volt Japánban — ámbár ezt számok soha alá nem fogják támasztani.

Az unitárius mozgalom nagy érdeme a *társadalmi gondolkozás* fölébresztése. Prof. *Abe Iso,* aki a Szociál Demokrata Párt alapitója és jelenlegi elnöke s minden radikális mozgalom támogatója (feminizmus, mérsékletesség, birth control), unitárius. *Bunji Suzuki,* a Japáni Munkás Szakszervezetek alapitója és elnöke szintén unitárius s Mr. Clay McCanleynek hét évig titkára volt. *Toyohiko Kagawa,* aki a mai Japán egyik legkiválóbb személyisége, munkás vezér, iró, előadó s az igazi krisztusi szeretet megtestesitője (előkelő családi körülményeit odahagyva esztendőkig nyomortanyákon élt, hogy a munkások helyzetén segiteni tudjon) ugyan nem unitárius, sőt az amerikai Kálvinista Egyház tagja, de Abe Iso tanártól sok jó benyomást fogadott s hitfölfogásában, amint arról személyes beszélgetés folyamán magam meggyőződtem, rendkivül szabadelvü.

November 3-án a Waseda Egyetem egyik termében a tokyói unitáriusok összegyülekeztek, hogy az erdélyi unitáriusok első személyes képviselőjétől az ősz püspök üdvözletét átvegyék. Az amerikai unitárius hittéritő visszahivása után az épületüket eladták s egy „*Szabadelvü Keresztény Egyesületet*“ alapitottak, amelyik voltaképpen unitárusabb az unitáriusnál, amennyiben *nem áll felekezeti alapon.* Az elnöke Abe Iso tanár s tagjai között egyetemi tanárok, állami hivatalnokok s hivatásos emberek nagy számmal vannak. Az erdélyi unitárizmus történetét s jelenlegi állapotát röviden vázoltam s angliai és amerikai tapasztalataimról is beszélnem kellett.

Kérdésemre, hogy mi volt az oka, hogy Japánban az unitárius *egyház* (rendes vasárnapi istentisztelettel) fölbomlott s helyette „Szabadelvü Keresztény *Egyesület*“ alkalmi gyülésekkel alakult, azt a választ nyertem, hogy Japánban a keresztény egyházak tekintélyes aránya egészen szabadelvü, különösen a „Congregationalist“ egyház (amiből az amerikai unitárius egyház száz évvel ezelőtt kivált s amelyikkel való ujraegyesülésről manapság Amerikában annyi szó esik annak következtében, hogy ma már a Congregationalist anyaegyház is szabadelvüvé vált). Ennek igazságát természetesen el kellett ismernem; de egy ellenvetésem volt. Szabadelvü Congregationalismus ma elérkezett oda, ahol a *mult században* az unitárizmus állott. De közben az unitáriusok is fejlődtek s *modern unitárizmus* ismét jó pár évtizeddel előhaladottabb.

— Miben nyilvánul a modern unitárizmusnak ez az előhaladottsága? — ez a kérdés vetődött fel.

— Modern unitárizmus *felekezetentuli.* Tegnap még rossznéven vettük, ha valaki azt mondta rólunk, hogy mi nem vagyunk keresztények, de ma már Borbély István azt irja, hogy unitárizmus tágasabb fogalom, mint kereszténység s Amerikában a *Humanizmus* mozgalma nyiltan a *vallás ősalapjára* helyezkedik vissza a kereszténység felekezeties alapja helyett. Ma már az unitáriusok a *vallásról* beszélnek „*kereszténység*" helyett s a szeretetet s igazságot, istenországát hirdetik a Jézus (vagy akármelyik vallásalapitó) követése helyett.

S ekkor igen érdekes dolgok derültek ki. A Szabadelvü Keresztény Egyesület titkára s valójában intéző lelke, *Imaska* tanár, a *Japáni Vallás Szövetségről* kezdett beszélni, amelyik egy nehány *Shintoista* (Japán ősvallásnak tagja) kezdeményezésére buddhistáknak s kereszténveknek részvételével alakult meg s arra irányult, hogy a három nagy vallás között *kölcsönös megértést* biztositson. „Valójában a vallás lényege egy, akárhol találjuk" — jegyezte meg Imaoka tanár. Itt azonban rá kellett mutatnom egy tévedésre. A vallás bizonyos oldala bizonyos vidékeken fölmerül s *helyhez, időhöz és személyhez kötődik.* Buddha Indiában filozofikus elmélyedést, az öntudatosságnak föladását emelte ki, Jézus Palesztinában a szeretetet s istenországát. A tévedés abban áll, hogy némelyek e külön vidékek és személyek helyhez és időhöz kötött hittanait akarják *összeegyeztetni* (vallás-synctetizmus), ahelyett, hogy ezeken a helyhez és időhöz kötött kijelentéseken *túl* a *teljes és lényeges vallást* akarnák megteremteni. Más szókkal: a célunk ne az legyen, hogy a jelenleg fönnálló vallásalakzatokat összeegyeztessük, hanem hogy *elég mélyre ássunk le,* hogy a teljes és tökéletes vallást megtaláljuk.

Modern unitárizmus felekezetességen tul van, de a syncretizmus hibájába esnie nem szabad. *Tiszta, egyetemes, helyhez, időhöz és személyhez nem kötött vallást kell keresnie.* Ez a hivatása a jelenben.

A gyülés után az egész társaság barátságosan együtt ebédelt s még arra is ráért, hogy nehány erdélyi vallásos éneket meghallgasson. Ütő Lajos „Fohászát" most Anglia és Amerika után Japán is meghallotta. Uchigasaki tanár, országgyülési képviselő rövid beszéde után az ülés föloszlott. Az erdélyi unitáriusoknak a japáni szabadelvü keresztények igazszivü üdvözletüket küldik.

Balázs Ferenc.

L. C. Cornish az Amerikai Unitárius Társulat elnöke, egyházunk tiszteletbeli főjegyzője és igaz jó barátja, mint sajnálattal értesülünk, nehány hét óta beteg és operáción esett keresztül. A püspök urhoz érkezett Fred R. Lewis urtól ez a hiradás, de egyuttal azzal a mindnyájunkat megnyugtató megjegyzéssel, hogy

Cornish ur a javulás utján van és egy hónapon belül átveheti ismét elnöki teendőinek végzését. Tudjuk, hogy hazánkban Cornish ur sok barátja örömmel fogja hallani a szerencsés kimenetelt.

Gyilkol az automobil. Nem lesz érdektelen egy pár adatot adni az Amerikai Automobil Club jelentéséből, mely szerint nyolc év alatt több embert ölt meg az automobil, mint amennyi amerikai elesett a világháboruban. 1919 Január 1-től 1926 December 31-ig 137.017 ember halt meg részben autószerencsétlenség, részben elgázoltatás miatt, mig a világháboruban 120.050 ember esett el amerikai részről. A háboru vége óta pedig 3,500.000 ember szenvedett nem halálos végü sérüléseket az automobil által. 1926-ban 1000 emberrel több áldozata volt az automobilnak, mint 1925-ben. Ezek az adatok jól rávilágitanak arra tényre, hogy az automobil problémáját el kell valahogy intézni, még pedig a rendszabályok szigoru betartásával, mely azonban egyformán kötelezze az autovezetőket és a járókelőket is, kik igen sok esetben saját maguk okozták a szerencsétlenséget gondatlan magatartásukkal.

Egyleti élet és munkásság.

Több jelentést kaptunk a vidéki egyletek müködéséről, de szeretnők látni mindeniknek az élete jeleit. Várjuk.

A kolozsvári Dávid Ferenc-Egylet jan. 19-én nagyszabásu hangversenyt rendezett a kollégium disztermében, melyre megnyerte a város legnevesebb müvészeit. A hangverseny nagy és diszes közönség jelenlétében folyt le s maradandó emléket hagyott minden jelenlevő lelkében.

Az oklándi D. F. Nőegylet 1926 januárban alakult meg s azóta van müködésben. Összejöveteleit kéthetenként szerda estéken tartja. Ezeken kivül a két év alatt rendezett: 1926 telén müsoros táncmulatságot s ugyanazon év november 28-án müsoros tea-estélyt; 1927 februárjában müsoros táncmulatságot s ugyanazon év december 11-én müsoros tea-estélyt szép erkölcsi és anyagi sikerrel. A tea-estélyek alkalmából a tagok meglepően gazdagon hoztak áldozatot, adván rumot, cukrot s különösen tésztát oly bőmértékben, ami minden várakozást felülmult. A közönség oly nagy érdeklődést tanusitott, hogy a zsufolásig telt nagy teremben már nem kapott helyet egy tekintélyes rész. A rendezett estélyek jövedelme adott alapot egyfelől a jótékonyság gyakorolhatására, másfelől egyéb hasznos dolgok szolgálatára. Ilyenek voltak: 1. Alapitói dij a központi D. F.-Egyletnek. 2. Egyik szegény, özvegy tagtárs iskolás gyermeke halála alkalmából 500 leu segélyt nyujtott. 3. Az oklándi felekezeti iskolának 1927 tavaszán 2000 leu segélyt adott. 4. ugyanazon év őszén beszerzett és előállitott egy kellően diszes temetési felszerelést (nyujtópad, ravataltakaró, ajtó- és ablakdrapériák), hogy azzal rendezhessék be a tagok halottas házát. Ez

a felszerelés 7000 leut meghaladó összegbe került. 5. A most mult karácsonyban diszes karácsonyfa-ünnepélyt rendezett az egylet, amikor 3300 leu értékü különböző ajándékot osztott ki. Ehez hozzájárultak: a Nőegylet 2000, az áll. iskola 500, Dr. Máthé István 300, a t.-pénztár 300, Müller Hilda 100 leuval s még páran kisebb összegekkel. Az estélyeken sokan voltak közremüködők, az előkészitéssel és rendezéssel fáradozók. Azokat névszerint nem soroljuk fel, itthon azonban nyilvántartást vezetünk róla. E tudósitással kapcsolatosan általánosságban mondunk hálás köszönetet mindannyiuknak. Legyen a nemes munkásságra Isten áldása!

A petrozsényi Unitárius Nőegylet állandó és folyton növekvő tevékenykedésének gyönyörü bizonysága az a december 24-én megtartott lélekemelő karácsonyfa-ünnepély, amelyen 91 unitárius tanuló részesült ruhafélében és karácsonyi csomagban s azonfelül 100 gyermek karácsonyi csomagban, összesen 25.795 leu értékben. Amidőn ezen nagy és áldozatos munkáért a petrozsényi Unitárius Nőegyletnek, élén Weress Béláné lelkésznével, e helyen is őszinte köszönetet mondunk. Az adományok és munkateljesitmény nyugtázásával kedves és legelemibb kötelezettségünknek óhajtunk eleget tenni. Tanulóink karácsonyi segélyezésére gyüjtöttek: Marosi Andrásné, Fodor Mancika és özv. Gombos Andrásné 4427 leut, Weress Béláné 2770 leut, Bereczki Jánosné 2456 leut, Tóth Ferencné 1000 leut, Szép Ida és Szép Eszti 563 leut, Tölcsér Ferencné 648 leut, Iszlai Dénesné 627 leut, Zsigmond Ilona 617 leut, Halmi Jánosné 595 leut, Varga Sándorné 593 leut, Deák Erzsike 540 leut, Ilia Katica és Ilia Erzsike 520 leut, Boros Jolán és Tóth Eszti 501 leut, Fodor Mancika 400 leut, Dávid Anna 400 leut, Asztalos Ambrusné és Rozsos Ferencné 382 leut, özv. Köröstély Mihályné 368 leut, Molnár Albertné 268 leut, Nagy Józsefné 248 leut, Dobos Erzsi és Dobos Ilus 170 leut. Egy pár cipőt adományozott Iszlai Dénesné 600 leu értékben, Kilyén Istvánné 100 leut adományozott. — Szegény tanulóink ruháit varrták: Pap Jánosné, Halmi Jánosné, Szász Ferenc, Botár Gyuláné, özv. Gombos Andrásné, Buzogány Dénesné, Marosi Andrásné, Bereczki Jánosné, Asztalos Ambrusné, Rozsos Ferencné, Iszlai Dénesné, Iszlai Lajosné, Tóth Ferencné, Ercsei Sándorné, Gáspár Ferencné, Kiss Mihályné, Ács Lajosné, Biró Lajosné, Varga Lajosné, Sink Jánosné, Dávid Ferencné, Dávid Anna, Ilia Katica, Ilia Erzsike, Szép Eszti, Szép Ida, Fodor Mancika, Demény Ilona, Deák Zsuzsika, Zsigmond Ilona, Sófalvi Ida, Udvar Istvánné. Összesen 2430 leu értékben. — Természetbeni adományokkal szegény tanulóink és gyermekeink karácsonyi segélyezéséhez hozzájárultak: Halmi Jánosné 205, Botár Gyuláné 180, Ercsei Sándorné 130, Szász Ferencné 90, Gáspár Ferencné 80, Szép Iduska 80, özv. Köröstély Mihályné 70, Dávid Annuska 65, Tóth Ferencné 60, Iszlai Dénesné 60, Buzogány Dénesné 60, Timár Mártonné 60, Iszlai Lajosné 55, Pap Jánosné 50, Sófalvi Jánosné 50, Biró Lajosné 50, id. Muszka Dénesné 50, Tóth Imréné

50, Kiss Mihályné 45, Bereczki Jánosné 45, Kiss Mártonné 40, Ács Lajosné 35, Varga Lajosné 30, Balogh Ferencné 30, Demeter Jánosné 30, Fogarasi Miklósné 25, özv. Gombos Andrásné 15, összesen 1740 leu értékben. Karácsonyi cukorkákat készitett Balogh Ferencné, egy pár cipőt adományozott Ferrári Dávidné 600 leu értékben, 2 drb festményt adományozott Shakirov orosz festőművész 2000 leu értékben, 1 drb festményt adományozott Fodor Mancika 600 leu értékben. A fenti adományokért hálás szivből jövő köszönetünk kifejezése mellett a nemes szivü adakozók és fáradozókra Istennek áldását kérjük! A petrozsényi Nőegylet 1927. évi bevétele 51.627 leu volt. Krónikás.

Sorozatos előadások az ifjuság számára. Egyletünk vezetősége elhatározta, hogy ifjuságunk valláserkölcsi öntudatának ébresztésére és megerősitésére február 5-től kezdve előadássorozatot tart Az előadások a kollégium disztermében lesznek, mindig délután 5 órakor, február 5-től a reákövetkező öt vasárnapon. A hat előadás a következő: február 5-én Boros György: A vallás és az ifjuság, 12-én Gálfi Lőrinc: A biblia állandó értékei, 19-én Szent-Iványi Sándor: A hit szerepe életünkben, 26-án Csifó Salamon: Egyházunk történetének kimagasló jelenetei, március 4-én Vári Albert: Nagy jellemek, 11-én Kelemen Lajos: A kolozs-dobokai egyházközségek történetéből. A felolvasások mellett pár szavalat és zeneszám fogja a müsort kiegésziteni. Az előadásokra szivesen látunk bárkit, mert ha elsősorban az ifjusághoz szólnak is, a nagyközönség számára is érdekeseknek igérkeznek.

Egy szerény kis D. F.-estély. Túri egyházközségünkről mostanában csak jót hallunk. Kicsinyek, kevesen vannak s nem gazdagok anyagiakban, de már a lelkészi udvaron van 18.000 tégla s a hivek fizetik hozzájárulásukat az épitendő lelkészlak javára.

Az igaz, hogy közben lelkész irányitása mellett egészséges egyháztársadalmi élet van s épül a szivekben és lelkekben Istennek temploma. Nagy erő a lelkész kezében a néppel való foglalkozás. Ezerszeresen hozza meg kamatját. Nincsen alkalmas középület a faluban — az iskolát kivéve —, hol összejöhetnének s igy magánházban tartják D. F.-összejöveteleiket. Január 12-én is együtt volt a hivek lelkes serege s magam sem tudtam könny nélkül szemlélni azt a valláserkölcsi meghatottságot, ami megszállva tartotta a sziveket. A 76 éves aggastyántól lefelé, a fiatal gyermekig volt ott szereplő s mikor én édesanyámról, majd általában az édesanyáról s végül anyaszentegyházunkról beszéltem nekik, láttam és éreztük, hogy nagy érték az *anya* ezen a világon.

Hadd világitsanak az ilyen szivnemesitő, léleképitő, egyházalakitó D. F.-esték a mai sötét éjszakánknak horizontján s épüljenek kulturánk középületei a szivek templomában megélt érzések erejétől! Dr. K. E.

Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Egyházunk megmentésére világi híveink részéről ujabban a következő megajánlások jöttek: dr. Elekes Dénes i. f. ü. gondnok Székelykeresztur 12.000 leu, br. Daniel Ferenc Vargyas, Péterffy Albert Székelykeresztur 10.000—10.000 leu, dr. Tamás István Alsójára 6000, Halmágyi Gábor Brassó, K. Nagy Árpád f. ü. gondnok, Joós András 5000—5000 leu, Szakács Miklósné Székelykeresztur 4000 leu, Dr. Vernes István köri felügyelő-gondnok Barót, Dr. Sükösd Zsigmond Brassó, Ifj. Schuller Rudolf Kelementelke 2000—2000 leu, Reichert Károly Datk 1200, Borbély Máté Torda, Székely István Abrudbánya, Gál Lajos Alsógáld, Imre Pál Homoródszentpál 1000—1000 leu, László István Etéd 1200 leu, Szentpály Sándor Szárazajta 600 leu, Dr. Székely Ákos Máramarossziget, Antal József állomásfőnök Vizakna, Halmágyi Samu Székelyudvarhely, Biró N. Miklós Felsőrákos 500—500 leu, Firtosi János Felsőrákos, Antal P. Mihály Alsórákos, Szász Gábor Alsórákos, Ferkő József Datk 400—400 leu, Pap László Székelyudvarhely, Gyerő Ambrus Ürmös, Jakab István Olthéviz 200—200 leu, Imecs Jenő 100 leu, a felsőfehéri köri közgy. világi tagjai még 3000 leu összeget, Gyulai Béla sinfalvi állami tanitó-kántor 1200 leu.

A fekete-gyémántok földjén. Nehéz élet a bányász élete, de nagyon fontos a kultura szempontjából. Veszélyes is ez az élet, sőt gyakran megköveteli a maga áldozatát.

Mi erdélyi magyarság bőven kivesszük részünket az áldozatos kulturmunkából a Zsil-völgyi kőszénbányák müvelése által. Kicsiny unitárius Egyházunknak is elég sok hive tömörült oda, hogy családja megélhetését szolgálva, áldozatot hozhasson minden szépért-jóért.

Híveink több helyen elszórten élnek, de három nagy csomópont köré csoportosulnak: Petrozsény, Lupény és Vulkán.

Lupény—Vulkán együtt tud fenntartani egy egyházközséget, Petrozsény egyedül — szórványaival.

Karácsonykor sikerült *Lupény—Vulkán* társegyházközségekbe bevezetni a legáció intézményét s nagy örömmel láttam ott a fejlődő életet. Lelkész, gondnok, keblitanácsosok s hivek hivatásuk magaslatán állva, várják a tavaszt, hogy Lupényban imaházat épitsenek.

Hálás köszönetet mondok e helyen is a karácsonyi szép gyülekezeteknek, felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt azért a gyönyörü énekért, amelynek érzésével együtt emelkedhettünk jó Atyánkhoz. Teologiánk nevében vezetőknek és hiveknek egyaránt köszönöm szivességét és jóakaratát s kérem Isten segedelmét Egyházépitő nemes törekvéseikre.

Petrozsényban már áll a modern unitárius templom s csak elkészitését várja ettől a titáni munkát végző Egyházközségtől. Jó irányitás mellett megértő hivek bámulatos eredményeket érnek el. Mikor az uj templom be lesz fejezve, itt is biztosan kapunk egy jó légációt.

A fekete-gyémántok földjén nehéz munkában Istenes népünk jó irányitás mellett értékes vallás-erkölcsi életet él. *Dr. K. E.*

W. G. Tarrant. A napokban kaptuk a szomorú hirt Angliából, hogy W. G. Tarrant úr, az „Inquirer" c. angol unitárius heti lap szerkesztője és kiadója pár héttel ezelőtt életének 73-ik évében meghalt. Az elhunytban mi magyar unitáriusok egyik melegszivü barátunkat gyászoljuk. Legyen áldás emlékezetén.

A székelyderzsi egyházközség hivei abból az alkalomból, hogy lelkészüket: Balázs Andrást, december hó 15-én esperessé választotta az egyházkör, a következő vasárnap — dec. 18-án — a délelőtti istenitisztelet alkalmával meleg üdvözlésben részesitették. Az istenitisztelet végeztével Dénes János Veres pénztárnok köszöntötte és örömüket fejezte ki afölött, hogy lelkészük és vele együtt az egyházközség is ilyen szép kitüntetésben részesült. Isten segedelmével és áldását kéri az új esperesre. Esperes lelkész afia a következőket válaszolta: „Kedves Hiveim és Testvéreim! Jóleső örömmel és hálás köszönettel veszem a szives üdvözletet esperessé történt választásom alkalmából. Minden esetre nagy megtiszteltetés ugy reám, mint egyházközségünkre nézve. Derzs századok hosszu során át eddig is az elsők közé tartozott. Kisebb időközökkel mindig esperesi székhely volt. Ez a mostani volt a leghosszabb időköz. 56 éve, hogy áldott emlékü elődöm: Inczefi József halálával megszünt itt az esperesi székhely. A 18-ik század elejétől közel száz esztendőn keresztül egyfolytában esperesi székhely volt. Legrégibb emlékeink szerint 1270-ben a derzsi esperes neve Miklós volt. Az unitárius vallás megszilárdulása után levéltári adataink szerint az 1690-es években kövendi Nagy Mihály az esperes, akiből később püspök lett. 1728—1807-ig egyfolytában esperesi székhely volt Derzs: ujszékelyi Menyhárt Sámuel, torockói Kovács Márton és ujszékelyi Finta József idejében. 1838—71-ig pedig nagykadácsi Inczefi József. És most 56 év után az én csekélységemmel ismét esperesi székhely lett Derzs. Köszönöm szives figyelmeteket ez alkalomból. A jó Isten tartsa meg lelketekben azt a szeretetet, melylyel arra érdemes belső embereiteket becsülni tudjátok. Én ezután is csak az leszek köztetek, aki eddig voltam: nagyoknak és kicsinyeknek, szegényeknek és gazdagoknak becsülője s tanitója. Ti pedig ne feledjétek, hogy Derzs ismét esperesi székhely lett és ezután ugy kell viselkedjék, hogy példaadásán a többi egyházközségek is buzduljanak és lelkesüljenek. Népe, lakossága szintén oda kell emelkedjék érzésben, gondolatban és cselekedetben, ahol utmutatója lehet más községek népeinek. Isten áldása legyen anyaszentegyházunkon és benne mindnyájunkon!"

Énekvezér beiktatás Szentgericén. Régi óhajtása ment teljesedésbe szentgericei hiveinknek mult év őszén, mikor az egyházközség évek óta üresedésben levő s most már önállósitott kántori állására Ajtay József ifju kántor-tanitó afiát megnyerte. Az uj énekvezér beköszöntőjét nov. 13-án tartotta a mindkét felekezet tagjaival zsufolásig megtöltött templomban. Beiktatását a 144. zsoltár 9 és 12 versei alapján lelkész afia végezte. Gál Ágnes az

ifjuság nevében virágcsokorral, a helyi ref. lelkész szép beszéddel köszöntötte.

Szabédról. 1927 december hó 11-én kellemes és fölemelő kis „családi ünnepség"-ben volt része a szabédi unitárius egyházközségnek. Szabó Lajos volt énekvezér-tanitó hosszu lelkiismeretes szolgálat után nyugalomba vonult. Ünnepélyes istentisztelet keretében bucsuzott az öreg mester és könnyes szemekkel számolt be 47 évig tartó munkásságáról. Könnyeket bontó volt a jelenet, mikor aggodalmas lélekkel kérte a gyülekezetet, — a tanitványait, hogy életükkel tegyenek bizonyságot arról, hogy az ő küzdelmei nem voltak hiábavalók. Ugyancsak e hónap 17-én szombaton este a Nőkszövetségének rendezésében az iskolás gyermekek nagy sikerrel adlák elő a „Hófehérke" cimü kis szindarabot. A tanulás mellett az előadás célja az volt, hogy jövedelméből a gyermekeknek karácsonyi ajándékokat vásároljanak. 18-án vasárnap ünnepélyes istentisztelet keretében Nagy József helybeli állami tanitó foglalta el az üresedésbe ment kántori állást. A beiktatást a segéd-lelkész végezte. 24-én, karácsony szombatján este szintén a nők rendezésében az iskolás a kisebb gyermekek számára karácsonyfa-ünnepély volt. Milyen jól esett a csillogó karácsonyfa alatt együtt énekelni a gyermekekkel a karácsonyi angyalok himnuszát, Az ünnepnapok sem voltak nyomtalanok, 26-án, másodnap este a segédlelkész és a kántor, Nagy József rendezésében szép sikerrel adta elő a felnőtt ifjuság Almásy Tihamérnek: „A tótleány" cimü 3 felvonásos népszinmüvét. A fáradozás, mellyel a darab előadását előkészitették, nem volt hiábavaló. A szereplők mind jól megállották a helyüket. Az előadás jövedelme harmónium alapra fordittatott.

A székelyudvarhelyi nőszövetség 1000 leu adományt küldött a leányotthon javára, a segesvári nőegylet pedig 500 leut.

Rugonfalvi unitárius élet. Örömmel jelentjük, hogy Szentannai Biri egy urvacsorai kelyhet ajándékozott a rugonfalvi unitárius leányegyházközségnek 1050 leu értékben; Pap Ferencné tiszteletesasszony egy kenyér-tálcát 600 leu értékben; Orbók Vilma, Annuska, Róza urleányok pedig egy urasztali teritőt adtak 300 leu értékben. Midőn mindezt hálás köszönettel emlitjük fel, nem mulaszthatjuk el kifejezést adni amaz óhajunknak, hogy az imaházat Rugonfalván fel kellene épiteni s jelezzük azt is, hogy a szépen munkálkodó kedei egyházközségünkről lesz még fontos mondani valónk olvasóink számára. Dr. K. E.

Dr. Vernes István afiát, aki ezelőtt háromszéki körünkben s nevezetesen Brassóban, mint gondnok fejtett ki eredményeiben dus egyházi munkásságot, most felsőfehéri körünkben felügyelő gondnoknak választották meg. Tudjuk, hogy uj tisztségében is a régi szeretettel és buzgósággal fog egyházáért munkálkodni.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába január 1-től 25-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Agh Ferenc Kolozsvár; Kiss Boriska Zombor Markovics Jánosné Fogaras, Keresztély Zsigmond Kolozsvár, Unitárius Egyházközség, Dávid Ferenc-Egylet, Felcser Lukácsné,

Kisgyörgy Sándor, Özv. Tarcsafalvi Albertné Vargyas, Benke Márton Sósmező, Nagy Gergely Sepsziszentgyörgy, Weress László, Németh Andor Kolozsvár, Németh Albert Sz.-Udvarhely, Nagy Jenő Jobbágyfalva, Gergely Istvánné Barót, Pataki Jánosné Brassó, Boros Mózes Jobbágyfalva, Dr. Borbély Béla Torda 1928-ra; Incze Böske Ákosfalva, Lőrinczy Miklós Nyárádszentlászló, Benedek János Csókfalva, Német Kata, Özv. Pataky Józsefné Alsójára, Dezső János Kolozsvár, Nagy Andrásné Petrilaka, Miklós János a Józsefé Dombó, Kovács Pál, báró, Kolozs, Karácsony Ferenc, Kozma Károly, Benedek Albert, Bölöni Vilmos, Harkó Ferenc, Kisgyörgy Jenő Brassó, Dimény Mózes Hosszufalu, Korondi Dávid Ferenc-Egylet 1927-re; Szinte Lajos Nagyszeben 1926-ra; Török Lajos Énlaka, Kovács Gábor Csíkszépviz, Dombi János Homorodszentmárton, Miklós János a Samué Dombó, Borbély Máté Torda, Ajtay J nos Kolozsvár 1927—28-ra; Major Sándor Nagyszeben 1925—26-ra; Györke Dénes Beszterce, Czakó László Torda 1925—27-re; Kun János Kolozsvár 1926—27-re; Bartok Simon, Pál Simon Torockó, Unitárius Egyházközség Dombó 1924—27-re; Kozma András Budapest 1926—28-ra.

Alapitói dijban fizettek: Major Domokos Zsibó 400 L., Barla Dezső Marosludas 200 L., Marosvásárhelyi Unitárius Nőszövetség 500 L., Dr. Tana Gyula Sepsiszentgyörgy 500 L., Buzogány Márton Arad 500 L. Az Unitárius Leányotthonnak adományozott a Marosvásárhelyi Unitárius Nőszövetség 1000 L-t. Kolozsvár, 1928. január 26-án. Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Szerkesztői üzenetek.

K. M. Oradea-Mare. Köszönjük az irásokat, amint látni tetszik, szivesen közöljük őket. Legyen szerencsénk máskor is. — **H. Kálmán.** Az Ifjusági Egylet levele rég elment már. A nyári konferenciát összekapcsoljuk a Dávid Ferenc-emléktábla visszaállitásával. Időpontul valószinüleg junius hó végét fogjuk megjelölni, hogy akkor a vakációra hazamenő diákok egy költséggel eljöhessenek. Kérem levelét cimemre küldeni (Sz. S) s akkor nem lesz tenakadás a levélváltásban. — **Érdeklődő Marosvásárhely.** Sajnos vidéki Ifj. Egyleteinkkel nem olyan pontos az érintkezés, mint ahogyan szeretnők. Legtöbb tagja a kolozsvári Egyletnek lenne, ha az iskolákra kényszeritett szabályok nem különitenék el ifjainkat gimnázisták, kereskedelmisták és nem-iskolások csoportjaira. Igy Torda megelőz minket másfélszáz tagszámával. — **Farkas ur.** Levelemet kaptad? Gyertek fel, szivesen várunk. Uj verseket kérünk. — **V. B. Árkos.** A naptárak elmentek? Kérünk szives értesitést. — **P. I. Fogaras.** További kéziratokat kérünk. — **Aggódó, Homoród-mente.** Amint látja, megmozdultunk. A Modern mesénél szebb és jobb megvilágitást hol találna? — **Többeknek.** Tekintve a posta drágaságát, nem sürgös és nem kényes kérdésekre e rovatban válaszolunk. Szerk.

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Szent-Iványi Sándor, Dr. Varga Béla.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor cimére Cluj Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztárosához küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz

XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Március 3. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Kilyéni Ferencz József unitárius püspök, született 1835. augusztus 9.; meghalt 1928. február 1[illegible]

FERENCZ JÓZSEF

A Dávid Ferenc Egylet is mint minden unitárius és minden magyar felsóhajt: meghalt drága püspökünk, Ferencz József. Az egyház gyásza a mi gyászunk, mert ő a Dávid Ferenc Egyletnek is disze, büszkesége volt. Ő maga szivesen emlékezett vissza, hogy ott volt a bölcsőjénél. Mi tudjuk, hogy mindig irányitó és segédkező munkatárs volt.

Egyesületünk őt választotta meg legelső tiszteleti elnökének, őt mindig ott látta az elnöki asztal mellett.

Most együtt gyászolunk az egyházzal. Együtt mondunk hálaadó végbucsut az elköltözött nagy férfiunak, nemcsak lapunk, hanem az összes unitáriusság nevében.

Siratjuk a 92 és féléves öreg főpásztort és a 20 éves ifjut látom lelki szemeim előtt.

Körülte a hozzá hasonló ifjak serege zsibong. Minden'k szabadságért kiált. Legtöbbje délfelé vágyakozik az uj nemzeti küzdelem földjére. A szelid szemü, sugár termetü Ferencz Józsefre „az Ur kinyujtá kezét, megilleté száját és azt mondá neki: Ime én az én igéimet adom a te szádba." És az ifju a földi ország szabaditása helyett a lelki ország épitésére vállalkozott s 72 esztendő alatt az aranyszáju pap a maga körében a próféták és szószólók uj iskoláját varázsolta elő.

Mintha a gyermekkor véres tapasztalatai közben egy uj lelki világ ábrándjai sarjadtak volna ki lelkéből a szünetlenül fölebb vágyó, tisztábban látó ifju a Dávid Ferenc tisztult hitének ujkori jelleget ad.

Egyéniségével összhangban, a csöndes átgondolás. A kicsapongás nélküli tiszta szónoklás szerény palástját ölti magára. Az uj kor uj szellemében szól. Bátorsággal lépik mestere, Jézus nyomdokaiba, s az amerikai nagy apostol, Channing evangeliumát, főpásztorával Krizával, bevezeti a XVII-ik század megbénitó krisztologiája helyébe.

Uj élet, uj reménység hajnalhasadása dereng az unitárius vallás egén. A 300 éves mult tragikus nagyszerüségeit az ifju pap Dávid Ferenc hősies alakja körül látja meg. Hangja elhallszik az alföld rónáira s a magyar főváros megnyitja kapuit az unitárius szónok előtt. Diadalai tetőpontjára egyháza emeli föl. Az uj szellemet kivánó unitáriusok püspökjükké avatják. Körülte mindenütt uj áldozó készség a hazai testvérek között, és még ma is hullámzó lelkesedés a külföld unitáriusai körében.

Kolozsvár városa az unitárius és más szabadelvü keresztények Mekkájává magasztosul és Ferencz József lesz az egész világ unitáriusainak pátriárkája.

A művészek Jézusa az ő szenvedő arcával, sudár termetével, Ferencz Józsefben hü mintában valósult meg. Testi betegsége sokszor kényszeritette panaszra, de az a kitartó lelki energia, az a lankadatlan munkásság, amely utolsó lehelletéig egy pillanatra sem szakadt meg, olyan embert rögzitett meg benne, aki előtt mindig hódoló tisztelettel hajoltunk meg.

Ferencz Józsefet legnagyobbnak láttuk szónoki egyéniségében. Kolozsvár hires szónokával, Nagy Péterrel, méltán hasonlitották össze. A lassan gördülő gondolatokat lebilincselő bájjal ruházta föl szépencsengő hangja.

A szónok mellett jelentkezik az egyházi vezér. Rendkivül hosszu püspöksége alatt kevésszer volt oka állása tekintélyére hivatkozni. Mindazok akik hivatali társai voltak és egész egyháza a tisztelet teljességével fogadták rendeleteit és kivánságait.

A tisztelet és elismerés valóságos acélpáncéllá szilárdult személye körül. A hüséges izraelita nem közeledett több áhitattal a Nebo hegyen álló Mózeshez, mint az unitárius, és ameilett minden magyar Ferencz Józsefhez.

Ha szabad volna igy szólnom, azt mondanám, bizonyos divináció övezte körül pátriárkai homlokát és egyéniségét. Az a határtalan türelem, mellyel viselte e 90 éves főpap a testi bántódást, mindenkinek intésül szolgálhat a megpróbáltatások idején.

Az ember értéke az olyan egyéniségekben éri el legmagasabb mértékét, amilyen volt a mi nagy halottunk!

Őt a mindig tartó testi gyengeség soha sem téritette el az élet egyenes ösvényéről. Ő tudta, hogy akit Isten szenvedéssel és csapással meglátogat, azt megis vigasztalja.

A mi nagy halottunk vigasztalása és mértékfeletti jutalma a hosszu élet áldásai és örömei mellett, az emberek nagy tiszteletében és szép családja határtalan szeretetében és gyöngédségében megmutatkozott. Isten szerette őt, tudjuk, hogy kegyesen fogja magához fogadni. Nyugodjék békében. **Dr. B. Gy.**

A vég kezdete.

Pár héttel ezelőtt püspök urunk gyöngélkedni kezdett. A kollégium folyosóin, vagy az utcán unitáriusok, ha összetalálkoztak, meg-megálltak beszélgetni. „Hallottad, a főtisztelendő ur beteg.“ Senki sem hitte azonban, hogy ez a betegség a végnek kezdete volna. Hiszen hosszu életén át annyiszor betegeskedett ez a törékeny testü, de sziklalelkü főpásztor s minden betegsége után olyan friss erővel gyüjtötte ismét magához az élet csiráit, hogy rosszra gondolni senkinek sem jutott eszébe. Hanem ezuttal ugylátszik az Ur végtelen bölcsessége másképen határozott. Napról-napra rosszabb és rosszabb hirek jöttek. Az orvosok komolyan aggódtak, sőt titokban le is mondtak már életéről. Hanem azért a püspök ur egész a leg-

utolsó napig nem adta át magát az utolsó utat megelőző elfáradásnak. Titkárai mindennap eljártak betegágyához, referáltak a fontosabb ügyekről s a püspök ur aláirta az ügyiratokat.

Szombaton, február 18-án este az orvosok szomoruan jelentették ki: Nincs remény többé. A rákövetkező éjjel a beteg mellett felváltva virrasztott Dr. Gyergyai Árpád orvosprofesszor, a püspök ur közeli rokona és Kovács Kálmán, ki mint keresztfia és titkára az utolsó évtizedekben állandóan mellette és érte élt. A vasárnapra virradó hajnal aztán pontot tett a fenségesen hosszu és magasztosan szép élet munkája, fájdalmai, örömei és reményei után. Ferencz József püspök ur 1928 február 19 hajnali 1/26 órakor meghalt.

A vasárnap délelőtti istentiszteletre összegyült hivek megdöbbenve értesültek a halálról s lelkükben néma, majd hangosan is kitörő zokogással figyeltek Dr. Kiss Elek megrázóan szép egyházi beszédére. Templomozás után Egyházi Képviselői Tanácsunk rendkivüli ülést tartott, hol a két főgondnok vezetésével nagy számban jelentek meg a Tanács tagjai. Dr. Boros Györgynek püspökhelyettesé és Csifó Salamonnak jegyzővé való meghivása után a Tanács intézkedett a végtisztesség megtételére vonatkozóan.

Közben a városban is elterjedt a püspök halálának hire s a kolozsvári magyarság, mely majdnem három emberöltőn keresztül hozzászokott az unitáriusok püspökében jobb énjét, sóvárgásainak és küzdelmeinek megtestesitőjét látni, — megilletődve zarándokolt a Kossuth Lajos-utca elejére, hogy a templomon és a püspöki palotán lengedező gyászlobogókról a hir valódiságát megállapitsa.

Kedden d. e. 11 órakor Csifó Salamon theologiai tanár elbucsuztatta a halott püspököt attól a háztól, hol annyi évek fáradságos küzdelmei között menedékként kereste fel őt nemcsak az unitáriusok, de az erdélyi magyarság minden őrállója. Aztán Kovács Kálmán, Mikó Lőrincz dr., Hadházy Sándor, Kiss Elek dr., Lőrinczy Zoltán és Szentiványi Sándor átvitték a drága halott koporsóba zárt tetemét a templomba. Ettől az időtől kezdve állandóan négy-négy theologus és a hadtestparancsnokság által kirendelt diszőrség őrizték a ravatalt egészen a temetés órájáig. Szerdán d. e. 10 órától 1 óráig fogadta a két főgondnok és Boros Gy. püspökhelyettes az egyház nevében, Dr. Ferencz József bankigazgató, a megboldogult fia, a gyászoló család nevében, a különböző testületek részvétnyilatkozatait. Ideiktatjuk a részvétüket kifejező testületek és magasabb személyiségek neveit, mert ez a lista hűen fogja illusztrálni az ország minden körének, társadalmi és felekezeti különbség nélkül megnyilvánult gyászát püspökünk elhunyta felett.

Február 22-én d. e. 10—1 óra közt a templomban kifejezték részvétüket:

Erdélyi Református Egyházkerület Igazgató Tanácsa. Vásárhelyi János püspökhelyettes, Ugron István főgondnok. — Sulyok István püspök Királyhágóntúli egyházkerület nevében, Csernók Béla főjegyző. — Kolozsvári unitárius egyházközség. Ürmösi Károly es-

peres. — Görög kath. egyház. Dr. Pandrea főesperes. — Romániai Kegyesrend. Dr. Patay József rendfőnök. — Magyar lutheránus egyház (zsinatpresbiteri) Frint Lajos superintendens, Nikodemusz Károly főesperes. — Ref. teologia igazgatósága: Dr. Tavaszy Sándor. — Országos Magyar Párt: Gr. Bethlen György. — Emke: Sándor József. — C. F. R. Igazgatósága: Hosszu igazgató. — Kolozsvári kollégium igazgatósága: Dr. Gál Kelemen. — Unitárius Irodalmi Társaság és Keresztény Magvető szerkesztősége: Vári Albert alelnök, szerkesztő. — VI. Hadtest parancsnoksága: Pop Danilă hadtestparancsnok. — Kolozsvári lutheránus egyházközség: Alberti lelkész. — Kolozsvári neolog zsidó egyházközség: Dr. Eisler Mátyás, főrabbi. Izraelita Nőegylet. — Erd. Irodalmi Társ.; Dózsa Endre elnök. — A külföldi államok consulai: angol, olasz, cseh, francia, magyar, osztrák, német. — Kolozsvár város: Mihali polgármester. — Erdélyi Kárpát Egylet és E. M. E. természettudományi szakosztálya: Dr. Szádeczky Gyula egyet tanár. — A kormány és Cluj vármegye képviseletében: Dan Parten prefect, Simu subprefect. — Administrață Financiară: Dimitriu administrator. — Róm. Katholikus Státus Igazgató Tanácsa: Jósika Gábor br. — Minerva irod. társaság: Dr. Vékás Lajos. — Gör. keleti püspökség nevében L. Curea tanácsos. — Magyar Lutheránus Nőegylet: Özv. Török Sándorné és Dr. Höntz Kálmánné. — Nemzeti Kaszinó: Jelen Gyula dr. — K. K. A. S. E. sportegylet: Leitersdorfer elnök. — Orth. zsidó hitközség: Dr. Sebestyén József elnök. — Gör. kel. Teol. Akadémia. — Kisebbségi ujságirók szervezete: Nyirő József. — Unitárius Lelkészkör: Kovács Lajos elnök. — Unit. theologiai Akadémia: Dr. Kiss Elek dékán. — Erdélyi Muzeum Egylet: Dr. Gyalui Farkas ny. egyet. könyvtárigazgató. — Romániai Magyar Kisebbségi Nők központi titkársága: Br. Huszár Pálné. — Kolozsvári Magyar Zenekonzervatórium: Dr. Weress Ferenc. — Dávid Ferenc Egylet: Gálfi Lőrinc. — Felügyelő gondnoki kar: Váradi Aurél dr. — Kereszturi kollégium: Gálfalvi Sámuel igazgató. — Aranyosszék nevében: Lőrinczy Dénes esperes. — Szigligeti Irodalmi Társaság nevében: Perédi György főtitkár, egyh. tan. afia.

A részvétnyilatkozatok szövegét nem közöljük le, mert a Keresztény Magvető külön kiadásában mindezek találhatók lesznek. Egyedül Gálfi Lőrincz, theol. tanár részvétnyilatkozatát adjuk itt közre, ki a Dávid Ferenc Egylet és az Unitárius Közlöny nevében beszélt.

Méltóságos Egyházi Képviselő Tanács! Gyászoló család!

A Dávid Ferenc Egylet képviseletében jelentünk meg itt, hogy kifejezzük mi is részvétünket. Ennek az egyletnek sok könnye hull ennél a nagy ravatalnál és még sokkal több tagjának sóhaja emelkedik ma az egek urához, azoknak sóhaja, akik testileg nincsenek itt, de lelkileg velünk együtt gyászolnak. A Dávid Ferenc Egylet több mint negyven évvel ezelőtt alakult meg a vallásos

és erkölcsi élet ébresztésére és terjesztésére, és az elhunyt egyházi fejedelem annak kezdettől fogva alapitó tagja, odaadó munkása és tiszteletbeli elnöke volt. Ezért nagy ami gyászunk, mélyen érzett a mi veszteségünk és részvétünk. Amikor a tisztelet, a hála, az áldozat, az imádás, a szeretet meglankadott az emberek fiai között, mi ezeknek a mivelésére egyesültünk nem mint vezetők és hatalomra vágyók, hanem mint munkások, mint küzdők, szenvedők és áldozók. Ezért mi az elhunyt vezér emlékét is leghivebben őrizzük meg, mert az ő céljainak megvalósitására törekszünk odaadással és önfeláldozással. Elhunyt nagy vezérünk élete egyik legnagyobb büszkeségének tartotta és hirdette, hogy amikor az elmult század második felében az elnyomatás megszünése után, országunkban és egész Európában felsütött a szabadság napja, ő támasztotta fel Dávid Ferencet, a vallási szabadságnak ezt a nagy vértanuját. Még most is fülemben csengenek csaknem négy évtizeddel ezelőtt az évangéliumból vett biztató szavai: „Ne félj, kicsiny sereg, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot.“ Mi munkálunk tovább a feltámasztott vértanu lobogója alatt elhunyt vezérünk utmutatása szerint és ezzel őrizzük az ő emlékezetét Isten országának eljövetelére.

Több vidéki egyházközség tagjai ezután bejöttek a nagy halott temetésére. A torockóiak festői viselete és a székely nadrág, rövid zeke tarkitották a gyászba öltözött férfiak és asszonyok seregét.

Részvéttáviratok és iratok:

Duca belügyminiszter. — Városi tanács. — A kvári ref. egyházközség. — E. K. E. — Gör. kel. érsekség. — Marianum. — Sulyok ref. püspök. — Magyar Szinház. — Teutsch szász lut. püspök. — Erd. Irod. Társ. — Kvári hidelvei ref. egyhk. — Miron és Buzdugan régensek. — Miron patriarcha. — Pacha Ágoston temesv. r. k. püspök. — Mayer nagyvár. r. kat. apost. korm. — Frint aradi magyar lut. szuperint. — Magyarországi unitárius egyház. — Emke. — Ravasz László püspök. — Daianu gör. kath. esperes. — Francia konzul. — Angol konzul. — Tanügyi inspectoratus. — Ref. igazgatótanács. — Olasz konzul. — Izr. neolog hitközség. — Majláth püspök. — Lepadatu vall. ü. miniszter. — Anghelescu közokt. miniszter. — Lapkiadó R.-T. — Osztrák konzul. — Monostori ref. lelk. — Róm. kath. status. — Piarista-rend. — Budapesti D. F. E. — Ref. Theol. Akadémia. — Romániai Magyar Dalosszövetség. — Boromissza szatmári r. kat. püspök. — Iklandi kebli tanács. — Barițu Liceul igazgatóság. — Amerikai unitáriusok (Józan). — Gallus V. és Fr. Gyalu. — Dr. Czakó József B.-pest. — Debreceni unit. egyházközség. — Hangya. — Condrea tordai prefektus. — Willer képviselő. — Minerva bizt. intézet. — Dr. Veress Ferenc. — Dr. Lang Frigyes professzor. — Br. Szentkereszty Béla. — Maniu Gyula. — Magyar Párt parlamenti csoportja. — Kisgyörgy Imre

olthévizi lelkész és neje. — Jakabffy Elemér. — Mezőgazdasági Bank. — Dr. Kecskeméti nagyváradi főrabbi. — Első Erdélyi Ált. Biztositó Társ. — Dr. Elekes Domokos. — Br. Villani, követ. — Drummond. (Anglia) — Bukaresti magyar diákság. — Fogarasi egyh. község. — Ugron Jánosné. — Gr. Horváth-Tholdi Rudolf. — Bölöni egyh. község. — Roşiu revizor, Cluj. — Váró Béni kalotaszegi ref. egyh. megyei főgondnok. — Dr. Mikó Gábor. — Kolozsvári Iparos Egylet. — Zentai ügynök. — Dr. Taglich Samu. — Holbach Ede M.-vásárhely. — Gombos Béni Kolozsvár. — Gál Ernő Dicsőszentmárton. — A.-boldogfalvi ekg. — Pop László e. tan. Udvarhely. — Magyar ref. egyet. konvent. — Dr. Baltazár tiszántuli ref. e. ker. püspöke. — Mátrai János bpesti piarista házfőnök. — Dr. Berzeviczy Albert M. Tud. A. elnök. — Dr. Makkai Sándor erdélyi reform. püspök.

A temetés.

Szerdán, 22-én, már mindjárt ebéd után óriási tömeg verődött össze az unitárius templom körül, ellepve a széles Kossuth Lajos utcát. A kiküldött díszszázad, valamint a kirendelt csendőrség tartotta fenn a rendet, a templomba csak a különböző testületek küldöttségeit és a temetésre hivatalosakat engedve be. Igy is zsufolásig megtelt a nagy befogadóképességü templom. Pontban 3 órakor kezdetét vette a gyászszertartás. A különböző dalárdák éneke után Dr. Boros György, püspökhelyettes, felment a szószékre és megható imában bucsuzott el a halott főpásztortól. Utána Dr. Varga Béla, theologiai tanár tartotta meg a gyászbeszédet. A mélyhatásu, szép beszédet olvasóink a Keresztény Magvetőben olvashatják, mely, mint már emlitettük, külön kiadásban hozza az összes beszédeket. Még egynehány szomoru gyászének Kolozsvár legjobb dalárdáinak ajkairól, s aztán megindult a temetési menet, hogy utolsó utjára kisérje Ferencz Józsefet. A menetben ott voltak az összes küldöttségek, melyek délelőtt részvétüket fejezték ki. Kivülök még a következő testületek vettek részt: Bogdan Duica, egyetemi rektor és Dr. Kristóf György az egyetem nevében. Mihai rendőrprefektus az államrendőrség nevében. Pakleseanu kultuszminiszteri államtitkár a kormány nevében. Gróf Bánffi Miklós, Trefán Leonard, a Szent Ferenc-rend főnöke rendtársaival, Garda Kálmán, Dr. Müller Jenő és Dr. Szent-Iványi Árpád a Hangya nevében, Dr. Janovics Jenő a kolozsvári Magyar Szinház tagjaival, a Marianum, valamint az összes helyi magyar főiskolák tanulóifjusága és tanári kara. Vidékről mintegy 60 lelkészünk, azokivül felügyelő gondnokaink és — különösen az Aranyos-körből vidéki hiveink is szép számmal jöttek be és csatlakoztak a gyászmenethez. A menetet aztán körülözönlötte a kolozsvári magyarság, melynek soraiban társadalmi és felekezeti különbség nélkül ott volt mindenki, akit csak betegség, vagy más körülmény meg nem akadályozott az eljövetelben. Egy század csendőrség tartotta fenn a rendet, hogy a tolongásból származó

valami incidens meg ne zavarja a nagy halott utolsó utjának szépségét és méltóságát. Az utvonalat a város előzékenysége tisztára takarittatta már kedden; a villany- és gázlámpákon fekete tüll fogta fel a fény erősségét, hogy ezzel is jelezze a város gyászát. Az óriás kigyóhoz hasonló menet végre elhagyta a templom vidékét.

A hegyre épült kolozsvári temetőkertnek majdnem a csucsán, sejtelmesen zúgó fenyőfák alatt kapott örök nyugvóhelyet Ferencz József. A család tagjai, — kivéve feleségét, az ősz nagyasszonyt, kinek szive nem birta egész a sirig kisérni édes életepárját — körülállották még egyszer elköltözött fejüket. Most már nem tanácsot kérni tőle, nem jóságos és meleg szeretetében örvendezni, hanem utolsó „Isten hozzád"-ot mondani neki. Dr. Ferenczy Géza, egyházunk idősebbik főgondnoka elbucsuzott tőle az egyház nevében. Dr. Csiky Gábor az amerikai és angol unitáriusok gyászüzenetét hozta. Gvidó Béla esperes pedig a papság nevében utolsó imát tartott felette.

Aztán leeresztették az érckoporsót, virágok, koszoruk halmát szórták rá, s utána tompán, dübörögve megszólaltak a koporsóra zuhanó fagyos föld-göröngyök intései: Menjetek haza, immár ő a mienk!

Ott feküdt hát lent Ferencz József, s mi fájó szivvel, megrázva és kérdően révedtünk utána. Ha ő is, ő is csak oda jutott, mi értelme akkor a mi fáradozásunk, vágyunk és reményeink csatáinak?

A hazafelé özönlő tömeg között ott láttuk Hadházy Sándor egyházi pénztárosunkat, amint fekete párnán vitte haza Ferencz József magas kitüntetéseit. A román és a volt magyar állam legmagasabb kitüntetései voltak azok, melyek egy hosszu élet sikerdus munkálkodásainak eredményeiképen küldettek neki. S igy van az, bizony! Ferencz József nagy püspökünk testét hideg, fagyos rögök őrzik féltékenyen. Hanem a tettei s azokban megnyilvánult meleg, forró lelke visszajött velünk ebbe a fárasztó, sokszor rideg, de mégis vágyak, álmok, jóságok és nemességek vivódásainak meleg világába. Ezek itt is maradnak velünk, buzditani, bátoritani, követésre hivogatni. Azért hát gyászoljuk meg Ferencz Józsefet, mert az ő kedves, jóságos patriarchai alakját látni, szavát hallani nem fogjuk többé. Ám ne higyjük, hogy elveszitettük őt. Velünk marad a lelke most és mindörökké, amig csak az unitáriusok emlékezni, szeretni és hinni el nem felejtenek. Sz. I. S.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Sz.: 355/428. **Pályázati hirdetés.**

A magyarsárosi unitárius felekezeti elemi iskolánknál szervezendő 2-ik tanitói, illetve tanitónői állásra pályázatot hirdetek az állami elemi iskolai segédtanitói javadalmazással. Pályázati kérések E. K. Tanácshoz közvetlenül adandók be f. évi március 15-ig.

Cluj-Kolozsvárt, 1928. febr. 26.

Dr. Boros György, püspökhelyettes.

TŰZHELY MELLETT

Az Isten Igéje.

A lét lényegének kellős közepében örök csirájában álmodik az Ige.
Mindig volt, mindig van, mindig lesz s az idő, hogy megsemmisitse nem
[fér közelibe.
Álmodik az Ige gyönyörü álmokat, mik valóra válnak a nagy minden-
[ségben.
S tündöklőn hirdetik Isten jelenlétét a föld göröngyein s fenn a tiszta
[égben...

Messzenéző szemmel az Igének Atyja belebámul mélyen évezredek közé
S keresi az élet forgatagaiban a lelkes embert ki egészen az övé.
Megtalálja ott a küzdők táborában, fájó szivvel nézvén lelkek vergődését
S amig észreveszi a nemes sziv maga, önmagában hordja Istennek Igéjét.

Nagy szenvedések közt, fájdalmak mezején születik az Ige s válik való-
[sággá...
Válik a világnak örömizenetté s a lankás völgyekben gyönyörü virággá.
Az Isten Igéje bátor és kitartó, nem fél, el nem csügged, nem támad és
[nem sért
S a földi téreken tusakodók között ő a békéltető, nem szereti a vért.

Ő viszi el Ámost Béthél közelibe s keresi vele a tiszta igazságot,
Hózseásnak ő szól szomoruságában, midőn nem találja el a házasságot.
Szerető gyengédség általa születik s családi melegség az ő kivánalma;
Hüséggel van tele az ő országának minden kicsi rögje, bérce, völgye,
[halma...

Mikeás szavában az irgalmat szólja, irgalomról beszél s Istenimádásról;
Hisz az irgalmatlan szörnyü pusztitás közt nemes szivü ember nem
[beszélhet másról.

Templomban ültében Ézsaiás előtt szent lesz a hivatás, amelyre küldetik...
Megtisztult ajkáról szent igét hallgatnak ezeréves küzdők, hisz nekik
[szól, nekik...
Kerub szárnyainak páros csattogása,
Próféta — látomás — Istennek áldása.

Ez Ige élteti Jeremiás lelkét s vezeti veszélyek tömkelegén által;
Ézékiel szive ettől felbuzdulva, utazik éjszaka országokon által.

Foglyok ezereit ez Ige táplálja, a reményt a szivben ez élteti mindég.
E nélkül ez a föld szomoruság lenne s magad elkárhozott vadállatnak [hinnéd.

Jézus ez igének volt a szószólója, ettől nyerte szive szelid bátorságát.
Ennek a hatalmas lángoló ereje szórta el általa az ember jóságát...
Ettől tért meg egykor Saul s lett apostol, Jézus Krisztusnak egy buzgó [követője.
Ki vissza nem fordult, mert lélek hajtotta, ösztökélte folyton, hogy menjen [előre.

Az Isten igéje Dávid Ferencnek is osztályrészül jutott szorgos életében
S követői között hányan elepedtek, hogy általuk, bennük ez az Ige éljen.

Igy maradott reánk drága örökségül emberről emberre évszázadokon át;
Egyházunk békéjét felvirágoztatta s megtalálta nálunk hőnn szeretett [honát.

Dicsőült püspökünk, nagy Ferencz Józsefünk ennek az Igének volt prédi- [kátora.
S mivel szenvedéssel telve e századok, meg is értette őt sóhajtozó kora.
Az Isten Igéje Isten akarata... s Isten akarata a mi feladatunk.
Ezért kell küzdenünk, ezért kell szenvednünk s szeretnünk az Istent, ha [élünk ha halunk.

Testvérek, magyarok, Isten gyermekei, föl bátran a szivvel, soha se [féljetek...
Ferencz József lelke és áldott emléke küzdelmeitekben legyen ti veletek!

Jó Atyánk, szent Igéd igaz erő,
Mely által életünk felemelő...
Mutasd meg számunkra munkaterünk,
Lélekben Tehozzád esedezünk! Ámen.

Dr. Kiss Elek.

Még csak egy félév az élet...

(Folyt. és vége).

— Milyen otthon felállitásáról beszélgettetek? — kérdezte Balogh minden más kérdezősködést megelőzve.

— Egy napközi otthon felállitásáról volt szó, — felelte a tiszteletes, ki nem akarta felizgatni a beteget megdöbbenése észrevételével, — hol gyerekeinket elhelyezhessük, mig a felnőttek mezőre járnak munkaidőben. De már azt hiszem, tárgytalan is ez a tervezgetés, mert nem tudjuk előállitani a hozzá szükséges anyagi eszközöket...

Balogh Istvánnak tűz lopózott az arcára, a szemei csillogtak s egész lényén valami nagy elhatározás melegitő, lobogó hatása látszott.

— Én megadok hozza mindent, ami csak kell. — Mondta s aztán hozzátette az elámult és rájabámuló férfiak hallgatása közben. — Legyen ez az otthon Isten előtt az én eddig eltékozolt életem bocsánatkérése.

Senki sem válaszolt szavaira, csend lett. Kis idő mulva felállott a kurátor, mert az egyházközség kurátora volt a vastagabb hang tulajdonosa s odalépve Balogh Istvánhoz, őszinte hangon mondta neki: Isten is megfogja áldani ezért az elhatározásáért. Ő köszönje meg, ha mi nem tudjuk elég szépen megköszönni . . .

Egy hét mulva szorgos munkálkodás kezdődött a régi Balogh portán. A nagy udvar egyik sarkában állott a kasznári lak, gazda nélkül, mert már régen nem folyt itt igazi gazdálkodás. A megkopott épületet most kijavitották s a szobákat lakható állapotba helyezték. Balogh István, mintha semmi baja sem lett volna, egész nap ott időzött a dolgozók között. Tanácsolt, bátoritott, rendezkedett, mintha egész életében egyebet sem tett volna, mint napközi otthonokat rendezett volna be falusi gyerekek számára. Nem telt bele három hét s az uj napközi otthon megkezdte müködését. A kihalt porta megnépesült, vidám, hancurozó gyerekhad lepte el minden szegletét s mig csak a nap le nem ment s a munkából megtérő szülők haza nem vitték gyermekeiket, Balogh István ott ténfergett a játszó gyerekhad körül egész napokon át. El-elnézte vidám mókáikat, életerős, viruló arcocskáikat s az ő fakó, beesett arcára is uj szin gyült a tavaszi napsütésben. Katica volt az otthon melengető napsugara. Senki sem tudott ugy bánni a gyerekekkel, hirtelen támadt vitákat ugy elintézni, a játékban megsebzett lábakat bekötözni, mint ő.

És igy munkában, vigságban, napsütésben és hirtelen jött elkomolyodások árnyékaiban három szép hónap elszaladt . . .

V. FEJEZET.

Megujult az egész Balogh porta. Mintha egy tündérkéz végig huzta volna aranyfátyolát az egész régi, rossz hangulatú kurián, ugy megváltozott minden. S nem is drága városi pallér vagy kőmives-had cselekedte ezt a nagy változást. Onnan telt ki az egész a faluból. Adósságot sem kellett felvenni a nagy átalakitásokra. Kitelt kevésből. Igaz, hogy csak meszelt falai lettek a régi udvarháznak, de lám, ki hitte volna, hogy igy még jobban mutat! A kert sem raffinált városi kertész remeke s nem disznövények diszitik, hanem karalábé, hagyma, murok, mert hiszen a napközi otthon vidám gyermekseregének ültetése, gondozása alatt készült. Kell a zöldség, mert ebédet minden gyerek ott kap, mikor az iskolából hazatér. Egyszóval semmi sem drága, semmi sem fényüző s mégis olyan

lelket gyönyörködtető lett minden a Balogh portán rövid négy hónap alatt,

Balogh István kint ült egy nap ugy, mint a másikon az oszlopos, magas verandán, onnan szemlélve a falut, meg a játszadozó gyerekeket. Az áldott nap tele kévékben ontotta sugarait a beteg megsáppadt, halvány arcára, mely mintha szinesedni kezdett volna az utóbbi időben. Általában nem sok oka volt panaszra Balogh Istvánnak. Gyenge volt az igaz, de egyébként semmi más baja nem volt. Evett jóizüen, mint egy farkas, ami nem is lehetett volna másképen, hisz a tiszteletesék házánál kosztolt, melynek nem kisebb művész, mint Katica, volt a szakácsnője. Nem enni, annyi lett volna, mint halálosan megsérteni ezt a napsugárból és jókedvből összeszőtt, aranyos boszorkányt; megsérteni pedig dehogy is akarta volna Balogh István. Egyedül a lelkén rágódó sejtelem okozott kellemetlen órákat és annak a félévnek, azaz most már csak pár hónapnak a tudata, amely után mindennek vége fog lenni. Hanem hát, ilyen az ember! Mindent megszokik, mindenhez hozzátörődik, még a halál gondolatához is. Utóbbi időben Balogh István megszünt aggódni az életéért s ha néha felhő borult az arcára, az inkább az eljövendő bizonytalanság, mint a haláltól való félelem miatt támadt.

Egyik nap, szép napsugaras délelőttön, kocsizörgés zavarta fel álmodozásából. Városi bérkocsi hajtatott be az udvarra s egy ismerős arcu férfi tartott feléje nemsokára. Elgondolkozott: hol is látta csak ő ezt az arcot? Nem emlékezett. Ezalatt az ismeretlen feljött hozzá s ismerősként üdvözölte.

— Nem ismer még? — kérdezte.

— Bocsásson meg, kérem, az arca nagyon ismerős, de a neve nem jut eszembe.

— Dr. Bogáti vagyok, az Unió Tüdőszanatórium orvosa. Többször segédkeztem a főorvos urnak az ön kezelésénél...

— Ön az?... — Balogh Istvánban kellemetlen emlékek támadtak fel.

— Ön nem felelt leveleinkre s mi már nem tudtuk, hogy mit gondoljunk, olyan hirtelen hagyott ott minket. Most erre jártam, a szomszéd faluban volt dolgom s gondoltam, benézek ide is, megtudni, hogy van...

— Köszönöm, amint látja, meglehetősen jól... Nem panaszkodom, mert nincs is miért... Nem érzek fájdalmakat s a vég, ha jön, igy visz el, nyugodtan, fájdalom nélkül és jókedvüen.

— A vég? Nem ugy néz ki ön, mint egy haldokló... Van láza?

— Bizony én nem mértem már több, mint egy hónapja...

A doktor elővette az óráját s mérni kezdte a beteg pulzusát.

— Szinte hihetetlen — mondta végül. — Alig van valami hőemelkedése... Uram, önnel csoda történt...

Megnézte még egy kissé innen és onnan, meghallgatta a hátán, a mellén s aztán komolyan ránézve, igy szólt:

— Balogh István, jöjjön ön be hozzánk mégegyszer. Én garantálom önnek, hogy másodszor, mint egészséges ember fogja elhagyni a szanatóriumot.

És a csoda megtörtént. Amit nem hittek az orvosok, nem reméltek talán még a tiszteletesék sem, bárhogyan biztatták is nemes lélekkel barátjukat s amire Balogh István még gondolni sem mert, az bekövetkezett. Egy szép napon egészségesen, ha gyöngén is kissé, Balogh István másodszor is megérkezett a kis faluba. Most azonban nem kellett gyalog, magánosan kóborolnia az országuton. Egész küldöttség fogadta az állomáson s a Napközi Otthon vidám gyermekei virágot szórtak lábai elé, amint a vicinális lépcsőjéről az állomás földjére lépett. Ott voltak a falu notabilitásai is, a tiszteletessel és a kurátorral együtt és — igen — ott volt Katica is, hogy melegen, majdnem — vagy nem is „majdnem"? — könynyekkel telt szemekkel üdvözölje a haláltól visszaváltott embert. S aztán a magas, sárga futókocsin véletlenül ép Katica és Balogh István kerültek össze, amint az állomásról befelé hajtattak. Sokáig némán ültek egymás mellett, mig egyszer csak megszólalt Balogh:

— Olyan ez az egész, mint egy tündérmese...

Alvégi Kovács János házavégénél még ezt is hozzátette:

— ...És ennek a mesének maga a tündére, Katica...

Már a frissen meszelt Otthon falai is látszottak, mikor Balogh István tovább füzte a gondolatát:

— Katica, lenne maga az én jótékony tündérem egy egész életen keresztül?...

* * *

Balogh István lett a legbuzgóbb templomjáró a faluban. Nem győzte eléggé köszönni az Istennek azt a csodálatosan nagy jótéteményt, hogy őt egy élettel, egy új élettel, igy megajándékozta. S talán az is, hogy egyik vasárnapon másodmagával, Katicával a karján s vidám nászneppel együtt járult az Urnak házába, talán az is csak azért történt, hogy igy többedmagával adhasson hálát az Urnak, aki nagy, aki hatalmas, de mindenekfölött szerető Édesatya...

oooooooooooooooooooo ooooo ooooooooooooooooooo

Lelkész-csere. Főtisztelendő püspök urunk egyik legutolsó intézkedése volt Kiss Sándor kolozsi és Bölöni Vilmos székelyudvarhelyi lelkészek kicserélése egymással. Mindkét lelkész e hó utolsó napján fog uj egyházközségébe beköszönteni. Sikert és jó munkát kivánunk mindkét lelkésztársunknak uj őrállóhelyeiken.

NŐK VILÁGA.

A Nagyasszony fátyla.

1860.

Lányszivek álma: menyasszonyi fátyol,
Titkos varázsu, bűvös, lenge tül...
Ifju szép mátka deli alakjára
Szűz homlokára selymesen terül.
Piruló arcát, kék szeme lángját
Lányosan rejti fátyla mögé...
Boldog örömben remegő lelke
Tünde reménység himesét szövé.

1928.

...„Csak alszik" — sugja szeliden
S halk nesztelenül lép tova,
Az ódon szekrényt nyitja föl,
A multat rejtette oda...
Remegő ujjal keresgél,
Mig szeme könnyet záporoz
S gyönyörüédes fájdalmára
Im' előtte a kis doboz.
Oh Istenem: a pártaszalag
És mellette a csipketül...
Lehullt fejének koronája
S ő gyászban, búban egyedül.
„Titkos varázsu menyasszonyfátyol
Légy büvös, enyhe szemfedő...
68 évnek sugaras álmát
Álmodva, várjon engem Ő."

Kolozsvár, 1928. február 19.

Ürmösi Károlyné.

Egyleti élet és munkásság.

Beszámoló a Brassai S. emlékére tartott diszgyülésről.

A kolozsvári Unit. Kollégium, „Ferencz József Unitárius Körének" ifjusága jan. hó 29-én tartotta meg az ugy erkölcsi, mint anyagi szempontokból is jól sikerült Brassai-emlékünnepélyt szépszámu közönség jelenlétében. Az ünnepélyt a gimn. énekkara kezdi meg „Dicsérjük az Urat" c. énekkel s azután Gálfi Elek III. oszt. t. mond áhitatos és szivbeható imát. — A 3. számban, mintha az ünnepély csak most venné kezdetét, Kovács Domokos VIII. oszt. „Ünnepre föl" hivja a közönséget, Pálffy M.-nak „Brassai emlékére" irt ünnepi ódájában, amit nagyon szép kidolgozással és nagy sikerrel szavalt el. Az ünnepély tárgyát tulajdonképpen Kiss Sándor VIII. oszt. e kör elnöke tárja fel emlékbeszédével, amiben Brassai bácsinak szinte egész nagyságát igen szépen méltatta. — Különösen nagy sikert ért el a gimn. énekkara és Apollóköre Ütő Lajos igazg.-t. vezetésével. Ezekután Mikó Imre VIII. oszt. tartott felolvasást „Brassai bácsi az ifjuság barátja" cimen és Gál Dezső VII. oszt. szavalta Gárdonyi G.-tól „Levél Brassai S. úrnak" cimü költeményét nagy sikerrel. — Péterfy László VIII. oszt. a „Földiekkel játszó égi tünemény" c. novellájában bemutatja egy érettségire készülő kisebbségi diáknak az álmát, mi ugyan minden diáknak álma s mégis csak „Földiekkel játszó égi tünemény." — Az ünnepélyt Vári Albert védnök-tanár zárta be, felhiván a közönség figyelmét a mai diákok sorsaira és ennek az ünnepélynek magasztos céljaira.

Ahol az ifjuság megérti az idők szavát.

A nyikómenti két Kadács ifjusága évtizedek óta vidékszerte ismert arról, hogy értelmes, tudni vágyik, vezetői szavára hallgat, józanéletü. Azokon a mükedvelő estélyeken, melyeket minden évben rendezni szoktak, a „Dávid Ferenc Ifjusági Egylet" tagjai rátermettségükkel, arról tesznek bizonyságot, hogy nemcsak a napsugaras munkamezőn, hanem a „lámpalázas" szinpadon is megállják a helyüket. Ez estélyek a nyikómente népének — egyszerü székely közönségének és intelligenciájának egyaránt — kedvenc találkozó helyei és emlékezetes estéi.

Az idei farsang is meghozta a maga ajándékát. Február 4-én lelkes közönség kacagta és tapsolta végig azt a pár órát, melyet az egylet tagjai: Rákosi Viktor és Guthi Soma nagyszerü 3 felvonásos bohózatának, a „A Tartalékos Férj"-nek előadásával betöltöttek.

Melyik szereplő volt jobb a maga szerepében? A közönség közül ki tudná megmondani?... Mind jók voltak. Ügyesek. Az

egész előadásból kiérzett a jókedv, mellyel szerepeiket vállalták, a szorgalom, mellyel előkészültek és a rátermettség, művészi érzék, mellyel azt alakitották. (S ez utóbbi olyan gyakran hányzik falusi mükedvelő szinpadokról!) Annyira könnyedén mozogtak, öntudatosan beszéltek és természetesen játszottak, hogy a nézővel elfeledtették, hogy két székre tektetett gyalulatlan deszkán ül s falusi mükedvelő előadást élvez. Az összes szereplőket: Marosi Eleket, Györke Zsuzsikát, Vári Ferencet, Nemes Ilkát, Szakács Jánost, Szabó Mihályt, Incefi Ilonát, Sárdi Istvánt, Nemes Lajost, Gyöngyösi Áront, Simonfi Esztert, Györke Pétert és Márton Juliánnát dicséret illeti.

Az előadást tánc követte. És az ifjuság nemes gondolkozását tükrözte a mulatság is, mely reggelig tartott. Szépen mulattak, sohasem lépve át a vig mulatás és a zajos duhajkodás határát.

Megjegyzésre méltó körülmény, hogy egyetlen-egy részeg sem akadt, aki a mulatságot zavarta volna, noha a következő nap az ujoncok bevonulása napja volt. Sőt a szereplők azt a félliter bort, amit részükre a jövedelemből jutalmul kiutalni szoktak, visszaajándékozták az egyletnek. Csak egy ember volt, aki panaszkodott: „Dávid ur" a korcsmáros, hogy ha még bál alkalmával is csak igy megy az üzlet, ő csődbe jut... Némely helyen nem is mulatság, ahol részeg duhajkodás, veszekedés, verekedés nincsen; Kadácsban az a legény, akiből szesz nélkül is táncba tör a jókedv s az a „jó bál", melynek szép emlékét sokáig hordjuk a szivünkben.

Ezzel azonban még nem mondottunk el mindent. Hátravan még a legszebb bizonysága annak, hogy Két Kadács ifjusága megérti az idők szavát. Az a tény, hogy örülve az estély szép sikerének, az egylet a tagok áldozata és munkássága árán összegyüjtött kis vagyonából február 11-én a Székelykelykereszturi Unitárius Főgimnázium „Véndiák Alap"-ja nevelésére (egyezer) leut adományozott; templomi használatra 20 drb. énekeskönyvet ajándékozott 1100 leu értékben.

Minden ifjusághoz beszél az idő. A mi mánk két nagy, életformáló kötelességet ir ifjuságunk elé: Legyen jókedvü. Varázsoljon mosolyt azokra az arcokra, melyekre kemény vonásokkal a gond álarcát rajzolta az élet, deritsen fényt azokba a lelkekbe, melyeknek öröme olyan, mint a visszaverődött napsugár, csak akkor mosolyog ki belölük, ha gyermekeit vidámaknak látja. Legyen komoly. (Komolyság és jókedv nem zárják ki egymást) Tanuljon és tudjon. Tanuljon szépet, jót és tudja azt élni. Becsülje a multat, de hallja meg a szót, mely a jövőbe mutat s épitse a jövőt önmagában és maga körül.

Nyikómenti két Kadács ifjusága ez alkalommal is bizonyságot tett arról, hogy érti az idők beszédét.

Vajha más ifjuság is, sok ifjuság, minden ifjuság megértené, amit szól az idő. Akkor a jövő szebb, jobb, emberibb lenne, mint ma.

Szép Erdély Ifjusága értsd meg az idő beszédét!

A kolozsvári Dávid Ferenc Egylet Ifjusági Köre a nyár folyamán, julius havában Déva várában visszahelyezi a szétrombolt Dávid Ferenc-emléktáblát. Ezzel kapcsolatosan egy nagy nyári kongresszust fog tartani Székelykereszturon s vele kapcsolatosan egy propagandakörutlal összekapcsolt kirándulást, melynek folyamán több egyházközségünket meglátogatjuk. A részletes programmot a jövő számban közölni fogjuk. Addig is felkérünk minden D. F. E. I. Kört, hogy irjon Kolozsvárra létezéséről, eddigi munkásságáról, vezetőségéről, hogy pontos kimutatásunk lehessen minden ifjusági egyletről. Minden levél a titkár cimére (Ferencz József tanárjelölt Cluj. Calea Victoriei 12) küldendő lehetőleg minél hamarább. A kongresszuson, amelyen jelen lesznek az angol és amerikai unitárius ifjusági egyesületeknek a képviselői is, reméljük, hogy minden vidéki Dávid Ferenc Ifjusági Egylet is legalább egy férfi és egy nőtaggal képviselteti magát.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Koszoru megváltás cimen megindult a gyüjtés a *Ferencz József* emlék-alapitványra, melyet az egyház 200.000 leura irányozott elő. Ebben benne lesz még az özvegy asszony fillére is, jeléül annak, hogy Ferencz József mindenkinek pátriárka püspöke volt.

Eddig a következő adományok érkeztek meg: Bors Mihály 5000, Unitárius Theologia Akadémia Igazgatósága 5000; Dr. Ferenczy Géza, Dr. Szent-Iványi József, Erdélyi Ref. Egyházkerület, Magyarországi Unitárius Egyház Igazgatósága, a Tordai Unitárius Egyházközség, Budapesti Unitárius Egyházközség, Holbach Ede Marosvásárhely 2000; Dr. Boros György, a Marianum, a Magyar Szinház, Báró P.-Horváth Arthur, Dr. Szent-Iványi Gábor, a Piarista Rendfőnökség, az Ágostai Evangelikus Egyházközség, Dr. Balogh György, Szilágyi Arthur, Király József, Kovács Kálmán és neje, Dr. Mikó Lőrinc és neje, Matskásy Pál, Dr. Kiss Elek és neje, Dr. Csiki Gábor és neje, Dr. Elekes Domokos Székelykeresztur, Özv. Schilling Ottóné, Árkosy Fáni 1000; Erdélyi Muzeum Egylet, Reitter Aladár Budapest 565; Dr. Gabányi Imre, Dr. Pataky Sándor, Gidófalvi István és neje, Dr. Rohonczy Lajosné, Dr. Szombathelyi Gáborné, Özv. Árkosi Gyuláné, Kolozsvári Iparosegylet, K. K. A. S. E., Dr. Fekete Sándor, Kovács Irén, Kovács Margit, Ferencz József Vajdahunyad, Lupényi Unitárius Egyházközség, Vulkáni Unitárius Egyházközség, Dr. E. A., Dr. Kauntz Józsefné, Sándor Jenő Nagyenyed, Dr. Iszlay Dezső, Özv. Báró Petrichevich-Horváth Kálmánné, Nagy Kálmán és neje, Dekáni Gusztávné Torda, Gál Ernő Dicsőszentmárton 500; Kelemen Lajos 400; Mester Mihály ref. egyházkerületi tanácsos 250; Fried Izsák, Özv. Pataky Lászlóné, Albert Dénes, Dr. Várady Aurél, Vásárhelyi Boldizsár

200 leu. — További adományok Hadházy Sándor egyházi pénztáros címére, Unitárius Kollégium, kéretnek.

Egyházunk megmentésére ujabban a következő megajánlások jöttek:

Dr. Pálffy Ferencz 12.000; Báró P.-Horváth Arthur 10 000; Szathmáry Gyula, Tellmann Béla Brassó 6000; Dr. Vajda Béla 5000; Ferencz József Vajdahunyad 4000; Elekes Béla Sinfalva 2160; Dr. Gálffy Zoltán Sz.-keresztur, Járay Béla, D. Pataky Sándor, Nagy Géza állami tanitó Bözödujfalu 2000—2000; Török Ferencz ny. ig.-tanitó Bözöd 1800; Ifj. Gvidó Béla, Felszeghy Sándor, Jánosi József, Vajda Ákos, Kovács Gyula állami tanitó énekvezér Datk, Marosi Mátyás állami tanitó, énekvezér, Lőrinczy Dénes Marosvásárhely, Kelemen Jenő Segesvár, Zsakó Gyula áll. tanitó, énekvezér Énlaka 1200—1200; Márton András Szentmiklós, Kovács Károly és neje Marosujvár, Dr. Simó Zsigmond Nyárádszereda, Dézsi Dénes áll. tanitó-énekvezér Aranyosrákos, Pálffy Ákos áll. tanitó-énekvezér H.-szentpál, Kádár Kálmán áll. tanitó, Fazakas József Brassó 1000—1000; Pál Mihály áll. tanitó Gyepes 800; Gálffy Dénes áll. tanitó-énekvezér H.-Jánosfalva, Bartalis Márton énekvezér áll. tanitó Városfalva, Siketes Sándor áll. tanitó-énekvezér H.-ujfalu, Gyerő György Ürmös, Kisgyörgy Sándor Ujszékely 500—500; Bedő Albert, Bálint Balázs, Benedek Sándor 300—300; Dombi Mózes áll. tanitó énekvezér Recsenyéd, Andrássy Sámuel áll. tanitó énekvezér Hszentpéter, Gál Dezső áll. tanitó énekvezér Hkeményfalva, Buzogány Elek áll. tanitó énekvezér Lókod, Csegezy Márton Beszterce 200—200; Pap Dénes Székelyudvarhely 150 Leut.

Hymen. Zsakó Etuskát, Zsakó Kálmán marosvásárhelyi gondnokunk bájos leányát eljegyezte Kása Gyula Szekszárdról. A szíveket kormányzó Isten vezesse ezt a két ifju szivet össze egy boldog házasság soha el nem fogyó áldásaiban.

D. Adolf Schullerus Erdélyi protestántizmusunk egyik legjobb képzettségü theologusa, D. Adolf Schullerus nagyszebeni ág. hitv. ev. városi lelkész, a szász evangélikus egyház püspöki vikáriusa, február hó 27-én 64 éves korában meghalt. A szász lutheránus egyház legékesebb nyelvü szónoka s európaszerte ismert nevü tudós theologusa volt Schullerus p. vikárius, kinek neve nemcsak szükebb felekezetének, de Erdély tudományos szellemének is dicsőségül szolgált. Neve fenn fog maradni Erdély szép lelkeinek galléríájában.

Halálozás. Mély fájdalommal adunk hirt Fekete Pál tb. keblitanácsos, a kolozsvári egyházközségnek hosszabb ideig volt pénztárnoka haláláról, ki f. évi február hó 24-ikén az Urban elszenderült. Dr. Gál Kelemen tb. igazgató sógorát, a kolozsvári egyházközség egyik legbuzgóbb tagját gyászolja az elhunytban. — Vajda Andrásné sz. Dragosi Teréz, kolozsvári harangozónk és buzgó hivünk felesége február 27-én hirtelen elhunyt. Az életet adó és visszavevő Isten fogadja kegyesen az elköltözötteket.

Előjegyzési felhivás. Tisztelettel értesitem az „Unitárius Közlöny" olvasóit s elsősorban a lelkészeket és tanitókat, hogy *„Humoros esetek"* cimü novellás kötetem ez év április végén jelenik. meg. Szeretettel kérem a szerény müvecském iránt érdeklődőket, sziveskedjenek levelező lapon, vagy más módon felhatalmazást adni arra, hogy a könyvet cimükre elküldhessem. Nagyobb községek lelkészeihez, tanitóihoz előjegyzési *(nem előfizetés!)* ivet készséggel küldök, ha erre biztatást kapok. A kötet terjedelme körülbelül 160 oldal, ára 120 leu lesz; izléses alakját, — ha sikerül megállapodásra jutnunk — a „Minerva" kellőképpen garantálja. Roteni-Harasztkerék 1928. febr. 18. P. u. Oaia-Székelyvaja, Jud. Mureș. Szives üdvözlettel Donáth László ref. lelkész.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába január 25-től február 23-ig rendes tagsági és előfizető dijat fizettek: Csép Anna Kolozsvár, Péter Jolán Arad, Fazakas Dénes, Miklós Pál, Kilyéni Sándor Marosludas, Nagy Géza Kolozsmonostor, Nagy József Varga, Pap György, Idős Gvidó Béla Dicsőszentmárton, Teslág Tinka, Varga Dénes Torda, Kozma Miklós Nagyajta, Taglich László Brassó 1928-ra; Gál Lajos Alsógáld, Unitárius Egyházközség, Bartalis Márton, Bartha Ferenc, Zoltán Zsigmond, Vass Elek, Sándor Albert, Jakab Ferenc, Gedő András, Gedő József, Csiki Mózes, Csepregi Ferenc, Balogh Elek, Bartha József Városfalva, Id. Tóth György Bölön, Székely Sándor Kolozsvár, Solymosi István Erzsébetváros 1927-re; Fülöp Sándor Szentmihályfalva, Iszlai Albert, Bükösi Mihály Szentgerice 1926-ra; Müller Gyula Kolozsvár, Szőke Dénesné, Szabó Rebeka Szabéd, Unitárius egyházközség Nyárádgálfalva, Ambrus Domokos Szederjes, Ambrus Géza Kolozsvár 1927—1926; K. Nagy Simon Szabéd, Rédiger Géza Nyárádgálfalva, Bölöni Vilmos Székelyudvarhely, Bajka Miklós, Özv. Kiss Ferencné Szentmihályfalva, Dr. Tóth György Budapest 1926—1927-re; Pap M. Gábor, Bató Domokos, Tamás Áron, Idős Molnár Lajos, Dimén Pál Homoródszentpál, Kereki Sámuel Szentmihályfalva 1925—1926; Bence Gábor Homoródszentpál 1923—1924-re, Imre Pál 1924—1925-re; Unitárius Egyházközség Alsóboldogfalva 1924—1928-ra; Bánffy Miklós Szentmihályfalva 1924—1926-ra; Bordi József Kolozsvár, Unitárius Egyházközség Dicsőszentmárton 1924—1927-re; Unitárius Egyházközség Désfalva és Ádámos 1924—1925-re; Bálint Balázs Kénos 1925—1927-re.

Alapitó dijat fizettek: Andrási Ferenc Kolozsvár, Pálffy Károly Marosvásárhely, Péterfi Albert Székelykeresztur, Gyulai Béla Sinfalva 500—500 leut; Ince Zsigmondné Olthéviz 200 leut; Pálffy István Marosludas 300 leut; Ürmösi Károly Kolozsvár 200 leut; Unitárius Egyházközség Alsó-Felsőszentmihályfalva 259 leut; Brassai Iparos Tanoncok 210 leut. Kolozsvár, 1928 február 23-án *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

☞ *Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!*

Irodalom.

Vásárhelyi János: Egymás között. Cikkek, előadások. A „Magyar Nép" könyvtára 22—23 számu kiadványa. Minerva, Cluj. 1927. — Talán senki sem tud komoly problémákat oly élvezhetően, érthetően, a legegyszerübb ember lelkéhez is könnyen hozzáférhetően szavakba öltöztetni, mint Vásárhelyi János, református testvéreink püspökhelyettes főjegyzője. Olyan időket élünk, amikor sok nehéz probléma foglalkoztatja agyunkat, még pedig nem csak elmélyülni szerető lelkünk elvont kedvteléséből, hanem mert e problémák megoldásától függ lételünk, megmaradásunk, apró gyerekeink jövendője. A jelenlegi viszonyok között külső segitségre nem számithatunk, a magunk belső világát kell hát kiépitenünk, hogy a fölöttünk zugó viharok ne sujtsanak a földre. Ilyen problémákról közöl itt Vásárhelyi János 25 elmélkedést, felkinálva azokat Erdély magyarságának, hogy beszélgessenek, vitatkozzanak e problémákról e könyv alapján. Minden olvasónknak melegen ajánljuk ezt a könyvet.

Sz. I. S.

Erdélyi Szemle. Krónikás Könyv. S. Nagy László, buzgó unitárius afia, az Unitárius Naptár egyik szerkesztője, havi szemlét szerkeszt fenti cim alatt. Az érdekes és eleven riportokkal, szemlékkel bővelkedő folyóiratra felhivjuk lapunk olvasóinak figyelmét. Megrendelhető a Közlöny utján is. Egyes szám ára 10 leu.

Szerkesztői üzenetek.

Több kézirat, valamint jelentés és beszámoló a jövő számra maradt helyszüke miatt. — **Figyelmeztetés.** Tekintve, hogy a Közlönyt önkéntes szerkesztők szerkesztik, kik kevés szabadidejüket forditják e célra, *kéziratokat nem adunk vissza,* mert a le nem közölt kéziratok megőrzése, szortirozása és postázása igen sok időt venne igénybe. Kérjük munkatársainkat, hogy kézirataikat másolatban tartsák meg. Minden le nem közölhető kéziratot e rovatban fogunk jelezni, hogy iróik esetleg más lapnál felhasználhassák. — **Felhivjuk** olvasóink figyelmét a Keresztény Magvető rendkivüli számára, melyben a temetésen elmondott beszédek fognak megjelenni.

Énekeskönyvünkből az uj kiadás megjelent s darabja 60 L.-ért kapható.

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Szent-Iványi Sándor, Dr. Varga Béla.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor cimére Cluj Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztárosához küldendő.

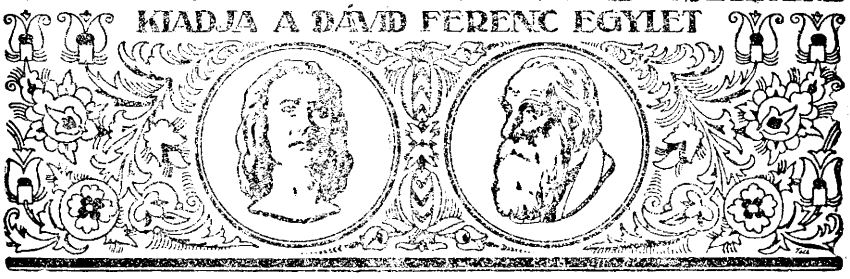
Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.

XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Április 4. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Ferencz József püspök halálára.

Irta: *Vári Domokos.*

Korona hullott, korona esett.
Könnyázott földön sikoltás sir, zúg,
Sötétség támadt bús fejünk felett,
Gyászolva riad minden kicsi zug.
Sirámra kelnek palotatermek,
Az utcán, téren zokogás támad,
Gazdag és szegény egymásra lelnek,
Szivöknek kapcsa a közös bánat.
Saskarmu bánat be a szivbe vág
Vércseppes szivre, hol a ba'zsamir?
Merre vagy? Hol vagy? Jövel Gileád!
Koporsó mellett népek ezre sir!
Korona hullott, korona esett,
Püspöki fényes, drága korona.
A halál orvul reája lesett
S aki viselte — ég lett a hona.
Tüzoszlop-ember főpásztor-Atyánk!
Sötétben vagyunk, beborult egünk,
Addig, mig éltél, oly bátrak valánk,
Ma pedig fázva összeremegünk.

Kelemen Lajos ur
Str. Iuliu Maniu 24 Loco [Szentegyház-u.]

Addig, mig éltél, hiteddel élénk,
Ma hitünk, erőnk porszemmel se bir,
A lelkünk gyenge, megtorpadt, félénk,
Lever az első vésszel teljes hir.
Ne hagyj Sötétben, légy szövétnekünk,
Felhőkön át is lobogjon a tüz!
Nézz ki az égből, adj erőt nekünk,
Ami remegést, félést tova üz!
Ledőlt hitünknek romos templomát
Emeld fel ujra, legyen bizalom.
Jusson a néped minden gáton át
S imát rebegjen zsoltáros dalon
Hajolj ki, szólva: Ne félj kis sereg!
Egy Isten népe! az Úr van veled,
Sorsod irva van, hát ne keseregj!
Sorsod leirva: „Ragyogjon neved!"
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —
Szód zendül, halljuk!... lelkünk betelik
Bátoros hittel s félők csak valánk,
Biztató szavad törli könnyeink...
... Köszönet neked főpásztor-Atyánk!
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —
Korona hullott, korona esett.
Felhőkön tulról derengés támad
Sötétség felett, ezer könny megett
Biztató, áldó szivárvány támad.

Hólepel fölött piros rózsák.

— „Egy unitárius nőnek, a „Modern mese" ismeretlen szerzőjének szeretettel." —

Az Isten minket akkor legjobban szeretett,
Mikor anyává tette az asszonyt
S ajándékozott nekünk mosolygó gyermeket.

Gyermek mosolya a földön bűbájos éden,
Aranysugaras mennyei derű,
Vezér csillagunk, ha eltévedünk az éjben.

Szférák zenéje a gügyögés piros ajkán.
Az asszonyoknak égi ajándék,
Mikor a csöppség legelőször mondja: anyám.

Ha rózsaszin kis lábával tipegve indul,
A mennyország hull karjaink közé,
Mert hozzánk érve fáradtan keblünkre simul.

Este szèmére borul hosszú szempillája.
Míg angyalkákról tarka álmot lát,
Ezeregy álmot sző az anya-szívek vágya.

Reggel, ha ránk leheli első édes csókját
Ablakunkról a jégvirág lehull
S hólepel fölött szirmot bontnak piros rózsák.

Homoródujfalu. ***Dobai István.***

Egyházi Képviselő Tanácsunk pár nappal ezelőtt tartott rendes ülésén meghatározta a püspökválasztó zsinat pontos idejét, f. évi május 20-ára. Ezt megelőzőleg, 19-én tartja meg egyházunk, most már néhai, Ferencz József püspök ur emlékünnepét. Az ünnepély egy része a templomban lesz délelőtt, hol imát mond Vári Albert vallástanár, beszédet tart Dr. Kiss Elek teológiai dékán. Délután fog lefolyni az emlékünnepély, melyen az emlékbeszédet Dr. Borbély István fogja tartani. Püspökválasztás után az uj püspök istentiszteletet fog tartani, mely után urvacsora osztás lesz Taar Géza, nagyajtai lelkészünk ágendálásával. Az E. K. Tanács sajnálattal vette tudomásul, hogy Kovács Kálmán püspöki titkár, aki majdnem tiz éven át odaadó és hü szolgálattal állott főtisztelendő néhai püspök urunk oldalán s ki egyházunk társadalmi és alkotmányos mozgalmaiban tevékeny részt vett, megválik titkári állásától és az elnökséget felhivta, hogy az állás betöltésére tegye meg javaslatát.

Amint már mult számunkban is megirtuk, püspök urunk egyik legutolsó intézkedése volt Kiss Sándor kolozsi és Bölöni Vilmos udvarhelyi lelkészek kicserélése. A csere már meg is történt, amennyiben Kiss Sándor már kibucsuzott Kolozsról, hol a hivek meleg szeretettel és hálával bucsuztak pásztoruktól. A beiktatás úgy Kolozson, mint Udvarhelyt f. hó 25-én ment végbe ünnepi keretek és zsufolt templomok előtt. Mindkét lelkésznek sok szerencsét és jó munkálkodást kivánunk uj állomáshelyeiken.

☞ ***Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!***

TŰZHELY MELLETT

Szabad-e esküdni?

Március 21-én délután Kolozsvár összes lelkészei kimentek a 83-ik ezred kaszárnyájába, hogy az 1928 évi ujoncokat az állam kivánsága szerint föleskessék. Tizezer szuronyos, teljes diszbe öltözött katona sorakozott fel az emelvény körül, honnan a lelkészek az eskümintát felolvasták. Az eskü lefolyása most nem tartozik ide, csak az a jelenet, amelyért ezt a pár sort megirni kényszerültem.

Már vége felé járt az eskütétel, mikor egy magas, szép szál katonát vezettek elénk. Ez a katona nem akar esküdni, mondották. Azt hiszem, Máthé Mihály volt a neve, arra azonban biztosan emlékszem, hogy mezőcsávási volt. Baptista, de hivatalosan még nem jelentkezett ki a református egyházból, tehát a református lelkészhez vitték, hogy beszéljen a lelkére. Ám a lelkész nem sokra ment vele. „Jól tudja a tiszteletes ur, hogy a Bibliában meg van irva: teljességgel ne esküdjetek.“ Igy szólt Máthé Mihály s hiába beszéltek neki a fényes, csillogó ruhába öltözött generálisok, hiába tárta fel a lelkész a veszélyt, mely reávárt, hiába mondotta saját őrnagya is, hogy haditörvényszék elé kerül s hogy addig ki nem szabadul a börtönből, amig az esküt le nem teszi, semmi sem használt. Máthé Mihály megmaradt elhatározása mellett s nem esküdött. Végén is elvitték a katonák. Hogy mi várt rá, talán verés, szigoritott börtön, vagy üldöztetés, nem tudom. Sajnos, nem járhattam közbe az érdekében, mert nem a mi felekezetünkhöz tartozott s katonáék nagyon szigoruak ilyen dolgokban.

Igaza volt-e Máthé Mihálynak, vagy nem? Máthé evang. V. része 33-tól 37-ig terjedő versekben csakugyan irva találjuk, hogy „teljességgel ne esküdjetek.“ Viszont látjuk, hogy nemcsak az állam, de az egyes egyházak is használják az esküt különböző alkalmakkor. Pedig az egyházak csak kell hogy ismerjék a Bibliát!

Nagyon sok theologus foglalkozott már az eskü kérdésével s ezek közül mindenik arra az eredményre jutott, hogy az a bibliai rész nem vonatkozik a törvényszéken, az államok megbizottai, vagy a templomban teendő esükre. Csak tulzó és rajongó szekták szokták ezt a mondást arra használni fel, hogy mindenféle esküt eltiltsanak követőiktől. Még pedig azért, mert a Biblia megmagyarázásához nincs meg a kellő képzettségük s azért kell, hogy szószerinti értelmében magyarázzák azt. Mi unitáriusok mindig azért harcoltunk, hogy a Bibliát ne szavaiból, hanem szelleméből magyarázzák, mert a betü öl s a lélek az, ami megelevenit. Ezt tesszük most is.

Tudvalevő, hogy keleti fajoknál az esküdözés is és a káromkodás is nagyon gyakori. Gondoljunk csak a cigányokra, hogy tudnak azok esküdözni. Akármiről legyen is szó, a cigány mindjárt esküszik. És nem mindig igaz az, amiről esküdözik. Vagy gondoljunk különösen izraelita kereskedőinkre, kik még nem asszszimilálódtak a magyarsághoz. Képes letenni a hét főesküt, hogy az a portéka, amit kinál, a legjobb „ami csak létezik", pedig talán silány harmadrendü áru valójában. Természetes tehát, hogy Jézus megtiltotta az esküdözést, mert lépten-nyomon esküdözni, akár igazán, akár hamisan, vétek. A tiz parancsolatban is benne van, hogy „a te Uradnak Istenednek nevét **hiába** fel ne vedd!"

Továbbá Jézus a hegyi beszéd keretében mondotta el ezt az eskü-tilalmat, a hegyi beszéd pedig a szív igazságáról és a szivből fakadó cselekedetek tisztaságáról szól. A farizeusok és irástudók mesterkedése mindig az volt, hogy az esküt ugy formulázzák meg, amint az saját érdekeiknek a legjobban megfelelt. Még ma is vannak esküminták, melyek megfogalmazása nem kötelezi az esküvőt bizonyos egyénekkel, vagy dolgokkal szemben, ilyen volt pl. a hires mohamedán eskü, amit egy hivő muzulmán egy nem hivőnek, azaz kereszténynek tett, Istenországa lakóinak azonban a szív esküvése a mértékadó, tehát ha esküszik, vagy ha ezt mondja, hogy „igen-igen, vagy nem-nem", teljesen egyenértékü, sőt az egyszerü igenlés, vagy tagadás jobb, mint az esküdözés.

A törvény előtt, vagy hatóságok előtt tett eskü azonban egészen más, mint azok az esküdözések, amikről fennebb szólottunk. Itt nem arról van szó, hogy csak akkor szóljunk igazat, mikor megesküszünk rá. Itt azért esküszünk, hogy meggyőzzük embertársainkat, kik nem látnak szivünkbe és nem tudják megitélni a mi igazságszeretetünket, arról, hogy mi igazán nyilatkozunk meg. Jézus parancsának szellemét mi megőrizzük, amiért hivatalos helyeken esküt teszünk, ép ugy, mint ahogy Jézus tanitásainak szellemében járunk el akkor is például, mikor a templomban sokan együtt imádkozunk, habár visszavonulva imádkozik az egyén igazán Máté VI. 6 szerint. Jézus maga sem vonakodott a hivatalos helyen tett eskütől, mint azt látjuk Máté XXVI. 63-ban, hol ugyan nincs kimondott esküforma, de hol az „élő Istenre" van hivatkozás, melyre Jézus felel. Tehát Jézus nem az eskü külső formája ellen beszélt, hanem a szív belső tisztasága és igazságossága érdekében.

Szegény Máthé Mihály ezt nem tudta, amint valószinüleg az a baptista prédikátor sem, aki Mezőcsáváson ezt a vakhitet beleoltotta. Nagyon sajnáljuk Máthé Mihályt, mert jobb ügyre méltó bátorsággal tett tanubizonyságot hitéről. De sajnáljuk azért is, mert nem találta meg az igazságot. Nem lévén unitárius, nem látogathatjuk meg börtönében, jelen számunkból azonban, ha csak lehet, egyet eljuttatunk hozzá. Adja Isten, hogy világosodjék meg az ő értelme, ismerje meg az igazságot s tudjon majd az igazságért is olyan bátran tanubizonyságot tenni. Sz. I. S.

NŐK VILÁGA.

Jelentés a vidéki nőszövetségekről.

A vidéki nőszövetségek eddig beküldött jelentései alapján, azoknak egy évi működéséről a következőkben van szerencsénk röviden beszámolni.

I. Maroskör: 1. *Iszlóban* a D. F. egylet és Nőkszövetsége együtt működik. A téli hónapokban összejöveteleket és műsoros estélyeket rendeztek. Vezetők: Fekete József lelkész és Kerestély Jánosné tanitónő.

2. *Székelykálban* a Nőkszövetsége K. Nagy Árpádné védnöksége és Kiljén Gizella tanitónő elnöklete mellett 6 felolvasó gyülést tartott és egy szindarabot adott elő nagy sikerrel. A Nőkszövetsége a felekezeti iskola javára 2978 leut ajándékozott. Pénzvagyona 663 leu, tagok száma 42.

3. *Szabédon* a Nőkszövetsége és az Ifjusági Egylet együtt működik. 8 összejövetelt és egy teaestélyt rendezett.

4. *Nyárádgálfalván* a Nőkszövetsége az őszi és tavaszi hónapok első vasárnapján tartott felolvasó gyüléseket. Elnök Török Elekné, diszelnök Kiss Gézáné, tagok száma 80, pénzvagyona 3500 leu.

5. *Szentgericén* a D. F. ifjusági egylet s a Nőkszövetsége együtt működött. A tél folyamán minden héten összejövetelt s április 24-én záró-ülést a Kulturházban. Beszerzett 2 gyászlobogót s a Kulturházban szükséges butorzatot kiegészitette. Pénzvagyona 2250 leu.

6. *Marosvásárhelyen* a D. F. Egylet és Nőkszövetsége havonként 1—1 müsoros összejövetelt tartott, 2 diszgyülést Dávid Ferenc és Brassai Sámuel emlékének szentelve. Tagok száma 85, pénzvagyon 18.821 leu. A Nőkszövetsége 2 igen jól sikerült teaestélyt s 1 mesedélutánt rendezett, mely utóbbin 200 drb. csomagot osztott ki karácsonyi ajándékul s 6 szegény unitárius gyermeket részesitett ruhasegélyben. A Nőkszövetsége elnöke és titkára résztvettek több alkalommal az unitárius leánytanoncok hittanóráján s előadás után a növendékekkel megbeszéléseket folytattak. A D. F. Egylet elnöke: Dr. Fekete Gyula, a Nőszövetség elnöke: Dr. Sárkány Miklósné.

7. *Nyárádszentmártonban* a D. F. egyleti Nőkszövetsége és Dalárda működik szép eredménnyel. Pénzvagyonát, mely 5678 leut tett ki, az egyházközségnek templomjavittatásra ajándékozta.

8. *Csókfalván* a Nőkszövetsége a D. F. egylettel együtt működik. Tartottak 7 müsoros összejövetelt és egy ünnepélyt, ruhasegélyben részesült egy szegény unitárius leányka.

9. *Nyomáton* a Nőkszövetsége 67 taggal müködik, tartott 16 rendes, 2 rendkivüli gyülést, 4 müsoros táncestélyt, 12 kötőkét, egy Sylvester teaestélyt. Van férfi és női dalárdája a D. F. egylettel kapcsolatosan. 2500 leut adományozott a szövetség a templom és iskola rendbentartására. Pénzvagyona 1675 leu.

10. *Iklandon* a D. F. Egylet és Nőkszövetsége szép eredménnyel müködik.

A vadadi D. F. Nőszövetsége tartott 15 összejövetelt, 1 karácsonyfa-ünnepélyt diszgyüléssel és ajándékozással, 1 táncmulatságot szinielőadással, melynek tiszta jövedelmét a „Hősök emléktáblája" felállitási költségeire adományozta. Ehez a nemes célhoz hozzájárultak dr. Adorjáni Ferencz és Gyula urak budapesti lakósok 1000 leu. Szövetségünk lelkes tagjai saját költségükön kimeszelték és kitakaritották az iskola épületét. Özv. Szakáts Imréné és Ince Jánosné az egyházközség 2 gyászlobogóját ujra festették. Elnök: Bedő Árpádné. (Folyt. köv.)

A kolozsvári D. F. Nőkszövetsége 1927 évi munkásságát igen szép eredménnyel végezte be, az évi rendes segélyezéseken kivül karácsonyra ruha és pénzalakjában 22 ezer leu értékü ajándékot osztott szét. Ez évben a Nőszövetség szükségesnek látta egy rendes hivatal felállitását. A hivatalos ügyek elvégzésére Diószeghy Erzsébet választatott meg. A hivatalnok célja az, hogy rendszeresen intézze az egylet levelezését, a segélyezési és más ügyeket. Ezuton is felkérjük tehát a hiveket, hogy ha az egylettel személyesen, vagy levélben összeköttetésbe kivánnak lépni, keressék fel jegyzőnket a hivatalban. Unitárius Kollegium. Hivatalos óra hétfőn d. u. 3—6. Reméljük, hogy a vidéki D. F. Nőegyletekkel ezután szorosabb összeköttetést leszünk képesek fenntartani.

OOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

Egy megkésett levél. Most már néhai jó püspök urunk nevére levél érkezett Amerikából. Dr. Cornish irta, megköszönve benne a Képviselő Tanács és a püspök ur jókivánatait, melyeket betegsége alkalmából kapott. „Biztosithatom Önöket" — irja, — „hogy semmi sem eshetett volna jobban, mint ép az Önök jókivánságai." Most már fölgyógyult Dr. Cornish és ujra elfoglalta a Társulat elnöki székét. Az azonban, akinek a levél cimezve volt, már legfeljebb odafennről gyönyörködhetik a Dr. Cornish irántunk érzett nagy szeretetében. „Biztosithatom Önöket, hogy erdélyi testvéregyházaik szivünk mélyére vannak zárva el nem fogyó szeretettel."

Barabás Miklós enyedi unitárius lelkészünk március 18-án tartotta esküvőjét Nagy Rozália urleánnyal Enyeden.

Esketŏ lelkész volt Dr. Kiss Elek teol. ak. dékán.

Tevékeny lelkésztársunknak házassága alkalmából sok szerencsét kivánunk s adja Isten, hogy feleségében egy munkás és áldozatkész papnénkkal több legyen.

Frigyükre Isten áldását kérjük.

Egyleti élet és munkásság.

Nyárádszentlászló egyházközségünkben a téli hónapok alatt nyolc szépen sikerült *vallásos estélyt* rendeztünk felekezeti iskolánkban. Kezdettük január 12-én, csütörtökön és azután is minden héten egyszer, csütörtökön este tartottuk március 1-ig. Müsorunk három célt szolgált: a vallásos hit mélyitését, müveltségterjesztést és a gondot feledtető nemes szórakoztatást. Ezen a téren meglehetős müveletlen talajon jártunk és azért a kezdete nehéz volt, de a községi intelligenciának (felekezeti különbség nélkül) és más megértőknek is a támogatása következtében az érdeklődés mind nagyobb és nagyobb lett s az utolsó este az iskola egészen tele volt hallgatósággal.

Müsorunk esténkint felolvasásból, szavalatokból, szabadelőadásból és vig magán, páros, vagy többszemélyü jelenetek előadásából állott. Minden alkalommal egyházi énekkel kezdettük és azzal végeztük. Minden este két szabadelőadás volt. Egyiket minden alkalommal a lelkész tartotta a régi Palesztináról. Nyolc előadás keretében röviden ismertette Palesztina földrajzát, éghajlati körülményeit, termékenységét, országos csapások, épitészet öltözet. hadviselés, mesterségek, mértékek, népének története, igazságszolgáltatás, vallásos alkotmány és Zsidóország sorsát Jézus után. A másik szabadelőadást tartották lelkész fölkérésére: Mikó László helybeli földbirtokos kettőt. Egyiket a telefon, táviró- és rádióról, a másikat pedig a föld és az ember történetéről. Pataky István szintén helybeli földbirtokos hármat. Egyiket a repülőgépről, másikat Amerika fölfedezéséről, harmadikat Amerika szabadságharcáról. Lőrinczi Miklós énekvezér-tanitó hármat. Egyiket Jézus előtti és korabeli állapotáról (egyh. t.), másikat az apostolok koráról és az első keresztények üldözéséről, harmadikat „Csodálatos jelenségek a növények életében" cim alatt. Mind igen tartalmasak, tanitó és müveltségterjesztő hatásuak voltak.

Szavaltak: Róth Róza (1-szer), Makkai Krisztina (2), Szőcs Róza (2), Karácsony Magda (2), Farkas Berta (1), Veress Róza (2), Adorjáni Ilus (1), Karácsony Ida (2), Demeter Regina (1), Zsigmond Rózsi kisasszony (1), Benczédi Ferenc lelkészné (1), Lőrinczi Olga (2), László Annus (1).

Felolvastak: Benczédi Ferencné (3), Lőrinczi Miklós tanitóné (1), Magyari Árpádné urasszony (2), Zsigmond Rebi kisasszony (1), Bustya József (1).

Ezeken kivül a harmadik estétől kezdve bevezettük az ugynevezett szinpadi jeleneteket is. Ilyenekben szerepeltek Zsigmond Rózsi kiasszony (3), Bustya Sándor keresk. érettségizett (6). Szövérfi Rózsi (3), Adorján Ilus (1), Mózsa László szentháromsági ref. tanitó (4), Zsigmond Rebi (1), Zsigmond Bandi (2), Beke Dénes (1), Berei Ferenc (1), Berei Mihály (1), Berei Dénes, Incze Dénes, Karácsony Lajos, Karácsony Magda, Makkai Krisztina, Veress Róza és Kovács Albert (1).

A szinpadi jelenetek között előadtuk Petőfi Sándornak„ Alku" és „Faluvégén kurta korcsma" cimü költeményét is megjelenitve. Hálás köszönet a szereplőknek, a munkában résztvevőknek.

Benczédi Ferenc, lelkész.

A datki D. F. E. Nőszövetsége február 11-én népes gyülést tartott. Elhatározták, hogy 250 leut küldenek a Leányotthon segélyezésére és beszámoltak az 1927. év munkásságáról. Az egylet pénzvagyona jelenleg 7304 leu. Szén Mihály lelkész szabadelőadása után a tórozás ellen hoztak határozatokat. Lelkes és sokatigérő munkálkodás folyik az egyletben.

Szinden a „Dávid Ferenc Egylet" igen szépen teljesiti kulturális, társadalmi és szociális kötelességeit. Karácsony estéjére elhozta az Ő angyala, az iskolásgyermekeknek gyönyörü karácsonyfáját. A karácsonyfa alja rakva volt válogatottabbnál válogatottabb ajándékokkal, melyekből valamennyi iskolásgyermek részesült. A gyermekek iparkodtak is az angyal jóságát kiérdemelni, midőn alkalmi szavalatokkal két kis szindarab előadásával és énekekkel váltották ki az egylet teljes számmal megjelent tagjainak szünni nem akaró tapsviharát.

Az élvezetes program után az egylet angyalai kedves szavak kiséretében adták át ajándékaikat a boldogságtól mosolygó apróságoknak, melyet családias estély követett.

Szilveszter estéjén pedig egy táncmulatsággal egybekötött, szépen sikerült programos estélyt rendezett a „D. F. E." szép programmal.

A program minden egyes pontja vastapssal volt jutalmazva, ami minden ékesszólásnál jobban igazolja a szereplők sikerét.

Karácsonyfalván a D. F. ifjusági egylet megalakult és nagy reményekre jogositó lelkesedéssel megkezdte munkálkodását.

A marosvásárhelyi Unitárius Nőszövetsége dr. Sárkány Miklósné elnöknő lelkes vezetése mellett az 1927 évben is szép missziói munkásságot fejtett ki. Szépen sikerült vallásos délutánok, teaestélyek, mesedélutánok, családi összejövetelek, szegény gyermekek és családok részére nyujtott ruha és pénzbeli segélyek tehetnek tanuságot e Nőszövetség lelkes vezetőinek, választmányi tagjainak arról a fáradhatatlan nemes munkájáról, mely nevel, tanit, örömet szerez, segit és vigasztal. Ott láthattuk e lelkes szövetségi tagokat a szomorkodók mellett a vigasztalás szavaival; leánytanoncaink hittan óráira a leánylélek tisztaságát őrizö édesanyák féltő gondjaival, jó tanácsaival; ott a temetőben, elfelejtett hősihalottak elhagyott sirjait gondozva; ott a gyermekek körében a szeretet ajándékait osztogatva, örömöt szerezve; ott Isten házában, ott a betegek és szegények mellett a jótékonyság erényeit gyakorolva. A Nőszövetség 1927. évben 5 vallásos délutánt tartott, melyeknek müsorain ima, felolvasások, szabadelőadások, szavalatok és énekszámok szerepeltek tiszta lelki élvezetet nyujtva s ki

kell emelnünk az elnöki megnyitókat, melyeknek mindenike olyan volt, mint egy-egy alkalomszerü szép költemény. Március 27-én és november 12-én erkölcsileg is igen szépen sikerült teaestélyt rendezett Nőszövetségünk. Ez estélyek 20881 leuval gyarapitották a Nőszövetség pénzvagyonát. S bár rejtve óhajtottak maradni e teaestélyek fáradhatatlan rendezői és kiváló szereplői, mégis meg kell emlitenünk, hogy a Bedő Emma urhölgy és Kalkovics Gyula ur szellemes bevezető előadásai, Bedő Marcsa uh. és Olajos Jenő ur monológja, dr. Ferenczi Zsigmondné urasszony szép dalai, Csorba Tuti ul. és Szalkai Pityi ul. táncduettjei, Olajos Jenőné urasszony monológja, Nagy Janka ul. zongorakisérete mellett Kolozsvári Zoltán ur gordonkajátéka és Herszényi Ferenc ur népdalai emelkedtek ki müvészi szépségükkel e teaestélyek gazdag müsorából; a rendezés munkájában Platz Ferencné és Zsakó Kálmánné urasszonyok és Platz Ferenc ur fáradoztak itt jól ismert agilitásukkal. Tartott a Nőszövetség 14 családi összejövetelt (ezeken szegény unitárius családok segélyezése végett perselygyüjtések voltak) és 1927. december 18-án gyermekistentisztelettel összekötött „Mesedélutánt" rendezett, Álgya Laura urhölgy mondott kedves kis meséket a gyermeklelkeket megkapó közvetlenséggel. Ez alkalommal 207 csomagot osztott ki gyermekeink között karácsonyi ajándékképen, nem feledkezve meg szorványokban lakó gyermekeinkről sem, részükre is eljuttatta a maga szeretetadományait. A Nőszövetség az 1927. év folyamán 21 szegény gyermeket és családot részesitett ruha és pénzbeli segélyben, a templomi harmoniumot kijavittatta és 1 szegény gimn. tanuló részére tandijsegélyt nyujtott. Az igy gyakorolt jótékonyság pénzértékben 21818 leu összeget tesz ki. Elismeréssel és köszönettel emlitjük meg, hogy Nőszövetségünk részére dr. Mánu Sándorné urasszony egy 2000 leu értékü diszes divánpárnát ajándékozott kisorsolásra azzal, hogy a befolyó összeg felerészben itteni szegények segitésére forditandó, felerészben pedig Kolozsvári Unitárius Leányotthonunk javára küldessék fel Leányotthonunk vezetőségének. Id. Fazakas Jánosné buzgó hivünk szegények segélyezésére 100 leut ajándékozott Nőszövetségünknek.

A Dávid Ferenc Egylet Ifjusági Köre által a nyár folyamán rendezendő emléktábla visszahelyezési ünnepélynek és propagandakörutt al egybekapcsolt kongresszusának vázlatos terve.

Julius 2. D. e. indulás a személyvonattal Tövisen keresztül Dévára. Este megszállás a városban.

Julius 3. D. e. 11. Ünnepélyes istentisztelet a dévai református templomban.

D. u. Az emléktábla visszahelyezése a várban. Este megszállás a városban.

Julius 4. Indulás személyvonattal Székelykereszturra. Este megérkezés és elszállásolások.

Julius 5. D. e. 11. A kongresszus ünnepélyes megnyitása.

Julius 5—9-ig a kongresszus lefolyása, melynek előadóit és részletes programját a jövő számban közöljük.

Julius 9. D. u. 5. A kongresszus ünnepélyes bezárása templomi ünnepély keretében. Este 9. Bál müsoros estéllyel egybekötve.

Julius 10. D. e. utazás Székelyudvarhelyre. D. u. 5. vallásos ünnepély. Este 9. Müsoros estély és bál.

Julius 11. D. e. pihenés. (Azok, akik a kiránduláson és a propagandakörutón nem vesznek részt, itt elválnak s vonaton ki-ki hazautazik.)

D. u. Bud várának megtekintése. Este korai lefekvés.

Julius 12. Korán reggel indulás a székelyudvarhely-csikszeredai országut mentén Homoródfürdő felé. Ebéd a fürdőtelepen. Délután továbbmenetel Szentkeresztbánya vashámorainak megtekintésére. Alvás Szentegyházas Oláhfaluban.

Julius 13. Indulás a Tolvajos-tetőn át Csikszeredáig. Megérkezés délre, ebéd és vacsora, éjjel alvás a kath. kollégiumban.

Julius 14. Indulás reggel vonaton Tusnádfürdőig. Onnan az ösmeretes hegyi gyaloguton fel a Szent Anna-tóhoz. Ebéd a tóparton. Alvás a Büdős-nyergén levő fürdőtelepen.

Julius 15. Indulás a fürdőtelepről Bálványosvárig. Közben megtekinthetjük a Büdős-barlangot. Délután indulás Bükkszád-fürdőtelepre s onnan vonaton este Sepsiszentgyörgyig. Alvás Szentgyörgyön.

Julius 16. Délelőtt a város nevezetességeinek megtekintése. D. u. vallásos ünnepély.

Julius 17. Árkoson d. e. vallásos ünnepély, este müsoros előadás.

Julius 18. Brassóban d. u. 6. vallásos ünnepély.

Julius 19. Nagyajtán vallásos ünnepély.

Julius 20. Bölönben vallásos ünnepély.

Julius 21. Ürmösön vallásos ünnepély.

Julius 22. Felsőrákoson vallásos ünnepély.

Julius 23. Alsórákoson vallásos ünnepély.

Julius 24. Segesváron d. u. vallásos ünnepély, este müsoros estély és bál.

Julius 15. A kongresszus tagjainak eloszlása.

Minden levélbeli megkeresésére a vidéki Dávid Ferenc Ifjusági Egyleteknek szivesen válaszol a titkár (Ferencz József tanárjelölt, Cluj, Calea Victoriei 12.) A tiszteletes uraknak levél megy kérésünknek támogatására.

oooooooooooooooooooo|oooooooooo|oooooooooooooooo

Megvételre kerestetik Körösfői Kriesch Aladár ismert unitárius tárgyu képe: A vallásszabadság kihirdetése. Ármegjelölésével ellátott ajánlatok a Közlöny szerkesztőségébe kéretnek.

Eladó Hastings öt kötetből álló „Dictionary of the Bible" c. müve. Aki egyáltalán foglalkozott bibliai tudományokkal, annak nem kell méltatás e mü értékéről. Fizethető 500 lejes havi részletekben is. Érdeklődők forduljanak a Közlöny szerkesztőségéhez felvilágositásért.

Egyházi és iskolai mozgalom.

Kedves olvasóinknak és munkatársainknak boldog husvéti ünnepeket kivánunk.

Ferencz József életrajza. Leközöljük az alábbi irásbeli dolgozatot, mely a beadott dolgozatok között a legjobbnak biráltatott el:

1928. február 19-én meghalt a világ összes unitáriusainak egyetlen püspöke: Kilyéni Ferencz József. A jó Isten ritka hosszu és szép élettel áldotta meg, közel egy századot élt át: 93 évet.

1835 aug. 9-én született Alparéten. Tanulmányait Kolozsváron végezte, hol papi pályára készült. Először köztanitó lett ugyanott, majd az Egyház külföldi tanulmányutra küldötte Göttingába. Hazatérve segédlelkésznek választják meg a kolozsvári ekklézsiába, 1861-ben pedig első papnak. 1876-ban megválasztják a Magyar Unitárius Egyház püspökének. Pár héttel ezelőtt fejezte be áldásos, munkás életét, melyet mindvégig az Ur szolgálatában töltött. 1928 febr. 19-ikén halt meg 53 évi püspökség után.

Felesége, Gyergyai Anna, dédanyám huga volt s igy családi kötelékek füzvén hozzá, nemcsak mint püspököt, de mint „Józsi bácsi"-t is megismerhettem. Sohasem jutott eszembe félni tőle, mindig szeretettel és bizalommal közeledtem feléje, mint mindenki, aki őt igazán ismerte. A mi szeretett Józsi bácsink temette el dédanyámat, nagyapámat és nagyanyámat. Viszont ő eskette szüleimet s keresztelte apámat, testvéreimet s engem is. Elvesztése mindannyiunk szivén fájó sebet ütött.

De nagy és szinte pótolhatatlan veszteséget jelent az ő elhunyta az összes unitárius hiveknek is, mert mindannyian fejünket, vezetőnket, atyánkat vesztettük el őbenne. Az Ur segitsen minket illően viselni ezt a csapást.

Gyergyai Kornélia,
III. gimn. tanuló.

Körkérdésünkre az általános unitárius köszöntési formát illetően eddig mindössze négy hozzászólás érkezett be. Püspök urunk halála megzavarta a lelkeket s igy a kis szám érthető. Most azonban annál több hozzászólást kérünk, hogy jövő számunkban beszámolhassunk az eredményről.

A Ferencz József emlék-alapitványra ujabban a következő adományok érkeztek: Dr. Gyergyay Árpád és családja, Unitárius Nőkszövetsége Kolozsvárt 3000—3000 leut; Erdélyi Leszámitoló Bank 2500 leut; Dr. Gál Miklós és neje Ferencz Tita, Holbach Ede és neje 2000—2000 leu; Dr. Ilosvay Lajos, Dr. Hintz György és neje, a Magyar Evangelikus Superintendencia, Aranyosrákosi Egyházközség, Br. Daniel Ferenc, Küküllődombói Egyházközség 1000—1000 leu; Oklándi Egyházközség 900 leu; Sepsiszentgyörgyi Egyházközség 527 leu; Homoródszentmártoni Egyházközség 656 leu; Székelykáli Egyházközség 540 leu; Ferencz József Unitárius Kör, Gerstenbrein Arthur és neje, Kolozsvári

Gazdák Hitelszövetkezete, Csifó Salamon és neje, Tanka Béla, Alsójárai Egyházközség, Dr. Elekes Dénes, Dávid Ferenc Ifjusági Egylet kolozsvári Női Klub-ja, Gyulay Árpád és neje, Magyarsárosi Egyházközség, Zsakó Kálmánné, Dr. Gál Kelemen és családja, Dr. Bo.bély István és neje, Brassói Unitárius Nőegylet, Dr. Tóth György, Kriza Önképzőkör, Homoródkeményfalvi, Homoródujfalvi, Székelyderzsi, Lupényi, Vulkáni és Mészkői Egyházközségek, Geréb Zsigmond 500—500 leu; Abásfalvi Egyházközség 420 leu; Bartók Endre 400 leu; Dr. Anka Aurélné, Uzoni Gyula és neje, Kökösi Egyházközség 300 leu; Velitsné, Pap Eszter 300 leu; Kökösi Unitárius Dalkör, Kökösi Unitárius Nők Szövetsége 250—250 leu; Gál Lajos, Ádámosi Egyházköz ég, Id. Máthé Lajos, Toók Balázs, József Lajos, Bodoczi Sándor és neje, Mátyus Gergely, Sigmond József, Homoród-Jánosfalvi Egyházközség, Székely Tihamér, Barla Dezső 200—200 leu; Dávid József 150 leu; Dr. Kohányi Menyhért, Benedek Gábor, Serester Ignácz, Sigmond Kálmán, Csegezi Tamás, Kobátfalvi Nők zövetsége 100—100 leu.

Egyházunk megmentésére ujabban a következő megajánlások jöttek: Dr. Péterfy Áron köri f. ü. gondnok 6000, Bodor Ferenc Vargyas 5000, Csiki Albert Székelyudvarhely, Halmágyi Tamás Mészkő 1000—1000, Szentpáli Gyula Fogaras 1200 leu.

Az Amerikai Unitárius Társulattól kaptuk az alábbi levelet, mely tudjuk, érdekelni fogja olvasóinkat:

Kedves dr. Boros!

A Ferencz József püspök haláláról dr. Csiki Gábortól kapott kábelértesités mindnyájunkat nagyon megrázott. Természetes, hogy olyan korban, amilyenben a püspök volt, az ilyen hir nem lehetett váratlan és habár az ő elmulása mély fájdalmat okozott, mégis inkább a hálaérzete lebegett előttünk, hogy ilyen hosszu és példányszerü életet élhetett. Közülünk azok, akik Erdélyben jártunk s különösen dr. Cornish és én, akik többször is jártunk ott, valóban a személyes veszteség érzésével fogadtuk, mert senki sem lehetett benső kapcsolatban Ferencz püspökkel anélkül, hogy mély szeretettel ne vonzódott volna hozzá.

Mihelyt a kábeltudósitás megérkezett, azonnal értesitettük a bostoni lapokat, amelyek aztán tovább adták a halál hirét. A következő napon, februárius 21-én az unitárius központi épületben Beacon Street 25 sz. emlékistentiszteletet tartottunk. A következő napon február 22-én a Washington születésnapja volt, nálunk nemzeti ünnep s ez inditott arra, hogy inkább tartsuk meg a gyászemlékünnepet egy nappal a temetés előtt, mintsem a nemzeti ünnepet követő napon. Bostonban hamar elterjedt a halál hire az unitáriusok között, sőt a szomszédságból is olyan sokan gyültek össze, hogy az Eliot-terem megtelt férfiakkal és nőkkel, akik a püspök emlékét megtisztelni gyültek ö sze.

Az istentiszteleten 7 lelkész vett részt, akik mindannyian

nagy érdeklődéssel viseltetnek az erdélyi unitárius egyház iránt. Ezek ünnepi palástban és akadémiai jelvényben vonultak be a Társulat Eliot Hall nevü termébe. A gyászistentisztelet „a mi Atyánk Hite" c. templomi énekkel kezdődött. A bevezető fohászt Lewis F. R. lelkész mondotta, aki jelenleg a missziói bizottság titkára. Yves Henrik, aki egy pár éve volt Erdélyben, Saunderson Henrik, aki néhány évvel ezelőtt Kolozsvárt a püspök vendége volt, alkalmi költeményeket olvastak föl Weisz Frigyes, aki az Amerikai Unitárius Társulatnak utolsó hivatalos képviselője volt Erdélyben, olvasta az alkalmas bibliai szöveget. Az imát Snow Sydney dr. mondotta, aki az erdélyi unitáriusok látogatására legelőször jelent meg. Dr. Shippen Jenő, aki a mult évben volt Erdélyben, valamint dr. Snow tartották az emlékbeszédeket, melyekben megrajzolták a püspök szép jellemét és hosszu szolgálatának az egyház érdekében kifejtett eredményeit.

Az emlékistentisztelet végén mindezek a lelkészek a dr. Cornish elnök vezetése alatt felvonultak a püspök képéhez, mely a Társulat épületének disztermében foglal helyet. A gyülekezet kisérte őket és igy hatalmas sereg alakult ki a teremben és a lépcsőkön. A kép előtt két hatalmas gyertya lobogott. Dr. Cornish koszorut helyezett a kép alá s miután a bucsuimát és áldást elmondotta, befejezésül az egész gyülekezet elénekelte „A minden szentekért" c. himnuszt. Ezen az emlékünnepélyen az összes amerikai unitárius szervezetek képviselői jelen voltak. Az Amerikai Unitárius Társulatot dr. Cornish, az elnök és majdnem az összes tisztviselők képviselték. A lelkészek bostoni társulatát dr. Shippen, a lelkészi szövetségét titkára Weis, a Christian-Register c. lapot szerkesztője, dr. Dieffenbach, a misszióbizottságot titkára, Lewis és számos tagja; a Tuffts theologiai iskolát, mely az Universálista egyházhoz tartozik, Auer tanár, a Connecticut völgyi konferenciát Ives, az Unitárius Történelmi Társulatot Foote lelkész, a Nőkszövetségét, a világiak Ligáját, az Ifjusági vallásos egyesületet, a Tukkerman leányakadémiát tisztviselői képviselték. Az Amerikai Unitárius Társulat volt elnöke, dr. Eliot, aki most az Arlington-templom papja s igy a Channing Elleri Vilmos utódja, személyesen jelent meg valamivel később, hogy kifejezze Ferencz püspök iránti hódolatát és tiszteletét.

Dr. Cornish megbizásából küldöm ezt a rövid tudósitást a mi gyászemlékistentiszteletünkről, mert gondolom, hogy ez Önt, valamint a néhainak kolozsvári és más barátait érdekelni fogja.

Kérem fogadja legjobb kivánataim nyilvánitását. Hü hive:

Snow B. Sydney.

Homoródszentpáli Nők Szövetsége. Bencze Gáborné gyüjtése. A kolozsvári Unitárius Leányotthon javára ujabban a következők adományoztak: Bencze Gáborné, Pálffy Ákosné, id. Török Józsefné, Ábrahám Jánosné, Szabó Mártonné, Dimén Istvánné, Kovács Péterné, Imre Pálné, Geréb Lőrincné, id. Dimén Lajosné,

Szabó Istvánné, Dimén Domokosné, ifj. Gábor Lajosné, Bakcsi Jánosné, Ágoston Dénesné, Dimén Dénesné ifj. B., id. Szabó Józsefné, Imre Dénesné, Zoltán Juliska, Balázs Mózesné, Kolozsi Imréné, Molnár Istvánné, Bató Lajosné, Szász Andrásné, Pap M. Gáborné, felső Dimén Dénesné, özv. Szabó Mózesné, alsó Dimén Dénesné, Sándor Balázsné, Tamás Gáborné, Dimén Pálné, Sándor Jánosné, Barta Zsigmondné, ifj. Dimén Lajosné, Tamás Elekné, Péter Zsigmondné, Barta Miklósné, Tóth Gáspárné, Dimén Sándorné, Kovács Rebeka, Hátszegi Dénesné. Összegyült: törülköző, lepedő és szalmazsák; összesen 43 drb.

Datk női 250 leut küldtek készpénzben.

Nagykede. Pap Ferencné, Domby Jenőné, Márton Samuné, Vári Dénesné, Kibédi Pálné, Kibédi Péterné, Dankuly Imréné, Márton Györgyné. Összegyült: törülköző, alsólepedő és szalmazsák; összesen 8 drb.

Firtosmartonos. Katona Ferencné esperesné, Gálffy Ferencné tanitóné, Gálffy Józsefné, Vas Józsefné, Vári Dénesné, Nagy Sándorné, András Ferencné, Vas Gizella, Vas Mihályné, András Ákosné. Összegyült: törülköző és párnahaj; összesen 10 drb.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába február 23-tól március 18-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Létay László Temesvár, Kozma Endre, Ifj. Udvari György, Ifj. Táncos János Magyarsáros, Pál Ferenc Okland, Unitárius Főgimnázium könyvtára Székelykeresztur, Nagy Árpád Ürmös, Jakabfy Lajosné Székelyudvarhely, Nagy Elemér Temesvár, Gyarmathy Dénes Székelykeresztur, Kálmán Mózes Fiatfalva, Koronki János Kolozsvár, Ifj. Zalányi Samu Torda, Deák László Nyárádszereda, Balogh Miklós Aranyosgyéres, Mezei Vilma Muzsna, Varga Sándor Segesvár 1928-ra; Özv. Csegezy Gáborné, Baranyai Pál alsó, Özv. Csép Mihályné, Balogh Mihály a Pálé, Kaszás Gyula, Balogh Pál, Csép József, Csegezi Máténé, Benke Zsigmond, Balogh Mártonné, Simonfi Máté, Pálffy Máténé, Pálffy Tamás, Szép Gábor, Csongvay Dénesné, Csép János, Fodor Tamás, Csép F. Tamás Bágyon Katona Ferencné, Gáspár Tamásné, Simon Balázsné, Gálffy Ferencné, Bajka Róza, Gáspár Ida, Jakabfy Mózesné, Török Mihályné, id. Vas Mihályné, Gáspár Ferencné, Geréb Mózesné, özv. Vas Ferencné, Vas Árpádné, Demeter Józsefné Firtosmartonos, Benczédi Sándorné Medesér, Zsakó Gyula Enlaka, özv. Török Bertalanné Érkörös, Pataki Béla Arad, Vass Gézáné Brassó 1927-re, Unitárius Egyházközség, Gál Domokos Bágyon 1924—1927-re, Vári Dénes Firtosmartonos, Simonfi Miklós Bágyon 1925—1927-re, özv. Barabás Vilmosné Kolozsvár, özv. Toperczer Elekné Nagybánya, Adorján Jenő Segesvár 1926—1927-re, Csonka Ida Kolozsvár, Borbély Nagy Miklós Torda, Nagy Gyula Vajdaszentiván 1927—1928-ra, özv. Pálffy Jánosné Csegez 1926—1928-ra.

Alapitói dijban fizettek: Dávid Albertné Arad 200 leut, Lőfi Béla Aiud 250 leut, Dr. Balogh György Torda 300 leut, Fogarasi

Gézáné Torda 400 leut, Demes András Csegez 500 leut és Dézsi Dénes Aranyosrákos 150 leut. — Kolozsvár, 1928. március 18-án. *Gálfi Lőrinc,* pénzárnok.

Irodalom.

A Dávid Ferenc Egylet kiadványait ajánljuk olvasóink figyelmébe: Dr. Brassai: Nézetek a vallás eszméjéről 1 leu. Unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután (csak kevés példány van) 10 leu. Unitárius jeleseink, arcképpel 5 leu. Gálfi Lőrinc: A vallások jövője, 2 leu. Konfirmációi Emlék 10 leu. Unitárius Közlöny, havi lap, egész évre 60 leu.

Pár héten belül meg fog jelenni dr. Varga Béla: „A subsistencia fajai" c. tanulmánya a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában. Szerző szeretne tájékozódást szerezni arra nézve, hogy körülbelül hányan óhajtanák a müvet megszerezni, hogy kellő számu példány behozataláról gondoskodjék. Ára előreláthatólag nem lesz több 100 leunál. Kérjük, hogy aki meg akarja szerezni, küldjön egy lev. lapot dr. Varga Béla theol. tanár Cluj-Kolozsvár Unitárius Kollegium cimére.

A mai közszellem pszichologiája. Irta dr. Varga Béla, theologiai tanár. A Minerva-könyvtár legujabb, kilencedik füzeteként adta ki Varga Béla előadását, melyet az Erdélyi Muzeum Egyesület bölcsészet-, nyelv- és történettudományi szakosztálya által rendezett felolvasás sorozat első előadásán olvasott fel. Tárgyilagosan felépitett, tartalomdus tanulmány. Különösen a tömeglélektan és a közszellem lélektana között megvont éles disztinkció, valamint a közszellem eredőinek és összetevőinek tartalmi ismertetése teszik e tanulmányt elsőranguvá. Dr. Varga Béla logikus fő, amint hogy eddigi munkálkodása is leginkább a logizmus terén folyt le. Mig társadalom-tudósok és pszichologusok elvesznek legtöbbször a társadalmi jelenségek tulbő megrajzolásában, addig Varga Béla merészen e jelenségek belső rugóihoz közeledik s azokat analizálja. Olyan áttekinthető az ő erős logikájával levezetett gondolatmenet, mint egy mathematikai tétel bizonyitása. Ajánljuk e könyvet minden lelkészünk és müveltebb hiveink figyelmébe. A könyv ára 18 leu s megrendelhető a Minervánál, vagy akár lapunk szerkesztőségében is. **Sz. I. S.**

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Szent-Iványi Sándor, Dr. Varga Béla.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor cimére Cluj Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz

XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Május 5. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Zsinati ünnepségeink.

A mult számunkban röviden már közölt zsinati ünnepségeken Egyház Képviselő Tanács áprilisi ülése annyi változtatást tett, hogy a május 20-iki urvacsora osztáshoz a betegsége miatt akadályozott Taar Géza nagyajtai lelkész helyett az ágendálással Halmágyi János marosköri esperest bizta meg s az ugyanakkor a szabad ég alatt tartandó istentisztelet szónokául Balázs András sz.-udvarhelyköri s az ágendálásra Végh Benjámin háromszékköri esperes afiát jelölte ki. Megállapitotta továbbá a május 19-én délután tartandó Ferencz József emlékünnep részletes müsorát a következőkben:

1. Dávid Ferenc vegyeskar éneke.
2. Elnöki megnyitó Dr. Szent-Iványi József főgondnoktól.
3. Dr. Borbély István emlékbeszéde.
4. Tordai filharmónikus zenekar zeneszáma.
5. Óda, Ferencz József emlékére Pálfi Mártontól.
6. Tordai dalkör éneke.

19-én társasebéd és társasvacsora, 20-án pedig közebéd lesz. 19-én az emlékistentisztelet után az 1568-iki tordai országgyülést ábrázoló képnek a városházán leendő megtekintése. A tordai egyházközség 20-án d. u. 5 órakor a templomban vallásos estélyt, ugyanaznap este 9 órakor pedig müsoros estélyt rendez táncmulatsággal. 21-én Torockóra lesz kirándulás az arra jelentkezők számára. A közös étkezésen és a torockói kiránduláson résztvenni szándékozók, valamint azok az afiai, akik a zsinati ünnepségekre Tordára utazni szándékoznak s ezt E. K. Tanácshoz még nem jelentették be, legkésőbb május 12-én Lőrinczy Dénes tordai esperes afiához közvetlenül küldjék be jelentkezésüket a résztvevők számával s érkezésük idejének közlésével együtt.

Kovács Mózes ur Aluniș

~~Reghinul-Săsesc [Ozdszrégen]~~

TŰZHELY MELLETT

Álmokat szövünk.

Irta: *Vári Domokos.*

Álmokat szövünk,
Álmokat látunk.
Mindig csak szépre,
Csodásra vágyunk.
Mig egyszer elszalad
Az álom fonál, . . .
Csendes lesz az ágyunk,
Semmire sem vágyunk,
Szólit a halál.

A szív.

Vajjon mit is lehet a szivről mondani?

A sziv vagy jó, vagy pedig rossz. Ha jó, akkor percenként 72-őt ver, egy átlagos élet alatt (70 év) két és fél milliárdot. Ha rossz, akkor vagy többet, vagy kevesebbet üt. A rossz szív nagyon szeszélyes. Ezzel az orvosok foglalkoznak.

Én egyszerre mind a kétféle szivvel akarok foglalkozni. De ez az egyesitett kétféle sziv nem az a mellbeteremtett kalapáló husdarab, hanem az a meghatározhatatlan képesség, ami átfogja az egész világot, annak minden apró jelenségét és boldoggá tesz minket, vagy pedig rabja lesz egy-egy szenvedélynek, tárgytömegnek (vagyonnak) s ez által elkárhoztatja életünket.

Jó szivü embernek azt nevezik, aki átérzi felebarátja nyomorát és megvigasztalja, ha pedig örömben találja embertestvérét, akkor örömét boldogsággá igyekszik fokozni. Mondhatjuk, hogy a „jó sziv" az a képesség, ami az élet megnyilvánulásait minden körülmények között átérzi, átéli és az ő élete megnyilvánulásait az előbbiek szerint szabályozza. A „jó sziv" minden hatásra ugyanolyan erővel hat vissza a jóság pozitiv irányában. Ez által nagy lesz, mint a világ és gazdag, mint az élet. Megérzi az éhes fájdalmát, a didergő szenvedését, az árva sóhaját, a sebesült jajgatását. Annyi életet él, amennyi élet megnyilatkozik előtte. Éppen ezért nem marad rejtve előtte az az öröm és szépség, ami betölti a világot. Szinültig fogja betölteni az a harmonia, ami áthatja a világot, ami megmutatja nekünk az élő Istent, a Teremtőt. Az ilyen sziv ugy él, mint felettünk a menny, mint alattunk a föld, mint tavasszal a virág, mint nyári zápor után a szivárvány, mint az őszi gyümölcs s mint a tél fehér tiszta álma. Nincs alatta semmi, ő van minden felett: az élet fentjén. Neki gyönyörüséges az élet.

A rossz szivü vagy beteg szivü ember fél az élettől, menekül előle a maga élete szük, szegényes börtönébe, amit boldogsága tündérpalotájává szeretne varázsolni. De eredménytelenül.

Az ilyen ember gazdagságra, nyugodt életre, hirnévre vagy tudásra vágyik és csakis ezen vágyának él. Nem hallgatja meg az élet fájdalmas sóhajait, nem nézi meg a szenvedéstől eltorzult arcot, csak a kitüzött célba néz és arra felé hajtja tüzes vágyparipáit, eltiporva utjában a harmatcseppel ékes virágot és minden földi kincset, ami utjába esett. S ha el is nyeri célját, mennyivel több kincset veszit el! Nem tudja mi a vigasztalás, a részvét, az igazi gyönyör. Ez mind felette ragyog. A zárt szivü ember lent él: az élet alján.

Szegényes, sötét mélység! Itt halál az élet. Fel! Fel a végtelen zónákba, a fénybe, a szomoruságon át a boldogság megdicsőülésébe!!!

„Mert ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szivetek is“ (Luk. 12[34]) — mondja a Mester, de igy is áll az ige: „Mert ahol van a ti szivetek, ott van a ti kincsetek is“. Legyen mindenütt a szivetek és minden kincs a tietek lesz!

Nem az a fontos, hogy mennyit dobog a sziv, hanem az, hogy mindenért dobogjon.

Homoródujfalu. **Dobai István.**

Husvéti öntöző versikék.

Azzal kezdem én is, amivel a kis székely öntöző magyarok szokták: „Egy versöt mondanék, ha meghallgatnák.“ És remélem, felém is hangzani fog a jó indulatu nyájas biztatás: „Meghallgassuk, csak mondjad.“

Előljáróban csak annyit akarok megjegyezni, hogy ezek a versek olyan szaporasággal teremnek, mint tavasszal a friss hajtások a fán. És, amint látni fogják, oly üdék és frissek is, mint a tavaszi hajtások.

A két első versecske szerzője *Pálffy Ferenc, Tarcsafalváról*, aki, mellesleg legyen megjegyezve, testvéröccse Pálffy Ákosnak.

A harmadikat *Csehétfalvi Ambrus Zsigmond* csinálta.

I.

Itt van a szép husvét,
Nyilik a kis virág,
Köszönt a pacsirta,
Nekünk áll a világ.

Rózsavizzel áldás
Szálljon a fejedre,
A szép piros tojás
Hulljon a zsebembe.

II.

Vidul a természet, minden kis lány örül,
A földmives ember már a házban nem ül.
Áldást, békességet kivánok e háznak,
Háznál az asszonynak, meg a kis leánynak.

Hajdani szokásból eljöttem hozzátok,
Locsolódásképpen vizet öntök rátok.
Párjával a tojást, mig ki nem adjátok,
Addig el nem megyek, azt ti jól tudjátok.

III.

Husvét másodnapját régen is ugy kezdték,
Rózsahajtásokat kis fiuk öntöztek.
Örvendek, hogy én is ezek közé tartok,
Öntözhetek én is rózsahajtásokot.
Hát ha még elmondom, mit láttam az éjjel:
Felém nyult e hajtás mind a két kezével.
Amint hozzám hajlott, pirostojást adott,
Cserébe rá önték égi gyöngyharmatot.
Azt mondám: ékesen virulj rózsahajtás,
Szálljon e családra Istentől bő áldás!
Köszöntő versemmel eljöttem e házhoz,
Hogy üdvözölhessem e nemes családot.
Sok husvét ünnepet érjenek boldogan!
Én is örvendezek fáradozásimban.
Meg fogom köszönni fáradságom díját,
Ugy látszik, hozzák is már a pirostojást.
Tartsa meg az Isten a jó szokásukat,
Érjenek mindnyájan szerencsés napokat.

(ma.)

„Tollufosztás" a városban.

Tatár urékkal lakom egy házban. Én a földszinten, Tatár urék a második emeleten egy balkonos lakásban. A balkonos lakásról azt hinné az ember, hogy Tatár urék valami gazdag, előkelő emberek, pedig Tatár ur egyszerüen gépápoló valamelyik gyárban. A háztulajdonos, nyilván helyszüke miatt, egymásra épittetett három egy szobás, konyhás lakást. A legfelsőbbet balkonnal, amely a ligeti fák koronáiba nyúlik. Jól fest a dolog kivülről, de szegény emberek vagyunk, akik belül lakunk.

Tatár ur egyik héten este hattól reggel hatig van munkában, másik héten reggel hattól este hatig. Ezt azóta tudom olyan pon-

tosan, mióta kapunk van és minden félnek kapukulcsa. Ugyanis Tatár ur zárja ki a kaput minden reggel hatkor: hol kivülről, hol belülről. Igen, mióta kapunk van. Tudniillik egészen uj házban lakunk és mivel a házi ur bádogosmester és maga akart saját kezüleg cifra, szép kaput a házához csinálni, hát erre csak télen került sor, „holt saisonban", mikor ugyanis inkább ráért. Az „uj kapunak" az egész házban én örültem legjobban. Az igazat megvallva, sokat féltem, sok álmatlan éjszakám volt, amig nem volt kapu. A ligetsorban lakunk, uj, még helyenként beépitetlen utca, üres telkek, szemben a liget, az Aranyos, az állomás, a gyárak közelsége. Pláne télen, ezek mind félelmetes dolgok voltak. Hát bizony nagy gyönyörüséggel zártam be a kaput, pontosan minden este kilenc órakor. Tatár urékkal eleinte bajok voltak, mivel az ur is, az asszonyság is vidékiek lévén, nehezen szokták meg a dolgot. Már-már azt hittem, hogy Tatár ur végre megtanulta, hogy a kulcsot a gyárba magával vigye, midőn egy este roppant izgatott jövés-menésben láttam a Tatár familiát. Székeket, padokat, hosszu asztalokat, cifra edényeket cipeltek fel nagy kinnal a keskeny, meredek lépcsőn a második emeletre.

Tatár ur ingujjban jött-ment a kapu alatt, minden arra haladótól megérdeklődve, hogy „Hány óra lehet, kérem szépen". Hallom, hogy az ajtóm előtt zavartan köhécsel, halkan kopogtatnak.

— No, mi a baj, Tatár ur? — kérdem kissé türelmetlenül, mert nálam kilenckor már este van. Szerényen megáll.

— Bocsánatot kérek, de arra kérném a nagyságos asszonyt, ne tessék a kaput máma bezárni. Ugyanis vendégeket várunk, kérem szépen. Tessék csak egészen nyugodtnak lenni, kérem szépen, bezárjuk mi azt a kaput, amikor a vendégek haza mennek.

Nem szeretek kellemetlenkedni, hát megigértem, hogy nem zárom be azt a kaput, legyenek ők is nyugodtak. De alig hogy Tatár ur elment, elhatároztam, hogy bizony kiböjtölöm én a vendégeket és ha megérkeztek, csak bezárom magam azt a kaput, ha már megvan. Nemsokára visongást, susogást, lépteket hallottam, azután az első emeleti lakó is hazajött. Nézem az órát, féltizenegy, hát csak bezárom a kaput. De még nem feküdtem le, valami jó olvasni valóm volt. Hát csak egyszer hatalmasan, elementárisan döngetik a kaput. Ijedten felszököm, kiszólok:

— Mit akarnak?!

— Kérem szépen, Tatár urékat keressük. Be szabad-e menni? Tessék beengedni."

Olyan udvariasan mondják, előveszem a kulcsot, de közbe zsörtölődöm, hogy tisztességes ember lefekszik tizenegy órakor és nem akkor fog neki mulatni. Szemügyre veszem az embereimet. Ugyanis cifra vasrácsozat disziti a kapunk felső részét. Öt rendesen, tisztán öltözött munkásember. A torkomban akad a szó. Ezek bizonyosan eddig a gyárban dolgoztak, azután otthon átöltözködtek. Tudva, hogy Tatár urék a második emeleten laknak, mi bosszantó

lehetett reájuk nézve, hogy a zárt kapu miatt esetleg elesnek egy mulatságtól, egy jó vacsorától. Mert Rózsinak, azaz Tatárnénak, az a hire, hogy kitünően főz, hiszen szakácsné volt a polgármesteréknél.

Hát csak kitárom a kaput, de megkérdezem tőlük, hogy legalább mind itt vannak már?

— Igen kérem, itt vagyunk mind, ugy tudjuk, a hölgyek már itt vannak.

Tisztességtudóan megköszönik a szivességemet és felbotorkálnak a második emeletre. Hát most már véglegesen bezártam a kaput és aludni tértem. Hála Istennek, egészséges álmom van, de ugy félálomban mégis, mintha gramofont, harmonikát, lábdobogást hallottam volna. Négy órakor, reggel felé meg lépteket, visitást, beszélgetést a folyosón, kézi villanylámpának a fényét, kapuzárást. Végre! Elmentek a vendégek.

Azonban furta az oldalomat, hogy mi lehetett Tatár uréknál. Az asszony Rózsi, az ur János, most egyiknek sincs nevenapja. A gyermeket csak nemrég keresztelték meg — nagy zajjal —, azóta más nem születhetett. Hát másnap már csak megkérdeztem Gizitől, az asszony leányka hugától, amikor hazaszállitotta a kölcsön kért manduladarálót és habverőt.

— Te, Gizi, te, hát mondd csak, mi volt nálatok az éjszaka?

— Hát tollufosztás instálom.

„Tollufosztás"! Érzem a mézzel édesitett főtt törökbuza kellemes izét a számban. A fülemben cseng egy szép, régi falusi nóta kedvesen elnyujtott dallama. Egy-egy vidám kacagás, kurjantás közben. „Kaláka"!

— Hát aztán mit ettetek?

— Hát bizony teát főzött Rózsi néném rummal és aféle kékszet sütött. Aztán dobos-torta is volt és valami gesztenye, jaj, mindig elfelejtem, hogy hijják!

— Purrée?

— Afféle, instálom. Ital is volt mindenféle. A sógorom gramafonyt is hozott és táncoltunk reggelig.

Olyan vegyes érzelmek lepnek meg, olyan furcsán érzem magam. Az, hogy Tatár urék itt, a városon is csak „tollufosztás" cimén mulatnak, kedves, de a kéksz, a torta, a gramafony, a purrée?!

Ezek kiábránditanak. **Jakab Miklósné.**

oooooooooooooooo|oooooooooooooooo|oooooooooooooo

Sepsiszentkirályban Sükösd Farkasné szül. Vaska Vilma az Urasztalára vett egy nagy urasztali abroszt, egy kehelytakarót, egy kenyértálat és egy tálteritőt összesen 3430 leu értékben. Ezenkivül férjével 8 év óta adják az urvacsorai kenyeret és bort minden alkalommal. Szent vallásunk iránti szeretetükért legyen velük továbbra is a jó Isten áldása. **G. M.** lelkész.

Mikor a holtak temetnek.

Álruhák divatja ma sem járt le a világ fennállása óta. Ugy látszik, ez a hóbort is hozzátartozik a mi nyomoruságos életünkhöz. Divat és divat között azonban különbség van. Amily fölemelően megnyugtató magában véve az a tény, mikor az álruha mögül egy-egy népének igazságát kereső, jóságos fejedelem arca tünik elő, épen annyira lesujtóan kiábrándító, midőn rájövünk arra a szomoru fölfedezésre, hogy a fejedelmi ruhát egy-egy zsaroló öltötte fel. Az egész dologban pedig az a legelszomoritóbb, hogy az ilyen irányu fölfedezésekkel vajmi keveset törődünk s nem igyekszünk a közismert rablókat leálcázva törvényszék elé állitani.

A világos beszédet szeretem s azért kertelés nélkül kimondom, hogy a halotti tór pogány szokás, bár kereszténynek hazudja magát. Fejedelmi diszt hordoz: a kegyeletre apellál. Az erény köntösében páváskodik köztünk, holott ha jól a szeme közé nézünk, könnyen felismerhetjük való ábrázatát. Nevezzük hát nevén a gyermeket s mondjuk ki nyiltan, hogy a torozó kegyeletnyilvánitás kegyeletsértő pogányság s turáni fajunknak egyik eredendő büne.

A történetiró feljegyezte, hogy mikor a honszerző elődök a Duna-Tisza medencét elfoglalták, *Pusztaszer*-nél (azon a pusztán, hol az ország dolgát szer-re vették) *„magnum áldomás fecerunt“* azaz nagy áldomást csaptak.

Ez az áldomásivás azóta hüséges barátunkká, majdnem vérünkké vált s hova-tovább halálos veszedelmet zudit a fejünkre, gyásztemetője lesz nemzeti létünknek. A szinlelt hüség, bárányborba öltözött vérszomjas fenevadként szivja ki a nemzet vérét.

A hazugságok általán akkor a megejtőbbek és a legrombolóbb hatásuak, mikor az igazság palástjába burkolóznak. Azt mindenki tudja, hogy a halottakat gyászoló kegyelet alapjában nemes keresztényi szokás és jellem. De azt kevesen akarják belátni, hogy a kegyeletes szent érzéssel összekevert pogány eredetü torozás nem a kegyeletnek, hanem az ivás szenvedélyének adja át magát. A leggyászosabb temetés az ilyen, mert itt a holtak temetnek. A holtak sirja minden ilyen temetésnél tovább szélesedik, egyre jobban nyilik, mig az egészség, vagyon, erkölcs drága kincseivel együtt az élőket is elnyeli. Miért ne lehetne ezt belátni mindenkinek, miért fogjunk a sirásókkal kezet, mikor ennek csak az ellenségeink örülnek? Nem tudok eléggé gyötrődni népünk sorsán, mikor öngyilkossággal határos esztelenségét látom, mikor azt hallom, hogy egy-egy szülőnek gyermeke temetése többe került, mint amennyivel fölnevelhette volna. És nem tudok eléggé ujjongani a megváltó gondolaton, mellyel egyik-másik gyülekezetünk a fojtogató hinárból kiemelkedik.

Mikor az én gyülekezetemben erről a megváltásról először szó esett, megfigyeltem a falusi embernek e tárgy körül forgó, jellemző észjárását. Az előterjesztést a torozás eltörléséről általános

helyeslés követte, csak egy hang emelkedett fel és érvelt amellett, hogy a magtalan ember halála kivétel lesz s a magtalan jusshoz való ilyetén ragaszkodás még általánosabb tetszésnek örvendett. Látható ebből is az emberi gyöngeség álarca, az a gondolkozás és osztozkodási vágy, mely a maga illetlen illetékét minden földi közhatóságnál előbb igyekszik a mulandóság áldozatán felhajtani.

Arra még a legeldugottabb, Isten háta mögötti falvak népe is rájött már, hogy ez igy tovább nem mehet, a dolgon változtatni kell. A siró kegyelethez nem ilyen siralmas tónus illik. A kesergő gyász könnyeinek nem okvetlen szükség a méregdrága és mérget rejtő pálinka, bor cseppjeivel elvegyülni. Az álarcos rablót végre tetten kell érni s fejedelmi öltönye utolsó foszlányait is letépve a lelkiismeret szent törvényszéke elé kell vonni méltó ítélkezésre. Csak a társadalmi konvenció, közszokás hatalma alatt állva huzódoznak meg itt-ott egyesek, hogy a döntő lépést megtegyék. — Ezt a lépést akarja egyházi főhatóságunk megkönnyiteni azzal, hogy az erkölcstelen, rossz szokásnak, a torozásnak hivatalból való eltörlését kimondani készül. Igaz, hogy a hivatalos utak mindig kerülők és hosszadalmasak szoktak lenni. Nekünk pedig veszteni való időnk nincsen. Amig fenn fontolgatnak, latolgatnak, meghánynak-vetnek és mérlegelnek, addig jobb, ha lenn cselekszenek. Sokkal üdvösebb volna gyülekezeteink spontán föleszmélése, és öntudatos megmozdulása.

Hadd hulljon le hát az álarc s jöjjön a tiszta belátás! Hadd szólaljanak meg az életrevaló megmozdulásról az egymást követő és egymást lelkesitő hiradások, az erős keresztény jellemnek az önámitás és hazug megszokás Jerikó-falait ostromló kürtzengései s hirdessék mindenfelé népünk lelki megvirradását, eljövendő tiszta boldogságát! Csodákat sehonnan se várunk, de ami jövőbenéző hitünket illeti, jelszavunk: rendületlenül! Meggyőződésünk az, hogy minden határozott, öntudatos lépés közelebb visz a célhoz. A cél pedig világos. Azoknak, kik mindig csak lefelé, sirvermekbe néznek, kiket a bus halotti árnyak tulságosan megigéztek s nem tudják kibontani lelkük szárnyait: az unitárius eszmény se tud mást ajánlani, mint amit halottja miatt kesergő és késlekedő tanitványának Jézus mondott (Mt. 8:22): „*Hagyd, hogy a halottak temessék el halottaikat, te pedig jer és kövess engem.*“

Keresztesi Dénes.

ERDÉLYI SZEMLE

S. NAGY LÁSZLÓ krónikás könyve

Előfizetési ára 100 lej. a legolcsóbb, legjobb, legváltozatosabb irodalmi, művészeti és társadalomkritikai ujság.

Megrendelhető: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 10. szám.

NŐK VILÁGA.

Jelentés a vidéki nőszövetségekről.

Szentháromságon a D. F. Egylet megalakult.

11. *A „Marosköri Unitárius Nőszövetsége“* a Főtisztelendő Püspök Ur 50 éves püspöki jubileuma alkalmából a Főpásztor iránti mély tisztelet és szeretet jeléül Őméltósága nevére egy 7620 leu összegü alapitványt létesit oly célból, hogy annak kamata egy marosköri szegény unitárius leánynövendék tanittatási költségeinek részbeni fedezésére fordittassék. Ez alapitvány a marosvásárhelyi, szabédi, székelykáli, nyomáti, nyárádszentlászlói, vadadi, nyárádszentmártoni és iklandi Nőszövetségek áldozata folytán létesülhetett. (Halmágyi János marosköri esperes szives tájékoztatása nyomán.)

A többi vidéki jelentést a beérkezés idejének sorrendjében olvasom föl.

II. 1. *A felsőrákosi* D. F. egyleti Nőszövetsége tartott 2 vallásosestélyt, karácsonyfaestélyt müsorral és ajándék-kiosztással 1926 november-decemberében, 1927-ben 4 vallásos és egy müsoros estélyt szindarabbal. Pénzvagyona 1260 leu. Elnök: Kelemen Istvánné.

2. *A h.-szentpéteri* D. F. Nőszövetsége tartott 12 összejövetelt, 1 müsoros estélyt, 1 müsoros bált 4000 leu tiszta jövedelemmel, van 76 tagja. Elnöke: Bedő Miklósné.

3. *Az abásfalvi* D. F. Nőszövetsége müködéséről hivatalos jelzés szerint az uj elnök: Benedek Sándorné fogja a jelentést beküldeni.

4. *A firtos-martonosi* D. F. Nőszövetsége tartott 20 összejövetelt, 2 müsoros estélyt 1207 leu tiszta jövedelemmel, melyből 800 leut jótékonycélra adtak. Elnöknő: Katona Ferencné.

5. *Az olthévizi* D. F. Nőszövetség f. évi márciusban alakult meg, tisztikaron kivül 10 választmányi és 54 rendes tagból áll. Tartott 4 rendes gyülést, egy majálist 4000 leu tiszta jövedelemmel, rendezett vallásos estélyeket. Szász Sándorné, Koródi Anna egy szép kis asztalteritőt ajándékozott Urvacsora osztáshoz. A szövetség a templom előtti térre saját költségén padokat állittatott, a temetőkertet és a belső emberek sírjait gondozza. Elnök: Kisgyörgy Imréné.

6. *A h.-jánosfalvi* D. F. Nőszövetsége tartott minden vasárnap este összejövetelt, minden második csütörtökön kötőkét, 2 nyilvános müsoros estélyt és 1 karácsonyfa-ünnepet. Elnök: Sigmond Józsefné.

7. *A nagyajtai* D. F. Nőszövetsége tartott 11 rendes, 2 rendkivüli gyülést, 1 müsoros táncmulatságot, melynek tiszta jövedel-

méből gyászlobogót szerzett be, továbbá egy évzáró diszgyülést. Alakult egy 30 tagu női énekkar. Elnök: Molnár Sándorné.

8. *Az sz.-muzsnai* D. F. Nőszövetsége tartott 5 összejövetelt, minden vasárnap vallásos estélyt kapcsolatban a D. F. Egylettel, karácsonyfa-ünnepélyt, amikor ajándékokat osztottak ki a gyerekeknek, 1 müsoros előadást. Elnök: Péter Sándorné.

9. *A dicsőszentmártoni* D. F. Nőszövetsége tartott karácsonyfa-ünnepélyt ajándékozással, vallásos ünnepélyeket és jótékonycélu előadásokat rendezett az egyházközség vezetőségével karöltve, tekintélyes összeget juttatva jótékonycélokra. Elnök Gvidóné Molnár Kata.

10. *A datki* D. F. Nőkszövetsége tartott karácsonyfa ünnepet ajándékozással, 7 összejövetelt müsorral, karácsony után ismét 4-et. A Nőszövetség vezető tagjai tanitónő hiányában kézimunkát tanitanak a leányoknak. Elnök: Szén Mihályné.

11. *Az alsóboldogfalvi* D. F. Nőkszövetsége csak a jelen év tavaszán alakult. Megalakulása után nemsokára fogadta a székelykereszturi gimnázium ifjuságának látogatását s a látogatás körüli teendőket végezte. Elnök: Bencédi Pálné.

12. *A petrozsényi* D. F. Nőkszövetsége tartott 2 köz- és 5 választmányi gyülést, 4 vallásos estélyt, karácsonyfa ünnepélyt, mely alkalomból 17.000 leu értékben ajándékozott. A Szövetség tagjai rendszeresen látogatják a betegeket. A templom épitéséhez a Nőkszövetsége összegyüjtött 40.000 leu értékben pénzt és anyagot, továbbá 5 családot pénzzel és élelemmel segélyezett. Ez évben 2 köz- és 3 választmányi gyülést tartott. A „Romániai Magyar Kisebbségi Nők Központi Irodája" által szervezett gyermek-nyaraltatási akcióban is részt vettek. Sikerült 3 gyermeket elhelyezniök egyszerü bányász asszonyoknál s nem rajtuk mult, hogy a még általuk kért 4 gyermeket a központi vezetőség nem küldte ki. Elnök: Veress Béláné.

13. *A karácsonyfalvi* D. F. Nőkszövetsége tartott 2 gyülést, 12 munka és 1 karácsonyfa estélyt, hol minden gyermek ajándékot kapott. Egy tea-estélyt is rendeztek 3000 leu tiszta jövedelemmel. Két elhalt tagnak koszorut tett sirjára és 200 leut ajándékozott szegény tanulóknak könyvekre. Pénzvagyona 6500 leu. Tagok száma 110. Elnökök: Özv. Demeter Dénesné tb. és Bálint Ödönné.

14. *A h.-keményfalvi* D. F. Nőkszövetsége tartott karácsonyfa ünnepélyt ajándékozással. Minden második vasárnap vallásos estélyt. Egy tea-estélyt müsorral. A Nőszövetség látogatja a betegeket s ha egyleti tag hal el, a sirnál énekel. A templom 100 éves jubileuma alkalmából a Szövetség közadakozásból a szószékre és papi székre, szép plüssteritőt ajándékozott 3500 leu értékben. Bence Ödönné és Bence Gergelyné testvérek egy plüss urasztali teritőt ajándékoztak, szintén ebből az alkalomból. Elnök: Kiss Jenőné. (Folyt. köv.)

Külföldi hirek.

Lindhberg Erdélybe jön. Pár nappal ezelőtt futótüzként terjedt el unitárius körökben, hogy Lindhberg a hires repülő, ki először repülte át az Atlanti Óceánt s kit az egész világ lelkesen ünnepelt, Erdélyben is le fog szállani földkörüli utján. Köztudomásu tény, hogy Lindhberg unitárius s azon felül még igen lelkes unitárius is, ki minden előadásában megemlékszik arról a nagy segitségről, melyet az ő egy Istene adott neki a hullámok fölött a levegővel való harcában. Hogy ilyen kis várost, mint Kolozsvár arra érdemesit, hogy itt leszálljon, mindez azért történik, hogy amerikai unitárius testvéreink irántunk való meleg szeretetét eképpen is az egész világ előtt tolmácsolja.

Balázs Ferenc, kiről már megirtuk volt, hogy amerikából Japán, Kina és India meglátogatásával Palesztinán keresztül jön hazafelé, érdekes levelet irt Kinában szerzett tapasztalatairól. A most duló polgárháborut, a kereszténység jelenlegi állását s a gazdasági kérdés megoldását kereső problémákat ismerteti hozzáértően. Balázs Ferenc jövő szeptember havában szándékozik hazatérni, hogy majdnem hat évi távollét után ujra felvegye munkájának édes terhét egyházunk és fajunk javára.

Sidney B. Snow dr., kire talán még igen sokan emlékeznek Erdélyben tett kétszeri látogatása kapcsán, a Csikágóban levő Meadville Theologiai Főiskola dékánjának választatott meg. Ez intézetnek magyar unitárius tanulók részére ösztöndija van s igy dr. Snow itt is érvényesiteni fogja irántunk való jóindulatát és szeretetét.

A Brahmo Somaj vallás, mely Indiában körülbelül az unitárius vallásnak felel meg s mely az unitáriusokkal szoros kapcsolatokat is tart fenn, ez évben készül alapitásának száz éves évfordulóját megülni. A centennáriumon képviseltetni fogja magát ugy az amerikai, mint az angol unitárius társulat.

Józan Miklós magyarországi unitárius püspöki vikárius a New-Yorkban felállitott Kossuth szobor felavató ünnepélyén, mint a delegáció egyik tagja vett részt s egyuttal több unitárius templomban prédikált is.

oooooooooooooooooooo|ooooo|oooooooooooooooooooo

Gyerekek, ki szeretne kapni egy szép keménytábláju könyvet, Hoffmann: A tél birodalmában cimü, ifjusági regényét? Keressük meg az alább adott bibliai idézeteket, másoljuk le, irjuk a végére, hogy ez idézetek mit bizonyitanak s küldjük be a szerkesztőségbe. A helyesen felelők között ki fogjuk sorsolni a fenti kitünő ifjusági regényt. Határidő 1928. május 20. Az idézetek a Bibliában a következő helyeken találhatók: Deut. VI. 4—5, Mt. IV. 10, Mt. VI. 9, Mk. XII. 29, Jn. IV. 23, Eph. IV. 6, Jel. XXII. 8, 9.

Egyleti élet és munkásság.

Medesér. Az 1924. évben megalakult, illetve az addigi „Ifjusági Egylet"-ből „D. F. Ifj. Egylet"-té átalakult vallás-erkölcsi testület rendszeres összejöveteleit, lelkész és tanitó vezetése mellett 1927 november havában kezdette meg, melyet lelkésznek 1928 február havában bekövetkezett sulyos betegségéig, amikor különben hivatalosan is meg volt tiltva minden összejövetel, minden hét kedd és péntek estéjén lelkiismeretesen és eredményesen gyakorolt. Összejöveteleink programja rendesen egyházi énekek és a számolás tanulásából, valamint felolvasásból, szavalatból és szabadelőadásból állott, mely utóbbit minden alkalommal lelkész tartotta az unitárius egyházi történelemből. Próbálkoztunk dalárda alakitásával is, fő célul tüzve ki a temetési énekek 2 szólamra való betanitását, ami azonban az illetékesek részvétlenségén hajótörést szenvedett.

1928 január 29-én rendeztünk egy szinelőadásos táncmulatságot is. Az arra való előkészületek természetesen két héten át minden este épen elég munkát és türelmet igényeltek.

A D. F. Ifj. Egylet rendezte a két hetenkint tartott igen népes és tanulságos vallásos estélyeket, melyeken azonban a nem tagok is számosan és elismerésre méltóan szerepeltek. Szilveszter estélyén például olyan gazdag müsorunk volt, hogy kora estétől egészen éjfélig tudtuk szórakoztatni az iskolaházat zsufolásig megtöltött közönséget. Amikor az óra pontosan éjfélt mutatott, a régi szokáshoz hiven harangozás és egyházi ének eléneklése mellett és a mennyezetre felfüggesztett, egyik oldalán az 1927-es, másik oldalán pedig az 1928-as évszámot mutató s a benne égő gyertyától megvilágitott kis ládikó alatt megtörtént az egyleti tagok, két fiatal legény részéről a saját szerkesztésökben irt és felolvasott verses elbucsuztatása az ó-esztendőnek és köszöntése az ujnak.

Sepsiszentkirályi egyházközségünkben is a tél folyamán megalakult a Dávid F. E. és ennek kebelében az Unitárius Nőszövetség. Elnök Gál Mózes, alelnök Gyöngyösi Károlyné, titkár Kiss Áron és Kiss Etelka, pénztáros Ferencz Béla, jegyző Sükösd Ferencné. Választmányi tagok: Sükösd Farkasné, Sükösd Endréné, özv. Bedő Lajosné, özv. Sükösd Ferencné, Gyöngyösi Károly, Kiss Tamás és ifj. Kiss Sándor. A tagok száma 42.

A tél folyamán tartott minden héten egy összejövetelt a kántori lakás e célra fenntartott nagyobb szobájában és minden 2. héten egy vallásos estélyt az áll. iskola nagyobb termében. A heti összejöveteleken egyházi éneket tanitott Gyöngyösi Károly áll. ig. tanitó, helyettes kántor, imát modott Gál Mózes lelkész. Felolvasott minden összejövetelen Kiss Etelka, Gál Mózesné (3), Kiss Áron (1). Szavaltak Kiss Etelka és Kiss Áron. Március 31-én tea-estéllyel zártuk be az esti összejöveteleket és egyben a nők elhatározták, hogy az urasztalát minden vasárnap virággal diszitik és a nyáron több kirándulást tesznek.

Összes bevétel volt 1726 leu. Felszerelésre kiadatott 698 leu. Jótékony célra fordittatott 650 leu. Készpénz 380 leu.

A vallásos estélyeken éneket vezette Gyöngyösi Károly, bibl. magyarázatokat tartott Gál Mózes lelkész és Nagytiszteletü Végh Benjámin (1). Minden alkalommal felolvasott Kiss Etelka. Szavaltak: Kiss Áron (2), Kiss Ernő (1), Kiss Vilma (2), Kovács Ilona (1), Kerekes Ilona (1), Kiss Etelka (1), Orbán Etelka (1) és minden alkalommal 4—5 iskolás növendék.

oooooooooooooooooooo oo oooooooooooooooooooo

Egyházi és iskolai mozgalom.

A Ferencz József emlékalapitványra ujabban a következő adományok, illetve megajánlások érkeztek: Nagy Dénes 1300 leu, Tordai Dávid F. ifj. Egylet 200, Kiss Árpád, László Gyula és neje, Dr. Kiss Ernő és neje, Hidegh Mihály és neje, Ütő Lajos és neje, Patakfalvy Zsigmond, Vass Domokos és neje, Csegez ekg, Nagyenyed ekg, Hadházy Sándor és neje, Sigmond Ilona, Gr. Litan, ifj. Hadházy Sándor és neje, Török János, Bedő Miklós, Karácsonyfalvai ekg 200—200, Nagy József és neje, O. Floca, I. Costea, Nyárády Gyula, I. Enescu, Dr. K. Tompa Arthur, Márton Sándor, Dr. Márkos György, Hadnagy József, Pálffy Ferencné, Lőrinczy Zoltán, Gvidóné Molnár Katalin, ifj. Gvidó Béla, Rava ekg, Sárosi József, Pataky Kálmán, Mikó László 100—100, Pálfi Márton, Gálfi Lőrinc, Tóth István és neje, Gvidó Béla, Dicsőszentmártoni Hitel Szövetkezet, Segesvári ekg, Szabédi ekg, Nagyszeben, Fogaras, Árkos, Kálnok egyházközségek, Kovács Imre, Dr. Vajda Béla, Bágyon ekg 500—500, özv. Schilling Ottóné és gyermekei 3500, Raffai Zsigmond, Dicsőszentmártoni ekg, Marosvásárhelyi ekg, Felsőrákosi ekg 1000—1000, Olthévizi ekg 1200, Marosvásárhelyi hivek perselypénze 945, Muzsnai ekg gyüjtése 408·50, Gálffy Zsigmond és neje, Vári Albert és neje, Márkos Albert és neje, Korondi ekg, Városfalvai ekg 300—300, Dobosi S., Benczédy Ferenc, Lőrinczy Miklós 50—50, Verespataki ekg 30, Gvidó Erzsike 60, Fodorné Gergely Erzsébet 40, Halmágyi János 255, Vadadi ekg 322, Bedő Árpád 250, H.-szentpéter ekg 300, Lokodi ekg 220, Recsenyédi ekg 150, Nyárádszentlászlói ekg 64 és Szentábrahámi ekg 185 leut.

Az adományokról szóló előzetes közlemények kiigazitásaként közöljük, hogy Ferenczy József Vajdahunyad néven nem 500, hanem 1500 leu folyt be. Dr. Kohányi Menyhért és neje a már közölt adományokon felül még 200 leut szolgáltattak be, Albert Dénes az emlékalapra tett adományán felül Ferencz József emlékére a Nyugdijalapra is 1000 leut adományozott, az Abásfalvi hivek nevén közölt adományból Pál Ferenc és neje 300, özv. Bedő Józsefné 100 leut adományoztak, a Székelykáli ekg nevén közölt adományból Kelemen Árpád 200, Kilyén Gizella 150 és a Székelykáli Nőkszö-

vetsége 150 leut adományoztak, a H.-keményfalva ekg nevén közölt összegből Kiss Jenő 230 leut adományozott.

A Kolozsvári unitárius főgimnázium „Kriza Önképző-köre" ez év április hó 1-én fényesen sikerült diszgyülést tartott, melyre szokatlanul nagyszámu közönség gyült össze. A szépen megválasztott és gazdag müsort Mikó Imre, mint a kör elnöke, nyitotta meg. Az Apolló kör egy jól betanult szép darabot játszott el. Kovács Domokos, Farkas Imre „A vén Ambrus fia" cimü költeményét adta elő olyan érzéssel, hogy a hallgatóság nagyrészét megkönnyeztette. Hrubán Ernő, Komjátszeghy Lajos és László Tihamér jól sikerült triót játszottak Mozart és Weber müveiből. Péterfy László gyermekkori emlékeit az első hosszunadrág korából süritette egy nagy derültséget kiváltó humoros novellába. A kollégium énekkara „Őrségen" cimü dalt énekelte, Nagy Lajos szólójával, kinek kellemes hangja, a közönséget magával ragadta. Mikó Imre Reményik Sándorról olvasott fel egy nagy gonddal készitett dolgozatot, amelyik magán viseli a lelkiismeretes tanulmányozás bizonyitékait. A dolgozat kapcsán a közönség szünni nem akaró tapssal és éljenzéssel ünnepelte a jelenlévő Reményik Sándort. Török Elek papnövendék Petőfi „Őrült"-jét szavalta el nagy hatással. A gimnázium énekkara magyar népdalokat énekelt. A közönség háromszor hivta vissza az emelvényre. Hecht Arthur és Szabó Dénes egy Karinthy tréfát adtak elő, őszinte nevetést váltva ki a hallgatóságból. A közönség nem akarta leengedni a pódiumról a gimnázium naturalista bandáját, mely Kiss Sándor vezetésével és Dézsi Zoltán papnövendék énekével magyar dalokat játszott. Az ünnepélyt dr. Borbély István koll. igazgató, a kör védnöke zárta be, azt kivánva az ifjuságnak, hogy az a másik közeledő vizsga is ugy sikerüljön, mint a mai tapsvizsga.

„Még csak egy félév az élet" cimü elbeszélés csinos formáju füzet alakjában megjelent. Egy füzet ára 3 leu. Felhivjuk rá lelkész és más érdeklődő afiai figyelmét.

Azoknak a nagyszámu jó barátainknak és ismerőseinknek, kik felejthetetlen drága gyermekünk, Évikénk elhunyta alkalmából a családunkat ért rettenetes megpróbáltatás napjaiban vigasztaló soraikkal fölkerestek, e helyről mondunk köszönetet.

Taar Géza,
unit. lelkész, neje és családja.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába március 18.-tól április 20.-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: László Péter Felsővisó, Mérész Józsefné, Fodor Lajosné Fogaras, Marosi Jánosné Bukarest,

Lévai József Kolozsvár, Nagyenyedi Fegyház 1928-ra; Kendi István Székelykeresztur, Bella Edéné Marosvásárhely, Lőrinci Mózesné Segesvár, Nyiredi Áron Fogaras, Dávid Ferenc Nőegylet, Unitárius Egyházközség Tordatur, Fehér Jenő Resica, Bencédi Ferenc Tarcsafalva, Nagy Dénesné, István Lajos Marosvásárhely, Ferkő Józsefné, Szalma Mária, Szén Gy. Jánosné, Kallós T. Józsefné Datk 1927-re; Kelemen Gábor Temesvár, Filep Gábor Ikland, Bányai Béla, Ádám Lajosné Marosvásárhely, Unitárius Egyházközség Nagyenyed, Unitárius Egyházközség, Szén Mihályné Datk 1928—1928-ra; Unitárius Egyházközség, Balogh István Ikland, Unitáriás Leányegyházközség Nagyernye, Durugy András Dicsőszentmárton 1926—1927-re; Jakab Endre Tordatur 1924—1928-ra; Bényi Ida Dicsőszentmárton 1925—1927-re; Kiss Árpád Dicsőszentmárton 1924—1927-re; Gőbel Jánosné Resica 1926—1928-ra; Szász András Datk 1925-re és 1926 első felére, Fazakas Péter Kolozsvár 1925—1926-ra.

Alapitói dijban fizettek: Dr. Kiss Elek Kolozsvár 200 leu Vernes József Kolozsvár 500, Id. Gálffy Sándor Mészkő 500, Sigmond Ilona Kolozsvár 200, Osváth Ferenc Bánffyhunyad 500, Lászlócky Ilus és Bartók Gizella Kolozsvár 100—100 leut.

Kolozsvár, 1928. április 20-án. Gálfi Lőrinc pénztárnok.

Irodalom.

S. Nagy László: Zenélő kút.

Történelmi elbeszélések. Erdélyi Szemle kiadása, Kolozsvár 1928.

S. Nagy Lászlót nem kell külön bemutatnunk olvasóinknak. Még azok is, akik e nehéz idők kenyérharcában nem érnek rá az élő és virágzó erdélyi szépirodalmat figyelemmel kisérni, kell hogy ismerjék e buzgó hittestvérünknek a nevét, ha máshonnan nem, legalább az 1928. évi Unitárius Naptár cimlapjáról, melynek egyik szerkesztője volt. Már hirt adtunk arról, hogy Erdélyi Szemle cimen irodalmi, müvészeti és társadalom-kritikai folyóiratot szerkeszt. E folyóirat kiadásában Élő Erdély név alatt egy könyvsorozatot jelentet meg S. Nagy László, mely sorozat első számaként jelent meg a Zenélő kút. Hét történelmi elbeszélést tartalmaz ez a csinos kiállitásu könyvecske, melyek szép Erdélyországunk régmult eseményeiből fonnak bájos meséket. Cimét a marosvásárhelyi hires zenélő kutról, Bodor Péter eme zseniális találmányáról vette, mely

valaha ott állott a mai főtéri kisparkban a plébániával szemben, de amelyet már régen szétszedtek, mert elromlott szerkezetét senki sem tudta kijavitani. Helyén épül most az uj görögkeleti templom. Sic transit gloria mundi. Nem hiábavaló dolog tehát feleleveniteni a multat, hiszen kálváriás uton, ezer akadály közt felnövekedő ifjuságunk másként talán sohasem tudná meg, hogy volt valaha zenélő kút is a büszke katedrális helyén, amely nekünk muzsikált. S. Nagy László könyvét ajánljuk olvasóink figyelmébe. A könyv ára 50 leu és kapható lapunk utján a szerzőnél. Sz. I. S.

Tóth István kiállitása. Április 8-tól 18-ig rendezte meg Tóth István, kollégiumunk rajztanára ezévi képeiből kiállitását. Aki egyszer látta ezeket a képeket, az minden évben ujra és ujra eljön, hogy élvezze s ha erszénye megengedi, hogy vásároljon belőlük. Körülbelül 2000 ember nézte meg ez alkalommal a kiállitást, ami beszédes bizonysága Tóth István művészi értékének. Aquarellben kivitt preciz pontosságu képei valami csodálatosan derült, mindenben csak szépet és jót látó világfelfogás, pazar és élénk szineiben pompáznak. Linoleum metszeteire külön is felhivjuk olvasóink figyelmét. Van miniatür képe is szép számmal, melyek különösen a régi Kolozsvár ránk maradt emlékeit kivánják megőrizni az utókor számára. Remélnük, hogy Tóth István tehetségében fejlő művész pályája még sok szép, értékes alkotást fog nekünk hozni. Sz. I. S.

Május hó 15-én megjelenik a teol. akad. ifjuságának Jövendő c. antologiája. Ára 40 leu, megrendelhető a teol. akad. önképzőkörénél.

Május hó 15-én megjelenik a kolozsvári gimnázium ifjuságának Remény c. almanachja. Megrendelhető a gimnázium Kriza Önképzőkörénél.

Mindakét ifjuság megmozdulását ajánljuk olvasóink szives figyelmébe és jóakaratu támogatásába.

☞ *Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!*

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

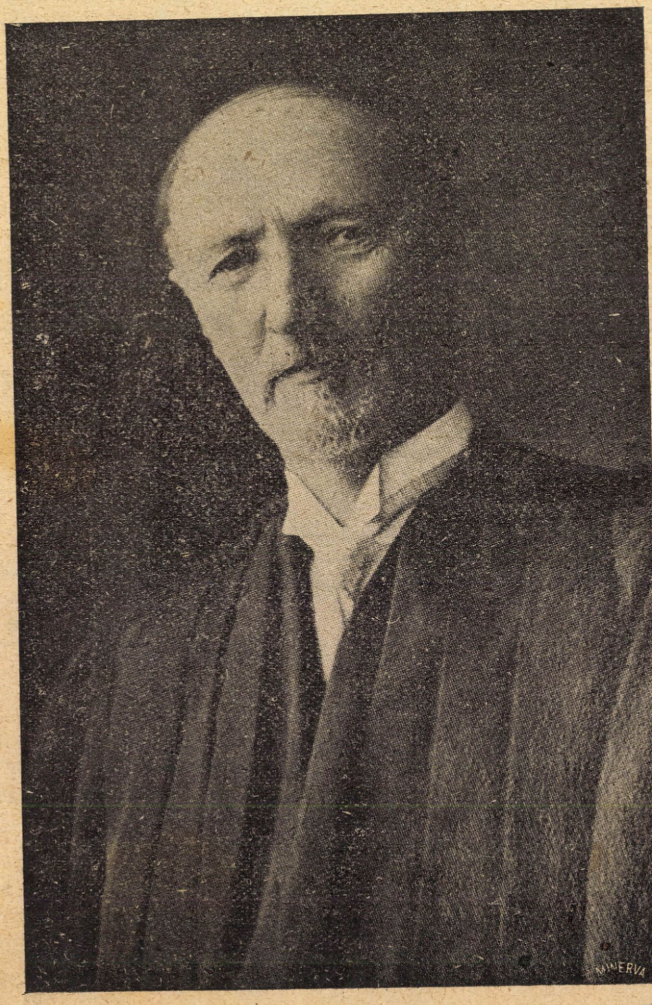
Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz

5756

XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Junius 6. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Dr. BOROS GYÖRGY, unitárius püspök.

*Mélts. Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur

Aita-mare [Nagyajta]

Az egy igaz Isten nevében.

A főpásztor első üzenete.

Az én kedves és nagyon szeretett unitárius atyámfiainak, testvéreimnek küldöm első főpásztori köszöntésemet és üdvözletemet, mert tetszett egyházunk legfőbb hatóságának, a zsinati Főtanácsnak Tordán az Urnak 1928. esztendejében, május 20-án, a püspökséget egyenlő akarattal rám ruházni.

„Hálát adok a mi Urunknak, hogy engem hívnek ítélt, rendelvén a szolgálatra."

Titeket arra kérlek és intelek, legyetek szorgalmasok az Isten előtt kedves dolgokban. A hitet, melyet ajándékképpen Istentől kaptunk, tartsátok meg és ápoljátok szívetek drága kincseivel: szeretettel, hosszú tűréssel, áldozatokkal és buzgó imádsággal. Ha így cselekesztek boldogok lesztek és szeretett vallásunk és egyházunk virágozni fog Isten dicsőségére, embertársaink javára.

Én ezért fogok fáradozni Isten segedelmével lelkemnek és testemnek minden erejével. Isten áldása és kegyelme legyen és maradjon ti rajtatok egyenkint és összesen!

Dr. Boros György,
unitárius püspök.

Püspökválasztó zsinat.

Torda, 1928. május 20.

A legelső unitárius zsinat 1568-ban, Tordán tartatott meg. Azóta 360 esztendő telt el, s ime ismét zsinat volt Tordán, püspökválasztó zsinat. Van valami mélyebb jelentősége annak, hogy most, amikor a kultusztörvény egyre jobban és jobban bele kíván nyulni egyházi autonómiánkba, ez a püspökválasztó zsinat Tordán tartatott meg. Legyen ennek a városnak 1557, 1568 és 1928-ban a vallásszabadság klasszikus földjévé avatott nimbusza figyelmeztető. Az unitárius püspök, Dávid Ferenc és az egyetlen unitárius király-fejedelem, János Zsigmond, ki tudták mondatni a nagy szót: a hit Isten ajándéka, senkit sem szabad üldözni hitéért. Erről az egy határozatról ismernek minket Amerikában, Angliában s a művelt nyugaton. E nélkül a határozat nélkül azt sem tudnák e messze előrehaladott és hatalmas országokban, hogy Erdély egyáltalán létezik. Őrizzük és őrizze meg minden arra hivatott, ennek a határozatnak szellemét, mert ennek az országnak, a benne élő

népeknek és minden vezető embernek örök dicsőséget és a külföld előtt tiszteletet, tekintélyt fog szerezni a vallásszabadság respektálása.

A zsinatra már napokkal azelőtt megkezdődött a zarándokolás. Nemcsak a zsinaton szavazati joggal biró egyházi tanácsosok és képviselők jöttek el, hanem azoknak családtagjai, a nagyszámu érdeklődő közönség. Az elszállásolást a tordai egyházközség, élén Lőrinczi Dénes esperes-lelkésszel és Adorján Géza gondnokkal fáradságot nem ismerő körültekintéssel és minden dicséretet megérdemlő buzgósággal látta el. Külön elismerés és köszönet illeti meg a helybeli hatóságokat, kik a legnagyobb előzékenységgel siettek mindent megtenni a zsinat minél fényesebbé és sikerültebbé tételéhez. Tekintve, hogy az összes erdélyi magyar, sőt román ujságok is részletes tudósitást hoztak a zsinat lefolyásáról és hogy a Keresztény Magvető külön számban fogja hozni az összes elhangzott beszédeket és általában a történteket, mi csak röviden regisztráljuk a zsinat lefolyását. A zsinat előtti napon, szombaton, az egyház egyeteme elhunyt nagy püspöke, Ferencz József, emlékének áldozott. Délelőtt az istentiszteleten Dr. Kiss Elek theologiai dékán mondotta az egyházi beszédet emelkedett előadásban. Délután emlékünnepély volt, melyen Szent-Iványi József dr. főgondnok mondott szónoki lendületü, tartalmas megnyitót, Dr. Borbély István kolozsvári igazgató-tanár pedig ugy méreteiben, mint tartalmában nagyarányu és nagyhatásu emlékbeszédet. Ezután Pállfi Márton adta elő ez alkalomra irt mély gondolatokkal telt, magasszárnyalásu ódáját. A tordai Dávid Ferenc vegyeskar, a Tordai Dalkör és a filharmónikus zenekar jól sikerült számai egészitették ki az ünnepély müsorát.

A püspökválasztó zsinat vasárnap reggel kilenc órakor vette kezdetét. A Vigadó zsufolásig telt nagytermében Dr. Ferenczi Géza, rangban idősebb főgondnok feszült csendben nyitotta meg a gyülést, bejelentve, hogy a zsinat egyetlen tárgya Ferencz József utódjának megválasztása. Szavazás előtt szót kért Dr. Kiss Elek theologiai dékán, s meghatott hangon, a hagyományos unitárius egység megőrzése szempontjából kérte azokat, kik esetleg rá kivántak volna szavazni, hogy tekintsenek el ez alkalommal az ő személyétől. A kiküldött szavazatszedő bizottság, Gvidó Béla esperes-közügyigazgató, Kaáli Nagy Árpád, marosköri felügyelőgondnok és Dr. Demeter Lőrinc kereszturi iskolafelügyelőgondnok ezután megtette az előkészületeket a szavazatok beszedésére. Körülbelül háromnegyed órát vett igénybe a szavazás, mely után Dr. Ferenczy Géza főgondnok ismét megnyitva a gyülést, felkérte a szavazatszedőbizottságot jelentésének megtételére. Leadtak összesen 213 szavazatot, melyből Dr. Boros Györgyre esett 203, Dr. Kiss Elekre 2, Dr. Varga Bélára 1 és Vári Albertre 1. Hat szavazó-lap üres volt.

Dr. Ferenczy főgondnok ezután kihirdeti az eredményt és a nagyszámu jelenlevők lelkes éljenzése között ünnepélyesen be-

jelenti, hogy *az erdélyi unitárius egyház zsinati képviselete nagy, abszolut többséggel, mondhatni csaknem egyhangulag Dr. Boros György főjegyzőt püspökké választotta.*

Hosszantartó lelkes éljenzés követi a zsinati Főtanács határozatát. A hosszantartó éljenzés és tapsvihar elülte után egy háromtagu küldöttséget neveztek ki, amely ünnepélyesen felkéri az immár megválasztott uj püspököt, hogy jelenjék meg a Főtanács előtt. Az uj püspök megjelenéséig az ülést felfüggesztik.

Pontban tizenegy órakor lép be a terembe *Dr. Boros György unitárius püspök, akit felállva percekig éljeneznek és a legmelegebb óvációval és szeretettel halmoznak el.* A tapsorkán percek mulva is alig akar elcsendesülni.

Dr. Boros György püspök méltóságteljes léptekkel az elnöki emelvény elé járul és ott megáll. Arcán és szemeiben a meghatottság tükröződik.

És a magasztos történelmi aktus meghatódott csöndjében Dr. Ferenczy Géza főgondnok a következőket mondja:

Méltóságos és Főtisztelendő püspök úr!

Egyházi Főtanácsunk határozatilag csaknem egyhangu határozattal erdélyi unitárius egyházunk püspökévé választotta Méltóságodat, s most, midőn Méltóságod nagy és dicső elődjének püspöki székét átveszi, felkérjük, hogy addig is gyakorolja püspöki jogait, amig a jelenleg fennálló törvényeink szerint beérkezik a királyi megerősités is.

Dolgozzatok sokat!... — ez volt sirbaszállt nagy püspökünk végrendelete és mi ezen történelmi és ünnepélyes pillanatban arra kérjük Méltóságodat itt, a felvilágosodás, szabadság és vallásegyenlőség ősi honában, hogy az unitárius egyház törvényes jogait mindenkor és mindenben védje meg. Zsinatunk Főtanácsa Isten áldását kéri Méltóságod munkásságára, jövendőjére és életére.

Dr. Boros György püspök székfoglaló beszéde.

Dr. Ferenczy főgondnok beszéde után dr. Boros György csöndes, meghatott hangon válaszolt és mondta el székfoglaló beszédét:

Méltóságos Főtanács!

Tépelődöm, töprenkedem, mit feleljek az én Uramnak, Istenemnek, aki engemet általatok, drága unitárius testvéreim, erre a szent helyre, a Dávid Ferenc püspöki székébe hivatott.

Ugy érzem, mintha lángnyelvek törnének fel e szék négy lábán végig, és ha nem is elégetni, de megtisztitani akarnának emberlényem minden salakjától.

Szükségem van rá, mert gyarlósággal terhelt vagyok, s

talán igy megtisztulva, lelkem akarattá fog acélosodni és azzá leszek, akire nektek, kik az unitárius egyház jövőjéért dolgoztok, szükségetek van most, midőn gond, aggódás szivünkben elterjedett.

Ti hivtatok s én itt állok előttetek. És hiven igérem, hogy valamint eddig, úgy ezután is, az én életem többé nem az enyém, hanem az én égi Atyámé, és a Tied szent Egyházam, kit Isten jókedvében hivott el, miként hajdan egyszülött fiát, hogy megkisértetnél, bántalmaztatnál ezáltal felavattatnál az örök életre, amely a tiszta lélek élete, s amely tőled el nem vétetik soha, mert megtartásában őseid, a megdicsőült lelkek sokasága mint őrző angyalok serege szolgál neked a sziv bátoritására, a hit erősitésére, a reménység táplálására.

Az én Istenem, a ti Istenetek nevében fogok elindulni erről a szent helyről, először is ti hozzátok, kedves hitbeli testvéreim, ugyis mint gyülekezetek, ugyis mint egyesek.

A béke olajága lesz kezemben és a szeretet illatos virágait hintem a kebletekre, szivetekbe. A ti örömetek az én örömem, a ti boldogságtok az én boldogságom. Szivem csak szeretet fog termelni számotokra, s ebből fogjátok megismerni hitemet. Jézus példáját fogom követni. Az egy eltévelyedett után elindulok s ölembe véve visszaviszem hozzátok megtérésre és megbocsátásra.

Lelkipásztor társaim, ti, akik Isten jóvoltából kettő hijján mind tanitványaim voltatok, tietek a mi népünk, s tietek vagyok én, mint felkent szolgatárs. Szeretném jobbkezemet kezetekbe téve az Istenszeretet, az emberbecsülés, a Jézushoz vonzó hüség villanyáramát bocsátani szivetekbe, hogy itt a szent zsinati gyülekezet előtt velem együtt, fogadást tegyünk, hogy mi hivek, egyetértők és kitartók leszünk mind halálig, tudván, hogy ez a hüség áldást, boldogságot, jólétet és megelégedést fog termelni hazánk és annak népei, drága kis királyunk és kormánya részére.

És most, érdemes szent Zsinat: fogadd fiadat bizalommal és jó reménységgel. Szent céljaidat ismerem, törvényeid parancsait szivem hurjái zengésével megenyhitve fogom teljesiteni. Követni fogom a józan mérsékletnek azt a példáját, amelyet elődöm, Ferencz József teremtett meg.

Titeket, kedves elnöktársaim, arra kérlek, ajándékozzatok meg teljes bizalmatokkal, ne sajnáljátok tőlem jótanácsaitokat, hogy egyházunk Kormányzó Tanácsa a ráháruló igen sulyos és nehéz föladatokat teljesithesse egyházunk jó rendje és vallásunk fölvirágoztatása biztositására.

Isten nevében indulok a szent munkára, melyhez kimeritő tervemet, akkor fogom előterjeszteni, midőn megválasztásomra a szankciót a magas Kormányzó Tanácstól megnyervén, a hüségesküt lesz szerencsém letenni.

Imára kulcsolt kézzel rebegek hálát az égi Atyának, a mi egy igaz Istenünknek, és kérem, tegye áldásossá azt a napot, a mi drága unitárius vallásunkra és egyházánkra. Ugy legyen. Ámen...

* * *

Helyénvaló lesz talán nehány szót mondani uj püspökünk, dr. Boros György személyéről. 1855 április 19-én Tordátfalván (Udvarhelymegye) született. Középiskoláit Székelykereszturon és Kolozsvárt, a theologiát Kolozsvárt végezte. 1867-ben a londoni Manchester New College-ba küldetik ki, honnan 1879-ben visszatérve, az egyházi Főtanács azonnal megválasztja tanárnak theologiai akadémiánkhoz. 1884-ben inditványozza és a következő évben megszervezi a Dávid Ferenc-Egyletet, melynek ez időtől kezdve ügyvezető-alelnöke lett. Ugyanő alapitja az Unitárius Közlöny-t, melynek a világháboru végéig s azután ismét 1924-ig szerkesztője. 1910-ben az elhalt Nagy Lajos helyére egyházi főjegyzőnek választják meg, mely tisztségben különösen a háboru után többször, majdnem állandóan helyettesiti püspöki vizitációk és más alkalmakkor a már idős Ferencz József püspököt. Az egyház képviseletében többször utazik külföldre, különösen Angliába és Amerikába. Egyik ilyen utja alkalmával választja meg az amerikai (Cambridge-i) Harvard-Egyetem diszdoktorának 1901-ben. Élénk részt vett erdélyi kulturális életünkben, az Erdélyi Muzeum-Egyletnek és az Erdélyi Irodalmi Társaságnak ma is alelnöke. Irodalmi téren sokat dolgozott a Keresztény Magvető, Prot. Egyházi és Iskolai Lap, Vasárnapi Ujság, Unitárius Közlöny s ujabban a Pásztortűz, Ellenzék, Keleti Ujság, Brassói Lapok, stb. részére. Fontosabb önálló művei: Az unitárius vallás főelvei (Kvár, 1883), A tizenkét apostol tanitása (ford. görögből, 1883), Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában (1910), Dávid Ferenc theologiája (1910), Keller Helén életrajza (1905) és legujabban Dr. Brassai Sámuel élete (1927).

* * *

Zsinat után az egész gyülekezet átvonult a templomba, hol uj püspökünk imát és utána emelkedett, tartalmas egyházi beszédet mondott. Urvacsorai ágendát mondott Halmágyi János esperes a tőle megszokott melegséggel és ékesszólással. Ugyanakkor istentisztelet volt a szabadban is, a volt unitárius gimnázium udvarán, hol imádkozott és egyházi beszédet mondott Balázs András udvarhelyköri, ágendált Végh Benjámin háromszékköri esperes. Istentisztelet után 500 teritékes közebéd volt, sok lelkes köszöntővel, toaszttal. A délután programmját egy vallásos ünnepély foglalta le. Imádkozott Szent-Iványi Sándor kolozsvári lelkész, énekelt a tordai Dávid Ferenc-vegyeskar, tudományos értékü, tartalmas felolvasást tartott dr. Gál Kelemen tb. igazgató és szépen szavalt Török Elek III. éves theologus. Filharmonikus zenekar egészitette ki a műsort, mely után dr. Boros György uj püspökünk megáldotta és bezárta a vallásos délutánt. Este jól sikerült műsor vezette be a zsinati

bált. Különösen Gyallay Domokos felolvasása és Hadházy Sándor szavalata értek el nagy hatást. A hajnalig tartó bál után egy kis társaság kirándult Torockóra és általában az Aranyos mellékére, a képviselők nagyobb része azonban eloszlott és haza ment. A hatalmas, imponáló lefolyásu zsinat után mindenki megujult hittel és egyháza iránt érzett szeretettel tért otthonába, hogy munkáját ismét felvegye. Ha valami, ugy ez a zsinat megbizonyitotta, hogy még élünk, erőnk is van, csak használni tudjuk. Az Uristennek minden áldása, szeretete és szent lelke legyen az uj püspökön, hogy vezethesse egyházát a legjobb uton Isten országának megvalósitása felé. Lapunk és Egyletünk alapitóját tisztelettel és igaz szeretettel köszöntjük a püspöki székben. Sz. I. S.

TŰZHELY MELLETT

A jövő szólt.

Régi ház ez itt: Isten háza.
Szeretetből épült, mikor Napoleon
Európa fölött sujtó öklét rázta.

Régi föld ez itt: a temető.
Itt pihennek ők, kik keze által került
Éhség idején is a falban köre kő.

Csendesség van itt, a mult beszél:
„Dédapáink állták az élet viharát,
A tölgy megmaradt, ha le is hullt a levél."

Én csak sirok itt: az unoka.
Dédapáink háza megroggyant, elfáradt,
Repedezve teste, borult a homloka.

Termő föld van itt, bőség rajta
És egy sincs közöttünk, ki jó kedvvel, vigan
A templom romlását szépen eltakarja.

Elnémultan itt, a jövő szólt:
„Elvész a nép, mely nem jár az ősök nyomán
És elveszni hagyja a régi szent Siont."

Homoródujfalu. Dobai István.

Valami a temetőkről.

Minden embernek legdrágább kincsei közé tartoznak az emlékek. Sokszor ringatnak álomba, sokszor boldogitnak. Mai helyzetünkben talán még többet foglalkozunk velük, mint eddig tettük. Drága emlékeink egyik jó részét a temetők sirhantjai zárják. Ott vannak a szülők, testvérek, hitvestársak, gyermekek, mátkák, barátok. Mindenkinek van valakije, kinek emlékét féltő gondossággal őrzi szive mélyén. Az életben sokszor sebet kapva, bántalmat szenvedve, siró panaszunkkal vagy ujjongó örömeinkkel hányszor megyünk el szeretteink sirhalmához. Milyen jól esik lelkünknek, ha tudjuk, hogy azok a sirok, az egész temető rendezett, gondozott, tiszta. Ha tudjuk, hogy a megpihenni tértek nyugalmát nem zavarja semmi. A temetők, sirok épségét nem rongálják barbár módra. A katholikusok minden évben egy napot a halottaknak szentelnek. Felkeresik, feldiszitik a sirokat. Nálunk unitáriusoknál nem egy helyen nincs kellő figyelem forditva a temetőre. (Van ugyan rendelet a jóltevők sirjának gondozására). Ma, mikor a mult története nekünk annyiszor ad vigasztalást, bátoritást, nem lesz nehéz minden élő figyelmét a temetőre irányitani és kérni mindenkit, falut, várost, egyházközséget, hogy forditsunk a temetőre nagyobb gondot. Legyen az szép, rendezett, tiszta. Méltó helye a nyugalomnak. Látszodjon meg a temetőkön, sirokon, hogy gondos kezek ápolják, féltve őrizik. Az elhanyagolt temető szégyenére válik az élő nemzedéknek. Mig a gondozottak arról beszélnek, hogy mi szeretjük, tiszteljük a multat s reméljük, hogy mikor mi is pihenni térünk, virágokat nyitó, zöldülő hant alatt alusszuk álmunkat. Ki elolvassa e sorokat, gondoljon az ott levő temetőre, talán épen szeretteinek sirhalmára és öltöztesse azokat ékes öltözetbe, hogy legyen neki is, mindenkinek kedves pihenő hely a temető. Aki szereti, félti emlékeit, akinek kedves volt szülő, testvér, hitves, gyermek, barát, aki előtt kedves a mult: az megérti, megszivleli ez egyszerü sorokat.

Abrudbánya. **Fazakas Béla**, lelkész.

Mit felelsz Neki?

Hallod-e, testvér, Ő üzent neked,
Szava messze zeng:
Hegyről a hólé lefelé ered.

Napsugár hője dus vetést nevel,
Meglásd, az őszre
Sok arany kalászt égfelé emel.

Zengő szó csendül, hallod-e testvér,
A nyomor enyhül;
Ő megigérte, lesz őszre kenyér.

Gyöngyöző kedvvel a szived teli.
Szent üzenet jött,
Hallod-e testvér, mit felelsz Neki?

Homoródujfalu. **Dobai István.**

NŐK VILÁGA.

Jelentés a vidéki nőszövetségekről.

15. *A h.-szentpáli* D. F. Nőkszövetsége tartott minden vasárnap este felolvasó összejövetelt, melyen felolvasások, szavalatok, bibliamagyarázatok és egyházi énekek betanulása voltak a főbb pontok. Rendezett karácsonyfa-ünnepélyt. Ez év nyarán is szervezte 3 hónapra a Napközi Otthont a tagok anyagi támogatása mellett. A 3 hónap leteltével az Otthon vezetője egy kis ünnepély keretében mutatta be az apróságok ügyességét. A Szövetség a gyermeknyaraltatási akcióhoz is hozzájárult, amennyiben 4 kolozsvári tanuló fiut helyezett el a falusi székely családokhoz. Egy szegény asszonyt a Szövetség a maga halottjának tekintve, eltemettetéséről gondoskodott. Tóth Gáspárné elhalt leánya emlékére a Szövetségnek 2 szép gyászlobogót ajándékozott. Tagok száma: 135. Elnök: Bencze Gáborné.

16. A *segesvári* D. F. Nőkszövetsége a téli hónapokban ismeretterjesztő előadásokat tartott tea-estélyekkel kapcsolatosan. Minden alkalommal énekszámokkal szerepelt az unitárius leányegylet énekkara. Az anyagi sikerhez nagyban hozzájárultak a Szövetség tagjai szives adományaikkal. Tiszta bevétel 2834 leu volt. A Szövetség segélyben részesitett 2 munkaképtelen egyháztagot 450 leu értékben. Az imaterembe 310 leu értékben villanykörtét és lámpaernyőt szerzett be, a klenódiumok becsomagolásához flanellt 63 leu értékben és az imatermet 2 izben takarittatta 160 leu értékben. Az egyházközség által templom-alap céljaira vásárolt beltelek vételárának kiegyenlitéséhez átadta az egyházközségnél kölcsön levő 13.900 leu összeget és 10.000 leu elhelyezett készpénzét. Tea-estélyek megtartásához szükséges kellékeket (abroszokat, teás csészéket, kanalakat) vásárolt a Szövetség 2520 leu értékben. A Nőkszövetsége készpénzvagyona 3157 leu. Tagjainak száma: 44. Elnök: N. Kelemen Jenőné.

17. *A székelyudvarhelyi* D. F. Nőkszövetsége az unitárius hadiárva gyermekek felsegélyezésére láncrendszerü tea-összejöveteleket tartott. Karácsonykor nehány jó tanuló unitárius fiut tovább tanulhatás céljából segélyezett. Karácsonyi és husvéti urvacsora

osztás alkalmából a börtönben levő raboknak élelmiszert osztott ki a Szövetség. Minden 6—8 hétben kórházi betegeket látogattak, kiknek szintén ajándékot vittek. 3 vallásos estélyt tartottak. Egy szindarab előadásának jövedelméből orgona-alapot létesitettek. Elnök: Ébert Andrásné.

18. *A homoród-almási* D. F. Nőkszövetsége 1926/27. évi jegyzőkönyvéből kivonatot küldött, melyben nagy elismerését és mélységes részvétét fejezi ki lelkes és ügybuzgó vezetője: Ajtay János tiszteletes ur halála alkalmából. E szomoru alkalomból Ajtay János nevére emlék-alapot létesitett és jegyzőkönyvéhez csatolta az udvarhelyi unitárius lelkészkör által: „Ajtay János homoród-almási unitárius lelkész gyászemléke" cimen kiadott füzetek egy példányát. A Nőkszövetsége mély sajnálattal veszi tudomásul szeretett elnöknőjének, Ajtay Jánosnénak 26 évi hasznos, önzetlen s gazdag gyümölcsöket hozott munkálkodása után való lemondását és hálája jeléül tiszteletbeli elnöknőjének választja meg. 1927. október 16-án a Nőkszövetsége küldöttsége egy megható hangu jegyzőkönyvi kivonatban bucsuzott el szeretett elnöknőjétől, amely kivonatot 186 tag irt alá.

19. *Az árkosi* D. F. Nőkszövetsége müködéséről részletes tudósitás jelent meg már az Unitárius Közlönyben.

20. *A brassói, oklándi, recsenyédi, kálnoki, csegezi, mészkői, székelykereszturi* D. F. Nőkszövetségeiről általánosságban tudjuk, hogy buzgón munkálkodnak. Ü. K.-né.

A kolozsvári D. F. Unitárius Nőkszövetségének hirei. A Nőkszövetsége az utóbbi két hónap alatt szüntelen munkásságot fejtett ki. Megindított egy kézimunka akciót, melynek célja, hogy a tagok és ismerősöktől minél több kézimunkát összegyüjtsön, mit kiállitás vagy sorsolás utján pénzzé lehessen tenni az Egylet pénztárának gyarapitására. Az akció igen szép eredménnyel indult meg. Az Egylet a Magyar Nők központi titkárságának felszólitására egy felhivást intézett a vidéki társegyesületekhez a népviselet ápolása érdekében.

A jó idő beáltával a Szövetség tagjai megkezdették az évi látogatásokat a város unitárius családjainál, pontos adatokat véve fel a családi és anyagi viszonyokat illetőleg.

Számos szegény fordult segitségért az egylethez, mely erejéhez képest igyekszik támogatni a szükségben levőket.

A Nőkszövetsége folytatja müködését. A munkakör fejlődését reméljük elérni azáltal, ha a vidéki egyletek is velünk együtt fognak igyekezni a most már lehetséges szorosabb összeköttetés megteremtésére a társ-egyletek között.

Ismert jóltevőink, Mr. és Mrs. Evans Angliából ősszel tett adományaikat megtoldották 8000 leu-val a Leánynevelőintézet javára. A pénzt a Nőegylet még április elején megkapta és hivatalosan meg is köszönte. Kérésünkre arcképükkel is megajándékozták a Leányotthont.

A homoródkeményfalváról kapott, a Leányotthon javára küldött szőtteseket a kolozsvári D. F. Nőkszövetsége e helyen is köszönettel nyugtázza. A következő tárgyakat kaptuk: Lőrincz F.-né, Vass M.-né, Szabó I.-né, Felszegi Vass Dénesné, Koncz Mózesné, Bencze Gyuláné, Bencze Domokosné és id. Lőrincz Istvánné 2 drb. szalmazsákot ajándékoztak. Deák Ferencné és leánya, Bencze Ödönné 1 drb. lepedőt, Özv. Bencze Mártonné és leánya, Demeter Ferencné 1 drb. lepedőt. Ifj. Lőrincz Józsefné 1, Bencze Ilona 1, Fodor Zakorné 1, Dimény Istvánné 1, D. Gergely Dénesné 1, L. Gergely Dénesné 1, Gergely Lajosné 1, Vass Józsefné 1, Vass Dénesné 1, azaz összesen 9 drb. törülközőt ajándékoztak. Kiss Jenőné a postai költségeket fedezte.

Cluj-Kolozsvár, 1928. május 14.

Beszámoló a vargyasi Unitárius Nőkszövetség 1927—28. évi munkásságáról. Igaz örömmel értesültünk, hogy Vargyason megalakult az Unitárius Nőkszövetsége. Röviden közöljük az igen érdekes beszámolót:

A mult év áprilisában abban hagyott munkát ez év novemberében kezdtük meg ujra és még őszig egy összejövetelt fogunk tartani. Hat összejövetelt tartottunk, melyek közül az első ujraalakuló, három müsoros volt és két értekezletet az estélyek rendezési teendőiről.

A Nőkszövetsége tisztikara áll: elnök, titkár, pénztáros, két jegyző, két választmányi és negyvenkét rendes tagból. Készpénze van 6000 leu.

Összejöveteleink családias jellegüek voltak, ahol komoly és vidám beszélgetés, hasznos és szórakoztató társalgás közben fonás, varrás és kötéssel telt az idő.

A tagok két árva leánykát fehérnemüvel és felső ruhával segélyeztek, mit az Egylet áldozatkész tagjai meg is vartak. Egy öreg asszonynak pedig egy szekér fát adományozott. Az Egylet több tagja adományozott a Szövetségnek fát.

A tagok gyüjtöttek lámpára 741 leut. Ebből 400 leu a lámpa árában a D. F. E. pénztárába, a többi a Nőegylet pénztárába utaltatott.

Az Egylet rendezett egy müsoros estélyt igen szép sikerrel. Az estélyen közremüködött a D. F. fér i Dalárda is, melynek ezért itt e helyen is köszönetet mondok.

Célunkat elértük. Erkölcsi és anyagi eredményekkel fogjuk lezárni ez évi müködésünket.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Alsóboldogfalva Arany-könyvéből. Özv. Gagyi Jakabné sz. Tamási Ágnes és leánya, hősi halált halt Gagyi Mózes emlékére urasztali, szószéki és papiszéki bársonyteritőt ajándékozott 8000 leu értékben. A jókedvü adakozók találjak meg jutalmukat az Ur szeretetében.

Egyleti élet és munkásság.

Ifjusági kongresszus Kereszturon. Amint már mult számunkban is jeleztük, a Dávid Ferenc-Egylet Ifjusági köre kongresszust rendez f. évi julius 3-tól 8-ig Székelykereszturon. Célja e kongresszusnak, hogy unitárius ifjainkat szorosabb egységbe tömöritse, külföldi testvéreinkkel az érintkezést és ez érintkezésből fakadó biztatást megérezze s hogy ugy lelkileg, mint szellemileg előkészitse őket a világba való kilépésükre, mely előbb-utóbb mindeniküknél elközelget. A kongresszust összekapcsoltuk a dévai Dávid Ferenc-emléktábla visszahelyezésével és egy a kongresszus után tartandó propaganda köruttal. Felhivjuk olvasóink figyelmét arra, hogy a Közlöny juliusi számát olvassák el, mielőtt Dévára elindulnának, mert könnyen lehetséges, hogy a dévai ünnepségek a hatóságok közbejövetele esetén elmaradnak. A Közlöny e hó 30-ra már minden faluban kézbesitve lesz. Helyezzük tehát a fősulyt magára a kongresszusra, hogy azt minél impozánsabbá, felemelőbbé és sikerültté tegyük.

A cél csak ugy lesz elérve, ha az ifjuságnak mentől nagyobb serege gyül össze e helyeken. Ezért meleg szivvel kérjük összes ifjusági egyleteinket, hogy bár két-két taggal képviseltessék magukat a dévai emléktábla-visszahelyezési ünnepélyen és főképen a a Kereszturon megtartandó kongresszuson, melyeknek műsorát a következő számunkban hozzuk.

Az Unitárius Közlöny áprilisi számában bejelentett kirándulásunk elmarad, ámbár a legtöbb egyházközségünkben a tervünk megvalósitásához szükséges jó szándék és támogató lelkesedés nem hiányzott, mégis kénytelenek vagyunk annak megrendezésétől a jelen alkalommal elállni, mivel hiányzó eszközeink párosulva egyes éppen gócpontban fekvő egyházközségeink közönyével, tervünkről való lemondásra kényszeritettek.

Az utazás költségei Kolozsvár—Déva—Keresztur s vissza Kolozsvárra III. osztályon 970 leut, második osztályon 1530 leut tesznek ki. Kereszturon elszállásolást ingyen, kosztot kedvezményes napi áron (kb. 40—50 leu) fogunk kapni, mig a dévai tartózkodás és kosztozás mindenkinek a saját költségén történik.

Levélbeli szives megkeresésre azonnal válaszol a D. F.-E. I. K. Cim: Kolozsvár. Unitárius kollégium, hova a részt venni szándékozók bejelentését is kérjük.

Homoródujfalvi D. F.-E. keretében az Unitárius Nőszövetség 1927. nov. 20.-tól folyó év márc. 11.-ig a következő munkásságot fejtette ki: 10 vallásos estélyt rendezett, melyeken az egyházközség nő tagjai áldásosan munkálkodtak. Dec. 4-én vidám műsoru teaestélyt tartott, minek jövedelméből szép szinpadi függönyt vásárolt. Ugyanekkor Dobai Istvánné kürtöskalács adományából sorsolás útján begyült 200 leut az abrudbányai egyházközség felsegélyezésére forditotta. Dec. 26.-án a Nőszövetség közre-

müködésével az iskolás gyermekek előadták Dobai István lelkész „Három árva karácsonya“ cimü 3 felvonásos gyermekszindarabját. A tiszta jövedelemből a gyermekek karácsonyi ajándékot kaptak és 140 leut az abrudbányai egyházközségnek küldtek a buzgó gyermekszinészek. A Nőszövetség pénzadományából és a tagok adakozásából egy szegény gyermek ruhát, egy öreg vak ember egy rend fehérnemüt és dohányt, egy szegény asszony fejkendőt és minden szegény egy-egy kalácsot kapott. F. év febr. 26-án nagy nevü püspök urunk emlékére Ferencz József gyászünnepélyt rendezett. Márc. 4-én előadták Siketes Sándor énekvezér kitünő rendezésével „Piros rózsa, fehér rózsa“ cimü népszinmüvet. A Nőszövetség fiatal asszonyai nemcsak a nőszerepekben állták meg helyüket, hanem a férfiszerepekben is bizonyságot tettek lelkesedésükről és kiváló szinjátszó tehetségükről. Ezen estély 1062 leu tiszta jövedelmével a Nőszövetség vagyona 4200 leura emelkedett, annak ellenére, hogy az elmült évben 3000 leut költött egy szószéktakaróra és urasztali teritőre és 525 leut egy függő lámpára, mit a gyülésteremben helyeztek el.

A segesvári Unitárius Nőkszövetsége épitő munkásságát továbbfolytatva a téli évad alatt rendezett karácsonyfaünnepélyt, mely alkalommal 7000 leu értékü ruhanemüt, cukorkát osztott szét 50 iskolás gyermek között. Két szegény családot 200—200 lei pénzsegélyben részesitett. Rendezett 5 müsoros teaestélyt felolvasás, szavalat és énekszámokkal. Lelkes tagtársnők az estélyekre tésztát, tombolatárgyakat adományoztak, melyek az estélyek anyagi sikerét fokozták. Minden hó első vasárnapján rendes beszámoló gyüléseket tartott, amelyeken elszámolt a teljesített munkákról és eredményekről. 2290 leu értékben abroszokat, teáscsészéket, tányérokat, kanalakat vásárolt. A kolozsvári leányotthonnak 500 leut küldött a létesitendő betegszoba felszereléséhez. „Ferencz József“-alapra 200 leut küldött. Az egyházat anyagi terheitől tehetségéhez képest segitette. Hangyaszorgalommal gyüjtött vagyona jelenleg épitendő templom-alap cimen bankbetétbe 12.400 leu.

Nagyernyei Kelemen Jenőné.

Halálozás. Szomoruan jelentjük, hogy e hónapban is meglátogatta egyházunkat a nagy kaszás többizben. Zilahon meghalt *Kovács* Sándor nyug. m. kir. tanfelügyelő, egyházi tanácsos. Feleségével, Szűr Bomhér Juliánnával együtt valóságos apostolai voltak hitünknek és egyházunknak a végvárakon. Élt 78 évet. — Virághullás volt Kolozsváron, *Inczefjy Béláné* sz. *Szigethy Csehy Judithka* 22 éves korában hirtelen jött erős szenvedés után elhunyt. Albert Dénes egyh. tanácsos afia nevelt leányát, a Női Klub egyik szeretett és buzgó tagját gyászolja az elhunytban. — Ugyancsak Kolozsváron meghalt *özv. Tóth Józsefné* sz. *Darkó Mária* buzgó egyháztagunk és *V. Nagy Sándorné* sz. *Orbán Teréz*, kiben Hadházy Sándor egyházi pénztárosunk anyósát gyászolja.

Egyházi és iskolai mozgalom.

Anyák-napja. Az országszerte megindult mozgalom első eredményeképpen a kolozsvári Vasárnapi Iskolánk növendékei szépen sikerült Anyák-napját rendeztek május hó 13-án. Kedves jelenet volt, amikor az ünnepélyen minden gyerek kis virágcsokrot nyujtott át a nézőközönség közt jelenlevő édesanyjának, hogy azt a sok gondot és szeretetet, melyet egész éven át élvezett, megköszönje. Tizenhét változatosabbnál változatosabb programmszám gyönyörködtette a szülőket és a közönséget. Az ünnepély csucspontját képezte P. Trefán Leonard ferencrendi rendfőnök beszéde, melyben az anyák-ünnepének fontosságát emelte ki magasröptü elmélkedés kapcsán. Ide kell iktatnunk azoknak a buzgó hölgyeknek a nevét, kik az ünnepély megrendezésénél a legtöbb dicséretet érdemlik meg: dr. Borbély Istvánné, dr. Kiss Elekné, Márkos Albertné, Vass Domokosné, br. Diószeghy Erzsébet és Técsy Sarolta.

Gvidó Béla esperes balesete. A zsinatról való hazatérése alkalmával könnyen végzetessé válható baleset érte Gvidó Béla dicsőszentmártoni esperes-lelkész afiát. Aranyosgyéresen automobiljuk fölfordult és maga alá temette utasait. Az esperes bordatörést szenvedett, mig családjának tagjai, szerencsére, kisebb zuzódásokkal menekültek meg. Gvidó esperest a kolozsvári Park-szanatóriumba szállitották, honnan gondos ápolás után pünköst első napján, ha nem is teljesen gyógyultan, de mindenesetre veszélyen tul bocsátották vissza egyházközségébe. Az esperes balesete iránt megnyilatkozott részvétet és a személye iránt kifejezett meleg szeretetet legjobban kifejezi az a távirat, melyet hivei küldtek betegágyához: „Egyházközségünk presbitériuma 23-iki értekezletéről lelkész-esperesének balesete felett mély részvétét, megmeneküléséért őszinte örömét nyilvánitja és reméli, hogy szeretve tisztelt lelkipásztorát mielőbb egészségesen régi munkakörében láthatja viszont. Dicsőszentmárton, 1928 május 23. *Pál József,* kurátor." Magunk részéről szintén reméljük és kérjük Istent, hogy esperes afia minden utómaradvány nélkül heverje ki ezt a balesetét s tovább dolgozhasson egyházközsége és az egyetemes egyház érdekében.

Hymen. *Patakfalvy* Zsigmond kolozsvári fiu elemi iskolánk tanitója május 26-án nőül vette *Máthé* Emma etédi tanitónőt. Az egyházi megáldásban dr. Kiss Elek theol. dékán részesitette az uj párt. Sok szerencsét és boldogságot kivánunk az uj házasoknak.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 20-tól május 18-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Adorján Géza, ifj. Bardócz Ferenc, Boros Elek Torda, özv. Szénásy Ferencné Dés, Benedek András Nagyajta, Ürmösi Jenő Kolozsvár, özv. Nagy Lajosné Marosvásárhely 1928-ra, Izsák Mihály Vajdahunyad, Gyöngyösi Károly, Unitárius Egyházközség, Oltean Miklósné Sepsiszentkirály, Pap László Székelyudvarhely, Hugel Jánosné, Kelemen Jenő, Vass István, Nagy József, Radó Józsefné, Csutak Józsefné, Benkő János, Gál Józsefné, Roboz Elekné, Simén András, özv. Kádár Lázárné Segesvár, Benedek Gyula Nagyajta, Máté Sándor Bágyon 1927-re.

Külföldi hírek.

A Christian Register című bosztoni unitárius hetilapban olvastuk az alábbi pár sort, melyet érdekessége miatt leközlünk. Massachuesetts állam népszámlálásának eredményét kiadták nyomtatott füzet alakjában. A vallásokról készült statisztika előtt minden vallásról pár ismertető sor áll. Az unitárizmusról a következő ismertetést irja a nem unitárius bizottság. „Az unitárizmust jellemzi a a hit teljes szabadságához való törhetetlen ragaszkodás; az ész jogának korlátlan respektálása vallásos ismeretek szerzésénél; a más vallásos meggyőződést vallókkal szemben tanusitott teljes türelmessége; a nevelés és emberbaráti mozgalmak iránt érzett nagy szimpátiája; és a jellemre helyezett nagy fontosság; vallásilag hangsulyozzák Isten egyszemélyüségét, Jézusnak ember voltát, az emberi természet sokratermettségét és méltóságát, a Biblia természetes jellegét és a különbség nélküli, általános üdvözülést.“ E nyilatkozat első része nagy elismerése annak a közéleti és jótékonysági téren kifejtett unitárius munkásságnak, mely unitárius testvéreinket Amerikában lélekszámukat messze tulnövő arányban az elsők közötti [illegible] helyezi. Amit az unitárius hitelveknek vallásos megnyilatkozásairól mond, az természetesen csak nagy általánosság. „Az ész jogának korlátlan respektálása vallásos ismeretek szerzésénél“ csak annyiban felel meg a valóságnak, amennyiben az unitárizmus, helyesen, ezen az utón, vagyis az ész utján megismerhető élmények és tapasztalások során át indul el Isten felé. Viszont maga az unitárizmus tudja legjobban, hogy egy bizonyos távolságon túl az ész elveszti megismerő képességét, ott már csak a hit szárnyai vihetnek tovább. Tévedés lenne azt állitani, hogy az unitárius csak addig tud eljutni, ameddig a józan ész viszi. Tovább is segiti az Isten után törekedőt a lélek, a léleknek reitett adománya, a hit. És mert helyes uton indult el, tovább és Istenhez közelebb tud jutni, mint az, aki már kezdettől fogva csak mesterséges dogmák, valószinütlen csodák és misztikus szertartások országutján indul utnak. Ha igy fogjuk fel, akkor tényleg „az ész jogának korlátlan respektálása“ unitárius jellemvonás. **Sz. I. S.**

Balázs Ferenc, a földet körülutazó külföldi akadémitánk megérkezett Calcuttába, India egyik fővárosába. Utjáról küldött tudósitásait tovább is hozni fogjuk, jelen számunkból csak helyszüke miatt maradt ki. Felhivjuk ez utleirásokra olvasóink figyelmét.

Bibliaismeret. Mult számunkban feltett kérdésekre több válasz érkezett, melyek közt Hoffman: A tél birodalmában, című ifjusági regényt ki fogjuk sorsolni. A nyertes nevét a juliusi számban közöljük. Ujabb kérdésünk a következő: Melyik két rész hasonlit a Bibliában egymáshoz leginkább? „Rész“ alatt értünk egy fejezetet. Erre a kérdésre *felnőttek is* válaszolhatnak. Legtöbb hasonlóságot kimutatónak, vagy amennyiben a helyes két részt többen fedeznék fel, akkor a kisorsolás nyertesének Burkitt: A kis lord című regényét fogjuk adományozni. Határidő: 1928. julius 20.

Irodalom.

Almanach, a kolozsvári Unitárius Főgimnázium „Kriza önképzőkörének" 1927—28. évéről. Kiadja a „Kriza Önképzőkör". Corvin-könyvnyomda 1928. Csinos külalaku, tartalmas könyvecske hagyta el a Corvin-könyvnyomda sajtóját pár nappal ezelőtt. Cime megmondja, hogy kik adták ki ezt a könyvet. Az 1839-ben Kriza János és Szentiványi Mihály szerkesztésében megjelent „Remény" cimü „zsebkönyv" méltó utódja kiván lenni ez az almanach. Azt is unitárius ifjak adták ki, mint ezt, igaz, hogy idősebb fővel, de hiszem, hogy egyformán nagy lelkesedéssel. Tizenkét novella, vers, essay és felolvasás teszik gazdaggá ezt a könyvet. Nem kell itt feltennünk a jóakaratu biráló leereszkedő és csak a jót meglátó szemüvegét, ezek az irások tul vannak már a középiskolásoknál megszokott szárnypróbálgatások kezdetlegességein. Igazán gyönyörüséget szerzett nekem ennek a könyvnek végigolvasása, mit bizony sok u. n. „beérkezett" erdélyi tollforgatónk könyvénél nem éreztem. Egyszerüek, természetesek, nem mesterkéltek ezek az irások, van bennük valami az ifjuság friss üdeségéből, optimizmusából, amely valahogyan közelebb áll az igazi müvészethez, mint sok „modern" irónk homályossága, pesszimizmusa és erkölcstelensége. Kár volna kiemelni egyet is a többi közül, mert hiszen egyformán gyönyörködtető ennek a könyvnek minden egyes darabja. Azért hát csak egyéni megjegyzés kiván lenni, hogy Péterfy László novellái és Mikó Imre felolvasásai ragadták meg tetszésemet még a többieken felül is leginkább. Péterfy Lászlónak fejlett humor-érzéke, képzeletereje, Mikó Imrének tárgyán uralkodó, könnyed és szép stiliusu előadásmódja, az erős oldalai. Kahlfürst Tibor két linoleummetszete szép és preciz kivitelével nagyban hozzájárult e könyv élvezetessé tételéhez. A könyv ára 40 lej. Nem sok ezért a könyvért és duplán megéri azért az élvezetért, melyet, tudom, bármely olvasónknak is szerezni fog, ha megveszi. Sz. I. S.

Szerkesztői üzenetek. Minden olvasónknak! Az Unitárius Közlöny hittestvéreink lelki épitésére mindent el kiván követni. Ép ezért feltesszük a következő körkérdést: Mit szeretne olvasni a Közlönyben? E kérdés alatt kérünk feleletet mindenre, ami a lap szellemi tartalmára vonatkozik. Több elbeszélést, több bibliai ismertetést, több külföldi hirt, több vidéki tudósitást, több verset? Minden levél a szerkesztőnek cimzendő. Határidőül 1927 évi junius 20-át tüzzük ki.

Csatkay J. Sopron. Köszönjük a szép levelet és egyetértünk Önnel. Minden reformnak azonban lassan kell, nem lehet egyszerre keresztülvinni. Ezutáni észrevételeit is igen szivesen vesszük. Rokkant katona, Oradea. Köszönjük a küldött anyagot, a Közlönyre nézve ne tessék aggodalmaskodni. B. P. Unitárius Egyház. Ime, most itt az alkalom. Igen örvendenénk, ha megjegyzéseit pozitiv formában is tudtunkra adná.

Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj Unitárius Kollégium küldendő

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 Leu. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

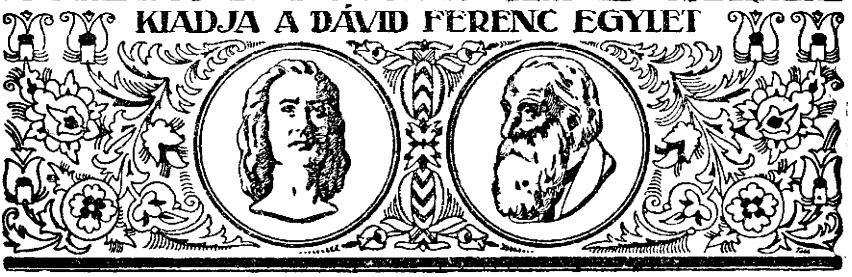
Nyomatott „Corvin" könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz

XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Augusztus 8. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Első Unitárius Ifjusági Konferencia.

Most már büszke öntudattal irhatjuk fel ezt a cimet lapunk első oldalának fejére. A kezdet reménységei valóra váltak, a sikertelenségtől való félelem önbizalommá változott s az eddig járatlan uton most már vidám, unitárius öntudattal és lelkesedéssel tele ifjak haladnak — lépésről-lépésre közelebb egyetlen célunkhoz, Isten országának megvalósitásához itt a földön. Ragyogó szónoklatokat, sziporkázó elmefuttatásokat, a megmozdult unitárius ifjuság hősi eposzait megirni nem a mi feladatunk. Mindezeknél jobban beszél az az egyszerü ténymegállapitás, hogy a Kereszturon megtartott első unitárius ifjusági konferencia kétszázötven résztvevővel, lobogó lelkesedéssel, messzire kiható határozataival az unitárius történelem lapjaira bevésetett! Lehet, hogy ez a gyönyörü kezdés, ez a lelkesedésből lángoszloppá lobbant unitárius megmozdulás — szalmaláng csupán. Vannak, akik igy vélekednek. Hiszen az angliai unitárius ifjusági konferencián ez évben csak 150-en s a nálunk nyolcszorta népesebb erdélyi református egyház ifjusági konferenciáján (Orbó jul. 3—10.) csak 99-en vettek részt. Indokolt volna tehát azt gondolni, hogy ez a mi nagy számunk csak a pillanatnyi lelkesedés fellángolása volt s hogy jövőre talán fele sem lesz a konferencia tagjainak száma. Mindez lehet. Az sem valószinütlen azonban, hogy ez a szépen megindult mozgalom még jobban kiterebélyesedik, elhat a legkisebb unitárius egyházközségbe is s onnan is buzgó, tudni és látni vágyó ifjakat fog jövő évi konferenciánkra felküldeni. Miért ne? Hiszen ez alkalommal még csak azok jöttek össze, kiknek lelkében már felgyult tüzekkel égett a vágy: megismerkedni, összeölelkezni közös sorsunk, közös hitünk és közös jövendőnk Erdély falvaiban szétszórt várományosaival. Jövőre pedig eljönnek majd azok is, akik eddig még tanácstalanok, ingadozók, vagy éppen ellenséges érzüle-

*Mélts. Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur

Aita-mare [Nagyajta]

tüek is voltak minden ifjusági megmozdulással szemben. A konferenciáról hazatérő ifjak prófétái lehetnek ügyünknek s szerezhetnek hétről-hétre, hónapról-hónapra uj és uj követőket. És akkor jövőre még többen leszünk, mint az idén. Én rendithetetlen hittel hiszem, hogy ugy lesz s ha akad még tiz-husz ifju, aki hinni tud ez ügyben, ugy közöny, tétovaság sőt, ellenségeskedés ellenére is élni, növekedni és virágozni fog szép Erdélyországunkban az unitárius ifjuság szent megmozdulása! Sz. I. S.

TŰZHELY MELLETT

A szent pillanat.

Szent a pillanat, mikor az ember
Leveti büszke haragja rongyát,
Mikor a lelkén nagy, zúgó tenger
Salakot dobva... rohanva ront át.

Rohanva rontó hullámverésre
Kialszik minden büntől szitott tűz
S felragyog fényben: szeretet, béke,
Két ikertestvér s árnyakat űz.

Szent a pillanat, mikor a két arc
Árnyakat űzve csak ragyog, ragyog
S mikor már győztek s véget ért a harc,
Az emberlelkek nagyok, gazdagok.

Mikor a harag bűnrongya helyett
Szeretet, béke selyme betakar,
Betakar védve és ugy melenget,
Mint egy szerető, édes anyakar.

Szent, szent ez a perc, mert az ökölből
Ölelés tárul, nem sujt, nem támad.
Nagy lesz az ember, kincset örököl,
E kincs: az Isten és a bocsánat!

Vári Domokos.

Brassai reliquiák.

A dicső emlékü dr. Brassai Sámuel hagyatékából fennmaradott emléktárgyak két becses darabbal gazdagodtak. Egyiket dr. Fekete Sándor vörös-kereszt kórházi és gyakorló orvos ur volt szives egy-házunknak ajándékozni édes atyja, b. e. Fekete Gábor főgondnok ur

hagyatékából, aki a Brassai halála után kapta volt emlékül: ez egy metszett, egy decis üvegpohár, fedeles fatokba helyezve. Nagyon becsessé teszi, hogy a fatok alján eredeti kézirásban áll: Brassai Sámuelé. — A másik Brassai acél pecsétnyomója, melyet 1897-ben Gyulay László vett őrizetbe és azután átadta dr. Boros Györgynek, aki most mindkét ereklyét beadta az E. K. Tanácsba, a Brassai reliquiák közé helyezésre. Olvasóinknak szives figyelmébe ajánljuk, hogy nagy szolgálatot tesznek, akik akár a Brassai könyveiből, akár kéziratából, akár valamely emléktárgyat őriznek, beküldik az egyházi irodára, amit kérünk figyelemben tartani.

Zárkózottságban.

Valaki kopogott lelkem ajtaján.

Ki jár itt ily későn, szokatlan időben,
Jóbarát-e?... vagy ellenség talán?!

Ablakimon lehuztam a zsalut
S az ajtómat is magamra zártam.
Kislakomba mindenki hazajött,
Mindenki tán, kire oly nehezen vártam.

S mégis most kopog valaki idegen...

Valami titkos bú rezeg át szivemen.

Egy erős, ösztönös önvédelem
Visszafordítja kezem
Az ajtókilincsről.

Hallom nehányszor még a kopogást kintről.
Aztán csend lesz ujra.
Távozó lépteknek elhalkul a zaja.

Valaki kopogott lelkem ajtaján,
Aztán tova ment.
S én nem tudom, de bent
Ugy fáj a gondolat,
Hogy a legjobb barátomat,
Lelkem legjobb megértőjét
Engedtem el talán.

Fogaras. **Fekete Lajos.**

Egy jó unitárius emlékezete.

Május hó hatodikán este tiz órakor életének 67. évében csendesen elaludt id. Kun Sándor, Kolozs község legértelmesebb polgára s a kolozsi unitárius egyházközségnek éveken át gondnoka.

Ősei erős hitü, tekintélyes unitárius emberek voltak. Ő maga

bibliás unitárius keresztény ember, kinek asztalán állandóan ott fekszik a szentkönyv, annak szakaszait, amikor kezéből leteszi a kaszát, villát, gyönyörüséggel olvassa és magyarázza. A régi unitárius felekezeti iskola vallásos, zsoltáros növendéke, aki az Unitárius Kátét utolsó betüig szószerint idézi, az énekek szövegét elejétől végig elmondja, dallamát minden hangjegy nélkül hibátlanul énekli s Isten igéjének hallgatását egyetlen vasárnap el nem mulasztja. Az Unitárius Közlönyt, mint legjobb barátját, minden hónapban ugy várja s első betüjétől az utolsóig elolvassa. Bármikor készen áll arra, hogy a társaságban felálljon és minden előkészület nélkül formás, tartalmas, okos beszédével figyelmet keltsen. Péterfi Dénes kolozsvári lelkésznek esperessé választása alkalmával Kolozson mondott beszéde a Közlöny akkori számában szószerint megjelent. Utolsó nagyobb olvasmánya Brassai életrajza s mikor az elmult év juniusának egyik vasárnap délutánján, tiszta szobájának nyitott ajtaján át szépen felöltözve, a csak alig deresedő embert a könyv mellett találtam, bámulattal beszélt nekem Brassai tudományáról.

A mult századvégi és e századeleji magasabb szinvonalu népiskolai oktatás az értelmes emberek egész sorát nevelte fel, akik vezetőkké lettek kolozsi gyülekezetünkben is. A gyülekezetnek külső és belső képe átalakult, megszerveződött, ahol mindenki a maga helyére állittatott, a vallásos gondolkozás és gyakorlat az egész gyülekezetben öntudatosabbá lett. Id. Kun Sándor nagyon fiatalon került annakidején a gyülekezet élére s volt idő, mikor gyülekezet és pásztora egyaránt akaratára figyelt s az idős ember is lelkesedésében, szabad szárnyalásában a régi maradt s szabadon csapongva, mint a madár, nem egyszer ütődött bele egy-egy fiatal fa lombjába s ilyenkor megsebzett szárnyaiból piros vér csepegett. De ő ilyenkor is példát mutatott a vallásához és egyházához való ragaszkodásban.

Sulyos kór fészkelte magát az alig deresedő ember szervezetébe, nehéz műtétet kellett végezni rajta s a betegség győzött.

Kolozs község népe vallásra és nemzetre való tekintet nélkül mély részvéttel kisérte utolsó utjára május 8-án délután a soraiból kiemelkedő bibliás, zsoltáros, unitárius keresztény embert s a város legértelmesebb polgárát.

Kiss Sándor.

Biblia-ismeret.

Juniusi számunkban feltett kérdésünk, bár azt felnőttek részére is megnyitottuk, nem kapott feleletet. Magunk vagyunk hát kénytelenek megadni azt a két részt a Bibliában, melyek leginkább hasonlitanak egymáshoz. E két rész: II. Kir, XIX. és Ézs. XXXVII.

Ujabb kérdésü k, melyre — remeljük — ismét számos feleletet fogunk kapni, a következő: *Melyik a Biblia legköltőibb része?* Erre nézve van egy kialakult vélemény a Biblia-kutatók között, ettől eltekintve azonban bárki javasolhat olyan részeket, melyek saját meggyőződése szerint a legköltőibbek. „A kis lord" c. szép regényt mindazok között ki fogjuk sorsolni, akik választ küldenek be. Határidő: augusztus 20.

Külföld.

Indiai unitáriusok.

Az indiai egyistenhivők (Brahmók) számára én nagy meglepetést hoztam; nekik sejtelmük sem volt arról, hogy Erdélyben, a magyarok között, ősrégi unitárius egyház müködik. De én sem maradtam sokáig meglepődés nélkül. Egy nap rájöttem arra, amit Erdélyben még eddig senki nem tud, hogy a *Khasi* hegyek között, Assámban, India északkeleti szögletében, valóságos unitáriusok élnek; valami kétszázan, ember, asszonynép és gyermekhad.

Mihelyt az Egyetemes Brahmo Somaj megalapitásának aranyévfordulója befejeződött, vonatra ültem. Előbb két Brahmo egyházközséget, (Dacca és Sylhet) látogattam meg Majd utazótáskámból hátizsákot varázsoltam, s nekivágtam az 50 km.-es útnak a Khasi hegyek közé, amugy gyalogosan. Vonat vagy gépkocsi errefelé nem jár.

A hegysor ott huzódott el a távolban; de hosszu órákig én még a sikságból kifutó ösvényuton bandukoltam. Kétoldalt szántóföldek, s itt-ott, az erdő széleken, kupolás mohamedán templomocskák. Itt a lakósság többsége muzulmán, amit a fez, a kockás mintáju szines szoknya s az állhegyről lefityegő négyszögletes szakáll könnyen megbizonyosit. Az eke elé befogott tehenek nem nagyobbak mint egy megtermett erdélyi borju — csupa csoda, hogy az ekét huzni tudják, ámbár az mélyre nem vág s a szántóvető is segít rajta, derekasan tolván a hitvány kis alkotmányt.

Két vagy három folyón kis csolnakon átkelek. Majd a hegy aljához megérkezem. Szörnyü magas és meredek. A lábától a fejéig 1200 méter. Ezt most meg kell másznom. S ráadásul az eső is megered. Ez a hegyoldal a világ legesődusabb helye, az évi átlagos csapadék valami 13 méter (ami azt jelenti, hogy az esztendőn át hulló esők ezt a hegyoldalt — ha az sikság volna — 13 méter mélyen boritanák!) Egy évben (1876) a csapadék 24 méter volt! Amint a kövezett ösvényen föl'e'é törekszem, a hátamat az eső jócskán pacskolja. A hátizsákomat egy Khasi ifju cipeli; micsoda izmos lábai vannak!

Ezek a Khasik rokonaink; a mongol fajhoz tartoznak. Hasonlitanak a japániakhoz. Földmüvelésből, narancstermesztésből s méhtenyésztésből élnek (levágott faodvakban tartják a méhcsaládokat, kiugró sziklák tövében s a mézért legyilkolják őket). Össze-vissza valami kétszázezeren vannak, falvakban szétszórtan. Ősi vallásuk szellemhit. A természet erőit imádták s nekik áldozatokat hoztak. De ma már jórészük fölvilágosodottabb. A welszi kálvinista hittéritők, iskoláik, orvosaik s templomaik révén, sokukat kereszténnyekké tették. A Brahmo Somaj is kiveszi e hittéritésből a részét.

Jowai-ban, egy kis falucskában, élt egy Hajom Kissor *Singh* nevezetü khasi ember. Előbb kálvinista kereszténnyé lett; de vala-

hogy az amerikai *Channing* munkáira szert tett s azok olvasása közben, anélkül hogy valaha is élő unitáriussal találkozott volna, unitáriussá lett. A tiszta, egyetemes szeretettel áthatott, dogma mentes vallás nagy változást hozott létre az életében. Államtisztviselői állását ugyan soha föl nem adta, de nyomban az unitárizmus lelkes apostolául szegődött. 1887-ben, falujában, az első unitárius egyház községet megalapitotta. Később egy másikat *Shillong*-ban. E két helyen ma együttvéve *tizenegy* kis templomocska található, amelyekben a hivek fölváltva gyülekeznek istentiszteletre. Lelkészük nincs, sohasem is volt (kivéve azt a rövid időszakot, amikor egy Brahmo hittérítő részint az ők gondjukat is viselte).

De a hivek buzgósága annyira valódi, hogy a maguk erején egyházukat fönntartják. Minden vasárnap reggeli 11 órától délután 3-ig istentiszteletet tartanak. Az asszonyok külön *ima gyülést* rendeznek. Istenes énekeket énekelnek, imádkoznak s az idősebbjeik által tartott épitő beszédekre hallgatnak.

Április 22-én az egész vasárnapot a Shillongi unitáriusokkal töltöttem. Egynehányuk beszél angolul, de a többségük csak anyanyelvükön ért. „Khublei" — imigyen üdvözölnek, ami azt jelenti, hogy „Isten áldjon meg". Nagyobbrészük asszonyember, szelid, napbarnitott arcu. Körülállanak s a jelenlegi vezetőjük, *U Konjro* tolmácsolása révén az erdélyi hitrokonokról hallanak egyet s mást.

„Mi is falvakon élünk s mi is keleti népfaj vagyunk" — magyarázom. Majd, hogy unitárius önbizalmukat növeljem, hozzáteszem: „Erdélyben egész falvak unitáriusok".

A templom kis épület, nem nagyobb, mint egy nagyobbacska szoba. A falakon fölirások és fényképek. Az egyik a jowai-i gyülekezetet ábrázolja, a rövid-életü iskolával. Egy-két amerikai unitárius látogató fényképe is ott függ emlékeztetőül. Majd egy táblán az unitárius hitvallás. Khasiul unitárius igy hangzik: *Ki nongmane wei-blei,* egyistenhivők. A hitvallás magyar fordiitását itt adom:

I. Hiszünk egy igaz Istenben,

II. aki az egész emberiség atyja és anyja,

III. aminek következtében mi mindnyájan testvérek vagyunk.

IV. Isten- és emberszeretet a legfőbb feladatunk. Istent imádjuk; embertársainkkal együtt müködünk.

V. A lélek soha meg nem hal. Örök fejlődés az osztályrészünk.

E hitvallás egyike a legemelkedettebb hitvallásoknak. Egyetemes érvényü.

A reggeli istentisztelet végén a gyülekezetet Adorján csodaszép énekére, az „Éjnek, viharnak vége van" kezdetüre megtanitottam. Tehát valami ezeket az egyszerü, buzgó hitü embereket reánk mindig emlékeztetni fogja! A világ unitáriusságával való kapcsolatunk erősebbé vált!

Hajom Kissor Singh 1923-ban meghalt. Sokan azt hitték, hogy a Khasi unitárius egyház szét fog bomlani az alapitó és a tevékeny vezér halála után. De ez nem történt. „Mi most sokkal erősebbek

vagyunk", — U Konjro állította: „mivel mi most a magunk erején működünk anélkül, hogy egy ember tevékenységére reá lennénk szorulva." Ez azt jelenti, hogy a Khasi unitárius egyház végzete az, hogy *éljen.*

De milyen legyen ez az élet? Egy ideig az angol unitáriusok pénzbeli segitségéből elemi iskolát tartottak fenn. Bizonyos félreértés következtében a segélyt a Khasiak nem fogadták el egy idő multán. De a gyermekeik neveltetése égő feladat. Itt kötelező népoktatás nincs s a Khasi unitáriusok inkább otthon tartják a gyermekeiket, mintsem azok a hittéritők iskoláiban észszerütlen dogmákkal rontsák az eszüket. „Csak éppen hogy irni és olvasni megtanuljanak; a magunkfajtáju egyszerü embereknek ennél többre nincs is szükségünk. Ha valami tanitót fogadhatnánk, aki különböző unitárius központokban, napi egy-két órában irni olvasni tanitana s este a felnőttek számára tartana iskolát... De mi mindnyájan szegények vagyunk, még erre a kiadásra sem telik."

A remény határt nem ismer. Talán az a 200 dollár, amire esztendőnként szükség volna, előkerülne az angliai, amerikai és erdélyi unitáriusok adományából. Igen, az erdélyi unitáriusokéból is! Igaz, hogy mi is szegények vagyunk, de arról elfeledkeztünk, hogy szegényt a szegény segiti a legjobban! Ha esztendőnként egyszer a mi száz egyházközségünk mindegyike, a vasárnapi istentisztelet után 50—100 leut összegyüjtene, az mindjárt évi 25—50 dollárt jelentene, ami a mi illő részünk volna — és minden megerőltetés nélkül.

S gondoljunk a következményekre! Egyrészt ezeket a jóravaló hitrokonokat iskolázáshoz segitenők. De a másik előny még fontosabb volna. Jelenleg nekünk erdélyi unitáriusoknak, a világ unitáriusságához való tartozás az jelenti, hogy *mi* segitődünk. De Jézus ezt mondja: Jobb adni, mint kapni! Annak a tudata, hogy mi is vagyunk valamik, hogy mi is képesek vagyunk másokon segiteni, olyan változást hozhat létre a mi gondolkodásunkban és viselkedésünkben, amitől talán az egyház megujhodásának a sikere függ.

Darjeeling, 1928 April 26. **Balázs Ferenc**

***

Joós András afia, kisborosnyói birtokos olvasván Balázs Ferencz lelkészjelöltünk cikkét az indiai Brehmo Somaj-ról a Közlöny júliusi számában, arra határozta el magát, hogy egy Brahmó ifjunak kolozsvári theológiánkon való tanulása megkönnyitése végett — remélve, hogy példáját többen is követik — 5000, azaz ötezer leut adományoz.

Fenti sorokat egy, az E. K. Tanácshoz beküldött jelentésből vettük. Kommentár nem kell e sorokhoz, beszélnek azok önmagukért. Áldja meg az Isten mind a két kezével ezt a nemes unitárius lelket, aki adományával egy szent és meleg érintkezés alapjait fektette le indiai testvéreink és miközöttünk!

Egyleti élet és munkásság.

A D. F. E. Ifjusági Köreinek első konferenciája.

Székelykeresztur, 1928 julius 10—15.

Jobban sikerült a kongresszus, mint valaha is reméltük volna. Ez az egy kijelentés mindent elmond, mert hiszen a fiatalos várakozás rendesen fellegvárakat emel képzelete ragyogó tervezgetéseiben s mikor elérkezik a megvalósulás, rendesen még kunyhó is alig lesz az álmodott fellegvárból. Ez alkalommal azonban, hála Istennek, nem igy történt. Ha összehasonlitjuk a mi konferenciánk népességét a más felekezetek által tartani szokott konferenciák népességével, a mienk nemcsak relativ, tehát kis számunknak megfelelő, hanem abszolute kimagasló többséggel fog diadalmaskodni. Dicsekvésként hangzik ez a kijelentés? Ám hangozzék dicsekvésnek, dicsekvésnek, mely nem a mások lesajnálásából, hanem önmagunk megbecsüléséből fakad; az erdélyi unitárius ifjuság megérdemli, méltó rá, hogy dicsekedjünk vele, mert a Kereszturt megrendezett első ifjusági konferencián tanujelét adta oly mértékben nagyrahivatottságának, mely minden szép reményre feljogosit.

Ez alkalommal csak rövid tudósitást közlünk a konferencia lefolyásáról, mert jövő (szeptemberi) számunkban, a külön mellékletként hozzácsatolt ifjusági részben az előadások tartalmát s a határozatokat részletesen kivánjuk hozni. Kezdjük mindjárt Kereszturral, ezzel az igazi unitárius védvárral, mely ugy gyüjti maga körül az unitárius falvakat, hiveket és ifjuságot, mint egy jó hadvezér csatába induló seregét. Az a szivesség, mindenre kiterjedő figyelem, az a még gondolatainkat is eltalálni iparkodó vendéglátás, mellyel a kereszturiak elhalmoztak, egyszerüen felülmul minden dicséretet. Elég, ha annyit mondunk, hogy ez a konferencia nem is sikerülhetett volna olyan jól, mint ahogyan sikerült, ha nem Kereszturon tartottuk volna meg.

Örömmel láttuk, hogy a nagy munkaidő ellenére, számos harisnyás, falusi unitárius ifju testvérünk jelent meg közöttünk, bebizonyitva, hogy amikor unitárizmusról van szó, akkor nincs különbség városi és falusi, nadrágos és harisnyás ember között. Két társas kirándulást csináltunk: egyiket Szentábrahámra, hol ifj. Máthé Lajos tiszteletes ur és kedves neje, valamint Farkas Gábor állami isk. igazgató-énekvezér afia és kedves felesége fogadtak a kebli tanáccsal együtt igazi magyaros szivességel és vendéglátással; másik kirándulásunk Ujszékelyre vezetett, hol Máthé Sándor tiszteletes ur gondoskodott testi és lelki jólétünkről a falu intelligenciájának és hivő közönségének segitségével. Ez a kirándulásunk azért is érdekes, mert ez volt az első alkalom, hogy társasvacsorát rendeztek bor nélkül. Hogy mennyire jól lehet mulatni alkohol nélkül is, azt bizo-

nyitja az ujszékelyi eset, hol nemcsak egy emelkedett hangulatban eltöltött kellemes est, de egy utána majdnem hajnalig tartó, pompás táncmulatság szolgálhat nekünk tanuságul. Mindkét faluban városi és falusi ifjuságunk sok szives szót váltott egymással, nemcsak a templomban, hol a hivatalos üdvözlések lefolytak, hanem künn is, a fehér asztal mellett is, tánc közben is. Két kisebb kirándulást is rendeztünk: egyiket Kadácsra, hol Lőrinczi László tiszteletes ur kedves nejével és Gálfalvi Péter énekvezér, szintén nejével együtt, fogadtak nagy szeretettel és szivességgel; a másikat Medesérre, hol Pálffi Albert tiszteletes ur és neje nemcsak szives vendéglátással tették kellemessé kirándulásunkat, hanem még a 800 méter magasan fekvő s egész turisztikai kirándulást igénylő erdei palotába is kikalauzoltak minket, hol dr Kiss Elek theologiai dékán ur, a tulajdonos, és kedves családja szolgáltak nemcsak testi javakkal, hanem az erkélyről elénk táruló, feledhetetlen benyomásokat hagyó, gyönyörü tájképpel is, mely tizenöt falut, a Firtost, meg a Bekecset magába foglaló pompázatos panoráma. Nem mulaszthatjuk el megemliteni azt a meleg szeretetet, mellyel unitárius testvéreink elhalmoztak, ahol csak áthaladtunk. Segesváron az állomásra jött Nagy Béla tiszteletes ur és kedves családja, Kedében Pap Ferenc tiszteletes ur, Siménfalván Páll Dénes és Kozma Zoltán lelkész urak, Balavásáron való átutaztunkkor pedig Biró Izsák bordosi lelkész ur siettek minden jóval üdvözlésünkre. Fogadják mind, ugy a felemlitett, mint fel nem emlitett kedves barátaink és pártfogóink az ifjuság köszönetét és hálaját azért a sok jóért és szivességért, mellyel minket elhalmoztak és e konferenciát számunkra feledhetetlenné tették. Ugyanitt fejezzük ki köszönetünket a Kereszturi Kaszinó mélyen tisztelt elnökségének azért a szivességért, hogy tennisz-pályáit a kongresszus tagjai részére megnyitotta s a pályaavató mérkőzésre való szives meghivásával sport-programunkat kiegészitette.

A kongresszus meleg szeretettel üdvözölte hivatalos üléséből főtisztelendő dr. Boros György püspök urat, az ifjuság eme melegszivü barátját, ki annyi évtizeden át munkált, fáradott a mi ifjuságunk érdekében. Az erre az üdvözletre adott választ alább közöljük, a konferenciáról szóló rövid tudósitásunk méltó befejezéseként:

A Dávid Ferenc Egylet Ifjuságí Körének
Főpásztori üdvözlet!

Kedves ifju barátaim, munkatársaim!

F. hó 15-én kelt üdvözlő leveleteket köszönöm és gratulálok az első konferencia fényes sikeréhez. Ebben a sikerben rejlik a jövő biztositéka, mert ebből bátoritást, buzditást merithettek a jövőre. A szerzett tapasztalatokat és tanulságokat a jövőben haszonnal fogjátok tőkésiteni.

Örömmel értesültem arról, az ujszékelyi kitünő példaadásról, amellyel már kiléptetek az ifjuság köréből is és megmutattátok a

falunak, hogy alkohol nélkül is lehet, sőt csak úgy lehet kellemesen mulatni és eszmecserét folytatni. Ha a konferencia semmi egyebet nem végzett volna, ez is megérte a fáradságot.

Tiétek lesz a diadal, ha ezt a szesztelen mulatozást összes községeinkben megvalósitjátok. És én hiszem, hogy ha apostolai lesznek mind azok, akik résztvettek, a siker nem marad el.

Egy másik föladatot tüzök előtökbe: a városokon levő iparos és kereskedő ifjakat vonjátok be magatok közé. A többi következni fog, ha ügyes utánjárással arra is gondoltok, hogy a székely ifjaknak iparra irányitása nekünk létérdekünk. A Székely Társaságokkal meg van a kapcsolatotok, meg van a faluval is. Érleljétek ezt az eszmét. Lelkész atiaitól kértem és várom iparosaink kimutatását. Majd közölni fogom.

Hasonló fontosságu szolgálatot tesztek, ha már meglevő tagjaitok utján segitségére mentek a lelkészeknek és az énekvezéreknek, hogy mindenütt szervezzék meg az ifjusági énekkarokat. A szakszerü előkészitést már munkába vettük. Tőletek a propagandát várjuk.

Még csak egyet: a városokon kenyérkeresetben álló ifjuság fölfedezését, közétek vonását, ellenőrizését, morális és hitbeli erősitését szivetekre kötöm.

A főpásztornak küldött üdvözletet toldjátok meg a neki nyujtandó segédkezéssel, mert a rábizottakban csak igy remélheti némi siker elérését.

Fogadjátok a főpásztor szeretetét és érezzétek annak melegét.

Dr. Boros György
püspök.

Sz.: 344—1928.
U. P.

Pályázati hirdetés tanitónői állásra.

A küküllődombói unitárius felekezeti iskolában tanitónői állás eltávozás következtében megüresedett, erre az állásra pályázatot hirdetek. 1. Javadalom: az egyházi főhatóság által megállapitott havi pénzfizetés és lakbér. 2. Teendők: az iskolában a beosztás szerint kijelölt osztályok és az iskolába járó összes leányok kézimunka tanitása; az egyházközségi ifjuság vezetésében, nevelésében való részvétel s általában az egyházközség valláserkölcsi és kulturális életének előmozditása. 3. Az állásra véglegesen csak a törvény követelményeinek megfelelő okmányokkal rendelkező tanitónő fog kineveztetni. 4. A kellően felszerelt folyamodványt a küküllői egyházkör esperesi hivatalához f. évi augusztus 15-ig kell benyujtani.

Kolozsvár, 1928 julius 23.

Dr. Boros György
püspök.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Bethlenszentmiklósi örömünnep.

1928 év junius 10-én, igen felemelő ünnepben volt része a bethlenszentmiklósi unitárius egyházközségeknek. Ekkor avattuk fel ujonnan vásárolt harangját.

Az ünnepség iránti érdeklődést az tette vonzóvá, mivel Ferencz József székébe Tordán egyhangulag megválasztott szeretett püspökünk Dr. Boros György, első püspöki ténykedését itten kezdette meg és körünk első utja alkalmával impozáns módon kivánta szeretetét kimutatni.

Junius 10-én Bethlenszentmiklós kicsinyje, nagyja már korán reggel ünneplő ruhában, virágcsokrokkal az utcákat megtölti és háromnegyed nyolckor megindul a menet az állomáshoz. Pár perc és előttünk áll főpásztorunk Nagy Béla köri-jegyző, Hadházi balázsfalvi gondnok, Benedek M. theologus kiséretében, hol a polgári hatóság képviselője üdvözli, majd egy kisleány csokrot nyujt át, s nyomban megérkezik Szathmáry Gyula köri felügyelőgondnok autóval. A faluba vezető uton lovas bandérium élén egy ifju üdvözli Őméltóságát és virágokkal halmozzák el kocsiját. A falu előtt református és gör. kath. lelkészek egyházközségük nevében üdvözlik, azután pedig a papi lakás előtt Szathmáry felügyelőgondnok üdvözli válogatott, szivhez szóló szavakkal. Amilyen szeretetteljes volt a fogadtatás, épp oly szeretetteljesek voltak főpásztorunk köszönő szavai.

Az ünnepély délelőtt 11 órakor kezdődik, hogy az idegen vallásfelekezetüek is megjelenhessenek. Kimagasló pontja az ünnepélynek főpásztorunk felavatási beszéde, melyben megragadó szavakkal méltatja e napnak jelentőségét, a harangnak fontosságát.

Igen kedves és megható jelenség volt, mikor főpásztorunk a keresztelendő kisgyermekeket karjaira veszi, homlokon csókolva virágokat ad kicsiny kezükbe, megkereszteli és megáldja őket.

Következnek a szokásos tisztelgések: polgári hatóság, köri egyháztanácsosok, helybeli presbiterium, nőszövetség, dalárda, gör. kath., református egyházak, dicsőszentmártoni, domboi egyházközségek, köri papság teljes számmal.

Délután Bartok Endre tartott istentiszteletet, beszéde és imája szép, kidolgozott volt.

Püspök urunk tartózkodási idejét meghosszabbitotta s megnyitotta az ifjusági estély előadását.

Mindenek szép rendben folytak le és örökre emlékezetben maradnak.

Buzogány Kálmán.

Küldjétek gyermekeiteket minél tömegesebben a kereskedelmi és ipari pályákra!

Ny.-Szentmártonban az egyházközség junius 10-én d. u. „*Anyák napját*“ tartott zsufolt templomban. Alkalmi szent beszédet tartott Máthé Zsigmond beszolgáló lelkész. A nap fontosságát méltatta tanitó afia, Szentmártoni Bálint. Alkalmi szavalatokkal szerepeltek a tanulók. Megható jelenetek játszódtak le a tanulók által édesanyjuknak köszöntő kiséretében átadott virágcsokrok, mint a gyermeki szeretet szimbólumai nyomán. Minden anya, sőt nem anya is örömkönnyeket hullattak.

Gyermek-világ.

Jelen számunktól kezdve időről-időre külön rovatot fogunk vezetni apró gyerekeink számára. Kérjük a szülőket vezessék be gyerekeiket a rovat rejtelmeibe, olvassák fel nekik a közleményeket, foglalkozzanak eleinte együtt a talányok megfejtésénél és szerettessék meg e rovaton keresztül egyházunkat az aprósággal!

I. számu talány.

Sárika kérdezte nagyapótól: „Én ötéves vagyok nagyapó, hát nagyapó hány éves?“ Nagyapó igy felelt: „A te apukád éppen 11-szer olyan idős, mint te, és én annyi évet számlálok, mint amennyi ő lesz, amikor te az én korommak egyharmada leszel.“ Hány éves volt nagyapó? A megfejtők között értékes ajándékokat fogunk kisorsolni. Határidő augusztus 20.

Szeresd a fecskét!

Abban a kis utcában, ahol én lakom, van két kis fűszerüzlet. Az egyik Izidor nevü, kaftános, fehér harisnyás zsidó emberé, a másik pedig egy, már csak magyarul beszélő, Jákob nevü szintén izraelita vallásu férfiu tulajdona. Történt egyszer ugy jó tavasz közepén, hogy a messze Afrikából két villásfarku, vidáman csicsergő, karcsu fecskemadár hazaérkezett. Ugy látszik tavalyi fészküket elfoglalta valami tolakodó, szemtelen veréb, ők hát lakás nélkül maradtak. S minthogy fecskééknél nincs sem lakáshivatal, sem lelépési dij ez a fecskepár uj fészket kényszerült épiteni. Fecskenéninek nagyon megtetszett az Izidor boltja felett az eresz, elhatározták, hogy itt fogják lerakni uj palotájuk alapkövét. Fecskebácsi azonnal neki is látott, sebes repüléssel bejárta a vidéket s szájában szalmaszál-gerendát, sár-téglát hordott össze uj otthonának megépitésére. S készült

a fészek, fecskenéni már gyönyörködve próbálgatta puha belsejét, hogy ott majd kicsinyeit kiköltheese. H nem Izidor boltosnak nem tetszett a dolog. Az épitéssel bizony sok szemetet hulattak le a fecskék boltja előtt s Izidor unta nap-nap után azt eltisztogatni. Fogott hát egy délelőtt egy hosszu rudat s leverte a már majdnem kész fecskefészket. Szegény fecskepár ismét lakás nélkül maradt. Kétségbeesve keringtek fészkük romjai körül a levegőben s nem tudták mitévők legyenek. Jákob szomszéd épp künn állt boltja előtt, mikor Izidor leverte a fészket s bizony meg is modta a magáét, mert sajnálta szegény fecskéket nagyon. Aztán, hogy látta a fecskék tanácstalanságát, hirtelen létrát fogott, felmászott a saját boltja fölötti ereszig, ott egy kis ládikót odaszegzett, hogy annál könnyebben épithessenek oda a fecskék, sőt még sárból, tolluból egy kis alapot is rakott a ládikóra. S a fecskék ugy látszik megértették, hogy Jákob szivesen fogadja őket, egy kis ideig még keringtek régi fészkük körül, de azután átrepültek a Jákob boltja fölé s fecskebácsi nekilátott uj fészkük felépitésének.

Telt, mult az idő, fecskenéni kiköltötte pelyhes kis fiókáit, eljött az ősz is, a fecske barátok nagy része már el is repült vissza Afrikába, hogy a tél hideg, zord fagyát kikerülje. A mi fecskepárunk azonban még mindig késett. Szép, meleg ősz volt, aztán meg szerették is ezt a fészket nagyon. Csintalan gyerekek itt nem zavarják őket, Jákob boltos megvédte őket minden veszélytől. Végül azonban ők is csak felkerekedtek s már ugy volt, hogy utnak is indulnak, mikor heves, csuf vihar keletkezett s ők az indulást másnapra halasztották. Azon az estén azonban történt valami. Nagy tömeg ember verődött össze, különösen ifjak, és fáklyákkal, botokkal felfegyverkezve végigjárták a külvárosi utcákat. „Üsd a zsidót!" kiabálták s amerre mentek, összetörték a zsidók üzleteit, izzé-porrá zúzva mindent. Elérkeztek a mi kis utcánkba is s először az Izidor boltját érve, porrá törtek ott mindent, majd az egész tömeg átvonult az utca tulsó felére, a Jákob üzlete elé. Már-már itt is nekifogtak a törésnek-zuzásnak, szegény Jákob félelemtől reszketve sirdogált boltja lehuzott redőnyei mögött. A fecskék felriadtak a nagy lármára s rémülten repkedtek fészkük körül. Hirtelen a banda vezére megpillantotta a fecskéket s róluk szeme a Jákob segitségével épitett fészekre esett. A vezér megállt, ütésre emelt botja lehanyatlott. Agyában talán feltünt az otthoni szülői ház képe, ahol szintén fecskefészek ült az eresz alatt. Szinte zavarban önmaga előtt, de azért

egész határozottsággal visszafordult, s pár izgatott szóváltás után rábirta a tömeg hozzá közel álló részét, hogy hagyják épségben a Jákob boltját. A tömeg aztán elvonult s Jákob örömkönnyeket sirva nézegett épen maradt boltja fölött a fecskefészket. Másnap a fecskék utrakeltek. Jákob udvarán állva nézte, amint valami ötven fecske hangos csicsergéssel repkedet körbe-körbe, majd amikor villámgyorsan délnek vették utjokat, Jákob könnyekkel szemében kiáltott utánuk: Jöjjetek vissza jövőre drága kicsi fecskék! Sanyi bácsi.

Innen-onnan.

A spiritizmus eredete. Az asztaltáncoltatás és holtakkal való beszélgetés hivei talán kevésbé fognak örülni az alábbi hirnek. Dr. H. I. Spinden, az amerikai Harvard Egyetem professzora nemrég előadást tartott a spiritizmusról. Enthnologiai kutatások bizonyitják, hogy a nálunk egyre népszerübbé váló spiritiszta trükköket az indiánusok már századok óta gyakorolják. Amerikában először a Fox-nővérek tartottak sèance-ot 1848-ban, New-York állam északi részében, az Irokéz indiánok lakóhelye közelében. Ugyanugy végezték szellemidézéseiket, mint az indiánok „álomdoktorai", kuruzslói. Ezek az álom-doktorok (orvosságos emberek, shámánok) ugyanazokat a trükköket használták, amiket a ma spiritisztái. Hogy e tulvilági lényekkel való érintkezés nagyobbrésze egyszerű, illetve ügyesen alkalmazott csalás, kisebb része pedig a felizgatott fantázia szüleménye — ma már tudományosan bizonyitva van.

Sakkozás — levél utján. A legujabb amerikai furcsaság a sakkozás levél utján. Californiában kezdték ezt az uj fajta sakkozást és valószinüleg egy év is beletelik, amig egy-egy ilyen ugynevezet levelezési-játszmát befejeznek.

Királyi gépészek. Két amerikai utazott nemrégen Bulgáriában s hirtelen elromlott az autójuk. Több órai kinlódás után sem tudták kijavitani, mig végre arra jött egy másik autó. A vezető leszállt, megnézte az elromlott gépet, s félóra alatt sajátkezüleg meg is javitotta. Amint később kiderült, ez az ember Boris, bulgár király volt. Van egy másik király is Európában, aki nagyszerüen ért a gépészethez: Albert, Belgium királya. Üres óráiban repülőgépeket, automobilokat szed szét és rak össze ujra. Mindez azt bizonyitja, hogy a munka nem szégyen, sőt szellemi foglalkozásu embernek egyenesen élvezet, ha napi fáradalmai után pár órát kézi munkának szentelhet. Gondoljunk erre, mikor gyerekeinket szégyeljük ipari pályára adni.

Vidám percek.

A mi kedves vendégünk W. J. Dumble oxfordból sok jó adomát mondott el a kereszturi konferencia üres óráiban. Nagyrésze persze a skótokról szólott, mert egyszer a skótok borzasztó fösvények, és másodszor, Mr. Dumble — angol. Tehát:

Házvételről volt szó. A tulajdonos megjegyzi:

— Az igazság kedvéért el kell mondanom, hogy ezt a házat egy skót visszajáró lelke szokta meglátogatni...

Vevő: Egy skóté! Ó, attól könnyű lesz megszabadulni. Kiteszek az ajtóba egy jótékonyságra való felhivást és egy perselyt, s tudom, erre felé sem jön többet.

*

Feleség: (Férjhez, ki ép munkába indul.) Hagyj itthon kérlek ezer lejt. Egy kalapot kell vennem...

Férj: Egy kalapot? Hamarabb kellett volna szólnod, most már nics időm veszekedni...

*

Szomszédasszony: Nos, hogy halad a kis Jancsi a hegedülésben?

A másik: Nem valami jól. Tudod szivem, az a gazember zálogházas nem engedi Jancsinak, hogy ott gyakoroljon...

*

Jóskáné: Azok a legostobább emberek a világon, akik mindenre csak kérdéssel válaszolnak.

Pistáné: Igazán? Ugy gondolod?

*

Ez már az inas elhelyezéseknél történt.

Bejön egy néni, s igy szól:

— Szerkesztő ur instállom, nem tudná valahová elhelyezni az én Mózsikámat?

— Hát mire van tehetsége?

— Ó, hát eleinte szerkeszthetné talán ezt a lapot, később pedig majd ha megjön egy kicsit az esze, használhatnák a nyomdában is valaminek...

— Hm!

☞ Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!

Pályázati hirdetés kántortanitói állásra.

Székelykáliban, az eddigi tanitó(nő) lemondása következtében megüresedik augusztus 31-én a kántortanitói állás. Az állás betöltése a püspökre van bizva. Felhivom tanitóink érdeklődését. Ha nőtlen ember kap kinevezést, K. Nagy Árpád e.-felügyelő gondnok ur ebédet és vacsorát ajánlott föl, hogy gyermekével iskolán kivül egy kevés ideig foglalkozzék.

1928 julius 19.

Dr. Boros György
püspök.

Szerkesztői üzenetek. *Unitárius Naptár.* Kérjük azokat, kik az 1929. évi Unitárius Naptár részére kéziratokat, megjegyzéseket, kiigazitásokat vagy hirdetéseket szándékoznak küldeni, hogy küldeményeiket legkésőbb augusztus 20-ig juttassák el lapunk szerkesztőségébe, mert a naptár összeállitása e hó végével kezdetét veszi, s az ezután jövő leveleket nem leszünk képesek figyelembe venni. *Lelkész és belső ember afiaihoz.* Falusi, magasabb iskolát nem végzett ifjuságunknak ipari pályákra való irányitása elsőrendü életszükségletünk lévén, kérem szolgatársaimat, forduljanak teljes bizalommal szerény személyemhez inas ügyekben annál is inkább, mert a Székely Társaság szives volt főtitkáraul megválasztani, s igy meggyőződhettem, hogy székely ifjaink elhelyezése aránylag könnyen eszközölhető itt Kolozsvárt. Jelenleg is több inas elhelyezhető lenne. Az útiköltség és ruháztatás minden esetben az inast felküldő szülő, vagy gyámot terheli. Mindenesetre azonban kérem szolgatársaimat, tudassanak engem a falujokból Kolozsvárra hozott és elhelyezett inasok ciméről, hogy lelki gondozásukat felvehessem, s amennyiben lehet, e tanulókat segélyben is részesithessem. *A konferencia alkalmával felvett csoportkép* igen jól sikerült, különösen a nagyitott kiadása, levelezőlap alaku kép ára 10 lej, nagy kép ára 50 lej és a portó. Kivánatos lenne, hogy minden ifjusági egylet rendeljen egyet a nagy képből, a konferenciáról való emlék gyanánt. Rendeléseket az ifjusági egylet utján, vagy lapunk szerkesztőségénél is lehet eszközölni. *Felhivjuk* lapunk olvasóinak figyelmét a lap alján levő megjegyzésre, mely szerint megrendelés, fizetés stb. technikai ügyek Gálfi Lőrincz theol. tanár, pénztároshoz intézendők!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz

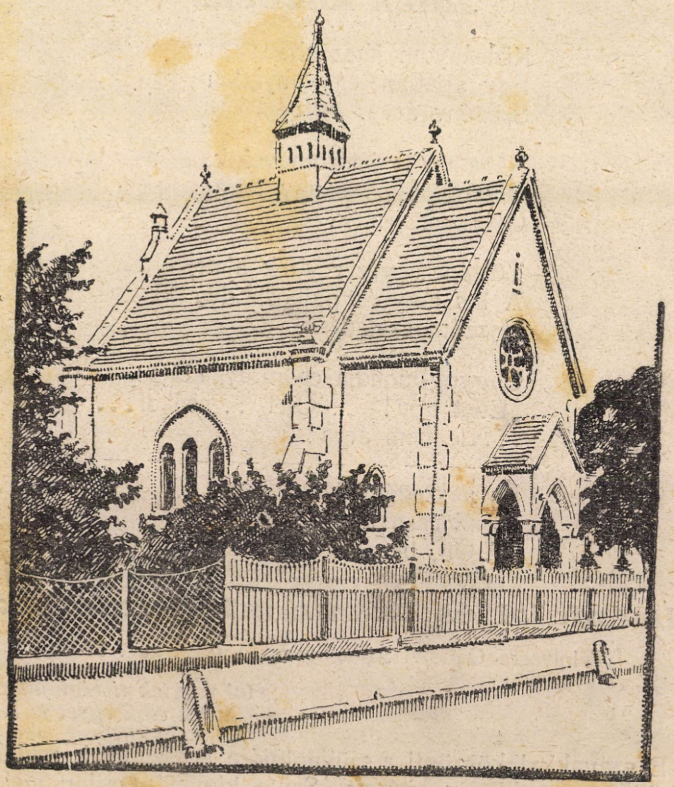
XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Szeptember 9. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. KŐSZEGHY GYÖRGY.

A petrozsényi uj templom.

TŰZHELY MELLETT

Öröm bánat.

Hogyha tenger az örömöd
S kristály: vize, habja,
Elég a bánatból egy csepp,
Fenékig zavarja.
De hogyha bánatod tenger,
Sok öröm kell bele,
Hogy a mély, nagy bánattengert
Mind örömmé tegye.

Játék közben.

Kisleányom játszótársa
Egy apátlan, egy anyátlan
Szegény árva.

Néha én is játszom velük,
Oly boldogok s ugy felragyog
Gyermekszemük.

Történt egyszer játék alatt,
A kis lányom pajkoskodva
Hozzám szalad.

Gagyog-mondja csöppnyi szája:
„Édet apu!"... Ölel... csókol...
...Be nem árva!
— — — — — — — — — — —
És a szegény játszótársa...
Be nincsen kit megcsókoljon,
...Óh, be árva!

Vári Domokos.

A siménfalvi és szentmiklósi találkozóra.

(Felolvasta Gálfalvi Samu igazgató 1928. aug. 12-én.)

„Hol vagytok ti régi játszótársak?
Közületek csak egyet is lássak!"

E szavakkal köszönti a szülőföldjére hosszu évek multán hazatérő költő gyermekkori pajtásait. Szive kimondhatatlan meleg érzésektől tele. Képzelete rendre bejárja a régi kedves helyeket, hogy

ujra megteljék a gyermekkor édes emlékeivel... Ezeket az édes gyermekkori emlékeket felujitni gyültünk mi is ma egybe: Siménfalva és Szentmiklós immár rég idegenbe szakadt gyermekei. A költő ihletett szavaival kérdezzük mi is: „Hol vagytok ti régi játszótársak?“

Lehet-e tisztább és szentebb érzés annál, mint amellyel a gyermek édes anyja felé közelit, hogy átölelje annak térdeit és csókot leheljen azokra az áldott kezekre, amelyek az ő javára, életének megtartására fáradságot nem ismerve, éjjel és nappal dolgoztak?... Ezzel a szent, tiszta érzéssel jöttünk mi is ide, haza, ahol bölcsőnk ringott, ahol az anyai szeretet gondja virrasztott álmaink felett; ahol egyenes tartással járni tanultunk; ahol az első szót kimondta ajkunk; ahol értelmünket az édes anya beszédes ajkai bontogatták... Idejöttünk megpihenni. Idejöttünk feledni egy pillanatra az élet nehéz robotját, feledni szétfoszlott remények romjain a sok csalódást, fájdalmat és bánatot, amit sorscsapások mértek annyiunkra.

A ó-kor mythosa egy óriásról, Antaeusról meséli, aki a föld fia volt, hogy születésénél fogva győzhetetlen maradt a birkózásban, mert ahányszor földhöz csapták, anyjától, a földtől az érintkezés folytán mindig uj erőre kapott. Mi is a föld fiai vagyunk s miként Antaeus, ha földre sujtanak is, uj erőt nyerünk ezektől az ősök veritéke és vére által megszentelt rögöktől!

Légy üdvözölve szép Nyikó völgye, hol tarka virágok csodás pompával ékesitik a mezőt. Legyetek üdvözölve karcsu tornyu templomok, hol először hallottuk igaz hittel telt szivek ég felé szálló énekét: „Erős várunk nékünk az Isten!“ Legyetek üdvözölve iskolák, melyekben az ismeretek alfabetáját csepegtették belénk annyi szeretettel és türelemmel örökké áldott iskolamestereink. Legyetek üdvözölve kis lakások, melyekből a szülői gondoskodás annyi önfeláldozással és annyi reménységgel röpitett tova felsőbb kiképzésre, hogy szárnyerősödve magasabbra és mindig magasabbra legyünk majd képesek emelkedni.

Áldott az Ur, a mi Istenünk, hogy megengedte érnünk e napot, igaz szívek, hálás gyermekek, testvérek találkozásának napját!

„Hol vagytok ti régi játszótársak?“ Oh, hányan hiányoznak immár azok közül, akiket kutató szemmel keresünk, de hiába!... Oh, hány édes szülő, testvér, rokon, jó pajtás porladó hamvai teszik drágává, nemcsak, de szentté mindnyájunk számára a szülőföldet!

Testvéreim! Egy eszkimóról olvastam, akit egy tudományos expedició valamely kultur nagyvárosba néprajzi kiállitásra akart szállitani. Mindent elkövettek arra, hogy életét kellemessé tegyék. A primitiv ember csak szomoruan nézett azon táj felé, ahonnan elinditották. Egyetlen szavát nem lehetett venni. Sem enni, sem aludni nem tudott, csak egyre sóhajtozott. Mire megérkeztek vele a rendeltetési helyre, annyira legyengült, hogy ágynak esett és belepusztult a bánatba. A honvágy ölte meg! Hány áldozata volt ennek a leküzdhetetlen

...iak a világháboru idején a hosszantartó, szomoru fogságban?! ...tvéreim! Minket is ez a vágy hozott ide közétek: a honvágy... ...ejárni még egyszer a régi kedves helyeket, látni még egyszer azokat az egyszerü, de nekünk feledhetetlen arcokat, amelyekre annyiszor vont már barázdát az életeke. Veletek óhajtottunk kezet szoritani kis faluknak becsületes, szorgalmas népe!...

Nekünk szükségünk van e napra elsősorban *önmagunkért*. Mi erőt jöttünk kérni tőletek abból az *őserőből*, amely vaskarokkal kényszeriti termésre a kopár hegyeket, amely sziklákat repeszt és üde forrásokat nyit a kövekből a tikkadt vándor számára; amely mint a méh lankadatlan szorgalommal gyüjti a betevő falatot, hogy mig neki van, másnak is jusson. Eljöttünk *hitet* tanulni tőletek, hitet, amely kalaplevéve kér áldást reggelenként az egek Urától a megkezdett munkára s este imádságos hálával köszöni meg a segedelmet. Mi itt érezzük igazán közöttetek, hogy a hivalkodásnélküli hit felemel és megtart. Legyen a ti hitetek az a kiapadhatatlan forrásviz, amelyhez még sokszor jóhetünk el enyhet találni!

De ugy érezzük, szükség volt e napra *tiérettetek* is. A mi vágyódásunk az áldott szülőföld iránt, az egyszerü kis hajlékok, a jámbor nép, ti felétek, székely testvéreim, legyen tanuság számotokra, hogy a hü gyermekek, vesse őket bárhová a végzet, mindig visszavágynak az ősi hajlékba; egészen elszakadni, elhülni soh'sem tudnak. Nektek is ragaszkodnotok kell az ősi rögökhöz, melyek fölött dalolt a pacsirta, amikor apáitok szántották. Tudom, a ti szorgalmatok, józan, komoly életetek meg fogja tartani azokat számotokra, de csak ugy, ha munkátokat tudás, okosság támasztja alá. Azért arra kell törekednetek, hogy ismereteitek minél magasabb fokra emelkedjenek. Meg kell becsülnötök azokat, akik a ti értelmi, lelki vezetőitek: derék papjaitokat és tanitóitokat. Értékelnetek kell azokat a helyeket, ahol lelketek nemesedik, eszetek csiszolódik, lényetek harmóniája kialakul: az *istenházát* és *iskolát*. Ezekért semmi áldozat nem drága. Istennek hála, olyan két község népéhez szólok, amely mindig tudta értékelni és kellőkép becsülni s ma is tudja, ezt a két helyet, amelynek virágzásától hitünk, tudásunk, egész jövőnk, lelki és testi, szellemi és anyagi jó'étünk fog függeni.

A mi összejövetelünk tanuságtétel amellett is, hogy mi együtt akarunk veletek dolgozni, egy szent ügy érdekében. Éreznetek kell, hogy külön-külön gyenge, erőtlen az egyén s csak egyetértés, vállvetett munka képes nagyokat alkotni. Itt megint örömmel kell megállapitanunk, hogy az együttmunkálás gondolata, a szövetkezeti eszme köztetek reálizálva immár évek óta szépen gyümölcsözik a ti javatokra. Ti szerencsések vagytok, mert ezen a téren is olyan lelkes, önzetlen és képzett vezetőkkel dicsekesztek, akikre büszkén tekinthetne bármely falu népe s akik iránt hálátlannak lenni bűn számba menne. De arra figyelmeztetlek, hogy az utánpótlásról is gondoskodnotok kell. Azon kell lennetek, hogy a ti falusi iskoláitokból kikerülő ifjak tehetségesebbjei felsőbb iskolákban tanulva nektek,

a népnek, majd egykor önzetlen, tanult vezetői legyenek. Higyjétek el, hogy az az áldozat, amelyet ilyen célra hozunk, bőven visszatérül kamataiban. Nem szabad soha csak önmagunkért élni. Ha csupa önző emberek élnének a földön, a közületek tönkremennének, a kultura sivár képet mutatna, a haladás ólomlábakon bicegne. A közjó az egyének javára is szolgál s csak az értelmetlen és tudatlan akarja annak virágzását meggátolni. A német népet gazdaságilag erőssé főleg a szövetkezeti alapon történt megszervezés tette. Mi e tekintetben még messze vagyunk mögöttük, de, Istennek hála, a kezdeten már mi is tul vagyunk s remélhetőleg ezután egyre erősödni fogunk.

Egy héttel ezelőtt egy lélekemelő, minden magyar szivet büszkeséggel eltöltő ünnepségen voltam szerencsés résztvenni. A romániai magyar dalosszövetség tartotta akkor országos versenyét Segesváron. Voltak ott kiválóan képzett városi dalárdák a versenyzők között egyenruhásan, angolos sportsapkákkal, de engem mégis valamennyi közt a szentgericei unitárius székely vegyeskar hatott meg legjobban. Nem azért, mintha unitárius elfogultság szólana belőlem, hanem mert tudásuk mellett magukkal hozták, férfiak és nők, az ősi székely viseletet s ezzel bemutatták lelküknek legszebb vonását: a törhetetlen ragaszkodást fajiságukhoz, megbecsülését apáiknak és anyáiknak, akik egykor szintén ilyen öltözetben hoztak becsületet, arattak dicsőséget a magyar név számára.

Székely testvéreim! Legyetek ti is hű ápolói a székely-magyar ősi szokásoknak, ragaszkodjatok apáitok és anyáitok egyszerü és mégis hozzátok legméltóbb viseletéhez, mert amig ezeket féltve őrzitek és megtartjátok, a világ előtt tesztek bizonyságot lelketek erejéről és finomságáról.

Fogadjátok tőlünk, Siménfalva és Szentmiklós szülötteitől, akik közel s távolból visszajöttünk csókolni még egyszer az édes szülőföldet, ölelni szülőt, testvért, rokont és jó barátot, fogadjátok a felujult gyerekkori emlékek melegétől áthatott szív köszönetét, azért a lelkes fogadtatásért, amelyben minket ma részesittettetek. Legyen Istennek áldása szülőfaluinkon, azoknak derék egyházi és világi vezetőin, hogy viruljanak bennök a nép javát szolgáló intézmények és intézetek! Áldja meg a mi Istenünk az ő nevében végzett minden munkátokat sikerrel, adjon bő áldást határaitokon, hogy sokasodjanak a ti javaitok a templom és iskola, de minden nemes célu intézet támogatására.

Legyen békesség, egyetértés és szeretet köztetek, hogy lehessen boldog a család s a ti kicsiny seregeitekben mindenki a köz javát munkálja. Végül legyen Istennek áldása mindnyájunkon, akik a szeretet és együttérzés szent nevében ma itt egybegyültünk, hogy példát mutassunk, miképen kell leróni a hálát a szülőföld és mindazok iránt, akiknek létünket és emberségünket köszönjük.

Küldjétek gyermekeiteket minél tömegesebben a kereskedelmi és ipari pályákra!

Szegény nyomorultak.

Egy kis viskóban a nyolc tagu család
Éhezve néz áldott fekete kenyér, reád.
A szemük fáradt, tépett a ruhájuk,
Arcuk sápadt, a ránc ült reájuk.
A tél, a hideg tél a vérünkből szivtak . . .
Azért lettünk mi ily szegény nyomorultak.

Soványak és gyengék lettünk mindannyian,
Amióta nincsen nekünk olyan dúsan . . .
Amióta a férj, a szeretett apa
Munka nélkül, búsan érkezik haza:
— Munka nincs és mindent drágáért adtak,
Azért lettünk mi ily szegény nyomorultak.

Azért megbékülve a kegyetlen sorssal,
A hideg szél nekünk mostan altató dal.
Fejeik lehajtják a hideg párnára,
Aztán, ha van istenünknek még reánk is gondja,
— Holnap lesz majd másképp. — Fehér cipót hoztak,
Nem leszünk mi mindig szegény nyomorultak!

Ifj. Gspann Károly.

Talált kincs.

Mit szólnál hozzá, keresztény testvérem, ha házad valamelyik zugából ismeretlen kincsek tárulnának eléd? Mondjuk, hogy egy gyönyörü kép kerülne eléd, melyet régi nagy mesterek festettek s melyre ha rá nézel, uj, eddig nem ismert szépségek töltik el a lelkedet valami szent lázzal, boldogsággal. A kép maga kincseket ér, talán tiz-huszezer leut is adnának érte hozzáértő kereskedők, de te nem adnád oda semmiért, hiszen az a lelki gyönyör, melyet neked nézése szerez, többet ér minden kincsnél és pénznél!

Egy ilyen kincset szeretnék neked megmutatni, keresztény testvérem és kedves olvasónk! Tudom, hogy ott hever ez a kincs a te házadban is valahol, csak te nem tudsz róla, vagy pedig nem veszed észre a benne rejlő értéket. Ez a kincs a Biblia. Ha megtanulod használni — barátot, segitséget, tanácsadót nyersz benne. Ha megismered szépségeit — napjaid szürkeségét megaranyozó napsugarat nyertél. Ha megismered igazságait — ráléptél arra az utra, mely magasabb régiók felé, boldogságod felé, Isten felé vezet. Kisérd hát figyelemmel lapunk hasábjain e drága könyvről hozott ismertetéseket s megfogod látni, kincset találsz, melyet oda nem adnál a világ minden pénzéért és gazdagságáért sem.

I.

Melyik a Biblia legköltőibb része? Erre nézve az elfogadott vélemény az, hogy a 23-ik zsoltár nemcsak a Bibliának, de az

egész világirodalomnak is legszebb költeménye. Itt idézzük e zsoltárt azok kedvéért, akiknek nem lenne Bibliájuk.

Zsolt. XXIII. 1. „Az Úr az én pásztorom, nem szükölködöm.

2. Füves legelőkön nyugtat engem, és csendes vizekhez terelget engem.

3. Lelkemet megvidámitja, az igazság ösvényein vezet engem az ő nevéért.

4. Még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek a gonosztól, mert Te velem vagy; a Te vessződ és botod, azok vigasztalnak engem.

5. Asztalt teritesz nékem az én ellenségeim előtt; elárasztod fejem olajjal; csordultig van a poharam.

6. Bizonyára jóságod és kegyelmed követnek engem életem minden napján s az Úr házában lakozom hosszu ideig."

NŐK VILÁGA.

Levél Aradról.

Kedves Asszony- és Nőtestvéreim!

A szép és hangulatos Maros partjáról, messzi Arad városából irom e sorokat. Szivem egész melegével, őszinte szeretetével küldöm üdvözletemet. Gondolatban kezet szoritok s lelkem beszélget Veletek! . . .

Tudom, a Ti szubtilisan finom női szivetek átérzi és megérti, mit itt elmesélek.

Tegnap látogatóm volt. Egy már 15—16 éve Erdélyből kiszakadt unitárius asszonyka keresett föl, értesülve az uramtól, — ki őt missziói látogatásban részesité, — hogy én is itt vagyok. Végtelenül jól esett e találkozás. Boldogan szögeztem le azon impressziómat, hogy unitárius öntudata 15 év alatt mitsem lazult és hogy vágyó örömmel sietett fölhasználni az alkalmat, midőn erdélyi unitárius asszonnyal beszélgethet.

Kellemes, bensőséges pár óra alatt sok mindenről esett szó . . . Beszélgetésünk fonalán meggyőződtem arról, hogy unitárius asszonyaink, ha távol élnek is a közülettől, mégis hüek maradnak hitükhöz, az unitárius elvekhez és szokásokhoz.

Látogatóm igéretet tett arra nézve, hogy belép a D. F. egyleti örökös alapitók közé s igy továbbra is fönntartja velünk a közös lelki kapcsolatot az Unitárius Közlöny utján.

Mikor elváltunk, fájó mosollyal nézett a ködben uszó erdélyi hegyek felé — s engem megölelve, könnyes szemmel sugta: „Olyan jól esett e találkozás, mintha Erdély keze simogatna! . . ."

Édes Asszony- és Nőtestvéreim! Ugy-e megértitek az ő könnyesen vágyó fájdalmát, ugy-e gondolatban Ti is szivetekre ölelitek közülünk kiszakadt, de hozzánk hüséges hittestvérünket?! Ha igen, akkor mutassátok meg néha-néha azzal, hogy az ilyen messze szakadt testvéreinkkel közöljetek egy-két gondolatot a Nők Világában. Higyjétek el, jót cselekesztek velük!

Arad, 1928. aug. 21. **Ürmösi Károlyné.**

A Nők Világa kedves olvasóit bizonyára érdekelni fogja a következő örvendetes hir: Egyik kiváló asszonytársunknak, özv. Kiss Jenőné, szül. Kisgyörgy Berta unitárius felekezeti tanitónőnek, sok-sok szomoru megpróbáltatás után, nagy öröme van. Leányát, Kiss Bertuskát, gyönyörü mennyegző keretében adta hitestársul Lukács Béla ifju jegyzőnek. A jóságos Isten megvigasztalja az özvegyeket és árvákat, kik Ő benne biznak: a borura napfény ragyog... Ragyogjon egy hosszu, szép életen keresztül! **Ü. K.-né.**

A székelyudvarhelyi „Dávid F. Nőszövetség" elnöke a következő felhivást bocsátotta ki az ottani iskolákban tanuló leányoknak vallásunkban való nevelése érdekében: A székelyudvarhelyi „Dávid F. Nőszövetség" s a vele párhuzamosan müködő „Dávid F. Leányegylet" (elnöke Bakócziné Kilyéni Erzsébet tanárnő) a városban levő iskolákban tanuló unitárius leányok vallásos nevelésére kiterjeszteni kivánja figyelmét. Ha a szükség kivánja, unitárius leányaink elhelyezésében is segitő kezet nyujt a szülőknek. Addig is, amig városunkban egyházunk tekintélyének megfelelő „Unitárius Otthon" létesül, már a szeptemberben kezdődő tanévre elhelyezésüket, megfelelő családnál a fizetni szokott dijak mellett, elvállalja. Szíveskedjék alulirottat augusztus hó végéig értesiteni arról, hogy igénybe kivánja-e venni egyletünk közremüködését városunkban tanuló leánya elhelyezésénél? Odorheiu (Székelyudvarhely), 1928. aug. 10. Str. Regele Carol 30. (Orbán Balázs-utca). Hittestvéri üdvözlettel: Ébert Andrásné, a „Dávid F. Nőszövetség" elnöke.

A nagyajtai Nőkszövetsége az Unitárius Leányotthonba berendezendő betegszoba javára a következő adományokat küldötte: Özv. Berecz Lajosnétól 1 drb alsólepedő és 1 drb törülköző, Ferencz Lajosnétól 1 drb alsólepedő és 1 drb törülköző, Moldován Istvánnétól 1 drb alsólepedő, özv. Györke Bélánétól 2 drb párnahuzat és 1 drb törülköző, Taar Gézánétól 1 drb párnahuzat és 2 drb törülköző, özv. Simon Ferencnétől 1 drb párnahuzat, id. Incze Dénesnétől 1 drb törülköző és 1 drb párnahuzat, Gazdag Miklósné, Egri Andrásné, Péterfi Dénesné, Péterfi Istvánné, Bartha Lajosné, özv. Gyulai Ferencné és özv. Molnár Sándornétól 1—1 drb törülköző, Téglás Józsefnétől 1 drb törülköző és 50 leu, Kovács Dénesnétől 100 leu, Gál Ferencnétől 50 leu, Gyulai Ilonától 50 leu.

☞ ***Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!***

Külföld.

Palesztinában.

Julius havában két hetet Palesztinában töltöttem. Fölkerestem a boldog emlékezetü helyeket. A gyönyörü városka, *Názáreth*, ott fekszik a hegy oldalán az Izrael völgye fölött. Annyi ott a templom (de nem a Jézus korából!), hogy csupa csoda. Az oroszok, olaszok, franciák s mindenféle nemzetségek egymással versenyeztek az épitésükben. Sétáltam a *Galileai tenger* partján. A kis halász város, *Tiberiás*, olyan közel huzódott a vizhez, hogy attól féltem, beleesik. De hiszen nem is ártott volna egy kis fürdés abban a gyönyörü, kék vizü tóban! Azután *Szamarián* keresztül leautóztam *Jeruzsálembe*. Szerettem volna azt az utat követni, amelyet Jézus — de az ő idejében görbén járt az emberek esze s az egyenes útat, ami Szamarián keresztül vezetett volna, senki sem követte. Inkább letértek nagy kerülővel a *Jordán* folyó mellé — ne adj' Isten, hogy a Szamariabeliek földjének még a pora is rájuk szálljon.

Jeruzsálemben annyi volt a látnivaló, hogy azt csak napokkal lehetett mérni. A *Szent Sir* templomához elzarándokoltam, ámbár tudtam, hogy az orosz barátok tévednek; ott bizony a Jézus meggyötört teste nem nyugszik. A templom a város falain belül fekszik, már pedig a zsidók csak a városon kivül temetkeztek. Meglátogattam tehát a *Szikla sirt* is, amely komoly tudósok felfogása szerint az arimátiai József által fölajánlott sir volt — s mellette ott láttam a *Koponyák Hegyét*. Aztán a városban elkisértem Jézust az ő kálváriájának az utján. Az *Olajfák hegyéről* lejőve a *Gecsemáné* kertbe tértem be; milyen szép orosz templomocska disziti most a helyet. Majd be a városba. Ott táblák jelölik a *stációkat*, ahol az itélet Jézus fejére kimondatott, ahol Veronika a kendőjével törölte le a Jézus fáradtságtól izzadó arcát (az ő keresztje nehezebb volt, mint a miénk!) s ahol végre Cirénei Simon áttette azt az ő vállára. *Bethlehem* volt az utolsó a szent emlékezetü helyek között, amelyeket meglátogattam.

Kerestem Jézust. De a nagy sürgés-forgásban, zür-zavarban sehol sem találtam őt. Názárethben az autósokkal kellett veszekednem, akik kiüritették volna a sovány pénztárcámat, ha engedem. A Galileai tó partján fagylalt-árusok kinálgatták a jó hideget. Jeruzsálemben meg az ujkori nagy zsidó telepedés lármája harsog tul mindent. Bizony, feleim, a Jézust keresőknek ma nehéz soruk van. De egyben könnyü is. Mert a tanulságot ugy is le lehet vonni, hogy akkor hát az embernek nem kell Palesztinába fáradnia, ha Jézust föl akarja lelni. Itt vagy ott, mindegy. Mert hát a szivek legmélyére kell lehatolni.

*

Názárethtől pár kilóméterre, az Izrael Völgyében van egy kis zsidó telep. Ugy hivják, hogy Kvar Gedeon—*Gideonfalva*. De a

lakósai nem a régi zsidók utódai. Zsidóország régi lakósságát ezerkilencszáz esztendővel ezelőtt kardélre hányta a római. Akkor Jeruzsálemet is elpusztitották; a megmaradt zsidók földönfutókká lettek. Később az *arabok*, a zsidókkal rokon nép, lepték el a földet. Az arabok mohamedánok voltak. A Salamon temploma helyére mecsetet épitettek. Az most is ott áll. De a régi zsidóknak se hirük, se hamvuk.

Gideonfalván *Európából visszavándorolt* zsidók laknak. A mozgalom mintegy 40—50 esztendővel ezelőtt kezdődött és az volt a célja, hogy a zsidók egy részét visszatelepitse a régi hazájukba. Hiszen hát volt is abban valami. Széles e világon mindenütt élnek zsidók, de sehol sem érzik magukat egészen otthon. Beszélhetnek ők németül, oroszul vagy magyarul; mindegy az; ő nekik azért csak hamar kijár a lecke: zsidók vagytok és nem németek, nem magyarok.

Igy hát innen is, onnan is megindultak a zsidók a régi hazájuk felé. Ma már azoknak a száma, akik Palesztinában letelepedtek, meghaladja a százötvenezeret. Azok egy része falvakon él és *a földet müveli.* Megértettétek-e atyámfiai? Most Palesztinában ezer és ezer zsidó ember szánt, vet és arat. A két kezével. Teheneket tart és fej. A kertjében gyomlál.

Gideonfalván mind Erdélyből jött magyar zsidók laknak. Nem is igen hallottam ott egyebet, mint magyar szót s magyar dalt. Csak a gyermekek tudnak héberül. Öröm volt nekem ott lenni. Öt esztendeig egyebet sem hallottam, mint angolt meg japánit s hindut. Most végre kibeszélhettem magamat az anyanyelvemen.

— Hogy megy a soruk, bánják-e hogy eljöttek, milyen érzéssel gondolnak vissza reánk? — kérdeztem őket alig hagyva időt a válaszadásra.

— Bizony nehéz sor itt az élet. Földmüveléshez soha se szoktunk; itt pedig előbb uj földeket kellett törnünk. Mocsarakat, melyekből halálos betegségek leptek el, le kellett csapolnunk. Házakat kellett épitenünk. S bő esők hijján a föld nem igen eresztett. De azért nem bántuk meg, hogy kijöttünk. Itt *szabadok* vagyunk és *embereknek* érezhetjük magunkat. Van valami, ami ennél több kincset érne?

— Nincs, nincs, válaszoltam hevesen. De ha a zsidók elnyomottaknak érezték magukat Európában: *mi is.* Mert hisz kié ma a hatalom és a dicsőség? Akinek pénze van. És honnan ered a pénz? Vajjon a pénz leginkább nem a zsidó kereskedők, gyárosok és bankárok kezében fiadzik? — És ugy állottam ott egy pillanatig mintha elfelejtettem volna, hogy azonközben mi az egymás kezét szorongattuk . . .

Miért, miért is van az, hogy annyian tekintik gyülölettel a zsidóságot? Megérdemlik? Vagy ártatlanul szenvednek? Nem a körülmények a hibásak?

Ha baj van valahol, lehetne azt orvosolni? Ki lehetne irtani a

Felhivás az Unitárius Közlöny olvasóihoz.

Lupényi egyházközségünkben, a déli Kárpátok bércei közt, Imaházat épitünk az egy igaz Isten tiszteletére, hitünk védelmére, a szabadelvü kereszténység erősitésére. Szép, modern uj épületünk, mely egyben kultur-ház is, hajléka lészen kulturánknak, melegágya egyháztársadalmi életünk elmélyitésének. Egyleti helyiségünkben otthont talál Székely népünk ifjusága, fiaink, leányaink, férfiak és nők, ifjak és öregek, kik elszakadtak a messzi családi tüzhely mellől és a „fekete gyémántok" földjére sodortattak mindennapi kenyerük megkeresésére.

Falaik közt számos változatban találkozik a fájón szomoru kisebbségi sors és itt támaszt, erőt és segedelmet nyer az otthonról elszakadt nehéz küzdelmei, sulyos megpróbáltatásai közepette.

Unitárius Sionunk erőssége ez a hajlék, melyet sulyos, nagy gonddal, hősies önfeláldozással, nehéz küzdelemmel épitnek hiveink egyházunk e nagyfontosságu végvárán. Egyetemes Unitárius Egyházunknak és mindnyájunknak érdeke, hogy annyi azonos ember-sors találkozó helyén, a nehéz munkateljesitmény árán való jobb jövő termelés talaján, a kárpáti bércek közt felépüljön a Sorsengesztelés és lelki ujjáteremtődés csarnoka. Az Urnak háza és az azzal egybeépitett egyleti helyiség mindnyájunké, kik a jelenben itt, a „fekete gyémántok" földjén élünk és akiket az elkövetkező évtizedek és századok vezérelnek majd ide.

Az épület már javában emelkedik és befejezéséhez közeledik. Isten segitségével még az ősz folyamán megtörténik felavatása is, hogy szent hivatása teljesitésének átadathassék. Ennek lehetővé tétele érdekében azonban hozzátok fordulunk, testvéreink, kik a Küküllő, Maros, Szamos, Olt, Homoród, Nyikó, Gagy vize, stb. mentében, távoli egyházközségeinkben éltek. Hozzátok emeljük fel kérő szavunk, hogy nehéz vállalkozásunk sikeres befejezése lehetővé tétele érdekében anyagi erőitekhez mérten siessetek segitségünkre. Fiaitoknak, leányaitoknak, ide került véreiteknek terhén könnyitetek és a jövendő számára magatoknak teremtetek otthont, ha az épités munkájából kiveszitek részeteket.

Egyházközségünk nevében szeretettel kérjük egyházközségeinket, intézményeinket, egyesületeinket és a Közlöny olvasóit, hogy adományaikkal segitségünkre lenni sziveskedjenek. Az adakozók nevét Arany-könyvünkben örökitjük meg és emlékük bizonyára mindörökre áldott lészen azoknak, kik a jelenben egy jobb jövő előkészitésén önfeláldozással fáradoznak.

Minden adományt köszönettel fogad és „Unitárius Lelkészi Hivatal, Lupeni—Lupény (Jud. Hunedoară)" cimre kér

a lupényi unitárius egyházközség nevében
őszinte tisztelettel:

Lupény, 1928 augusztus hó.

Lőrinczy Dénes s. k.,
unitárius lelkész.

Suka Sándor s. k.,
egyházközségi gondnok.

gyülölet magvát? S ha hibásak vagyunk mindnyájan, zsidók is, magyarok is: lehetne-e közösen megbánni s jóvá tenni a hibáinkat?

Ott, akkor, Gideonfalván ugy éreztem, hogy *lehet*. De csak akkor, ha kettőt mindnyájan elhatározunk. Először is azt, hogy *megértők* leszünk. Hogy nem csak a magunk, de a másik fél igazát is fontolóra vesszük — magyarok is, zsidók is. Másodszor pedig azt, hogy *dolgozni* fogunk. Kivetjük még a gondolatát is annak, hogy a mások termelő munkájából mi huzzuk a hasznot — zsidók is, magyarok is. Akkor az a kézszoritás ott Gideonfalván, ami alig akart véget érni, az uj, emberibb összefogásnak válnatik a szimbolumává.

Balázs Ferenc.

Egyleti élet és munkásság.

Felhivás. Felhivjuk összes Dávid Ferenc Egyleteinket, egyházközségit ugy, mint egyházkörit, hogy tisztviselőinek neveit küldje be az 1929. évi Unitárius Naptárban való leközlés végett Szent-Iványi Sándor titkár cimére, Cluj, Unitárius Kollegium. Kérjük külön az egyleti, nőegyleti és ifjusági egyleti névsorokat legkésőbb szeptember 20-ig küldeni be.

Ügyv. alelnök.

A segesvári dalosünnepen örömmel láttuk két unitárius dalárdának sikerült szereplését. A tordai D. F. vegyeskar a második csoport első diját hozta el, mely szép eredmény Erdős Mihály énekvezérünk munkásságát dicséri. A szentgelicei unitárius dalárda harmadik dijat hozott, ami a nagy versenyben szintén dicséretre méltó. Ez a dalárda megmutatta, hogy falusi dalárda is érhet el sikereket komoly munka után. Ajtai József énekvezér és a dalárdát alapitó Keresztesi Dénes lelkész büszkék lehetnek munkájukra.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Felhivás gondnok, lelkész és tanitó atyánkfiaihoz. Tisztelettel kérem mindazokat, akiknek krónikás könyvemet, az Erdélyi Szemlét megküldöttem, hogy azt továbbra is megtartva, annak előfizetési diját, 100 leu egy félévre, 200 leu egész évre, cimemre beküldeni sziveskedjenek. Hitrokoni bizalommal S. Nagy László szerkesztő, Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 37.

Hymen. Gál Ágnes, dr. Gál Kelemen tb. igazgató, kolozsdobokaköri f. ü. gondnok bájos leánya és Szilágyi László kolozsvári bankhivatalnok aug. hó 11-én házasságot kötöttek. Az ifju párt egyházi áldásban részesitette Csifó Salamon theologiai tanár. Istennek áldása legyen az ifju párral.

Huszéves találkozó. Tisztelettel közlöm az érdekeltekkel, hogy azoknak, akik 1908-ban érettségiztek a kolozsvári unitárius kollégiumban, az idei őszi főtanács (körülbelül október közepe után)

alkalmával 20 éves találkozójuk lesz. Minden életbenlévőre számitunk. Később többet. *Dr. Kiss Elek.*

Püspök urunk eskütétele. Dr. Boros György püspök ur Bukarestben, a régens tanács kezeibe letette a hüségesküt julius hó 26-án. Dr. Borbély István, koll. igazgató, felszentelt lelkész a papság nevében és Dr. Abrudbányai Ede, kolozsdobokaköri f. ü. gondnok a világiak nevében asszisztáltak az eskütételnél. Most már hivatalosan is megerősitett püspökünket a Főtanács fogja hivatalába ünnepélyesen beiktatni.

Felhivás. Felhivom Theol. Akadémiánk összes, uj ugy, mint régi hallgatóit, hogy az 1928—29. tanévre hozzanak magukkal ágynemüt, beleértve a szalmazsákot is! Kérem lelkész afiait, hogy fenti felhivást sziveskedjenek valahogyan az egyházközségükhöz tartozó theologus ifjak tudomására hozni. *Dr. Kiss Elek,* dékán.

Templomszentelés Petrozsényben. Ahoz a sok nemes törekvéshez, amit a petrozsényi unitárius templom felépitésére forditottak sokat áldozó, nemes lelkü hiveink, élükön Weress Béla lelkész és kedves neje, az igazi papné vezetése mellett, méltó volt julius 29-én az uj templom felszentelése. Sokfelőlről összesereglett nagy gyülekezet előtt szentelte fel főt. Boros György püspök ur az uj gótikus stilü — ahogy ő mondta — bájos templomot.

Hiveink örömkönnyek közt hallgatták végig Lőrinczy Dénes esperes imáját, a főtisztelendő ur megkapó beszédét, Ádámossy Gábor ágendáját, Árkossi Tamás keresztelési beszédét, az üdvözleteket, szavalatokat s a papné által elsőranguan vezetett karénekeket.

Ott volt Gálfi Lőrinc teol. tanár, aki előadást is tartott, dr. Kiss Elek dékán, Kovács Kálmán titkár s a köri lelkészek, belső emberek stb. afiai nagyszámmal. A főt. püspökné őméltósága s dr. Hintzné nagyságos asszony is résztvettek a nagyszabásu ünnepségen. Püspöki vizsgálat is tartatott s müsoros, kedves előadásokkal is szolgáltak az egyházközség fáradhatatlan vezetői. A fogadtatás meleg, testvéries, unitárius volt.

Házszentelés Medeséren. Augusztus 19-én kb. 5—600 ember jelenlétében tartatott meg dr. Kiss Elek dékán erdei villájának a felszentelése Medeséren. Három városból és tizenhét faluból gyült össze e nagytömegü embersokaság s templomozás és ebéd után napnyugtáig szép népies tánc volt a jelenvoltak nagy részvétele mellett. E villában — értesülésünk szerint — nyáron ingyen lakást kapnak amaz unitárius tisztviselőink s általában hiveink, akik szeretik a magányt, csendességet s szükségük van pár heti üdülésre.

Főtanácsunk ezévi gyülését október hó 21. és következő napjain tartja meg. A főtanács ünnepélyességét emelni fogja, hogy a hüségesküt letett uj püspökünket egyházilag ez a főtanács fogja beiktatni. A nevezetesebb tárgyak között lesznek a főjegyzői állás betöltése és a nyugdijintézeti javaslatok feletti döntés.

Jelen számunk saját fájdalmunkon kivül késett.

Sport.

A nyári hónapok elmultak, közeledik a tél. A szabadtéri sportokat nem igen lenne értelme ismertetni, mert hiszen ami legközelebb van hozzánk, az a kötött szobai sport Ezért hát a szobában játszható asztal-tenniszről, az u. n. „Ping-pong"-ról fogunk pár adatot megadni. Megjegyezni kivánjuk, hogy e játék világhirre tett szert, s ép oly komoly sport, mint akár a tennisz. Az évenként megrendezett világbajnokságokon a magyarok viszik rendesen a pálmát. Maga a játék nem olyan nehéz, hogy bárki is meg ne tanulhatná, s itt Kolozsvárt, például, faluról feljött inasaink is kedvvel üzik e sportot. Nincs miért azt mondani hát, hogy ez a játék nem való falusi ifjuságunknak. Mindenesetre próbáljuk meg bevezetni, hátha sikerül. A játékhoz szükséges mindenekelőtt egy asztal. Rendes méretei: 274.5 cm. hosszu, 152.5 cm. széles, a földtől 77 cm. magas, de ennél kisebb asztal is megfelel a gyakorlásra. Az asztalt pontosan két részre osztjuk, s azon egy 17.5 cm. magas hálót huzunk át, épen mint a tennisznél. Ezt a hálót otthon is el lehet készitteni egy darab vászonból vagy leányaink neccelhetnek is egyet. Szükségesek még ütők, melyek bármily nagyságuak lehetnek, s melyeket fenyőfadeszkából lombfürésszel bárki saját magának kifaraghat. Egyetlen egy dolog van, amit városról kell hozatni, az a kaucsuk-labda, mellyel játszunk. Egy labda ára 12 leu s ha az asztalt nem tesszük tulközel valami falhoz, melyhez a labda keményen nekiütődjék, egy ilyen labda sokáig tart.

A játékosok felállanak az asztal hosszvégén egymással szemben, s az egyik megkezdi a játékot. Mindenki ötször „szervál" egymásután, vagyis a labdát ugy üti át ellenfele térfelére, hogy az először a saját térfelén esik le, s onnan ugrik át a háló érintése nélkül ellenfeléhez. Ha a hálóba vagy az asztalon tul esik le a labda, egy pontot veszit az illető. Ugyanigy, ellenfele visszaüti a labdát, de csak azután, miután saját térfelén már leesett egyszer a labda; mielőtt azonban mégegyszer leesnék, ő visszaüti a labdát, most azonban már ugy, hogy az csak ellenfele asztalán essék le. Ha hálóba vagy az asztalon tul üti a labdát, veszit egy pontot. A játék abból áll, hogy egyik félről a másikra addig ütögetik a labdát, amig a labda vagy a hálóba, vagy az asztalon tulra nem esik, mikor is, aki odaütötte, veszit egy pontot. A játék 21 ilyen veszitett pontból áll. Mindez azonban csak röviden való leirása a játéknak, melyek alapján a gyakorlatozást el lehet kezdeni. Kivánatra a kolozsvári ifjusági egylet 5 leuért és válaszbélyegért szivesen küld teljes szabályzatot és utbaigazitást. A játék korántsem gyerekes, s orvosok véleménye szerint igen testedző. Próbáljuk meg e játékot, mert jövő évi konferenciánk alkalmával e sportból is nyilvános versenyt rendezünk.

Helyreigazitás. Az Unitárius Szószék legujabb számában (1928. 2—3. sz.) leközölt, dr. Varga Béla által irt egyh. beszéd második bekezdésének első sorában „négy" helyett „két" olvasandó, amint az eredeti kéziratban is volt.

Irodalom.

Mit kérdek?

„Édes szomszéd uram, látta-e már a *Mindennapi kenyerünket?*“ „Köszönöm szép kérdését, ettem is“. „No de én nem éppen azt értem, amit szomszéd uram gondol“. „Hát van másféle is?“ „Volna, csak egy keveset hozzá kell látni“. „Hiszen ha csak a volna hátra, nem lesz baj, mert én nagy kenyérevő vagyok . . .“ „Én inkább nagy kenyérre, mintsem az evésre gondolék, ugyanis most olvasgatám tudós Szász Ferenc uram ügyes kis könyvét, melyet ő *Mindennapi kenyerünk*-nek nevezett. No szomszéd uram, elmondhatom, hogy rég az ideje, hogy annyi helyes és okos dolgot nem olvastam“. „Én tisztán elhiszem, ha tiszteletes ur mondja. Talán meg is mutatná, ha átnézek“. „Jöjjön csak, mert most vevém elő ujból, hogy a buzakepét, Isten jóvoltából, betakaritók“. „Ez ugyan csinos kis könyv. Belenézhetek“. „Hogyne, csak tessék édes szomszéd uram“.. „*A kenyér készítése*“, azt irja. Ez már az asszony dolga s az én aszszonyom ugyancsak érti“. „Nézze csak jobban meg, mert képek is, meg egyéb is van benne jó bőven“. „Éppen nézem, hogy még a *földmivelést* is megirja. No ezt szeretném megolvasgatni“. „Csak vigye el édes szomszéd s ha megszereti, 30 leuért küld a *Minerva*. Csak szóljon, én megrendelem“.

Jövendő.

Antologia, szerkesztette Ferencz József. 1928.

Ezt a hat iv terjedelmü könyvecskét az unitárius teológiai akadémia önképzőkörének ifjusága adta ki. A könyv a kolozsvári Corvin könyvnyomda kiállitásában jelent meg igen izléses formában.

Nagyon különböző értékü dolgozatok vannak benne, amint ez már antologiáknál természetes is. Kevésbé természetes azonban, hogy egy ugyanazon szerző tollából is annyira egymástól elütő értékü dolgozat támadjon. Ott van mindjárt a Csongvay Lajos két irása. Az első (Dávid vétke) eléggé szemléletes és hangulatos bibliai kis kép; a második (Bűn és bűnhödés Arany balladáiban), egy középiskolai tanuló magyar irásbeli dolgozatának közepes mértékét is alig üti meg. Vagy a Ferencz József szivreható megemlékezése nagyapjának, a nagy püspöknek, utolsó óráiról, azután elnagyolt, felületes és rendszertelen irása aranyosrákosi Székely Sándorról, amelyben a költő püspöknek egyházi énekeiről egy szót sem olvasunk, holott ma nálunk sokkal inkább ezekben él, semmint elavult kis eposzában.

A füzet jelentékeny része szépirodalom. Nem akarok arról csevegni mostan, vajjon a teológiai önképzőkörben kivánatos-e a szépirodalom tultengése. Elvégre nem igen hiszem, hogy akadna irástudó ember, aki életében legalább egyszer ne kacérkodott volna

a szépirodalom muzsájával. Át kell ezen esnünk mindnyájunknak, akár a gyermeknek a bárányhimlőn. S e tekintetben a gáncsoskodásra annál kevesebb okom van, mert a Filep Andor novellája, a Székely László fordított és eredeti pár verse, meg Kriza János nehány szomoru költeménye nekem igaz gyönyörüséget okozott. Azonban találhatni a könyvben olyan effajta dolgozatokat, amiknek jobb lesz vala kéziratban maradniok.

Leginkább az fájt nekem a kis füzet forgatásakor, hogy egyetlen irásban sem láttam egy alapos, tanulni, kutatni szerető ifju lélek megnyilatkozását. Egyetlen kivétel talán az Ürmössy Gyula rövid cikke, amely kutatás eredménye s a teológiai önképzőkör multjára vet egy futó visszapillantást. Mellesleg jegyzem meg, az elrendezésnél ezt kellett volna vezető cikknek tenni.

Vannak aztán prédikációszerű elmélkedések is a könyvben. A Fikker János ilyen irányu két irása egy elmélyedő lélek biztató szárnybontogatása. A Rostás Dénesé azonban (Önzés és önzetlenség) valami olyan zagyva habarék, amit — legalább előttem — még a két furcsa illusztráció sem tudott érthetővé tenni.

Külön akarok megemlékezni a Török Mihály neve alatt megjelent góbéságról, mivelhogy ez egy kicsit nekem is szakmám. Jó negyed századdal ezelőtt megjelent tarcsafalvi Pálffi Aladárnak egy könyve, mely székely bolondságokat tartalmazott eléggé kiforratlan alakban és tartalomban. Sajnálatomra a könyv nem volt kezemnél s ennélfogva pontos összehasonlitást nem tehettem, de azért igy is, huszonöt esztendő homályán keresztül ugy rémlik nekem, Török barátunk ebből a „forrásból" nem pohárral, hanem csöbörrel meritett. Az efféle forráskezelést kerülni kell.

Mindent összevéve meg lehet állapitani, hogy a 91 oldalra terjedő füzetből alig van 10 olyan oldal, ami megérdemelte a nyomdafestéket. Ebből kifolyólag azzal a megértő jóindulattal, amivel az ifjuság iránt mindenkor viseltettem, legyen szabad azt tanácsolnom az én fiatal teológus barátaimnak, hogy egy netalán második ilyen próbánál több figyelemmel, nagyobb körültekintéssel legyenek. Rostálják meg gondosabban, amit sajtó alá akarnak adni. Mert Reményik Sándor gyönyörü versét: „Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek", nem elég csupán idézni. Azt követni is kell. **Márkos Albert**

Körkérdés: Kérjük olvasóink „olvasó" tagjait, feleljenek az alábbi kérdésekre egy-egy levelező lapon. E kérdések célja az unitárius olvasó közönség érdeklődési irányának megállapitása s egyuttal a nagy többség tájékoztatása jó és hasznos könyvek irányában.

1. Melyik iró melyik könyvével foglalkozott legtöbbet az utolsó hat hónap alatt? (Vers, regény, tudományos vagy vallásos könyv.)

2. Mit tart benne különösen értékesnek?

Az első kérdésnél azt sem ártana odatenni, hogy hol és mennyiért kapható. A második kérdésnél lehetőleg röviden, öt-hat sorban kérem felelni, hogy leközölhető lehessen.

Válaszok a szerkesztő cimére kéretnek.

A názáreti Jézus. E cimen jelenik meg Szent-Iványi Sándor, kolozsvári lelkész, könyve szeptember hó folyamán. A könyv beszédeket és értekezéseket fog magába foglalni, melyek a názáreti ember igazabb, szellemibb, magasabbrendü megismerése mellett törnek lándzsát. A hat ives könyv ára 60 leu. A tiszta haszon a D. F. E. Ifjusági Körei javára fog fordittatni.

Mikor az óra késik.

Szinhely: pazarul berendezett uri ebédlő.

Idő: az ebéd utáni szieszta csendes percei.

Személyek: a férj, aki feketéjé mellett ujságot olvas. A fiatal feleség az ablak mellett egy regényben van elmerülve. Az anyós a nagy antik falióra alatt egy hatalmas karszékben ül, előtte kis háromlábu asztal, kártyát rakosgat ki az asztalra; uraknál ezt a szellemes türelmi játékot passziánsznak hivják.

Az anyós a megszokott tipus. Az a tipus tudniillik, amelyiket a szólás-mondás igy határoz meg: „Akkor jó az anyós, mikor porhanyós."

Hogy a passziánsz sehogyse akar kijönni, bosszankodva ugrik föl az érdemes matróna a székről.

Ebben a percben a sulyos falióra leszakad és nagy csengés-bongás közt a karszékbe puffan.

Általános elképpedés.

Legelőször az anyós tér magához s hálálkodni kezd.

— Milyen szerencse, hogy felálltam! Még agyonütött volna.

Amire a férj savanyu képpel dörmögi:

— Hát nem mondtam ezerszer, hogy ez a vacak óra örökké — *késik?!* (*Márkos Albert anekdotáiból*)

I. sz. talány megfejtése: nagyapó 75 éves volt. Helyesen fejtették meg: Molnos Fábián, Korond, Pap Domokos, Kolozsvár, Kenoi család, Székelykeresztur, Ferencz Istvánné, Brassó és Végh Vilma, Székelykocsárd. Közel jártak az igazsághoz, de a sorsolásban részt nem vehetnek: Ifj. Gálna Domokos, Dicsőszentmárton, Nagy László, Jobageni és Nagy Zoltán, Kolozsvár. — Burlitt: A kis lord c. regényét nyerte a sorsolás utján: *Pap Domokos,* Kolozsvár. Szen-Iványi: Még csak egy félév az élet... c. elbeszélését nyerte: *Molnos Fábián,* Korond.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ara 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.

I. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. szeptember 1. szám.

IFJUSÁG

Szerkeszti: SZENT-IVÁNYI SÁNDOR.

Kedves fiatal testvéreink!

A kereszturi kongresszus határozata értelmében, ime, megindítjuk az unitárius ifjuság lapját. Ez a leendő folyóirat ma még csak mint a Közlöny melléklete szerepel, de mint ilyen is teljesen az ifjuság szolgálatában áll, sőt — az ifjuság költségén jelenik meg. Ezt az utóbbi négy szót huzzuk jól alá! *Az ifjuság költségén jelenik meg!* A kongresszuson elhatároztuk, hogy minden ifjusági egylet erejéhez képest hozzájárul e lap kiadási költségeihez. Egyelőre tehát ettől a hozzájárulástól függ lapunknak a sorsa. Ha minden vidéki és városi ifjusági egylet beküldi *pontosan* azt a nehány leut, melyet a tervezet számára majd előir, akkor lapunk jövője biztositva lesz. Ha azonban megkésve, elhanyagolva vagy sehogysem fog egy-egy egylet e lap segitségére sietni: akkor ez a lap is meg fog bukni, mert anyagiak nélkül semmiféle lelkesedés sem tudja a nyomás árát kifizetni. Pedig e lapra szükség van, amint azt a kongresszus bölcsen és egyhanguan leszögezte. E lap bukása vagy diadala egyuttal az ifjuság megmozdulásának, élni akarásának, felbuzdulása, erkölcsi ereje hatékonyságának is próbája leszen. Élni akarunk-e, fiuk, vagy pedig csak nagy szavakban, nyilvános gyüléseken szónokolni? Áldást adó, drága melegséget akarunk-e terjeszteni lelkünk tüzével, vagy pedig csak hirtelen fellobbanó, de hirtelen el is aluvó szalmaláng vagyunk, melynek sem melege, sem értéke nincsen?

Én bizom abban, hogy e lap élni fog s vele együtt az ifjuság. Legyen Istennek áldása és segitsége mindkettőn.

Kolozsvár, 1928. aug. 30. **Szent-Iványi Sándor.**

Az Ifjuság, mint az Unitárius Közlöny önálló rovata, egyelőre évenként négyszer, négy oldal terjedelemben jelenik meg. Hogy a nyomdai költségeket kifizethessük, minden ifjusági egyletnek hozzá kel járulnia bizonyos összeggel. Kérjük tehát minden városi és vidéki egyletünket, küldje be az alábbi tervezet szerint ráeső összeget *lehetőleg azonnal* az Unitárius Közlöny szerkesztőségének. Minden 20-nál több taggal biró egylet fizet 50 (ötven) leut egy évre, 30-nál több taggal birók 75 (hetvenöt), 50-nél több taguak 100 (egyszáz), 100-nál több 125 (egyszázhuszonöt)z és 150-nél több taggal biró egyesületek 150 (egyszázötven) leut fietnek egy évre. Ismé-

telten is kérjük az összes egyesületeket, hogy a fenti tervezet szerint rájuk eső összeget azonnal küldjék be. Ha minden egyesület beküldi a ráeső összeget, akkor esetleg évenként hatszor fogjuk tudni e mellékletet megjelentetni.

Beszámoló.

A nyár folyamán tartott első unitárius ifjusági konferencia nagy, meleg siker jegyében zajlott le. Sikerünk nemcsak külsőleges volt, nemcsak a meleg fogadtatást, a jó időtöltést s a résztvevők nagy számát könyvelhetjük el eredmény gyanánt. Nagy volt a belső sikerünk is: megismertük egymást, voltak ott együttlétünk alatt s immár vannak közös gondolataink és érzéseink, ott kezet fogtunk egymással testi értelemben s e testvéri ölelkezés megmaradt bensőnkben, mint egy erős, örökké élő lelki kézfogás, elszakithatatlan kapocs. Előretörő nagy és nemes gondolatok foglalták el lelkünket s acélozták meg akaratunkat. Megláttuk az utat, melyen haladnunk kell s akarunk tenni, dolgozni fajunk és egyházunk fennmaradása és jövője érdekében. Ez a belső siker teszi *eseménnyé* az első unitárius ifjusági konferenciát.

A 10-én délelőtti ünnepélyes templomi megnyitó után az Unit. Koll. tornatermébe mentünk át, hol a konferencia elnökévé Szentiványi Sándor kolozsvári lelkészt választottuk meg. Ezután az elnök felkérte a közönséget, különösen kihangsulyozva az ifjuságot, hogy az elkövetkezendő felolvasások mindegyike után minél többen mondják el észrevételeiket, a tárgyhoz tartozó gondolataikat. Fölhivása nem maradt eredménytelen, mert — mint a konferencia jegyzőkönyvéből látható — mindig igen szép számmal voltak hozzászólók, kik az illető tárgyaknak az ifjuságot közelről érintő részét igyekeztek megvilágitani, kimélyiteni és praktikus — gyakorlati — szempontokból boncolgatni.

10-én délután megtartotta előadását Vári Albert tanár ur. Előadása nyomán a hallgatóságban támadt gondolatok és reflekszíók összegzéseképen a konferencia a következő határozatot hozta: „Tradicióinkat szentnek tartjuk, a mai kor tulzó és tul modern elveit nem fogadjuk el, de a jelen helyes és életképes uj eszméi elől nem zárkozunk el, hanem igyekszünk azokat a kellő mértékben magunkévá tenni és az életben meg is valósitani".

Ezután Dr. Kiss Elek dékán ur tartotta meg előadását. Az előadás lelkesült hangjának hatása alatt elhatározza az ifjuság, hogy a cselekvés terére fog lépni az egyházi belmisszió keretében, hogy egyháza minél intenzivebb és eredményesebb munkáját elősegitse.

Julius 11-én d. e. 10-kor a reggeli istentisztelet után Gálfalvi Sámuel igazgató ur felolvasást tartott: „A falusi és a városi ifjuság kapcsolatai" cimen. A fölolvasó az ifjuságot lényegében érintő sulyos problémákat vetett fel, melyeknek gyakorlati részét különös gonddal

boncolgatták a hozzászólók. Mint tennivalókat és tanulságokat a következőket szegezte le a konferencia:

1. A mai nehéz időkben, mikor a mostoha körülmények nyomása alatt egyházunk szinte fennmaradásában van veszélyeztetve, a jövendő biztositása érdekében szükségesnek látja a konferencia az ifjuság, tehát az egyház jövendő fenntartói közötti olyan szervezkedést és kapcsolatok létesitését s állandósitását, melyek ugy erkölcsi, mint anyagi tekintetben biztositani fogják annak fönnmaradását.

2. Ennek a kapcsolatnak a megerősitésére haladéktalanul megalakitandó minden egyházközségben a D. F. E. I. K. Ezeknek azonnali megalakitására kérje a konferencia az egyházi főhatóság közbenjárását. Azokban az egyházközségekben, ahol a falu unitárius ifjusága a községbeli más felekezetü ifjusággal együtt van megszervezve, nem okvetetlen kötelezői a D. F. E. I. K. külön megalakitása, de ea lelkésznek ügyelnie kell fjusága unitárius szellemben való nev ésére és a D. F. E. I. K.-hez való tartozás érzetének ébrentartására. Az összes D. F. E. I. körök együttmüködésének lehetővé tételéért megbizza a konferencia a kolozsvári ifjusági egyletet, hogy még egy esztendeig vezesse az unitárius ifjuság ügyeit. Egyben kötelezi arra, hogy addig kidolgozzon egy konkrét alapszabálytervezetet, melyhez inditvánnyal minden tag hozzájárulhat szeptember hó 30-ig. A beküldött inditványokat figyelembe véve kell a kolozsvári egylet elnökségének elkészitenie a szabályzatot okt. hó 30-ig, melyet minden egyházkör legalább egy egyházközségének megküld hozzászólás végett.

3. Az ifjuság elhatározza, hogy az unitárius ifjusági mozgalom ébrentartására kiad egy unitárius ifjusági lapot. Addig is, mig megerősödne anyagilag, az Unit. Közl. mellékleteként fog évente négyszer megjelenni 4 oldal terjedelemben. Ennek előállitási költségeihez mindegyik D. F. E. I. K. legkevesebb évi 100 leuval járul hozzá.

4. A közösség tudatának megerősitésére, az együvétartozás ébrentartására elhatározza a konferencia a D. F. E. I. K. tagjaira nézve egy közös jelvény viselésének kötelezővé tételét és megbizza a kolozsvári egyletet, hogy kérje meg Tóth István rajztanár festőművészt a jelvény elkészitésére.

5. A jövő évi konferencia tárgyköre egységes téma legyen, mely több oldalról legyen megvilágitva az előadók részéről. Az előadók közt feltétlenül képviselve legyenek az ifjak is.

A részletes müsor legalább egy hónappal a konferencia megtartása előtt legyen közölve az Unit. Közl. utján.

12 órakor Dr. Sulyok István olvasott fel „A kisebbségi ifjuság helyzete az egyetemeken“ cimen, mely után az ifjuság a következő határozatokat hozza:

1. A konferencia felhivja az egyházi főhatóság figyelmét a magyar egyetemi hallgatóság nehéz állapotára és messzemenő támogatását kéri ennek részére.

2. Az előadás statisztikai adatait lehetőséghez képest a falu

elé tárja, hogy az megismerve e nehéz sorsot, önként siessen tanulási lehetőségük megkönnyitésére.

Julius 12-én d. e. 11 órakor Dr. Gál Kelemen t. b. igazgató ur előadást tart „A mai ifjuság önnevelése“ cimen, melynek tanulságát az ifjuság a következő határozatban szögezi le: Az ifjuság az öntudatos önnevelésre nagy sulyt helyez, mert ennek jelentős szerepe van egy emelkedettebb világnézet kialakitásánál. Ezért a konferencia elhatározza, hogy ha az anyagiak erre módot nyujtanak, az egyházi főhatósággal egyetértve, olyan könyvsorozatot fog kiadni, mely az ifjuság céltudatos önnevelését előmozditja.

Ezekután elnök pár szóval üdvözli Mr. W. J. Dumble urat, aki az angliai unitárius ifjuság képviseletében jelent meg közöttünk. Mr. Dumble meleg szavakban válaszolt, kifejezvén örömét afölött, hogy megjelenhetett és résztvehetett az első erdélyi unitárius ifjusági konferencián. Lelkesen üdvözli az ifjuság eme nemes és nagyratörő megmozdulását és pár szóval ecseteli az angliai ifjuság hasonló törekvéseit és sikereit. A meleg hangu beszédet a közönség lelkes tapssal honorálta.

Aznap délután Dr. Varga Béla tanár ur „Uj világnézet felé“ cimen tartott felolvasása után elhatározza az ifjuság, hogy foglalkozni fog a mai korszellem általános problémáival, de a tiszta keresztény aktivizmusnak fog szolgálatában állani, melynek vallásos alapja a jézusi eszmény szerinti testvériség.

A következő két előadás olyan modern és aktuális témákat érintett, melyek végső elintézést természetüknél fogva nem nyerhettek. Egyik Dr. Borbély István kolozsvári kollégiumi igazgató ur előadása volt: „Protestánsok-e az unitáriusok“ cimen. Másik Ütő Lajos, kereszturi tiszteletes uré volt: „Az ifjuság és a szocializmus“. Mindkét előadás igen nagy készültségü, tartalmas előadás volt, melyekkel valószinüleg még sokszor foglalkozni fogunk. A szombaton délután megtartott szervezkedési gyülés nagyban hozzájárult az ifjuság egymásközötti összetartásának fokozására. Jövő évi konferenciánkat még nem tudjuk, hol fogjuk megtartani. Dicsőszentmárton, honnan Gvidó Béla esperes ur üdvözlő levelet és 200 leut is küldött a konferenciának és Árkos szivesen meghivták az ifjuságot. Bárhol legyen is azonban, tudjuk, sikerülni fog, mert a már meggyujtott láng lobogva ég mindannyiunk lelkében. **Ifj. Ü. K.**

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (v. Jókai-utca) 17. sz.

XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Október 10. szám.

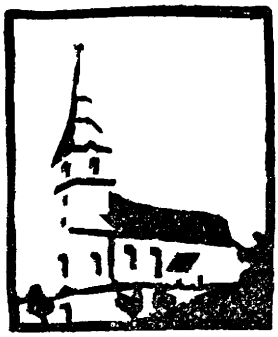
UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

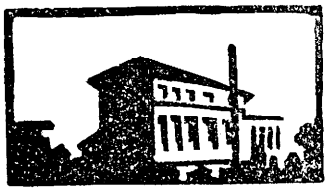

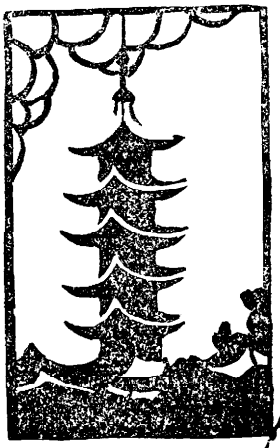
Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Határkövek.

„Erdélytől, a fehérfalu templomok festői hazájától, Oxfordig és onnan a Csendes-tenger partján lakó unitáriusok berkeley-i teológiájáig, az ut a félvilágon csaknem keresztül vezet. Most, akadémiai tanulmányai befejeztével, Balázs Ferenc tovább folytatja az utját: nyugat felé.“ Ezt olvassuk egy csinosan kiállitott nyomtatványról amelyen a világjáró utjáról most hazatért papjelöltünk a berkeley-i unitáriusoknak bucsuhangversenyt hirdetett s amelyet nemcsak a saját eredeti linoleum-metszetei disziteneк,

hanem ő maga is nyomott a teológia lábsajtóján. A három képet mi is közre adjuk. A mesés japáni pagoda és a berkeley-i teológia mellett az erdélyi templom nemes egyszerüsége boldog örömet kell hogy ţa szivünkben ébresszen.

Dr. Kiss Elek ur
Loco
Cal. Victoriei 12 [Kossuth L.-u.]

Az édesanya.

Az utóbbi időben, különösen az „anyák napjá"-val kapcsolatban, sokat beszéltünk, sokat hallottunk az édesanyáról. De eleget beszélni róla sohasem lehet. Az édesanya fogalmát eléggé feltárni és megvilágositani, annak mélyére hatolni és érdeme szerint méltányolni valószinüleg sohasem tudta s talán ezután sem fogja tudni a földön járó ember. Azonban, ha volt is idő, mikor komolyan vitatkoztak afelett, hogy a nőnek van-e lelke, de az anyai szeretet iránt bizonyos foku tisztelet örökké megvolt.

Ez egészen természetes. Hisz a nő életadó édesanyai hivatásával belekapcsolódik a teremtő Isten megfoghatatlanul csodás világába. A teremtő munkában társa, segitője lesz Istennek. S ha egy nagy iró az élet legnagyobb bölcseségét, az élet titkait az üres madárfészek mélységeiben kereste és igyekezett megtalálni, kell-e mondani, hogy az édesanyai sziv mélysége az üres madárfészeknél hihetetlenül mélyebb, mert annak szeretete minden irányban megfoghatatlan.

Ki látta a szeretetet, ezt a maga nemében leghatalmasabb emberi érzelmet, dicsőültebb fényben, mint az édesanyai lélek megnyilatkozásában gyermekével szemben?!

Nem akarjuk kétségbevonni vagy legkevésbbé is kisebbiteni annak a nőnek szeretetét, ki bármi okból édesanya nem lehetett, de vajjon az ilyen szeretetnek mélysége, ereje, hatalma, önfeláldozása versenyezhet-e azzal a szeretettel, mely az édesanyai érzésből fakad? Érez szeretetet mindenki övéi, jóltevője, embertársa s egyebek iránt is, de az nem az édesanya szeretete. Szerethet valaki egy lányt lángolón, kiben eszményképét, ábrándjainak valóságát, lelkének mását megtalálni véli, de ez a szeretet, legyen bár mély, mint a tenger, fénylő, mint az ég ragyogó csillaga, nem az édesanya szeretete. Legyen felforgatója és átalakitója az ember egész belső világának vagy megszentelője a legédesebb örömnek; szenvedélyeivel ostromolja a magas eget s áldozataival hasson a lelkek mélyéig, mégis aligha az a szeretet ez, melyet az édesanya érez gyermekével szemben. Mert a gyermek megtagadhatja szülőjét, hitves a hitvestársát, testvérekből válhatik engesztelhetetlen ellenség, de ki látta, hogy az édesanya, még ha tán egykor méltó elkeseredésében ideig-óráig eltaszitotta is magától, örökre megtagadta volna gyermekét?!

A férfi sokszor szerfelett belemerül az élet forgatagába, mely egész akaraterejét leköti. Az élet ezer baja, gondja, gyötrelme s különösen ma a családért, egyházért és fajért vivott önvédelmi harca elfásithatja vagy elvonhatja a lelket ugy, hogy sokszor még legszentebb kötelességeiről is megfeledkezik övéivel szemben. Tönkrement tervei, sikertelen erőfeszitései, váratlan csalódásai vagy éppen méltatlan sebei ember- és világgyülölővé tehetik. De az édesanyának nem lehet oly bánata és küzdelme, keserüsége és fájdalma, hogy gyermekéről végleg elfelejtkezzék. Ott van a bölcsőnél s még,

Ha tán szomoru is a lelke, mosolyogva néz gyermeke szemébe. Ott van amikor járni, beszélni tanul s lesve-lesi minden mozdulatát, ajkának gügyögését s a felfakadó örömben felejti az élet gondját. Ott van amikor iskolába indul s bár nem egyszer ismétlődik benne az evangeliumi kérdés, mig végigmegy az uton: „vajjon mi lészen e gyermekből?“, mégis, ha nem mondja is, tapsol a lelke örömében, mert jövőt lát gyermekében. Ott van a testi és lelki fejlődés egész folyamában. Szivet ad gyermekének, alakitja lelkét, vele örül, vele busul. Sokszor könnyezve, de határtalan türelemmel faragja hibáit, ülteti az erények, a kötelesség és becsület virágait. Kiséri a nagy, a küzdő élet utján. A megkisértésekben az ő szeretete ad erőt és gyujt világosságot, a keresztutaknál az ő szava mondja meg, melyik az igaz ut. Boldogságban és szenvedésben ő a bizalmasa, rejtett gondolatok megfejtője, titkok felfedezője, biztatója és vigasztalója.

Óh az édesanya szive egy a gyermekéével. Egyik olvas a másik lelkében. Ezért mondja a költő, mintegy összemérve a szeretettel a veszteség fájdalmát, hogy „nem érzett az mély bánatot, ki nem temetett meghalt magzatot“. Ezért mondja egy nagy prédikátor, hogy „édesanyánk halála az első fájdalom, melyet nélküle kell megsiratnunk“. És ezért a legnagyobb a gyermek vesztesége, ki az édesanyát idő előtt veszíti el, mert az ő vesztesége pótolhatatlan.

Hány gyermeknek a lelke marad üres, mert az édesanyának nem volt elég ideje megtölteni azt a maga nagy, elfogyhatatlan szeretetével?! Hány ilyen félbemaradt lelkü gyermeknek a göröngyös utja téved a bűnök csalogató, muló élvezeteket kináló halálos völgyébe, honnan oly nehéz a szabadulás, de ahova az édesanya szeretete és vigyázása soha nem engedte volna.

Ily hatalom az édesanya. És ebben a meglazult erkölcsi világban, ehhez a hitetlenségre hajló, könnyü lelkiismeretü, annyi bűnt büntetlenül eltürő világban sokszorosan szükség van az igazi, önfeláldozó édesanyákra, hogy szeretetük erejével gyermekeiknek a szivét az Isten szándéka szerint alakitsák, lelkét a kellő tisztaságban, az igazság és becsület utján megtartsák.

S ha a gyermekek nem olyanok, kikről Jézus ma is elmondhatná: „ilyeneké a mennyeknek országa“, ez azt mutatja, hogy vagy hiányzanak sok helyről az igazi édesanyák, vagy pedig azt, hogy sok anya csak e modern világ hiuságban tündöklő asszonya, de nem igazi édesanya.

Az igazi édesanya előtt hódolattal borul le a világ ma is.

kl.

Figyelmeztetés a naptár ügyében. A magyar Unitárius Naptár sajtó alatt lévén, még egyszer felhivjuk belső ember afiait, hogy a már több számban leadott cikk, adat és hirdetésszerzési felhivásainknak sürgősen sziveskedjenek egy kis figyelmet szentelni.

TŰZHELY MELLETT

„Mert nagyon szeretlek."

Atyám, rám tetted ujra a keresztet,
Rám tetted s a régit még le sem vetted.

Mig másnak adtad a kincset, asszonyt, bort,
Nekem csak a bus keresztet hordó sort.

Miért, miért? Mert szent utakra tértem
És elbuktam mielőtt célhoz értem?

Mert tavaszi réten ibolyát téptem
S májusban szerelmi dalt fütyürésztem?

Mert ábrándok közt virrasztottam át
Sok sejtelmes nyári éjszakát?

Mert szivemet láncra verni nem birtam
S lefekve ima helyett verset irtam?

Mert koldusoknak szánt filléremet
Elherdáltam s vettem rajta kenyeret?

Mert tudni és látni szebbet kivántam
S a szürke porból az ég felé szálltam?

Mert asszonyom van, aki forrón szeret,
S fáj neki, ha kereszt alatt görnyedek?

Miért, miért? Többet szólni nem tudok.
Ajkam ég, vállam véres és elbukok.

Kálváriámat szent csend öleli át,
Angyalok rebegnek égi halk imát

S Te szólsz: „Vigyed a vértontó keresztet,
Azért adtam ezt, mert nagyon szeretlek."

Homoródujfalu. **Dobai István.**

Fakir vagyok...

Fakir vagyok, ki az élet szegein fekszem,
Ki szó nélkül, jaj nélkül türök csendesen.
Kezemben a sors vaskeresztje reszket,
Szemem csukott, de lát titeket,
Ti többi társak, fakir-emberek.

És várok igy ... a földi elmulásra,
A másik élet szebb folytatására ...
Mely szép lesz, tiszta lesz talán odafenn:
Hol nincsen bün, hol nem lesz félelem.
Fakir vagyok, kire a század büne hult,
Kiben az élet földi rajongása dult.

Kolozsvár, 1927. **Ifj. Gspann Károly.**

Balázs Ferenc hazajött. A Közlöny olvasói bizonyára jól ismerik Balázs Ferencet, aki azt a sok érdekes cikket irta a Brahmo Somajról, keleti hitrokonainkról, stb. e lap hasábjaira. Balázs Ferenc öt évi távollét után nehány héttel ezelőtt ide megérkezett. Amint az ujságok is már megirták, Balázs Ferenc 1923-ban utazott ki Angliába, majd Amerikába, ahol magiszterséget szerzett a berkeley-i teológián. Amerikában több izben propagandautat tett és a koncertek keretében magyar dalokat adott elő. Sikereiről az ottani lapkritika tanuskodik. Innen indult el tiz hónapos világkörüli utjára, melynek során bejárta Japánt, Kinát, Indiát, Előázsiát, Egyiptomot és igy tért haza a saját erejéből megtett, hosszu és fáradságos ut után. Kolozsvárt három előadást is tartott: egyet az ujságiró klubban, egy baráti jellegüt a D. F. E. Ifjusági Körében és egyet az Unitárius Kollégium disztermében szépszámu és előkelő közönség előtt. Ami a legmegkapóbb volt, Balázs Ferenc szerény közvetlenséggel tudott a hallgatóság szivéhez férkőzni, akár kelet vallásos megujhodásáról volt szó, akár midőn utikalandjait mesélte el. És e mellett előadását változatossá tette az a nehány keleti népdal, melyet a közönség épen oly lelkes tapssal honorált. Balázs Ferenc utazását és tapasztalatait *„Bejárom a kerek világot"* cimen a jövő héten kezdi közölni a Keleti Ujság és érdeklődéssel várjuk utinaplójának könyv alakban való megjelenését is. *M. I.*

Andrási Gyula olthévizi énekvezér, folyó évi augusztus hó 8.-án elhalt. Temetése augusztus 9.-én volt. A temetésen a helybeli gyülekezeten és tisztelőkön kivül megjelentek: Ütő Béla, egyházköri esperes, Szén Mihály datki lelkész és Kovács Gyula datki énekvezér. A háznál esperes mondott gyászbeszédet, a sirnál helybeli lelkész bucsuzott az elnémult éneklő szolgatárstól a maga és az egyházközség nevében, utána Kovács Gyula énekvezér kartársai

s Szén Mihály lelkész az egyházkör nevében intéztek bucsuszavakat az elhunyt felett. A temetést az Egyházközség rendezte; a buzgóbb presbiterek és nehány más egyháztag ásták meg a sirt, vitték ki és hantolták el tiszteletök jeléül elhalt énekvezéröket. A koporsóra a „Nőkszövetsége", lelkész neje és az iskolás növendékek koszorút helyeztek. Az elhunyt énekvezér 31 éven át volt Unitárius Egyházunk szolgálatában, ebből 5 (öt) évig olthévizi egyházközségünkben, honnan az Ur dicséretének megfáradt éneklő mesterét örök pihenésre magához szólitotta 62 éves korában. Özvegye és két gyermeke gyászolja. Legyen békés pihenése.

NŐK VILÁGA.

Ha fölsikolt...

Ha fölsikolt az őszi szél
Megritkult, tar lombok felett,
Valómon titkos bánat kél,
Lelkem s az ősz együtt temet...

Szivem fájáról hullva-hull
Sok, sok hervadt álomlevél
S mig lelkem sirva ráborul,
Gyászdalt sikolt az őszi szél.

Nincs busabb, mint a hervadás,
Mikor virág s lomb hullni kezd,
Oh, ez az örök elmulás
Nekünk oly' fájdalmas kereszt!...

Hisz' jól tudom: lesz még tavasz,
Uj élet támad szerteszét...
De ha szivemre tél havaz,
Nem álmodom több szép mesét...

Ürmösi Károlyné.

Fölhivás. A kolozsvári unitárius Nőkszövetségének elnöksége szeretettel kéri vidéki Nőszövetségeink vezetőségét, hogy mint minden évben, úgy most is sziveskedjenek *mielőbb* beküldeni évi jelentésüket munkájukról, hogy azok alapján itt a főtitkár is megtehesse összefoglaló jelentését az őszi közgyülésen. — Kolozsvár, 1928. szept. 25. Hittestvéri szeretettel: *Ürmösi Károlyné*, főtitkár.

Egyleti élet és munkásság.

Felhivás. Még egyszer felhivjuk összes D. F. Egyleti tagozatainkat, hogy a napokban sajtó a'á kerülő Unitárius Naptár részére küldjék be tisztikaruk névsorát. Tekintve, hogy ez a névsor a naptárban meg fog jelenni, sok félreértés származhatnék abból, ha egyik-másik egyházközség ott nem szerepelne. Eddig a következő egyletek küldték be tisztikari névsorukat: 1. H.-Jánosfalva. 2. Sz.-Muzsna. 3. H.-Ujfalu. 4. T.-Tur. 5. Sz.-Udvarhely. 6. Marosköri D. F. E. 7. M.-Vásárhely. 8. Kolozs. 9. S.-Szentgyörgy. 10. Kénos. 11. Segesvár. 12. H.-Almás. 13. Sz.-Keresztur-kör. 14. Karácsonyfalva. 15. Sz.-Udvarhely-kör. Hiányoznak tehát köri és egész csomó egyházközségi tagozatok is. Felkérjük továbbá összes egyleteinket, hogy évi munkásságukról a jelentéseket október hóban szintén küldjék be.

D. F. E. köri közgyülése Kedében. Nagyszabásu és magasztos ünnepet rendezett a D. F. E. szept. 12-én Kedében, hol elnöki megnyitót Pap Mózes igazgató, imát Ütő Lajos, beszédet Lőrinczi László, üdvözletet Pap Ferenc lelkészek tartottak.

Marosi Márton lelkész felolvasott Tiboldi István néptanitó és kiváló népköltőről, Kozma Zoltán lelkész emlékbeszédet tartott róla s szépen felhantolt sirját megkoszorúzták és egy felállitandó emlék céljaira adományokat is adtak össze a jelenvoltak. Érdekes volt e népköltő sajátságos költeményeinek elszavalását hallgatnunk férfiak és nők ajkáról s amig ezt tettük, éreztük, hogy nagyjaink sirjukban is nevelő hatással vannak ránk. Nagyszámu közönség gyült össze nagy vidékről s ott láttuk a lelkészek és tanitók mellett a keresztur tanárokat az igazgatóval, Dr. Elekes Domokos felügyelőg., a teol. akad. dékánját, Katona esperest, Szentannai Sámuel igazgatót s sok mást. Közgyülés elhatározta, hogy a D. F. E. szabályszerü megszervezését végre fogja hajtani. A vendéglátás nagyon szives volt kedei derék egyházközségünkben. **Jelenvolt.**

Temetkezési Segélyalap. Itt az egyleti élet rovatában kell megemlékeznünk ez alaptervezetről, mert épen a D. F. E., illetve Dr. Boros György, ügyvezető alelnökünk volt az, aki egy ilyen szervezet megteremtésének szükségességét először hangsulyozta. „A Temetési Segélyalap" célja és rendeltetése az, hogy tagjai utódainak a részére (akik temetéséről gondoskodnak) egyszer s mindenkorra szóló segélyt nyujthasson, ami egyelőre 20.000 azaz huszezer leuban állapittatik meg. Rendes tagok a nyugdijintézet „kötelezett és jogositott" tagjai. Rendkivüli tagok olyan egyházi alkalmazottak lehetnek, akik nem tagjai a nyugdijintézetnek és más egyházi funkcionáriusok, akik felvételüket kérik és 500 leu belépési dijat fizetnek. Rendes tagok belépési dija 200 leu. Amig megfelelő tőke össze nem gyül, addig minden egyes temetésnél a tagok közösen viselik a költségeket. Amikor e szervezet létrejövetelének gondolatát örömmel üdvözöljük, egyuttal szeretnők, ha a tagok közé unitárius hiveink közül bárki beléphetne. Ez egyrészt hiveinket is hozzásegitené, hogy valami

biztos temetési segélyalapba léphessenek be, mely az egyház tekintélye alapján szilárd, pénzt — nem — veszélyeztethető intézmény, másrészt az alap is nyerne, mert minél több tagja van egy intézménynek, annál kevesebb terhet ró tagjaira. **Sz. I. S.**

Emlékeztető. Ezelőtt 5 évvel — a 20 éves érettségizettek — elhatároztuk, hogy amig élünk minden ötödik évben a főtanácsi gyülések alkalmával találkozót fogunk rendezni. Felkérem az 1903-ban érettségizett osztálytársaimat hogy az idei főtanács (november hó 18) megnyitásakor megjelenni sziveskedjenek. **Egy huszonötéves.**

Egyházi és iskolai mozgalmak.

E. K. Tanácsi ügyek.

Az E. K. Tanács a Kovács Kálmán titkár afia lemondásával megüresedett püspöki titkári állás betöltését a főtisztelendő püspök afiára bizta. Kovács Kálmán afiát pedig a számvevői szék vezetésére rendelte be az egyházi főtanács határozatáig. Egyben pedig Kovács Kálmán afiát felkérte a titkári teendők végzésére a főtanácsig.

Az angol és amerikai társulatok meleg hangu átiratokban üdvözölték dr. Boros György püspök afiát. Egyuttal az angol társulat tudatta, hogy a nevét a legutóbb tartott nagy kongresszuson General Assembly of Unitarian and Free Christian Church-ra változtatta.

Kegyeletes érzéssel vette tudomásul az E. K. Tanács, hogy Dr. Ferencz József f. ü. gondnok afia a néhai püspök ur és saját könyveiből 172 drb. könyvet, továbbá két könyvszekrényt adományozott az egyházi könyvtárnak. Továbbá özv. Deák Miklósné, András Albertné, Hajdu István, Bakó István és neje 5000 leus alapitványát, valamint Vitéz Vargáné, Morvai Ilona 2000 leus adományát a Kovács Buba emléka'apra köszönettel tudomásul vette.

Jóváhagyta a csegezi egyházközség határozatát uj harang beszerzése iránt, továbbá a sepsiszentkirályi, szentiványlaborfalvi, tordátfalvi egyházközségekben a templom és belsőemberi épületek javitására vonatkozó határozatokat.

A Teol. Akad. vizsgáló bizottságába az 1928—29. évre Dr. Gál Kelemen, Kovács Kálmán és Ürmösi Károly afiait küldötte ki.

Uj lelkészjelölteknek nyilvánittattak: Csongvai Lajos, Barabás Béla, Nagy László, Simén Dániel, Benedek Mihály.

A régi kollégium épületének I. emelete felszabadult a rekvirálás alól és ide a Leányotthont helyezte át az E. K. T.

Székely-Kereszturra, román tanszékre Popescu Ilia tanárt alkalmazta az E. K. T. és intézkedett a villanyvilágitásnak a sz.-kereszturi főgimnáziumba való bevezetése iránt.

Barabás Lajos sz.-kereszturi főgimn. tanár afiának szept. 1-től

való nyugdijba menetele alkalmából elismerését és köszönetét fejezte ki buzgó müködéséért.

Internátusi felügyelőknek Kolozsvárra alkalmazta Major Sándor joghallgató és Ferenczi Sándor tanárjelölt afiait.

Kulturház szentelés Kövenden. Kövendi hiveink ujonnan épitett kulturházukat fogják átadni a nyilvánosságnak október 14.-ikén. A házszentelést főtisztelendő Dr. Boros György püspök ur fogja végezni, kinek kiséretében egyházi és világi férfiaink közül többen szintén le fognak utazni.

*

Főtanácsi gyülésünk november 18 és következő napjain fog megtartatni. Novemberi számunkban részletes programmot fogunk közölni.

*

Egyházi Képviselő Tanácsunk szeptember hóban két rendes gyülést is tartott, 13.-án és 27.-ikén, melyen vidéki tanácsosaink is szép számmal vettek részt. A gyülések tárgya a főtanács előkészitése volt.

*

Turi egyházközségünk nagy ünnepélyességgel adta át ujonnan épitett papilakját a közhasználatnak. A házszentelést főtiszt. Dr. Boros György püspök ur végezte. E házszentelésről részletes jelentést fogunk még közölni.

Alapitvány. Dakó István és neje Pálfi Zsuzsika házasságuk huszonötéves fordulója alkalmával f. évben 5000, azaz ötezer leu alapitványt tettek a homorodujfalvi egyházközség javára. Nemes cselekedetükért legyen rajtuk Isten áldása és szentelje meg házasságukat hosszan tartó boldogsággal.

Rövid hirek. Főtisztelendő püspök ur, özv. Kisgyörgy Imrénét Vargyasról, Küküllődombóra helyezte tanitónőnek. Balázs Ferencz lelkészjelöltet segéd-lelkésznek és internátusi felügyelőnek Sz.-Keresztúrra, Ütő Kálmán tordátfalvi énekvezér-tanitót Kolozsvárra énekvezérnek, Sepsiköröspatakra pedig Fazakas József katonáskodása alatt Para Idát tanitónőnek nevezte ki.

Sz. 1559/1928.

Pályázati hirdetés.

A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa a Teológiai Akadémiai Szabályzat 56. §-a a) pontja alapján pályázatot hirdet a kolozsvári unitárius Teológiai Akadémiának a püspökválasztás folytán megüresedett rendszeres teológiai tanszékére. Az állás javadalmazása állami teológiai tanári fizetés.

A pályázók az Egyházi Főtanácshoz cimzett folyamodásukat f. évi okt. 10.-ig a Teológiai Akadémia Igazgatóságához nyujtsák be.

Cluj-Kolozsvár, 1928. évi szeptember hó 24.

Dr. Boros György,
elnök, püspök.

Dr. Mikó Lőrinc,
titkár.

Külföld.

A japáni tanítómester.

A japáni rokontól mi sok mindent tanulhatunk. Legelőször is *tanulási vágyat.*

I. Tokyoban, Japán fővárosában 16 egyetem van s abban valami 60 ezer egyetemi hallgató. A tanulók Japánban egyenruhát viselnek, igy hát őket könnyen felismerhetjük. Az egész város tele van velük. Néhányuk a teaházak s mozgószinházak körül lézeng. De ha egy csoportban nagyszámu diákot akarunk föltalálni, akkor a könyvesboltokba kell mennünk.

Azonban nemcsak az egyetemi diákok akarnak tanulni. Japánban jóformán mindenki irni és olvasni tud — s a japáni irást sokkal nehezebb megtanulni mint a magyart! A falu népe is állandóan olvas és tanul. Sehol a világon aránylagosan annyi könyvet nem nyomtatnak mint Japánban.

Hát még mit tanulhatunk a japáni rokontól? *Őszinte érdeklődést mások iránt.*

II. Ez a legcsodálatosabb tulajdonság. Amikor Tokyoban néhány diákkal megismerkedtem, alig tudtam kérdéseikre feleletet adni. „Honnan jött? Mit tanult? Milyen az élet Amerikában? Mit gondolnak az amerikaiak a japániakról? Az erdélyi falvak olyanok, mint a japániak? A földmüvesek szegények? A szövetkezeti mozgalom erős?“ S nemcsak a kérdések, hanem a szemek csillogása? Egész lelkükkel reám hajoltak.

Bizony ez ritka tulajdonság. Angliában — s talán Erdélyben is — mi sokszor rábámulunk egy idegenre s legtöbbször csak arra méltatjuk, hogy eltérő szokásait megnevetjük. A japáni tudja, hogy mindenkiben van valami értékes. Voltaképpen annak tulajdonitható, hogy a japáni olyan gyorsan tanul Könyvek sok mindenről képet nyujtanak, de igazi tudás az, amit mások szemeiről s ajkairól olvasunk le.

Sok, sok mindent tanulhatunk a japáni rokontól. *Komolyságot.*

III. Komolyság nem azt jelenti, hogy mi a szánkat soha nevetésre félre nem huzzuk s táncra a bokánkat soha össze nem ütjük. Komolyság azt jelenti, hogy *mindennek igazi jelentőségét fölismerjük.*

Aki ugy halad el a koldus mellett, hogy annak szenvedő sorsa eszébe se jut, aki ugy tekinti a szegény szomszédot, aki birtok nélkül nagy családdal kinlódik, hogy a javak egyenlőtlen elosztása, a szegénység és gazdagság közötti nagy különbség gondolkozásra sem inditja; aki ugy olvas háborus hirekről, hogy a szeretet eljövendő országáról álmodozni sem kezd, az nem komoly. Az csak máról holnapra tengeti az életét; az ugy halad el bekötött szemmel az élet nagy föladatainak szakadékai mellett.

A japáni komoly. Japán nagy föladatok előtt áll.

1. *Az ország tul van népesitve.* Kevés a rizs, tulsok a száj.

Valahogy ezt a nagy feladatot meg kell oldani! De hogyan? Kivándorlással? A termelés fokozásával, bővebbé tételével? A gyári civilizáció elterjesztésével? A szaporodás csökkentésével, a születések korlátozásával?

2. *Japánban a föld nagyobb része földbirtokosok kezében van* s a szegény földmüvesek a termények felét át kell hogy szolgáltassák. Emiatt közöttük nagy a szegénység. Valamit tenni kell! Reábirjuk a földbirtokosokat, hogy kevesebb összeggel beérjék? Törvényhozás, vagy talán forradalom utján a földet azok között, akik megmüvelik, szétosszuk? Termelési szövetkezéssel a termelést elősegitsük?

3. *A japáni gyári munkások helyzete kétségbeejtően rossz.* Napi 10—12 órát kell dolgozniok alacsony fizetésért. Csak minden két hétben egy napi szabadidejük van. Nyomortanyákban kell élniök, piszokban és szegénységben. Hogyan lehet a helyzeten segiteni? Szervezkedéssel? Sztrájkokkal? Uj, jobb törvények hozásával, amelyek a tőkéseket, a gyártulajdonosokat arra fogják kényszeriteni, hogy a munkásaikkal emberiesebben bánjanak? A magánvállalkozás eltörlésével? A gyáraknak és bányáknak az állam kezelésébe való átadásával?

Mindezek a föladatok sulyosan reánehezednek a japánok gondolkozására. Mindenki velük foglalkozik. A japániak rendkivül komolyak, mert reáeszmélnek arra, hogy nagy föladatok várnak megoldásra.

Hát Erdélyben nincsenek föladataink? A népmüveltség elterjesztése, a földmüvesség helyzetén való segités, a szövetkezési mozgalom kiterjesztése, a népmüvészeteknek ápolása, a vallásos élet elmélyitése, a románokkal való szeretetteljes megértés és együttmüködés, a városi gyári munkások helyzetén való segités — ó, Erdélyben feladatok özöne vár megoldásra. Nagy komolyság kivántatik.

Ezenkivül a japáni rokontól *a szépség nagy szeretetét* is eltanulhatjuk.

IV. A legeldugottabb faluban is a házak tiszták és rendesek. A japáni házak fából valók s télen nagy meleget nem tartanak, de szépek. Az este kivilágitott papirablakok, a nehéz, szürke cserépfedelek kecsesen hajló vonalaikkal, a nagy fedelü kapuk, a kertek, amelyekben minden van, amit a japáni szépnek tart: tócska, kis hidak, sziklák, kőlámpaházak s virág — mindezek arra vallanak, hogy a japániak a szépség nagy hódolói.

A japáni templomok különösképpen elragadó szépségüek. A puha szalma gyékénnyel letakart padlón, amire cipős lábbal senki reá nem lépne, ott térdepelnek a vallásos japániak, imákat mormolva. A faragott és festett menyezetet hatalmas oszlopok támogatják. Az oltáron, ha a templom Buddhista, aranyozott lótuszvirágok s a nagy Buddha méltóságos, áhitatot gerjesztő szobra.

A japáni ruha, a *kimono*, hosszu ujjaival, széles övével, ami ugyan az egészségre ártalmas, s tarka szinü mintázatával, csinos és vonzó. S a halk hangu énekes leányok! A japáni zene a mienktől

nagyon különbözik, de annak, aki vele megismerkedett, kellemes hangzásu.

S a fafaragások, festmények, porcellánnemüek, fényezett faedények! Japántól a szépség nagy szeretetét eltanulhatjuk.

Végül is a japáni rokontól nagy *önállóságot* tanulhatunk meg.

V. A japániról azt tartják, hogy nem eredeti. Az azonban igaz, hogy amit másoktól megtanul, azt maga tanulja meg s maga gyakorolja.

Mi magyarok megengedtük a külföldről bevándorlottaknak, hogy számunkra mühelyeket állitsanak föl, városokat épitsenek, gyárakat alapitsanak, kereskedéseket, bankokat, iparvállalatokat vezessenek, ujságokat nyomtassanak s mindezeken keresztül fölöttünk nagy hatalmat gyakoroljanak. Bezzeg a japáni másként járt el! Ő mindezt maga cselekszi. A Japánban levő gyárak, üzletek, bankok, bányák óriási többségét maguk a japánok birják és tartják üzemben. Ők mindenhez értenek, mivel annak, aki önálló akar lenni, mindent meg kell tanulnia.

Mi magyarok különösen ezt a nagy önállóságot kell a japánoktól eltanuljuk. Hiszen a tudásvágy bennünk is erős, mások iránt, hébe-hóba, mi is érdeklődünk, egyszer-másszor mi is komolyak tudunk lenni, a szépet mi is szeretjük. De az önállóságot csak a politikában becsüljük sokra.

Ha egyszer ráeszmélnénk arra, hogy mások a legjobb akarat mellett sem tudják eltalálni, hogy mink mit akarunk! Ha egyszer eltökélnők magunkat, hogy amennyiben nekünk városokra, gyárakra, üzletekre, bányákra, bankokra és ujságokra szükségünk van, hát azokat *magunk* végezzük, a magunk legjobb tudásával s a magunk *igazi* érdekeinek szem előtt tartásával!

Japáni testvér! Tanits bennünket!

Balázs Ferenc.

Krónika.

Irja: **S. Nagy László.**

Őszi mezőn járok . . .

Már elnyiltak rég a kert nyári virágai, a nyárfa levelei is sárgán hullanak: üzenetet visznek a hideg földnek, a barnára aszott chrysantém-szirmoknak, a közeledő uj évszaknak, a deres szakállu télnek. Rőtt levelek halotti ágyán járunk, az elmuló élet különös muzsikát ver alattuk, mintha valami távoli menydörgés idehalló zaja volna, mintha valami bocsánatkérő jajongás fájdalmas zenéje volna. Künn a mezőn már szürkés a levegő, az ősz komor szine festette be a nyár ragyogó palástját, lábunk alatt zizeg a tarló s szikkadó fáknak egyetlen disze: a fagyöngy. Ősz, letagadhatatlanul ősz van. Ahogy járom a bús avart, egy pillanatra engem is ellágyit az elmulás gondolata s szivemben az élet értelmének kutatása kerge-

tősdit játszik az élet szépségeinek rajongó szeretetével. Ősz van. Minden adott igéretnek beteljesedése, elmulása. Elmulás? Nem igaz! A szikkadó fán is uj élet diadalmaskodik: fagyöngy. A szurós, száraz hideg tarlón, a lecsonkitott sárga buzaszárak között a friss zöld élénkedik, mint uj élet, mint friss igéret, mint biztató remény, mint örök figyelmeztető a pesszimista, borus nézésü ember számára. Nem igaz, hogy ősszel elmulik az élet, nem igaz, hogy a hervadással meghal a virág szirma: semmi sem igaz, ami az elmulásért sir, fekete fátyolt ölt, mert az élet örök és az őszi avarban is uj zöld zsendül. Ahogy megyek az uton, a lejárt, kaviccsal agyontemetett uton, az autók, kocsik, szekerek terhétől agyonpréselt országuton, mintha ott is minden az Élet eddig tagadott diadalát hozsannázná: az autók, kocsik száguldó rohanásából felém int egy árva fűszál, egy szerény fűszál a poros őszi országuton. Micsoda hatalmas filozófiai erő ez az árva fűszál. Mintha talán azért teremtette volna az Uristen, hogy századok s ezredévek tudósainál is hangosabban bizonyit: ime, ez az élet, ez az élet értelme. Ez a misztikum, ez a rejtély: rohanó autók országutján egy odatévedt fűszál. Egy magányos zöld fűszál. Amelyik nem kérdi, hogy mért s hogyan került oda, de él, zöldel, minden egyebek ellenére is. Ez, ez az élet. Ez, ez az élet értelme. Amit az ember egy fűszáltól tanul meg, ősszel, a hervadó, muló, halódó őszi életben.

Gyermekvilág.

Izléses fénykép- és levelezőlap-albumok elkészitése házilag. Nagy iv fekete papirost a kivánt oldal-nagyságra fölszabdalunk. Ha a papir vékony, a kivánt oldal-nagyság *kétszeresét* fogjuk kivágni, majd összehajtani ugy, hogy az összehajtás az album sarkával ellenkező oldalon legyen. Az album sarkát könyvkötővel két-három helyt átlyukasztjuk s szallaggal átkötjük. A fényképek vagy levelezőlapok beragasztására vágjunk 5 mm. széles fekete papirszallagokat. Ezeket szabdaljuk el 3 cm. hosszuságban. Az igy nyert papirszeletek mindegyikét most tegyük egy kemény levelezőlap egyik sarkára ugy, hogy azok azt keresztben fogják át, de ugy hogy a levelezőlap csücske, egy egyenlőszáru háromszög, kilátszódjék. Akkor a papirszeletek kiálló részeit türjük be. Ha most a beragasztandó lap négy sarkát ilyen módon ellátjuk s a papirszeletek album felé eső részét az album lapjához odaragasztjuk, akkor elértük azt, hogy a levelezőlap az albumból tetszés szerint kivehető. (bf)

Társas játékok. A közeledő tél szobába szoritja a gyerekeket, s bizony ha nincs egy kis szembekötősdi, bujócska stb. felforgatják a házat lármájukkal. A Közlöny tehát feladatául tüzte ki, hogy egy pár társasjátékot adjon közre, most a tél küszöbén, melyekkel a gyerekek elszórakozhassanak. Mindenképen figyelembe ajánljuk azonban a Dr. Imre Lajos: Ifjusági játékok könyve cimü

füzetét, melyben egész sereg társasjáték van leirva. A könyv ára 18 leu, s kapható a Minervánál. Itt csak oly játékokat ismertetünk, melyek fenti könyvben nem találhatók.

Kapd el, pajtás. Veszünk egy rendes, hátas széket, s első lábaira fektetjük, ugy, hogy a háta párhuzamos helyzetbe kerüljön a földdel. Most a szék hátának a legtávolabb eső részére egy darab cukrot helyezünk, s a szék tulsó felére térdelve, iparkodik elvenni a cukrot valaki a *szájával*. Ez első tekintetre könnyünek látszik, azonban a szék rendesen felbillen s akkor a kisérlet érvénytelen. Gyakorlattal azonban kivihető és testedző volta miatt különösen külföldön a legkedveltebb társasjátékok közé tartozik. **Sz. I. S.**

Irodalom.

A gyermekekért!

Egy gyermek megmentéséért mi sem sok. Egy gyermek boldogságáért soha sem tehetünk eleget. A gyermek szivünk virága, lelkünk szárnya. Érette élünk, érette gondolkozunk. Az ő számára szőjük szép terveinket, mert őt boldogabbnak szeretnénk látni magunknál.

Jól tesszük, ha földi javainkat takarékosan összegyüjtjük, hogy nekik örökségül hagyhassuk.

De sokkal helyesebben cselekszünk, ha olyan kinccsel látjuk el, melyet a rozsda és a moly meg nem emészt.

Nem képzelek szebb és nagyobb értékü vagyont a jól gondozott, szépen kifejlett gyermeki léleknél.

Ez a föld oly gazdag a szépség, a gyönyörüség kincseiben, hogy a szem soha sem arathatja le, nem gyüjtheti mind az ő kincstartójába. Tanitsuk kicsinyeinket látni, tanitsuk élvezni, gyönyörködni. Igyekezzünk közel jutni lelkükhöz minden széppel, szivükhöz minden jóval, kedvessel és ők bizonnyal boldogok s egyben hálásak is fognak lenni.

Lelkipásztorok, kiket papoknak és tanitóknak neveznek, jöjjetek segitségül, hogy juthassunk közelebb kis gyermekeink lelkéhez és szivéhez. Ismeritek a gyermekek mesemondó barátját, Benedek Elek apót. Az ő bájos és egyetlen erdélyi magyar Gyermeklapját, a Cimborát szivből, szeretetből és gyermekeink boldogságáért ajánlom legmelegebb fölkarolásra. **Dr. Boros György**, unitárius püspök.

Imádságos könyvek:

Szentábrahámi-Csifó: Imák ... 50·— leu
Vári: Imádságos könyv ... 50·— „
„ „ „ fekete vászonkötésben ... 75·— „
„ „ „ fehér selyemvászonkötésben ... 180·— „

Kaphatók a *Minerva könyvkereskedésben*, hol mindenféle magyar könyv és folyóirat a legjutányosabb áron kapható. Kivánatra árjegyzéket küld. *Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 1. szám.*

Egyházi-beszéd háboru. Amerikában a Central Christian Advocate ad hirt egy igen széles mezőkre terjedt szóharcról. Arról van szó, hogy egy élelmes amerikai üzletet alapitott, melyben kész egyházi beszédeket irnak s azokat jó pénzért eladják olyan lelkészeknek, kik nem tudnak vagy nem akarnak mindig uj beszédeket készitени. Az amerikai papság azonban felekezeti különbség nélkül élesen elitéli ezt a vállalkozást. Egyik pap, kinek felhivást küldtek, hogy rendeljen ilyen beszédeket, ingerült hangon irt vissza. Kméljék meg őt az ilyen sértésektől, irja, mert ő ezt a „tehetsége és erkölcsi értéke elleni legdurvább sértésnek" fogja fel. Egy másik igy ir: „Az a pap, aki bárki mástól beszédeket vesz át szó szerint, nem más, mint tolvaj és hazug szélhámos. Remélem, engem nem tartanak önök egyiknek sem. Ha valaki nem képes saját maga elkésziteni beszédeit, legjobb ha otthagyja a szószéket. Az ilyen hipokrität el kellene űzni nyilvánosan állásából, mert annak ő csak szégyenére és elértéktelenitésére szolgál". Ez a heves szóharc természetesen nem az ellen kel ki, hogy néha más irók gondolatait is át ne vegye a pap, hanem csak a szószerinti szolgai utánzástól, irodalmi lopástól akarja megóvni ép ugy a szószéket, mint a templomjárókat. *Sz. I. S.*

„Isten országa munkásai". Ezen a cimen most jelent meg *Vári Albert* vallástanárnak az ifjuság részére irott, de az E. K. Tanács által a fiu- és leánygimnáziumok III. osztálya számára vallástanitási tankönyvül elfogadott könyve. Keresztény élet- és jellemrajzokat foglal magában. Mig egyfelől általános betekintést nyujt az egyetemes s különösen az unitárius egyház történetébe, másfelől hitet erősitő és jellemet formáló célzata van. Dávid F. egyleti és más ifjusági összejöveteleken hasznos és kellemes olvasmányul szolgálhat. Az elemi iskolák felsőbb osztályaiban is sikerrel használható olvasókönyv. Lelkészek és tanitók szives figyelmébe ajánljuk a képekkel is illusztrált könyvet. Kapható az unitárius egyház pénztári hivatalában.

Brassai küzdelmei a magyartalanságok ellen. Irta Dr. Gál Kelemen. Kolozsvár, 1927. 8⁰, 37 oldal. Minerva kiadása. A Dr. György Lajos szerkesztésében megjelenő „Erdélyi Tudományos Füzetek" tizedik számaként jelent meg Dr. Gál Kelemen fenti előadása, melyet ugy mondanivalója, mint könnyed, sokhelyt sziporkázóan szellemes megjegyzésekben bővelkedő stilusa kiemelnek a hasonló tárgyu értekezéseknek, a nem szakember előtt száraz, sőt szinte unalmas sorozatából. Bármennyire is elismerjük a filologia nagy értékét, kissé mégis mindig fázunk, ha nyelvészeti értekezéseket kell elolvasnunk, vagy végig hallgatnunk. Ez a kis füzet azonban végig lebilincselve tartja érdeklődésünket. Mindenekelőtt is iró nem gyötri agyon olvasóit a nyelvgyökök és ragok, mondat szerkezetek és kifejezések egymás elleni harcával, hanem az ember Brassait állitja elénk, amint küzd. Mindannyiunkban él az ifjukor lángoló lelkesedése küzdő emberek iránt. Csak az az ember tud minket megragadni, aki harcol valamiért. Egy eszméért, egy ideálért, igazságtalanságok ellen, ferde nézetek ellen — magyartalanságok ellen.

És Brassai küzd. Mi, akik Brassairól mindig csak ugy hallunk, mint „Brassai bácsiról", egy százesztendős mindenttudó bölcsről, most meglepetve és gyönyörködve találkozunk egy fiatal, lángoló lelkesedéssel tele ifjuval, aki kora fiatalságában kezdi el a harcot és harcol akkor is, mikor már majd százesztendős — fiatal — hiszen halála napjáig egy hős, egy irodalmi lovag, akinek nem „Brassai bácsi", de talán „Brassai, az ifju" volna a találó neve. Ez a kis füzet méltó kiegészitője Dr. Boros György hatalmas életiratának, mellyel együtt minden unitárius ember könyvtárában helyet kér magának. Szeretnők olvasóinknak megvételre ajánlani ezt a füzetet, de sajnos, már nem kapható. Fenntartjuk azonban a jogot, hogy egy esetleges második kiadásnál olvasóink figyelmét ujra felhivjuk e füzetre. Sz. I. S.

Gyárosok, kereskedők, iparosok és vállalkozók figyelmébe!

A mai rossz gazdasági körülmények között minden **gyárosnak, iparosnak, kereskedőnek, vállalkozónak**

kétszeres gondot okoz

üzemének fenntartása, árujának értékesitése. Ezen a gondon könnyen segithet, ha felad

egyszer egy hirdetést

az 1929-es **Unitárius Naptár**-ba, amelyik több, mint tizezer példányszámban jelenik meg s minden unitárius család asztalán ott lesz. Az eredmény

biztos!

Siessen, szabaditsa meg magát a gondoktól s küldje be hirdetését az

Unitárius Naptár
kiadóhivatalába CLUJ, Cal. Victoriei 37.

Egyoldalos hirdetés ára 2000, féloldalos 1000, negyedoldalos 500, nyolcadoldalos 250 leu. :-:

Foglalja le azonnal a szükséges területet!

Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz

XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. November 11. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Meghivó
a Dávid Ferenc Egylet 44-ik közgyülésére.

Kedves unitárius Testvéreim!

A Dávid Ferenc-Egylet folyó év november hó 17-én d. u. 4 órakor tartja közgyülését az Unitárius kollégium disztermében. Kérem, hogy jelenjenek meg minél számosabban ezen a gyülésen, hogy tegyünk evvel is bizonyságot buzgóságunkról és az Egylet élete iránt való érdeklődésünkről. Nehéz időket élünk, mindenkire szükségünk van. Legyünk hivek Egyletünk nagy hagyományaihoz s tegyünk bizonyságot az unitárius öntudat életerejéről.

Marosnémeti, 1928. okt. 31.

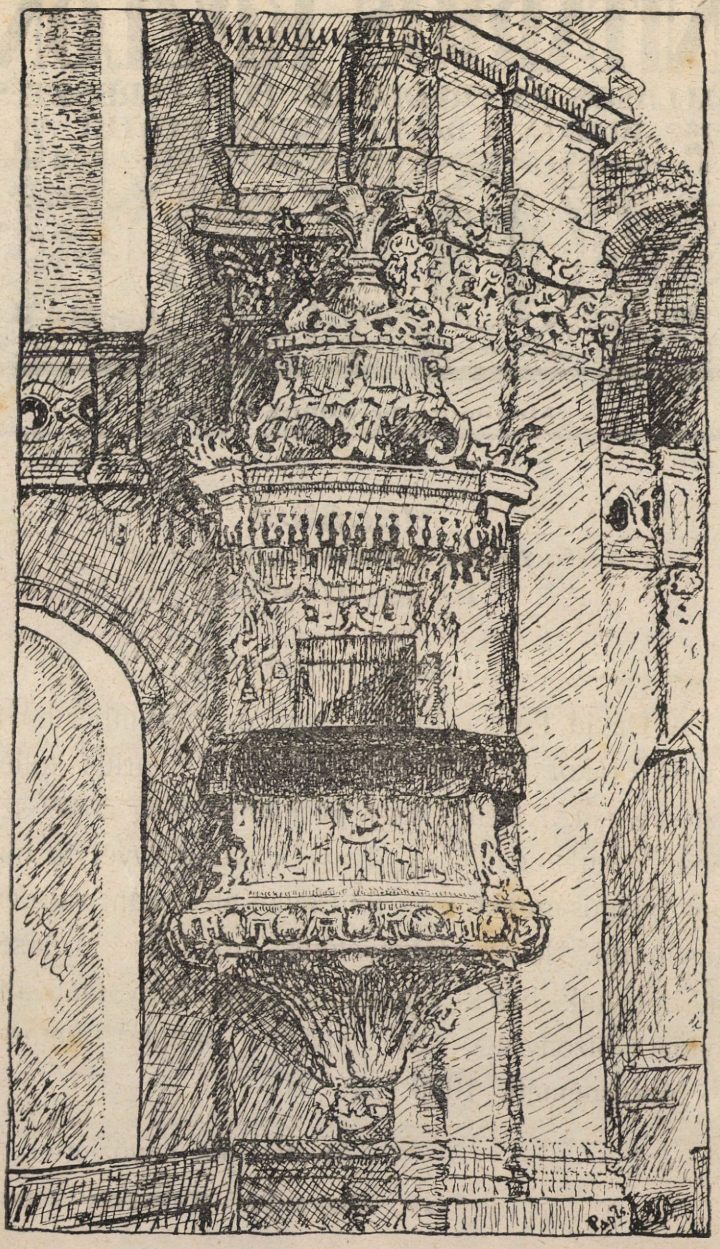
Atyafiságos üdvözlettel

Gr. Horváth-Tholdy Rudolf.

---

*Mélts. Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur

Aita-mare [Nagyajta]

A kolozsvári szószék.

Épittetett 1796-ban. Ebből a szószékből fogja megtartani Dr. Boros György püspök felszentelése alkalmával püspöki beszédét nov. 18-án. [illegible]ajzolta Pap Zsigmond a kolozsvári D. F. E. I. K. tagja.

TŰZHELY MELLETT

Öregdiák-találkozón.

Az emlékezetnek arany hidján állunk,
Puha karjára vesz boldog gyermekálmunk
És vissza álmodjuk a játékos multat,
Hova másképpen az ember nem is juthat.

Virradjatok ujra letünt édes napok,
Régi történetek, megnem fakult lapok.
Elevenedjetek vizünk, erdőnk, hegyünk,
Hogy még egyszer bohó, vig gyermekek legyünk.

Olyanok, mint akkor . . . akkor nagyon régen,
Mikor szebb volt nap, hold, csillagok az égen,
Mikor Nyikó vizét fürödve zavartuk,
Mikor szilárdabban állt a föld alattunk.

És ezen a földön játék, dolog járta,
S a kifáradt fiut szülői csók várta
És szabad volt a csók, a játék, a dolog,
Szülő, gyermek, testvér mindnyájan boldogok.

Nyári östék csöndjén öregek és ifjak
Összesereglettek s ajkak dalra nyiltak,
Repültek a dalok, zengő magyar dalok
S ott fent megtanulták égben az angyalok.

Téli östén pedig tündérmese mellett,
Ébrenmaradásra nógatni nem kellett.
. . . Egyszer volt, hol nem volt . . . nem vártuk avégett
S mikor mondták — holnap legyen a vendéged.

Olyan rosszul esett . . . még egy mesét kértünk,
Elég volt . . . Jó anyánk imádkozott értünk.
. . . Ma talán sokunknak nincsen anyja, apja,
Kevés, aki tőlük a csókot megkapja.

Csók és tündérmesék hej, hova levének!
Nem a régi világ, nem a régi ének!
Ami rég volt elmult, csak az emlékezet,
Ami aranyhidján oda visszavezet.

És állunk a hidon, aranyból van verve,
Állunk szeretettel összeölelkezve,
Akiket az élet ide-oda dobott.
De kiket a szivünk mégis visszahozott.

Hogy bebizonyitsuk, hogy szent hitet tegyünk,
Édes szülőfalunk soha nem feledünk!
Te vagy emlékeink boldog mesevára.
Itt nyilt gyermek ajkunk először imára.

Férfiu ajakunk most is imát rebeg,
A szem könnyet titkol, a szivünk megremeg . . .
A fiaid leszünk, a fiaid vagyunk,
Áldjon meg az Isten édes szülőfalunk!

Vári Domokos.

Az anyaszentegyház is: édesanya.

Reámutattunk arra, hogy az édesanyai szeretet milyen nagy hatalom a világban. De ha ez a szeretet a sirig tart is, az édesanyai közvetlen gondozás előbb-utóbb megszünik. Mint a madárnak a fiai, bizonyos idő mulva kirepülnek a fészekből s a természet ölén uj otthont teremtve, keresik boldogulásukat, ugy a gyermekek is idővel kinőnek a családból, az élet önálló harcosai lesznek. Bár nem felejtik, mert a szeretet sohasem felejtheti az édesanyát, de bizonyos idő mulva az a másik édesanya: az anyaszentegyház is előtérbe lép s támogatója, erősitője, biztatója lesz az élet küzdő emberének. Ott volt különben már eddig is vele, ugyszólva a születéstől fogva keblén hordozta. De minél inkább tágul a kapocs a gyermek és az édesanya, illetve általában a szülői ház között, csodálatos módon az anyaszentegyház annál inkább magához szoritja a hit emberét s irányitja a lelkét. Ott van az anyaszentegyház is az emberrel a bölcsőtől a koporsóig. Kiterjeszti láthatatlan karjait felette s védi és oltalmazza még hütlen gyermekét is az élet tülekedő nagy harcában. Most a családban hirdeti az uj élet felett az öröm és reménység biztató erejét — majd az iskolában alakitja, formálja, képezi a lelket a vallás melegségével és a hitigazság világosságával a további, a magasabb életre. Most a konfirmáció alkalmával a hitben való megerősödés tudatában fogalmat kér a megismert igazság megtartására, — majd a mennyegzői örömet áldja meg az élet komolyságára is figyelmeztetve. Most az élet kiszámithatatlan változásai között csillapitja a felcsapó szenvedélyeket — majd a biztatás és vigasztalás szavával szól a csüggedőkhöz és szomorkodókhoz. Keblén hordozza és ápolja, szereti még azokat is, akik önhitten azt képzelik, hogy Istentől és a hittől elszakadhatnak. Bocsánatot hirdet a megtérő bünösnek s még ellenségeinkért is imád-

kozni tanit. Az embereket Isten fiaivá teszi és Istent az emberiség atyjának hirdeti. Megerősiti bennünk a jobb jövő és az örökélet hitét.

Ezért van, hogy a valóban nemes lélek, miként az édesanyáról, ugy az anyaszentegyházról sem feledkezik meg végképpen soha. Ha az élet forgatagában, a felhalmozott munka elfoglaltságában vagy az üzleti élet tulfeszitett forgalmában ideig-óráig elhalványul is az anyaszentegyház édesanyai képe, de a nyugodtabb pillanatokban ráemlékezik, szeretete megujul. Ha Isten kitartó munkáját megáldotta és többre segitette, háláját áldozatokban rójja le. Ha minden erőfeszitése ellenére is egyszerüségben és a szegénység karjai között maradt, jó szóval és példaadással mutatja a következő nemzedéknek a becsület utját. Hányszor történik meg, hogy aki egész életén át a magáénál jobban féltette és szinte tulzott takarékossággal kezelte az egyház vagyonát, maga is örökhagyó lett. Hányszor történik meg, hogy akit Isten anyagiakban bővölködővé tett, de azzal a bánattal sujtott, hogy gyermekkel, az élet reménységével meg nem áldott, az egyházat tekinti gyermekének s egyik tekintélyes pénzösszeget, másik földbirtokot, harmadik házat, hagy szegénységgel küzködő egyházának, hogy emléke örökre fennmaradjon és áldott legyen. Mert ha előbb nem is, de a betegség ágyán, mikor az élet bizonytalan, ilyenforma gondolatokkal tépelődik: Saját erőm és odaadásom mellett előhaladásomban Isten is segitett, illik, hogy javaimból valamit az ő földi intézményének, az anyaszentegyháznak visszaforditsak. Ha édesanyámat szerettem, kinek őrködő gondviselése az utolsó leheletig velem volt, az anyaszentegyház is édesanyám, mely ha egyébbel nem tudott, hittel és bizalommal minden munkámban segitett. Gyermekem nincs. Rokonaimat minden örökségtől nem akarom megfosztani. De nekem az anyaszentegyház is édes anyám volt, mely örökségem jutalmául halálomban is nevemet és emlékemet meg fogja becsülni. S ha talán ugy lenne, hogy — amint mondani szokták — a nevető örökösök könnyelmüségén hamar eluszik az én véres verejtékkel szerzett vagyonom, az anyaszentegyház végakaratomhoz hiven fogja azt megbecsülni s nevemet fenntartani.

Az egyház története számtalan helyen hirdeti, hogy az ilyen gondolkozás milyen nagy jótétemény volt számára. S hányszor volt a női lélek e tekintetben is a mozgató erő. S általában, hogy az egyház az emberiség lelki világában méltóképpen teljesithesse irányitó hivatását, ebben különösen a női lelkek lehetnek segitségére. A férfiak a nagy életharcban könnyebben felejtik szentebb hivatásukat. A megnehezült idők járása gondokba meriti a lelket a családon kivül is s néha a legkinosabb kérdések kereszttüzébe állitja a becsületes gondolkozást. Biztosnak hitt számitások sokszor a legnagyobb csalódásban végződnek. Az élet természetes következményei rideg visszautasitásban részesülnek. A jog és igazság megcsufoltatik. Ilyenkor uj erőre, uj remények ébresztésére, a hit biztatására, a szeretet megbékitő és lelkesitő hatalmára van szükség, hogy a harcot

tovább lehessen birni. Itt, az élet körforgásának a nehéz pontjain szintén előtérbe lép az anyaszentegyház. S mint az édesanya elfáradt, csalódott, meghasonlott lelkü, megtévedt és elbukott gyermekét is a határtalan türelem erejével és a szeretet soha egészen el nem fogyó reménységével megbocsátani tudó lelkéhez öleli — az anyaszentegyház is a kétség és bizonytalanság között hányódó, de hitében soha egészen meg nem fogyatkozó embernek segitségére megy, a legválságosabb pillanatban fölemeli, kezeit megfogva továbbvezeti az életuton. S ha az édesanyának szigoru tekintete mellett van szelid szava is; ha komoly intelmei között meg tudja éreztetni szivének aggódó szeretetét is; ha fájó panaszai és keserü könnyei között van megbocsátó szava is — ugy az anyaszentegyháznak is vannak eszközei, melyekkel a lelket a porból magasabbra emelje, a szivet a bünös indulatok csábitásai közül kiszabaditsa, érzésvilágunkat a hit és szeretet virágaival diszitse, a vallás komolyságával az életnek ismét határozott célt adjon s biztositsa a lelkiismeret békéjét, nyugalmát, örömét. Most a harang zengő szava emlékeztet arra, hogy van Isten a mindenségben, van Isten a szivben, ki jutalmaz és büntet; majd az orgona ábrándos zugása készit elő a benső megujulásra. Most a templom csendje indit áhitatra, majd az imádság szárnyán száll a lélek Istenhez s lesz béke a zaklatott szivben. Most az ének összhangzó dallama feledteti az élet sok bántalmát, sebét, keserüségét, majd Isten igéje a csontok és velők oszlásáig ható fölrázó erejével, vagy szenvedélyeket csillapitó, megnyugtató hatásával mutatja és egyengeti az utat az üdvösség felé. Egyszer a hitbuzgók tettereje és áldozata ad lendületet a fáradt életnek, máskor a női lelkek szeretete indul utra s szertejárva tanit, biztat, gyógyit, sebeket kötöz, könnyeket töröl, áldást hagyva maga után.

Óh, az anyaszentegyháznak éppen ugy vannak szavai, ölelő karjai és tettei, mint az édes anyának. És azok mindig kitárva vannak, hogy a jókat és igazakat a boldogság örömével, a bünösöket és tévelygőket a megtérés reményével magához ölelje.

Igen, az anyaszentegyház is: édes anya, mely szeret, aggódik, véd, vigasztal, imádkozik, áldozatra hiv, reményt ébreszt. Méltó, hogy megbecsüljük az anyaszentegyházat. kl.

Gyászrovat. özv. Barabás Ferencné szül. Kovács Rákhel, Barabás István budapesti lelkészünk édesanyja, október 22-én 74 éves korában csendesen elhunyt. — Homoródujfalunak is gyásza van, Benedek András, unitárius egyházközségünknek 16 éven át lelkes és áldozatkész gondnoka, 74 éves korában hirtelen elhunyt. — Hódmezővásárhely áldottlelkü jóttevője, özv. Kovács Józsefné szül. Czimmermann Anna, életének 65. évében csendesen elszenderült.

NŐK VILÁGA.

Kultur-esték.

A kolozsvári D. F. E. Nőkszövetsége már több éven át rendezett nagy látogatottságnak örvendő kultur-estéit az idén is bevezette. Nyolc estére tervezett nivós müsorából hármat meg is tartott.

Folyó évi októbor hó 9-én gróf Bethlen Györgyné tartott előadást németországi utjában szerzett tapasztalatairól.

A zsufolásig megtelt diszteremben szines emlékeinek közvetlen, természetes asszonyi bájjal telitett lelki filmjét vetitette hallgatói elé. Előadásán végigérzett jóságos szivének melege, lelki hangulatának sugaras derüje, magas intelligenciájának esztétikusan finom meglátása.

Bezáró szavai, poétai lendülettel, bus magyar sziveket simogattak.

Még sokan emlékezhetnek Bethlen grófné nagyatyjára, Eszterházy Kálmán grófra, ki félkarját a szabadságharcban vesztette el. A nemes gróf annak idején az E. I. Társaságban óriási közönséget bilincselt le csevegő modorban tartott, müvészien stilusos előadásaival, melyeknek tárgya mindig fájdalmasan dicsőségteljes emlékei voltak.

Most a grófnét hallgatók örömmel eszmélhettek arra, hogy az unoka szerencsés örököse nagyatyja tehetségének.

A szép előadásért zugó tapsvihar volt a hálás elismerés.

Október 16-án Kelemen Lajos tudósunk beszélt „Csákigorbó érdekességei"-ről a tőle már régen megszokott mély és csodálatosan sokoldalu tudással. Rendkivül élénk, meleg humortól csillogó szemléltető előadása folyton ébren tartotta és fokozta az igen szép számban megjelent közönség figyelmes érdeklődését és nem mindennapi élvezetét. A kiváló tudóst percekig tapsolták.

Október 23-án Koleszár László orvos-doktor „A táplálkozásról" cimen tartott nivós előadást óriási érdeklődés mellett. A legujabb, modern élettani kisérletek alapján kidolgozott előadását, melyet egy hires német tudós vetitett képeivel illusztrált és tett különösen is szemléletessé, hálásan megtapsolta a közönség.

Mindhárom illusztris előadónak hálás köszönetet mond e helyen is a Nőkszövetsége.

Október 30-án Várady Aurél dr. beszélt „Régi kolozsvári családok" cimen.

*

Ismételten kérjük vidéki Nőszövetségeinket, hogy ez évi munkájukról sürgősen küldjék be jelentéseiket a főtitkárhoz, mert csak igy lehetséges munkájukról teljes képet alkotni s abból összefoglaló jelentést tenni az őszi közgyülésen.

Pár szál virág... cimü verseskönyvem megjelent. Nagyon kérem mindazokat, kiknél előfizetési gyüjtő-iv van, sziveskedjenek az őszi Főtanács alkalmával az eredménnyel elszámolni, hogy igy a könyvek kiosztását eszközölhessem. Hittestvéri szeretettel: *Ürmösi Károlyné.*

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Meghivó.

Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör f. évi november hó 17-én (szombaton) d. e. 8 órakor Kolozsvárt, a Kollegium disztermében

évi rendes közgyülést

tart az alábbi tárgysorozattal:

1. Imát mond Máthé Zsigmond nyárádszentmártoni lelkész.
2. Elnöki megnyitót tart Kovács Lajos.
3. Mult évi közgyülés jegyzőkönyvének felolvasása.
4. Elnöki bejelentések.
5. Jelentések: *a*) titkári, *b*) Unitárius Szószékről. *c*) pénztárosi.
6. Temetési segély-alap létesitése. Előadó Zoltán Sándor.
7. Lelkészi tanács szabályzata. Előadó Sigmond József.
8. E. K. Tanács javaslata a nyugdij megállapitására vonatkozólag.
9. Belső emberek egyetemes egyházi adózása.
10. Tisztujitás: elnök, alelnök, titkár, pénztáros, szerkesztő választása.
11. Inditványok.

November 16-án d. u. 6 órakor választmányi gyülés a dékáni szobában.

Ugy a közgyülésre, mint a választmányi gyülésre a tagokat tisztelettel meghivja *az elnökség.*

Főtanácsi gyülést, mint már jeleztük, E. K. Tanács november hó 18. és következő napjaira tüzte ki. A tárgysorozatot a Főtanács tagjai a napokban kapják meg. Az idei Főtanácsot ünnepélyessé teszi Főtisztelendő püspök urnak egyházi eskütétele és beiktatása, mely ünnepélyes keretek között a templomban fog megtörténni.

A tárgysorozat kiemelkedő pontjai: a főjegyzői szék, teológiai tanári tanszék betöltése s az egyházi nyugdij-ügynek rendezése.

Örömmel értesülnek bizonyára olvasóink arról is, hogy az amerikai és angol unitárius testvéreink a püspöki beiktatóra elküldik testvéri szeretetük és tiszteletük bizonyitékául képviselőjüket Mortimer Rowe lelkész ur személyében, aki a General Assembly of Unitarian and free Christian Churches titkára.

Az egyházi Főtanácson résztvevők jelentsék be jövetelüket november hó 14-ig okvetlenül a titkári hivatalhoz, hogy az elszállá-

soló bizottság a szükséges intézkedéseket megtehesse. Kedvezményes vasuti jegyért a kérés beadatott, személyesen is sürgettetett, de még választ nem kapott az E. K. Tanács.

A Főtanácsot megelőzőleg szombaton a Lelkészkör, a Dávid Ferencz-Egylet és az Irodalmi Társaság fogja közgyülését megtartani, még pedig a Lelkészkör d. e., az U. I. T. d. u. 3—4-ig és a D. F. E. d. u. 4 órakor. Ugyancsak szombaton este fényes nivóju müsoros est lesz a tornateremben a D. F. E. rendezésében, utána közös vacsorával.

A D. F. E. ezévi 44-ik rendes évi közgyülését nov. hó 17-én d. u. 4 órakor fogja megtartani a kollégium disztermében. Este 8 órakor pedig müsoros estélyt fog rendezni az Egylet és a Nőegylet együttesen. S. Nagy László, Gy. Pap Domokosné, Tessitori Nora, stb. kiváló irók és müvészek, urhölgyek fogják ezt az estélyt kellemessé tenni szereplésükkel. Müsor után közös vacsora lesz, hol ismét érdekes szépség stb. versenyek s egyéb ötletes apróságok fogják a közönséget szórakoztatni.

Találkozó. Tisztelettel és szeretettel értesitem mindazokat, akik a kolozsvári unitárius főgimnáziumban 1908-ban érettségiztek, hogy ez évben, a főtanács idejében, november 17—19 napjain (valamelyik napon) u. o. 20 éves találkozót tartunk s mindenkit övéivel együtt meghivjuk. Bedő Árpád, Benkő Gyula, Benczédi László, Boskovics Henrik, Berzsenyi György, Baló Ákos, Brandt József, Hirsch Vilmos, Havas Viktor, Fenese Ferenc, István Lajos, Keresztesi Dénes, Káhána Ernő, Kopp Elemér, Incze János-Jenő, Kovács Mózes, Kőszegi Dénes, Kohn Hillel, Lőrinczy Zoltán és Domokos, Márkos Mózes, Major Domokos, Molnár Gergely, Nagy Ferenc, Nemes Sándor, Sebe Ferenc, Székely Dániel, Péter Aladár, Somkereky Gusztáv, Sebestyén Rezső, Tamásy Béla, Rákóczy Béla, Zsakó Gyula kellene hogy eljöjjön. Dr. Kiss Elek.

Szentgerice ünnepe. Október 7-én meghatóan szép ünnepély folyt le Szentgericén. A ragyogóan szép és meleg őszi vasárnap kettős ünnepélyre gyüjtötte a falu népét s a vidékről is sokakat. A nagy sokaság délelőtt kegyelettel áldozott a világháboruban elesett 34 hősnek, kiknek emlékét az utódok a templom előtti, ez alkalomból egészen átalakitott és betonlépcsőkkel ellátott téren impozáns emlékoszlopon, arany betükkel örökitették meg. Az ősi unitárius templom tövében, szabad ég alatt, istentisztelet keretében folyt le a kegyeletes ünnepély. A szentgericei unitárius vegyeskar megható alkalmi éneke után Kovács Lajos brassói lelkész emelte Istenhez a sziveket, a könnyező sokaság lelkébe bizalmat és erőt öntve a jövőre. Dr. Gál Kelemen tb. koll. igazgató, a falu szülöttje helyett, ki akadályozva volt a megjelenésben, Keresztesi Dénes helybeli lelkész mondotta az emlékoszlopot felavató beszédet, reámutatva a szétszórt tetemeket megelevenitő áldozatkészségre, mellyel a nép hőseit poraiban is megbecsüli. Dr. Ferenczy Zsigmond marosvásárhelyi ügyvéd lelkes beszéd kiséretében koszoruzta meg az emlék-

oszlopot. A gyászünnepélyt a dalárda éneke zárta be, mely után a közönség még sokáig állta körül könnyezve az emlékoszlopot, mely Zsakó Kálmán marosvásárhelyi kőfaragómester izlését és szaktudását dicséri.

Délután volt a segesvári dalosversenyen nyert diszes serleg ünnepi felavatása. A dalmüvészet e magasszinvonalu ünnepére egymásután érkeztek a szászrégeni, nyárádszeredai, csekefalvi dalárdák s még a programban nem szereplő marosvásárhelyi ref. dalkör is megjelent, mutatva ez által is a falusi dalárda iránt érzett nagyrabecsülését. A délutáni ünnepély is a hősök emlékoszlopánál kezdődött, hol a dalárdák egymásután dalban üdvözölték a győztes szentgericei falusi dalárdát, mely után Dr. Vajna Elemér nyárádszeredai ügyvéd tartalmas beszéd kiséretében szintén megkoszoruzta az oszlopot. A tulajdonképpeni ünnepély az e célra átalakitott és feldiszitett helyiségben folyt le, hol a fennebb emlitett dalárdák a szentgericeivel egyetemben több dalt a nagyszámu közönség fokozódó lelkesedése mellett adtak le. Közben Dr. Ferenczy Zsigmond tartotta meg serlegavató beszédét, mely tartalmában és hatásában méltóképpen egészitette ki a müvészi ünnepélyt. Záróbeszédet Keresztesi Dénes mondott, kinek a szentgericei unitárius férfi- és vegyeskar megszervezésével és munkásságával kapcsolatban érdemeit kellőképpen aligha méltányolhatjuk. Igaz, hogy Ajtay József, már eltávozott kántor, munkáját sem lehet kicsinyelni, ki a segesvári versenyen is vezette a szentgericei dalárdát, de amint ez alkalommal ugy délelőtt, mint délután Keresztesi Dénes a kart dirigálta, fényesen igazolja az ő sokoldalu talentumát. Az a megtiszteltetés pedig, melyben a szomszéd, nagyobb multtal biró dalárdák a 70 tagból álló ifju szentgericei győztes dalárdát és lelkes vezetőjét részesitették, cáfolhatatlan bizonysága első sorban a Keresztesi Dénes nagy érdemének. Falusi kántoraink méltán vehetnének példát sok helyen a lelkész-karmestertől arra nézve, hogy egy falu ifjuságát miként lehetne a dallal összetartani és kulturában müvelni, előbbrevinni. Mi csak gratulálni tudunk mindkét ünnepély szép lefolyásához és müvészi munkájához.

Az Unitárius Irodalmi Társaság évi közgyülése 1928 november 17-én d. u. 3—4 óráig lesz a Kollégium VII. (régi VIII.) osztályu tantermében. *Tárgysorozat:* 1. Megnyitó, mondja dr. Ferenczy Géza főgondnok-igazgató. 2. Főtitkári beszámoló, mondja dr. Borbély István koll. igazgató-tanár, főtitkár. 3. Pénztárnoki jelentés, felolvassa Hadházy Sándor egyházi és társasági pénztárnok 4. Választások. 5. Inditványok.

Küldjétek gyermekeitekel minél tömegesebben a kereskedelmi és ipari pályákra!

Külföld.

Két japáni próféta.

Az egyiket *Nashida Tenko*-nak hivják. Már hatvan év körül jár, de még erőteljes, fiatalos. Mikor *Kyoto*-ban, Japán ősrégi fővárosában levő házában meglátogattam, ott ült a szoba puha gyékényén, mint minden japáni s kezeit a sajátságos japáni fazék-kályha fölött melengette. Szürke, rövidre nyirt hajával, barna köpenyegével s csendes nézésü, mélységes békében úszó szemeivel mindjárt magához vonzott. Oda ültem melléje.

„Japán ifjusága békére vágyik", mondotta japániul. Felét magam is megértettem, másik felét egy angolul keveset tudó tanitványa tolmácsolta. Magam japániul válaszoltam. (Nem tehetek róla, a japáni nyelv tanulásában tett előmenetelemmel csak el kellett dicsekednem!) „A vágyakozás nem elég. Ha békességet akarunk, dolgoznunk kell érte."

„Mihelyt valamiért küzdeni kezdünk, még ha az nem is más, mint béke, magunkat a harcba beleveszitjük s a lelkünk békességét eljátszuk."

Ez az! Nishida Tenkonak életpróféciája ebben a mondatban foglalható össze. Valami negyven esztendővel ennek előtte a fiatal Nashida a katonai szolgálat helyett Japán egyik északi tartományába uttörő földmives munka végzésére való kiküldetését választotta. Hosszu évekig ott dolgozott a töretlen földeken; átszenvedte a hosszu teleket s a rövid nyár sietős munkanapjait. Később a kereskedésbe kezdett. De a lelke mélyén erősen szenvedett.

„Akármit teszek, vetekedés és ellentét jár a nyomában. Ellenségeskedés nélkül élni nem lehet. A kenyér utáni gondban nemzet nemzet ellen, ember ember ellen verekszik s a lelke mélyén mindenki saját magával tusakodik".

Egy alkalommal, mély elmélkedésbe elmerülve, gyermeksirást hallott. Kis idő elteltével a sirás megszünt. A gyermek tejet kivánt és tejet kapott. Nishida fölujongott. „A tusakodás nélküli élet titka! Két kivánság, a *kérés* kivánsága és az *adás* kivánsága találkozott. A vetekedés nem elkerülhetetlen!"

S Nishida minden küzdésből kivonta magát. Faluról falura vándorolva, elhullott rizsszemekkel tengette életét. Az adás kivánsága (japániul *tokahatsu*) erős volt benne. Ahol csak a kérés kivánságát látta, adott. Udvart kellett rendbe hozni, edényeket fölmosogatni, rejtett zugokat kitakaritani? Munkáját adta. S mások az ő kérése kivánságát látva, szintén adtak. Ételmaradékokat, éjjeli szállást, ócska ruhát. Nishida igy töltötte élete husz esztendejét.

Lassan tanitványok sorakoztak melléje. Élettapasztalatairól könyvet irt, ami őt egyszerre hiressé tette. De egyszerü életmódján semmit sem változtatott.

Egy jótevője az ő s a tanitványai számára házat épitett. Most

innen járnak ki naponta munkájukat adni. Látogatásom egy reggelén, hajnali öt órakor, magam is kibontakoztam a meleg takarók öleléséből s kezembe seprüt véve, velük elindultam. Közeli Shinta sirszentély udvarát sepertük tisztára. A szürke haju Nishida csak ugy, mint a sok tucatnyi tanitványa. Annyi igaz, hogy a segitség ingyen való adása kibeszélhetlen lelki örömmel jár.

Élete utját japániul ugy hivja, hogy *Ittoln*, vagy *Világosság kertje*. Szeretet és Békesség, az ellentéteskedésektől való teljes megtartózkodás jellemzik. Azok számára, akik hozzá hasonlóan mindent föladni nem képesek vagy nem akarnak, azt tanácsolja, hogy tulajdonaikat ugy tekintsék, mintha azokat Istentől, az emberiség jóléte érdekében való munkára, bizományba kapták volna. Ezzel a fölfogással az élet nagy egésze fokozatosan békésebbé és szeretetteljesebbé válik.

A másik prófétát *Kagawa Toyohiko*-nak hivják. Fiatal, alig negyven éves. Vidám mosolygó arccal fogadott amint kis falusi házába — ahol később heteket töltöttem — megérkeztem. De az egyik szemét kötés takarta. Szembetegségét akkor szerezte, amikor *Kobe*, a hirtelen felnőtt gyárváros nyomortanyáiban a küzködő, szenvedő munkásság életét élte.

Az apja hajótulajdonos volt. A sokat igérő Toyohiko Tokyo egyik jóhirü keresztény iskolájába került. De az egyetemi évek végét nem várta be.

„Mig én itt kényelemben élek, ezerek szenvednek. A pénzhez, amivel én könyveket vásárolok, kizsákmányolt, szenvedő munkások verejtéke tapad. Mit ér a sok tudás, ha az élet mindenki számára szép nem lehet?"

S könyveket, barátokat, mindent ott hagyott. Nem, a könyveit nem hagyta el magától. Egy őszi alkonyaton, kis targoncán azokat s egy-két szükséges ruhadarabot, Kobé egyik külvárosának, Schinkawa-nak egyik hónapos szobájába beszállitotta.

Láttam azt a szobát, ahol Kagawa tizenöt esztendőt töltött. Maga vezetett el oda a kivánságomra, zegzugos, folyosószerü, piszkos, tulnépesitett város-csvényeken keresztül. Három méter hosszu, két méter széles, szalmagyékényü padlóval, egyetlen ablakkal. Ketten, néha hárman aludtak benne. E kis szoba sok küzködésnek volt a tanuja. Kagawa itt ajándékozta el utolsó ruhadarabját a rongyos mezü koldusnak. Itt koplalt ő — s később a felesége is — ha a fiatal munkásnak nem sikerült a napi falatra valót megszereznie.

De ebben a szobában s ott az utcasarkon tul folytak le azok a beszélgetések, amelyek a nyomor szerencsétlen társait, a dolgos, kegyetlen-rosszul fizetett kulikat *életakaratra* ösztönözték. Ez a szoba volt az első munkásszervezet hadiszállása. Később ez volt a szövetkezet irodája. S templom.

Mert Kagawa lelke mélységes hitével kereste Istent. Jézusban nagy igéretet látott. Számára a tökéletes szeretet, aki másokért még önmagát is feláldozza, Jézusban jelentette ki magát. Esténként, mikor

a munkából visszatért kulik az ablaka alatt megjelentek, Kagawa Istenről s Jézusról beszélt nekik.

A szerény kezdésü munka nőtt. Munkások ezrei nyertek uj, igazságos életre öszönző hitet tőle. Kagawa vészkiáltása messzire hangzott. „A társadalom sorsát ma azok irányitják, akiknek csak a maguk önző érdeke számit. A munkásság szenvedhet az aranyfazekaik mellett. De tétlenül tovább nem várunk! A magunk igazát s e társadalom igazát követeljük!"

Nishida visszahuzódott a küzdelemtől. Kagawa belevetette magát. Nishida kért és adott s a kérés és adás kivánságainak találkozására várt. Kagawa erős kezekkel, e szervezett munkásság és falunép hatalmával, a társadalom hamis utainak megváltozását akarja, az emberi jogok, az egyenlőség és testvériség alapján állva.

A nagy földrengés után, ami Tokyot és Jokohamát rommá döntötte, Kagawa Tokyoba sietett első segitségre. Amikor ott a munkáját elvégezte, Kobe nyomortanyáira nem tért vissza. Két gyermeke tisztaságot s napfényt kivánt. S irodalmi munkássága — mert az ő könyve is, mint a Nishidáé, százezer példányban kelt el — megnövekedett. Kobe és Osaka, Japán e két legnagyobb gyárvárosa közötti kis faluba költözött.

Most onnan indul ki előadó körutjaira, amelyek folyamán Japán lelkiismeretét ébresztgeti. Ott futnak össze a jobb világ megalkotására szervezett munkás és földmüves mozgalmak szálai. Ott irányitja a szövetkezeti mozgalom ügyeit. S ott kéri Istent, hogy a társadalmi egyenlőségnek, a szeretet országának eljövetele békességgel, kölcsönös megértéssel történjék. **Balázs Ferenc.**

Gyermekvilág.

Hála.

A napsugár jó Atyánknak
Megköszöni életét:
Sugarával megenyhiti
A zord telek hidegét.

Kertünkben a piros rózsa,
Erdő szélén kis virág
Égbe szálló illatával,
Téged Atyánk, hőn imád.

Meleg az én kicsi szivem,
Mint a napnak sugara,
Ugy száll Hozzád az én lelkem,
Mint a virág illata.

A jó szivet, érző lelket
Tőled kaptam, jó Atyám,
Legyen érte este, reggel,
Tied az én hő imám!

Szabály.

Ne kivánjad el a másét,
A magadét el ne hagyd.
Igy az Isten, amit kivánsz,
Mind megadja neked azt.

Igazat szólj, hogyha beszélsz,
Minden tetted jó legyen,
Ezért megáld a jó Isten
Örömmel a szivedben.

Az iskolában.

Az iskolában azt tanuljuk:
Isten a mi jó Atyánk,
Mi vagyunk a gyermekei,
Gondot visel Ő reánk.

Kenyeret ad asztalunkra,
Téli fagyban jó ruhát.
Jóságáért minden gyermek
Szivéből mond hő imát.

Homoródujfalu. **Dobai István.**

Az eltünt leu. Ezt az ügyes kis bűvész-fogást bárki megcsinálhatja. Pista fölvesz egy poharat tele vizzel s fogadást ajánl, hogy eltud tüntetni egy pénzdarabot (érc), mindössze azt a pohár vizet ráteszi és senki sem fogja látni. Persze, a pohár is és a viz is átlátszó s igy senki sem fogja hinni a Pista állitását. Pista azonban ráteszi a pohár vizet a pénzdarabra s az csakugyan nem fog látszani. Hogy a kisérlet tökéletesen sikerüljön egy kis darab tésztát kell tenni a pohár tetejére, hogy felülről ne, hanem csak oldalról lehessen belenézni. A titok nyitja az, hogy oldalról a viz visszaverődő fénye teljesen eltakarja a pénzdarabot. **Sz. I. S.**

Irodalom.

Istenországa munkásai. (Keresztény élet és jellemrajzok.) Irta Vári Albert, vallástanár. Minerva. Kolozsvár, 1928. 8⁰ 116 old.

Régóta érzett hiányt pótol vallásos irodalmunkban Vári Albert fenti könyve. Carlyle hősimádói nem haltak ki a XX. század technikai kollektivitásának szükségében sem. Ma is a legjobb nevelő eszköz: rámutatni nagy jellemekre, kikhez hasonlóvá lenni, magától felébred minden ifju lélekben. Több mint 27 jellemet és nagy embert mutat be itt a szerző, melyek között nem egy müvészi tökéletességgel van megfestve. Szerző szép nyelve s előadási módjának folyékonysága igazán érdekes olvasmánnyá teszik ezt a könyvet. Éppen csak megjegyzésképpen rámutatunk azonban nehány olyan dologra is, melyeket egy második kiadásnál javitva szeretnénk látni. Mindenek előtt a nevek irásánál szeretnénk egy kissé több következetességet látni. Szerző, igen helyesen, a fonétikus módját választotta a nevek leirásának, vagyis ugy irja azokat, amint mi magyarok kiejtjük. (L. Szervét, Husz, stb.) Ezért különösen hatnak a következő nevek: Origénes, Samosátai Pál, Árius, Augustinus. Hogy ezek szintén fonetikusan olvasandók, azt jelzi a szerző az ékezetekkel, melyek a neveket magyaros kiejtésüvé akarják tenni. Viszont mi nem mondjuk, hogy pl. Augustinus, hanem Agusztinusz (sőt: Ágoston!), nem igy,

hogy Samosátai, hanem Szamoszatai stb. Továbbá több helyt látjuk ezt a kifejezést „őtet", ismét ezt a mondatot „Egy áldott központ lett a . . . Perczel család . . ." stb. A könyv tábláján láttuk, hogy azt az E. K. T. a vallástanitás kézikönyvéül elfogadta. A birálóknak ki kellett volna javitaniok fenti hibákat, hiszen tisztán látszik, hogy azok csak elnézésből kerültek bele a könyvbe.

Igen szerencsés gondolat volt Enyedi Györgynek, Almási Gergely Mihálynak, Lázár Istvánnak és Perczelné Kozma Flórának a bemutatása, mert ezek a jellemrajzok kevésbé ismeretesek az ifjuság előtt. Igen ügyes az unitárius részben a történelem beledolgozása a jellemrajzok keretébe. Mindössze az a kérdés merült fel, nem volna-e jobb ezt a könyvet akkor tanitani, amikor a gyermek már tanult egyháztörténelmet? Nehogy az az eset forduljon elő, hogy a szereplőket a történelmi keretbe nem tudván beilleszteni, mert hiszen még nem tanult történelmet, a tanuló csak mint elbeszéléseket fogadja el e jellemrajzokat, a reális élet bizonyitó ereje nélkül.

A könyvet a Minerva nyomta igen szép külalakban, csak a sajtóhibák lehettek volna kevesebbszámuak. Igy Zmki László, Zsuki László helyett stb. A szép és értékes könyvet szivesen ajánljuk minden olvasónk figyelmébe. Sz.-l. S.

Ürmösi Károlyné: Pár szál virág. Versek. Kolozsvára 1928. 64 l. Az U. K. olvasói előtt nem ismeretlen csengésü ez - név, üde virágainak illatában már régóta örömünk telik. Most egy, szerre egy egész csokorravalót kapunk. Vállogatva, a legszebbjéből, női kéz kötötte csokorba. Mit mondjunk róluk? Mit lehet mondani a virágról, a pohárba tett virágról? Édes irrealitas. Valósággá varázsolt ünnepi álma az élet sivár hétköznapjait elviselni nehezen tudó érzékeny női léleknek. Álmokkal és vágyakkal való rózsaszinü játék. Szelid holdfényben, távoli harangszó mellett. Martir-hódolat az égi jegyesnek, az örök Szépnek. Olyan önfeláldozó odaadással, amilyenre csak asszonyi lélek képes. A szegény virág — hiszen az a sorsa — boldog sikollyal hal meg, mig a pohár áldozati kehellyé magasztosul, mert drága nedüt hord magában, szeretetben és szeretetből omló könnycseppeket. Ez az Ürmösi Károlyné *pár szál virága*. Nem csoda, ha lefegyverezi a száraz kritikát. Pedig megbirja. Külön ki kell emelni, hogy tartalomban és formában egyre mélyül és nemesedik. A pályadijat nyert *„Bocsásd meg vétkeinket"*-nek még sokszor kinosan keresett kadenciázásától, vagy a *„Déva vár rabjá"*-nak érzelgős vizenyősségétől magasan ivel az ut fölfelé a frisseség és üdeség mesterkéletlen bája felé. A *Husvéti öröm*, a *Legszebb dalom*, a *Bizonyosság* és ifjabb társaik már-már ott tartanak. Ezekért érdemes volt megtanulni a kadenciázást. Ürmösi Károlynének van mondanivalója s még lesz virága. Szivvirág az ő virága, az egyetlen örökéletü virág, melynek sohasem hervadnak el a szirmai.

Pálffi Márton.

Megjelent az 1929-es Unitárius Naptár. Mire e sorok olvasóink kezébe jutottak, már elkészült az Unitárius Naptár 1929-es uj évfolyama. Ez a naptárunk még a tavalyinál is sokkal szebb, gazdagabb és tartalmasabb. Hasznos tudnivalói között minden olyant megtalálnak hiveink, amire a gyakorlati életben szükségünk van. Irodalmi részében pedig a Püspök ur bevezető cikke mellett minden unitárius iró szerepel. Külső kiállitása olyan szép, amilyen ritka a naptárak között. Gyönyörü magyar stilusu rajzok diszitik ugy a naptári részt, mint az olvasmányokat. A szerkesztők körültekintően gondos munkát végeztek, hogy hiveink kezébe igazán szép és hasznos naptár kerüljön. Felhivjuk tehát lelkész és többi atyánkfia figyelmét, hogy senki se vegyen más naptárt, mert a mi naptárunk már szétküldés alatt áll! Az ára pedig ennek az egész évre szóló olvasmánynak és hasznos tájékoztatónak mindössze 25 leu lesz.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába junius 24-től október 12-ig előfizetői és tagsági dijat fizettek: Benedek János Csókfalva, Csutak Józsefné Segesvár, Jokszman Ödönné Kolozsvár, Halmágyi Gábor Brassó, Ebert András Székelyudvarhely, özv. Nagy Miklósné Cserefalva, Veress Sándor, Barabás Lajos, Lőrincz Károlyné, Unitárius Egyházközség Árkos, Unitárius Egyházközség, id. Fazakas Sándor Nagyajta, Unitárius Egyházközség, Dávid Ferenc-Egylet Alsójára, Berger Bertalanné, Sándor Gergely, László Dániel Brassó, Vernes József Huszár Torockó, Benczédi Ferenc Tarcsafalva 1928-ra; Lakó István Segesvár, Ferencz Lajos Nagyajta, Kosztin János, Birtalan Péter Lupény, Fekete József, özv. Adorjáni Istvánné Kisadorján 1927-re; Székely István Abrudbánya, Fülöp Mózes Medgyes, László Géza Lupény, Török Sándor, Szinte Ferenc Brassó, Pataki Kálmán Nyárádszentlászló, özv. Biró Pálné Szőkefalva, Benczédi Irén Kolozsvár 1927—1928-ra; Biró Izsák Segesvár, Bf. Nagy József Szabéd 1926—1927-re; Weress Jenő Kolozsvár 1925—1928-ra; Lőrinczi János Segesvár 1927—1929-re.

Alapitói dijban fizettek: Kahlfürst Imre Kolozsvár 1000 leut, Adorján Jenő, Kénossy István, Dánkuly Zsuzsa Segesvár 500—500 leut, Bálint Endre Szászrégen 200 leut, Kereki Gábor Battonya 250 leut.

Kolozsvár, 1928 október 12-én.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz